

INFORMATIEF DOCUMENT BIJ HET BESLUIT VAN 23 MAART 2014 VAN DE VLAAMSE REGERING
TOT AANWIJZING VAN DE SPECIALE BESCHERMINGSZONE 'BE2200037 UITERWAARDEN LANGS
DE LIMBURGSE MAAS MET VIJVERBROEK' EN TOT DEFINITIEVE VASTSTELLING VAN DE
BIJBEHORENDE INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN EN PRIORITEITEN

Ter informatie voor de lezer en gebruiker van dit rapport

Dit rapport is het rapport, opgemaakt door het Agentschap voor Natuur en Bos, dat de onderbouwing bevat van en de basis vormde voor de eerste principiële beslissing van de Vlaamse regering over de specifieke instandhoudingsdoelstellingen.

Na deze eerste principiële goedkeuring en na afwerking van alle rapporten werd een optimalisatie-oefening gehouden op Vlaamse schaal (kalibratie-oefening). Naar aanleiding hiervan werden de instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen voor alle rapporten geoptimaliseerd. De instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen in hoofdstuk 8 van dit rapport zijn dus niet meer van toepassing. Ook de in voorgaande hoofdstukken opgenomen onderbouwing van de instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen is hierdoor niet meer actueel ten opzichte van de definitief goedgekeurde instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen.

We wijzen er dan ook op dat dit rapport aanzien moet worden als informatief document. De definitieve goedkeuring van de instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen gebeurde op 23 maart 2014. Enkel dit besluit van de Vlaamse regering tot definitieve goedkeuring van de instandhoudingsdoelstellingen d.d. 23 maart 2014 heeft juridische kracht.

De definitief goedgekeurde instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen zijn raadpleegbaar op de website www.natura2000.vlaanderen.be.

RAPPORT 01

Instandhoudingsdoelstellingen voor speciale beschermingszones

BE2200037 Uiterwaarden langs de Limburgse Maas met
Vijverbroek

Documentinformatie	S-IHD-rapport BE2200037 Uiterwaarden langs de Limburgse Maas met Vijverbroek – ontwerprapport
Statuut van het rapport	Voorliggend rapport is het definitief rapport dat is opgemaakt door het Agentschap voor Natuur en Bos en dat de basis vormt voor de beslissingen van de Vlaamse Regering over de specifieke instandhoudingsdoelstellingen.
Auteur	AGENTSCHAP VOOR NATUUR EN BOS
Documentnummer	02 11 03 02 120925
Datum	25/09/2012

1 Technische fiche

De technische fiche bevat de Europees te beschermen habitats en soorten, waarvoor in dit rapport instandhoudingsdoelstellingen worden opgesteld. Dit zijn de habitats en soorten die besproken worden in hoofdstuk 8 van dit rapport en die vallen onder minimum één van onderstaande voorwaarden:

- De habitat of soort werd aangemeld bij de voordracht van het gebied als Speciale Beschermingszone
- De habitat of soort komt voor in het gebied, ongeacht of de habitat of soort werd aangemeld
- De habitat of soort werd door de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen aan het gebied gekoppeld

In uitzonderlijke gevallen kan voor een habitat of soort die aan minimum één van deze voorwaarden voldoet toch beslist worden geen instandhoudingsdoelstellingen op te maken. In voorkomend geval wordt dit in het rapport gemotiveerd.

SBZ-H	BE2200037 - Uiterwaarden langs de Limburgse Maas met Vijverbroek	
Provincie	Limburg	
Gemeenten	Kinrooi, Maaseik, Dilsen-Stokkem, Maasmechelen, Lanaken	
Habitattypes Bijlage I	3150	Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition
	3260	Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het Ranunculion fluitans en het Callitriche-Batrachion
	3270	Rivieren met slikoevers met vegetaties behorend tot het Chenopodietum rubri p.p. en Bidetion p.p.
	6120 *	Kalkminnend grasland op dorre zandbodem
	6430	Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones
	6510	Laaggelegen schraal hooiland (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis)
	7140	Overgangs- en trilveen
	9160	Sub-Atlantische en Midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukenbossen behorend tot het Carpinion betuli
	91E0 *	Alluviale bossen met Alnus glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)
	91F0	Gemengde oeverformaties met Quercus robur, Ulmus laevis en Ulmus minor, Fraxinus excelsior of Fraxinus angustifolia, langs de grote rivieren (Ulmenion minoris)
Soorten Bijlage II	Bittervoorn - Rhodeus sericeus amarus	
	Europese bever - Castor fiber	
	Kamsalamander - Triturus cristatus	
	Kleine modderkruiper - Cobitis taenia	
	Otter - Lutra lutra	
	Rivierrombout - Gomphus flavipes	
Soorten Bijlage III	Rivierdonderpad - Cottus gobio	
	Europese bever - Castor fiber	
	Kamsalamander - Triturus cristatus	
	Otter - Lutra lutra	
	Rivierrombout - Gomphus flavipes	
	Boomkikker - Hyla arborea	
	Poelkikker - Rana lessonae	

Soorten Bijlage IV	Kwartelkoning – <i>Crex crex</i>
-------------------------------	----------------------------------

Habitatype(s) en/of soort(en) waarvoor geen doelstellingen worden geformuleerd:

Soorten Bijlage II	Rivierprik-Lampetra fluviatilis
	Atlantische zalm – <i>Salmo salar</i>

2

3

Essentie van rapport

	Om de biodiversiteit in de toekomst de noodzakelijke kansen te geven, is op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijn een netwerk van Europees beschermde gebieden aangeduid: het Natura 2000-netwerk. In Vlaanderen zijn 62 Natura 2000-gebieden aangeduid, ook speciale beschermingszones (SBZ' s) genoemd. Deze gebieden zijn belangrijk om kansen te geven aan soorten en habitats die overal in Europa bedreigd en/of kwetsbaar of zeldzaam zijn. België heeft de verplichting om voor elk Natura 2000-gebied instandhoudingsmaatregelen te nemen om een gunstige staat van instandhouding te bereiken voor de Europees te beschermen habitats en soorten. Er is gekozen om het kader daarvoor, met name instandhoudingsdoelstellingen op te maken in overleg met de belangengroepen. Hierin worden uitspraken gedaan over de na te streven oppervlakte en kwaliteit van habitats en (leefgebieden van) populaties van soorten. Bijvoorbeeld welke oppervlakte heidehabitat en hoeveel broedparen Roerdomp worden nagestreefd binnen een bepaald Natura-2000 gebied. Op basis van de instandhoudingsdoelstellingen per SBZ moeten in de toekomst de nodige instandhoudingsmaatregelen genomen worden.
<i>Over welk gebied gaat het hier?</i>	Het habitatrichtlijngebied "Uiterwaarden langs de Limburgse Maas met Vijverbroek" is in totaal ongeveer 645 ha groot. Het bestaat uit twaalf deelgebieden verspreid over de gemeenten Kinrooi, Maaseik, Dilsen-Stokkem, Maasmechelen en Lanaken (zie kaart hoofdstuk 3). De deelgebieden zijn gelegen langs de Maas, die de grens vormt tussen België en Nederland. Het zomerbed van de rivier is geen habitatrichtlijngebied. Aan de Nederlandse zijde is het zomerbed van de rivier wel afgebakend als Natura 2000 gebied 'Grensmaas' en deze zone vormt ook het leefgebied van veel soorten waarvoor de Vlaamse SBZ is aangeduid, maar vallen dus buiten de Belgische afbakening.
<i>Wie is actief in het gebied?</i>	Op het gewestplan is er ongeveer 69% bestemming Natuur en 28% bestemming Landbouw voorzien. Andere bestemmingen zoals "wonen" en "recreatie" komen slechts zeer beperkt voor en dan meestal aan de randen van de verschillende deelgebieden. Ongeveer 42% is momenteel in beheer van natuurverenigingen en 45% is in landbouwgebruik. Typerend voor deze regio is de grindindustrie. Binnen de Maasvallei liggen verschillende waterplassen die een overblijfsel zijn van de vroegere grindwinningen. Ook NV de Scheepvaart is actief als mederivierbeheerder binnen de vallei aangezien zij instaan voor de waterveiligheid in verband met overstromingen.
<i>Voor welke Europese natuur is dit gebied belangrijk?</i>	Het gebied is van belang voor 10 Europese habitattypes en 9 Europese habitatsoorten. Hoewel het geen vogelrichtlijngebied is, is het habitatrichtlijngebied in de G-IHD ook naar voor geschoven voor 1 broedvogel. In het rapport wordt specifiek ingegaan op elk van deze habitats en soorten. Voor elk van deze habitats en soorten worden doelstellingen geformuleerd. Hierbij zijn de volgende algemene principes gehanteerd: - Instandhoudingsdoelstellingen worden in eerste instantie gerealiseerd door

	kwaliteitsverbetering. Effectieve uitbreiding en/of omvorming, waarbij Europese natuurstypen worden gerealiseerd op plaatsen die momenteel geen of nauwelijks natuurwaarden kennen, worden toegepast indien de doelen niet bereikt kunnen worden door kwaliteitsverbetering; - Versterking van natuurwaarden vindt in eerste instantie plaats aansluitend aan bestaande kernen met natuurwaarden en op de geëigende locatie met potenties. Hierdoor wordt op de meest efficiënte manier een bepaald minimumareaal bereikt en het natuurbeheer het meest kostenefficiënt georganiseerd; - Het realiseren van de doelen voor de Europees te beschermen habitats en soorten wordt zoveel als mogelijk ruimtelijk gecombineerd en gerealiseerd op locaties waarbij er het kleinste ruimtebeslag nodig is (= principe van zuinig ruimtegebruik en optimale ruimtelijke allocatie); - Er wordt actief gezocht naar samenwerking met alle partners voor het realiseren van de doelen; De habitats en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn opgenomen, kunnen gegroepeerd worden in de natuurcluster: rivierlandschap. Voor deze natuurcluster wordt kort het natuurbelang geschetst. Tevens wordt ingegaan op de aandachtspunten (knelpunten) en de belangrijkste doelen. Grote delen van de Maasvallei (2.653 ha) voldoen eveneens aan de criteria voor aanduiding als speciale beschermingszone in het kader van de Vogelrichtlijn. De Maasvallei is voorgesteld als Important Bird Area (Grensmaas IBA 24). Daarnaast maakt de plas te Kessenich, Houbenhof (of Spaanjerdpas) te Ophoven-Geistingen en de plas Klauwenhof te Maaseik en hun omgeving, onderdeel uit van een grensoverschrijdend gebied dat voldoet aan de criteria voor aanduiding als "waterrijk gebied van internationale betekenis" (of Ramsargebied). De relevante soorten zijn: Grauwe gans, Kogans, Rietgans, Krakeend en Tafelend. Voor deze soorten is het behoud van het huidige graslandareaal in een (grootschalig) open rivierlandschap; het beperken van menselijke verstoring in zowel foerageergebieden als op slaapplaatsen (Bichterweerd, Negenoord, Houbenhof) als een voldoende goede waterkwaliteit in ondiepe wateren noodzakelijk.
<i>Doelstellingen op hoofdlijnen</i>	De Maas wordt gekenmerkt door de hoge dynamiek van een regengevoede rivier. Dit kan leiden tot natuurlijke overstromingen die voldoende kracht hebben om grind en zand te verplaatsen en ergens anders in de vallei af te zetten. Binnen de Maasvallei wordt de natuurlijke dynamiek maximaal hersteld. Binnen het winterbed moet de Maas, minstens in bepaalde delen opnieuw vrij kunnen meanderen, waarbij een dynamisch systeem met grind- en zandbanken ontstaat. Hierbij is ook een oplossing nodig voor het actuele sedimenttekort van grof zand en grind. Uitbreiding van de actueel sterk versnipperde oppervlakte graslanden is noodzakelijk voor een duurzame instandhouding van de kenmerkende habitats en herstel van duurzame populaties van kwartelkoning en boomkikker. Om een voldoende aandeel open valleivegetaties te behouden, is een aangepast maai- of begrazingsbeheer noodzakelijk. Hierdoor verhoogt ook het waterbergend vermogen van de vallei bij piekdebieten, waardoor het risico op overstromingen buiten het winterbed vermindert. Ook voor de actueel sterk versnipperde loofbossen is een uitbreiding van de oppervlakte noodzakelijk. Hierbij wordt vooral ingezet op uitbreiding van de unieke hardhoutoibossen en wilgenvloedbossen. Verbetering van de waterkwaliteit moet zorgen voor jaarrond gunstige condities voor stroomminnende aquatische fauna en flora. Opheffen van migratiebarrières moet de vrije migratie toelaten van soorten als Zalm en Rivierprik. Daarnaast moeten ook natuurlijke beekmondingen hersteld worden zodat de visfauna terug kan migreren naar de zijbeken van de Maas. Ook voor habitats en soorten van de valleibiotopen is herstel van migratiemogelijkheden tussen de verschillende deelgebieden noodzakelijk.

Het rivierlandschap omvat alle verschillende deelgebieden van de Speciale Beschermingszone. In het winterbed van de rivier zijn verschillende hydrologische zones te onderscheiden van lage naar hoge weerd tot hoogwatervrije zones. Omwille van de morfodynamiek in het winterbed komen er verschillende habitattypen tot ontwikkeling afhankelijk van de plaats, de tijd en het gevoerde beheer.

Aandachtspunten zijn: gevoeligheid van pionierssituaties voor natuurlijke successie bij ontbreken voldoende dynamiek of beheer (zoals pioniershabitat 6120), beperkte uitwisselingsmogelijkheden voor amfibieën, lange ontwikkelingsduur van hardhoutoibossen, gebrek aan voldoende dynamiek, sedimenttekort, verlies aan permanente natuur, ... De SBZ bestaat uit 12 relatief kleine deelgebieden, die onderling van elkaar gescheiden zijn. De meeste kenmerkende habitats hebben actueel een onvoldoende staat van instandhouding in het gebied. De verschillende doelstellingen in de deelgebieden kunnen niet gerealiseerd worden zonder ten koste te gaan van het één of ander habitatype. Het voorstellen van instandhoudingsdoelen voor habitats in geïsoleerde deelgebieden, is in tegenspraak met de ecologische vereisten van deze habitats (standplaatsen en milieukeurmerken, gebonden aan een dynamisch riviersysteem). Dit geldt voor de habitattypes 6430, 6510, 91E0 en 91F0.

Het merendeel het habitat van drijvende en onderdoken waterplanten behorende tot het verbond van Vlottende watteranonkel bevindt zich dus buiten SBZ en slechts een klein percentage bevindt zich binnen SBZ. De dynamische rivier zorgt daarenboven ook voor slikoevers met specifieke vegetaties ook hiervan bevindt het merendeel zich buiten SBZ. Tevens dient de rivier (buiten SBZ) als leefgebied of als migratieroute voor verschillende vissoorten zoals rivierdonderpad, rivierprik, kleine modderkruiper, bittervoorn en zalm, maar verschillende van deze soorten komen via de mondingen ook binnen SBZ voor. Hetzelfde voor soorten zoals rivierrombout, bever en otter en vogels zoals visdief is de Maas en de SBZ geïeden een onderdeel van hun leefgebied. Voor verschillende van deze habitattypes en soorten is het SBZ-H essentieel op Vlaams niveau.

Voor alle riviergebonden habitattypen en soorten wordt over de volledige loop van de Grensmaas een lokaal goede staat van instandhouding nagestreefd. Dit impliceert herstel van een dynamisch riviersysteem met:

- natuurlijke stromings- en waterpeildynamiek
- natuurlijke erosie-sedimentatiedynamiek
- natuurlijk afvoerregime
- voldoende brede bedding met sedimentaanbod en gevarieerde substraatsamenstelling
- grenswaarde zeer goede en goede ecologische toestand volgens aan de richtwaarden voor oppervlaktewaterkwaliteit 'zeer grote rivier'
- grens voor opgeloste zuurstof tussen goed en zeer goed van de milieukwaliteitsnorm voor oppervlaktewater in functie van de vissoorten

Aandachtspunten zijn: vegetatiesuccessie ten gevolge van ontbreken natuurlijke dynamiek, kwetsbaarheid voor eutrofiëring (te hoge N- en p belasting), sedimenttekort, afname van de dynamiek, dagelijkse waterschommelingen bij laagwaterperioden ten gevolge van de waterkrachtcentrales, zuurstoftekort bij laagwaterperioden, aanwezigheid en oprukken van exoten, ...

De oude grindplassen en oude Maasmeanders herbergen drijvende en onderdoken waterplanten behorende tot het verbond van grote fonteinkruiden. Een beperkte toename van 1 ha door omvorming is te verwachten als de waterkwaliteit van de Maas verbeterd. Voor het duurzaam behoud van de grote fonteinkruiden is het belangrijk dat de plassen niet te voedselrijk zijn. Aan de oevers van de plassen komen slikoevers voor met specifieke vegetatie. Indien er voldoende peilschommelingen zijn in de plassen kan het habitatype door omvorming toenemen met 5 ha.

De oude grindplassen en oude Maasmeanders spelen daarnaast ook een belangrijke rol voor vissen (bittervoorn, kleine Modderkruiper). Voor kleine modderkruiper is het minimale behoud van de bestaande populatie opgenomen. Tafeleend en krakeend vinden hun voedsel in de plassen. Terwijl grauwe gans, kolkans, rietgans hier veilig kunnen slapen. Visdief komt tot broeden op de plassen.

Onder 'poelen' verstaan we kleine, ondiepe wateren. Deze poelen zijn belangrijk voor de rijke amfibieënfauuna die voorkomen in het gebied waaronder boomkikker, kamsalamander en poelkikker. Knelpunten hier zijn te weinig kwaliteitsvolle voorplantingspoelen en geen verbinding met omliggende geschikte deelgebieden. Door het creëren van twee populaties in Maaswinkel en Leut is het voortbestaan van boomkikker minder onderhevig aan plaatselijke effecten. Extra leefgebied van 5 ha in deelgebied 9; deze bestaat uit 1 ha schrale graslanden en 4 ha kleinschalig landschap met struweel, bloemrijke graslanden in aansluiting met nieuwe voortplantingsbiotopen. Hierbij zal rekening gehouden worden met de veiligheidseisen van het mijnverzakkingsgebied. Voor poelkikker, actueel voorkomend in Maaswinkel is verbetering van het leefgebied opgenomen. Gezien de soort zich in een kritieke toestand bevindt is het onduidelijk of deze soort zich kan handhaven. Het leefgebied bestaat uit kleine poelen, gevuld met regenwater.

In de Maasvallei komen verschillende types graslanden en ruigtes voor zoals de kalkminnende graslanden, de schrale hooilanden en voedselrijke ruigten. Hoewel de graslanden in de meeste deelgebieden voorkomen zijn deze echter te klein in oppervlakte en sterk versnipperd. Daardoor ontbreken vaak typische soorten of zijn deze erg zeldzaam: kwartelkoning, grauwe klauwier, boomkikker, kamsalamander en poelkikker.

Om de graslanden voor het gebied te behouden wordt ervoor gekozen om grotere, aaneengesloten kernen te realiseren in functie van het leefgebied van kwartelkoning. Voor de 7 tot doel gestelde broedparen in Heppeneert, Bichterweerd en Elerweerd is minimaal een aanéensluitend leefgebied van 130 ha nodig, met naast de actuele oppervlakte habitats uitbreiding van 9 ha voedselrijke ruigten en 44 ha schrale graslanden (6510) en 44 ha bloemrijke graslanden. In de zone rond de Kollegreend is behoud van 1 broedpaar opgenomen. Daarnaast omvat de uitbreiding 18 ha schrale graslanden (6510) in de deelgebieden 1, 8 en 9 aansluitend bij de locaties waar het habitatype reeds voorkomt.

Voor voedselrijke ruigten is er naast het extra leefgebied voor kwartelkoning enkel kwaliteitsverbetering opgenomen. Op dit moment zijn de ruigten de meest (soortenrijkste) ontwikkelde vegetaties in de Maasvallei en komen ze voor in mozaïek voor met de wilgenvloedbossen en als overgangen naar schrale graslanden.

In de Maasvallei komen Eiken-Haagbeukenbossen (9160), alluviale bossen (91E0) en hardhoutooibossen (91F0) voor. Deze dienen ook als leefgebied voor de bever. De mantelzoomvegetaties kunnen ook dienen voor grauwe klauwier en boomkikker.

Het Eiken-Haagbeukenbos (9160) komt momenteel enkel voor in deelgebied 8. En is nog geen één hectare groot. Dit verklaart ook de relatief beperkte ontwikkeling van flora en fauna en het enigszins versnipperde karakter van deze bossen. Er is een behoud van het habitatype opgenomen, aangezien er in het winterbed van de rivier nagenoeg geen potenties zijn. Dit type bos is niet combineerbaar met overstromingen.

Op de natste gedeelten van het gebied treft men vooral de alluviale bossen (91E0) aan. Met zowel het subtype broekbos als het wilgenvloedbos. Vooral dit laatste subtype is op Vlaamse schaal zeer belangrijk. Voor het alluviale bos in Vijverbroek is door omvorming vanuit populierenbos een toename met 10-15 ha opgenomen. Voor de wilgenvloedbossen is een toename van 30 ha te verwachten door omvorming. Dit gebeurt hoofdzakelijk in het ongestuwde deel van de Maas langs rivieroeveren en hoogdynamische zones.

De hardhoutooibossen (91F0) zijn essentieel voor de Maasvallei. In Leut is het enige goed ontwikkelde hardhoutooibos van Vlaanderen gelegen, maar dit is slechts één hectare groot. In Hochterbampd is er wel nog een jong bos in ontwikkeling. Er is zo'n 35 ha effectieve bosuitbreiding en 15 ha omvorming voorzien om ongeveer een drie tot viertal kernen die aan het Minimaal Structuur Areaal van 15 ha voldoen binnen de Grensmaas te realiseren, beginnende bij de huidige kleine geïsoleerde fragmenten.

Binnen het rivierlandschap van de Maas zijn er soorten, die voor hun habitat gebonden zijn aan zowel de rivier (buiten SBZ) als het winterbed (Binnen SBZ). Het zijn de soorten bever, otter, bittervoorn, rivierrombout en rivierdonderpad.

	Voor bever is minimaal behoud van het huidig aantal exemplaren opgenomen. De bever profiteert mee van de uitbreiding van de bosoppervlakte in het winterbed. Voor de soort otter, die momenteel waarschijnlijk niet meer voorkomt, is de Maas een verbingsgebied tussen de Waalse en Nederlandse kernpopulaties met het oog op areaaluitbreiding, via verbetering van de kwaliteit van het leefgebied. Voor bittervoorn is behoud van de actuele populaties opgenomen. Voor rivierrombout is het einddoel de ontwikkeling van een metapopulatie verspreid over de deelgebieden 3, 4, 8, 9, 12 en 13. Actueel worden er regelmatig verschillende imago's vastgesteld. Voor de rivierdonderpad is een duurzame populatie tot doel gesteld.
<i>Welke inspanningen zijn noodzakelijk voor het realiseren van de doelen?</i>	Voor de verschillende voorkomende habitats en soorten zijn doelen geformuleerd. Voor een aantal doelstellingen zijn bijkomende inspanningen noodzakelijk. De inspanningen kunnen onafhankelijk van elkaar worden uitgevoerd. Niet al deze inspanningen zijn op dezelfde termijn realiseerbaar. De realiseerbaarheid hangt onder andere af van de kostprijs van de inspanningen, de maatschappelijke context en de technische kennis. Er wordt onderstreept dat het uitvoeren van de hieronder opgesomde lijst van inspanningen/acties niet alle knelpunten in het gebied zal oplossen en niet alle doelen zal weten te bewerkstelligen. De hieronder opgelijste acties zijn dan ook te beschouwen als de prioritaire inspanningen. In de kaartenbijlage (bijlage 5), worden deze waar mogelijk op kaart gesitueerd. 1. <u>Grensoverschrijdende afstemming</u> Nederland en Vlaanderen hebben beide delen van de Maasvallei aangewezen als Natura 2000-gebied of Speciale Beschermingszone (SBZ). Daarnaast moeten zowel Vlaanderen als Nederland werken aan de implementatie van de Kaderrichtlijnwater op dit gemeenschappelijk traject van de Grensmaas. In het kader van het overleg tussen Vlaanderen en Nederland (Vlaams Nederlandse Bilaterale Maascommissie) is vastgesteld dat de invulling van Natura2000 aan beiden zijden van de grens anders wordt aangepakt. Voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen en de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water is afstemming en samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland noodzakelijk. Dit vergt gezamenlijk afgestemde maatregelen qua waterkwaliteit, maatregelen op het niveau van de kwaliteit van het leefgebied, maatregelen om de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water te realiseren, maatregelen voor een natuurlijke dynamische rivier (overstromingsdynamiek, hoeveelheden grind- en zandfracties, ...). De uitwerking ervan past in het kader van de beslissing van de VNBM (najaarsvergadering 17 november 2011) om de betrokken partijen (Waterschap, NL provincie, Rivierbeheerders, EL&I en ANB) bij elkaar te roepen om een stappenplan te ontwikkelen t.a.v. de verdere uitwerking van de lange termijn aanpak (gezamenlijk grensoverschrijdend beheer). Om tot een optimale afstemming te komen dient in eerste instantie aan Vlaamse zijde het zomerbed van de rivier opgenomen te worden als speciale beschermingszone. Deze is in tegenstelling tot het Nederlandse deel van de rivier niet aangewezen als SBZ, hoewel er instandhoudingsdoelen moeten geformuleerd worden voor de betrokken habitats en soorten van de rivier. In een tweede stap kan gekomen worden tot een grensoverschrijdend en gemeenschappelijk 'beheer'plan voor Natura2000 en KRW. Aan Vlaamse zijde hebben de nv. De Scheepvaart en het ANB reeds overleg gevoerd over het opnemen van doelen voor de rivier zelf. Binnen België dient er ook een afstemming te gebeuren met Wallonië aangezien stroomopwaarts immers de basis gelegd wordt voor de kwaliteit stroomafwaarts.

2. Een dynamische rivier met een goede waterkwaliteit, natuurlijk hydrologisch regime en sedimentlast.

De mogelijkheid om de instandhoudingsdoelstellingen in het rivierbed van de Maas te realiseren, is gekoppeld aan de rivierdynamiek en de kwaliteit van de rivier. Criteria die van belang zijn, betreffen onder meer: de waterkwaliteit, de afvoer, de sliblast, het zuurstofgehalte, watertemperatuur, lozingen, calamiteiten ed., de beddingmorfologie, de afvoerschommelingen bij laagwater, de piekdebieten, de stroomsnelheden, de vuilvracht, ...

In het kader van het stroomgebiedbeheerplan voor de Maas (2010-2015) zijn er voor de speciale beschermingszones gebiedsgerichte doelstellingen geformuleerd. Indien de doelstellingen uit het stroomgebiedbeheerplan voor de Maas gerealiseerd worden, dan is reeds invulling gegeven aan de kwaliteitseisen van de riviergebonden habitats en soorten. Dit kan door samenwerking met de rivierbeheerders in de verschillende landen en landsdelen. Om deze doelstellingen te realiseren zijn de volgende inspanningen nodig:

1. Ter hoogte van de SBZ moet de natuurlijke waterhuishouding in stand gehouden worden of hersteld worden. Het peilbeheer wordt optimaal afgesteld op de beoogde natuurdoelen
2. Er wordt een zo natuurlijk mogelijk waterpeilregime gerealiseerd dat geschikte milieucriteria voor de betrokken habitats en soorten van het SBZ realiseert
3. De milieukwaliteitsnormen voor de betrokken waterlichamen van de Grensmaas worden conform de milieukwaliteitsnormen afgestemd op de betrokken habitats en soorten van het habitatrictlijngebied. Momenteel geldt voor instandhouding van de vissoorten voor opgeloste zuurstof de grenswaarde tussen zeer goed en goed. In overeenstemming met de andere oeverstaten moet nagegaan worden of strengere milieudoelstellingen nodig zijn voor de stroomminnende visfauna (bv. Temperatuur). Voor habitattype 3260 gelden de voorgestelde strengere kwaliteitseisen tussen de zeer goede en goede ecologische toestand voor stromende en stilstaande wateren.
4. Binnen de bedding moeten de natuurlijke stromingsdiversiteit, dieptevariatie en erosie- en sedimentatieprocessen hersteld worden zodat er voldoende kwalitatief leefgebied is voor de verschillende vissoorten met elk hun eigen habitatvereisten. Hiervoor is ook een voldoende hoog aandeel waterplanten noodzakelijk in de bedding: dit vergt een aangepast ruimings- en onderhoudsbeheer (onderhoudsruimingen waar mogelijk achterwege laten, of elders spreiden in tijd en ruimte)
5. De vismigratieknelpunten moeten over heel het traject van de Maas opgelost worden, zodat vissen terug vrij kunnen migreren vanaf de monding tot aan de bovenlopen. De Grensmaas is aangemeld bij Europa voor deze doelstelling en ook aangeduid op de prioriteitenkaart voor de Benelux-vismigratie
6. Uitbreiding van de oppervlakte habitat conform de GIHD en de SIHD. In een aantal gevallen is de habitatuitbreiding reeds voorzien voor de komende planperiodes zoals voor het eiken-iepenbos langs de Maas na uitvoering van het Grensmaasproject.

De maatregelen in het bekkenbeheerplan voor de Maas zijn gerealiseerd of in ontwikkeling. Momenteel zijn de totale N en P fracties in het water nog een specifiek knelpunt, evenals het tekort aan sediment en de laagwaterafvoeren en onnatuurlijke peilschommelingen. Voor het natuurlijke afvoerrégime is Vlaanderen afhankelijk van het bovenstrooms gevoerde beheer. Hier liggen optimalisatiemogelijkheden die momenteel worden onderzocht. Verdere afspraken met de verschillende rivierbeheerders, ANB, EL&I, provincie Nederlands Limburg, ... zijn hieromtrent nodig. De VNBM kan hierin sturend optreden.

3. Herstel leefgebied kwartelkoning

Voor de ontwikkeling van gunstig leefgebied is herstel en uitbreiding van bloemrijke vochtige graslanden, in combinatie met ruigten noodzakelijk. De potenties om deze doelstelling te realiseren liggen in het open landschap van Bichterweerd tot Heppeneert (ten

zuiden van Maaseik).

Voor herstel van het leefgebied van kwartelkoning dient de oppervlakte graslanden (type 6510) en ruigten (type 6430) uitgebreid te worden en in één complex ontwikkeld te worden. In de locatie Heppeneert dient het contact met de rivier verbeterd -, de steile oevers verlaagd - en resterende breukstenen verwijderd te worden. Reeds bestaande stroomgeulen kunnen terug ingeschakeld worden. Voor dit landschap dient ook rekening gehouden te worden met de cultuurhistorische waarden van het landschap.

Herstel van het leefgebied dient te gebeuren door overleg met de betrokkenen: rivierbeheerder, gemeente, plaatselijke landbouwers, het ANB, de terreinbeherende instanties en het project Maasvallei.

4. Herstel laagveen in deelgebied 1

Het Vijverbroek (deelgebied 1) is gelegen in een oude Maasmeander, waar een venige zone voorkomt. Op deze veenlaag komen de habitattypen 91E0 en 7140 voor. Voor het herstel van drijftilvegetaties is het noodzakelijk open water te creëren. Dit kan enerzijds door het uitgraven van waterpartijen op voormalige turfkuilen, het afgraven van het opgevolde deel van de drijftil of anderzijds in nieuw te graven veenkuilen.

Overleg met de terreinbeherende vereniging en de gemeenten is nodig om deze inspanning te realiseren.

5. Herstel amfibieënpopulaties

Er moeten op korte termijn inspanningen geleverd worden voor het herstel van boomkikker en poelkikker in Deelgebied 9 (Maaswinkel, actueel laatste relictpopulatie) en deelgebied 8 (Leut, voormalig leefgebied). Dit omvat herstel of aanleg van geschikte voortplantingsbiotopen (vegetatierijke poelen) en herstellen of uitbreiden van landbiotoop, bestaande uit glanshaverhooilanden (6510_hu), ruigten (6430), regionaal belangrijke biotopen (rbbkam), struweel (rbbsp), poelen en houtkanten. Binnen de SBZ is een corridor van kleine landschapselementen en aanleg van geschikte poelen (step-stone) noodzakelijk in deelgebied 9 (van Maaswinkel tot dicht tegen Maesbeemdergreend) en deelgebied 8 (van Maesbeemdergreend naar de poelen van Leut).

Voor de boomkikker kan het voortplantingsbiotoop grotendeels gerealiseerd worden op gronden van terreinbeherende verenigingen of particulieren. Hierbij moet wel rekening gehouden te worden met het veiligheidsaspect van het mijnverzakkingsgebied. Landbiotoop en functionele verbindingen zullen deels op gronden van derden gerealiseerd moeten worden. Om het herstel van landbiotoop, verbindingen en nieuwe voortplantingsplaatsen te realiseren zal een samenwerking met gemeente en private eigenaars gezocht moeten worden.

6. Duurzaam beheer in de verschillende deelgebieden

Binnen het rivierlandschap zijn de habitats geen statisch gegeven, maar juist een dynamisch gegeven. De rivier zorgt ervoor dat ze ergens kunnen ontstaan (bv. door afzetting) of terug verdwijnen door erosie. Door successie zal het ene habitattypen overgaan in een ander habitattypen (bv. van een ruigte over een wilgenstruweel tot een hardhoutooibos). Via procesbeheer streeft men naar een natuurlijk rivierlandschap met een mozaïek van pioniersvegetaties, graslanden en ruigten en loofbos. Hierbij zorgen natuurlijke rivierdynamiek en extensieve begrazing voor een voldoende hoog aandeel open habitats. Naast procesbeheer is ook patroonbeheer nodig voor het instandhouden en de ontwikkeling van schrale graslanden (6510). Voor de uitbreiding van 18 ha van dit habitattypen is overleg nodig met de rivierbeheerders, de private eigenaars, de plaatselijke landbouwers en de terreinbeherende instanties

Het opmaken van een geïntegreerd beheerplan (rivierbeheer en natuurbeheer) is wenselijk voor alle deelgebieden en niet in het minst voor die locaties waar maatregelen door de rivierbeheerder zijn uitgevoerd zoals Hochtter Bampd, Herbricht, Mazenhoven, Kerkeweerd-

	Negenoord, Bichterweerd. De VNBM kan hierin het voortouw nemen. De Grensmaas is essentieel voor het habitatype 91F0. Dit habitatype komt voor op leemgronden, die sporadisch overstroomt. Bodemvormende processen zijn essentieel voor de ontwikkeling van dit habitatype. Begrazing van potentiële locaties is in eerste instantie dan ook niet aangewezen, tenzij over zeer grote beheereenheden (>1000 ha) kan gesproken worden met lage graasdensiteiten. Dit type zal zich onder meer ontwikkelen uit wilgenstruwelen. Deels zijn deze actueel opgenomen als het type 91E0_sf. Dit betekent dat de oppervlakte 91E0_sf kan afnemen ten gunste van 91F0. Voor het instandhouden van het leefgebied van kwartelkoning (45% bloemrijke graslanden, 45 % 6510 en beperkt 10 % 6430) zal het beheer soortgericht dienen te zijn: maaien met late maaidatum eventueel aangevuld met extensieve begrazing. Duurzaam beheer van de habitats en soorten vergt ook een sturing en afstemming van de recreatiedruk, de kayakvaart op de Maas en de visserij. Het project Maasvallei neemt initiatieven tot afstemming rond visserij. De problematiek van de kayakvaart wordt behandeld in de VNBM. Het protocol tussen ANB en de gemeente Kinrooi (2009) voorziet in een sturing van de recreatie in deelgebied 11. De toegankelijkheid van de nieuwe natuurterreinen kan geregeld worden in de toegankelijkheidsreglementering bij de opmaak van een beheerplan. Hierbij kan dan rekening gehouden worden met verstoringgevoelige soorten zoals kwartelkoning, visdief en otter. Problematisch in grote riviersystemen is de bestrijding van invasieve exoten zoals reuzenbalsemien en Japanse duizendknoop. Het probleem doet zich nu enkel zeer lokaal voor. Als tijdig en snel kan gereageerd worden is verdere verspreiding van de exoten tegen te houden. De rivierbeheerder in samenspraak met de terreinbeherende vereniging en ANB dienen deze problematiek zo spoedig mogelijk op te pakken. Aardpeer kan door begrazing onderdrukt worden.
<i>Wat zijn de mogelijke maatschappelijke gevolgen van de natuurdoelen?</i>	Voor het bereiken van de doelstellingen zijn actief inspanningen noodzakelijk. Daarnaast kunnen de natuurdoelen ook interacties hebben met: - het gebruik binnen en buiten het gebied; - de vergunningsplichtige activiteiten die kunnen plaatsvinden in of aanpalend aan het gebied. Hieronder wordt getracht een beeld te schetsen van de mogelijke interacties. Dit overzicht is niet limitatief. <u>Mogelijke interacties met het gebruik van de SBZ</u> Habitat- en Vogelrichtlijngebieden zijn geen zuivere natuurgebieden. Vaak worden ze door de mens gebruikt om te wonen, te werken of te recreëren. Afhankelijk van het type en de intensiteit van het menselijk gebruik zijn verschillende combinaties met de ontwikkeling van natuurwaarden mogelijk. Het is logisch dat op terreinen gebruikt door harde sectoren zoals vb. woon- of industriegebied minder mogelijkheden zijn voor de ontwikkeling van natuurwaarden. Het huidige gebruik door de mens in het gebied is momenteel niet intensief. Binnen het gebied zijn er bovendien weinig zones die ruimtelijk zijn afgebakend als 'harde bestemming'. Recreatief gebruik heeft - alvast naar oppervlakte – de grootste ruimtelijke impact. In verschillende deelgebieden wordt gewandeld en gefietst. Daarnaast wordt er ook gevisd en gejaagd. Verschillende soorten hebben rust nodig zowel in broedseizoenen als in de winter (trekvogels). Op de Maas wordt er kayakvaart toegelaten. Bij rivierkundige ingrepen zal rekening gehouden moeten worden met de doelstellingen. Binnen het gebied is actueel 45% in landbouwgebruik, hierbij moet naar afstemming met instandhoudingsdoelen gezocht worden, mede in functie van maatregelen om uitspoelen van meststoffen, pesticiden en bestrijdingsmiddelen te voorkomen.

Mogelijke interacties met het landgebruik buiten het gebied

Wat betreft het extern gebruik vormt de instroom van nutriënten een aandachtspunt voor het gebied. Dit is vooral van belang voor de ontwikkeling van de habitats en soorten (amfibieën). In overleg met landbouw moet onderzocht worden welke invloed de landbouw heeft en indien gezocht worden naar mogelijke haalbare strategieën.

Daarnaast dienen er oplossingen gezocht te worden voor de verbetering van de waterkwaliteit, het sedimenttekort, de peilschommelingen in de maas. Dit vergt overleg met Wallonië en Nederland, aangezien een aantal knelpunten stroomopwaarts gelegen zijn.

Mogelijke interacties met vergunningsplichtige activiteiten

Voor een Speciale Beschermingszone geldt voor elke vergunningsplichtige activiteit de verplichting om na te gaan of een passende beoordeling nodig is. Een passende beoordeling is nodig wanneer de activiteit betekenisvolle gevolgen kan hebben voor de staat van instandhouding van een te beschermen habitat of soort. De instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied creëren het kader voor de vergunningaanvrager en vergunningverlener.

Alleen wat in een definitief goedgekeurd S-IHD-besluit is opgenomen, is bindend. De onderliggende S-IHD-rapporten zijn informatief. De S-IHD-besluiten worden pas bindend nadat alle S-IHD-besluiten zijn goedgekeurd

Inhoudstafel

TECHNISCHE FICHE	2
ESSENTIE VAN RAPPORT	3
INHOUDSTAFEL	11
1. INLEIDING	14
LEESWIJZER	14
2. ALGEMEEN KADER VOOR DE OPMAAK VAN INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN	16
2.1. VOOR WELKE GEBIEDEN, SOORTEN EN HABITATS MOETEN INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN WORDEN OPGEMAAKT?	16
2.2. HOE KOMEN DE INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN TOT STAND?	16
3. OVER WELK GEBIED GAAT DIT RAPPORT	20
4. OVERZICHT VAN DE HABITATS EN SOORTEN EN HUN RELATIEVE BELANG VOOR VLAANDEREN	22
5. BESCHRIJVING VAN DE ACTUELE TOESTAND VAN DE EUROPEES TE BESCHERMEN HABITATS EN SOORTEN IN HET GEBIED	25
5.1. BESCHRIJVING VAN HET FYSISCHE SYSTEEM	25
5.2. SAMENVATTING VAN VOORKOMEN, ACTUELE STAAT VAN INSTANDHOUDING, TREND EN POTENTIES VAN DE HABITATS	26
3150 - <i>Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition</i>	26
3260 - <i>Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het Ranunculion fluitans en het Callitriche-Batrachion</i>	27
3270 - <i>Rivieren met slikoevers met vegetaties behorend tot het Chenopodietum rubri p.p. en Bidetion p.p.</i>	27
6120 - <i>Kalkminnend grasland op dorre zandbodem</i>	28
6430 - <i>Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones</i>	28
6510 - <i>Laaggelegen schraal hooiland (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis)</i>	29
7140 - <i>Overgangs- en trilveen</i>	30
9160 - <i>Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli</i>	30

35	91E0 - Alluviale bossen met <i>Alnion glutinosa</i> en <i>Fraxinus excelsior</i> (Alno-Padion, <i>Alnion incanae</i> ,	
36	<i>Salicion albae</i>)-----	30
37	91F0 - Gemengde oeverformaties met <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> en <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus</i> -----	31
38	5.3. SAMENVATTING VAN VOORKOMEN, ACTUELE STAAT VAN INSTANDHOUDING, TREND EN POTENTIES VAN	
39	DE SOORTEN VAN DE HABITATRICHTLIJN -----	31
40	Bittervoorn - <i>Rhodeus sericeus amarus</i> -----	32
41	Boomkikker - <i>Hyla arborea</i> -----	32
42	Europese bever - <i>Castor fiber</i> -----	33
43	Kamsalamander - <i>Triturus cristatus</i> -----	33
44	Kleine modderkruiper - <i>Cobitis taenia</i> -----	33
45	Otter - <i>Lutra lutra</i> -----	34
46	Poelkikker - <i>Rana lessonae</i> -----	34
47	Rivierdonderpad - <i>Cottus gobio</i> -----	35
48	Rivierprik - <i>Lampetra fluviatilis</i> -----	35
49	Rivierrombout - <i>Gomphus flavipes</i> -----	36
50	Atlantische zalm - <i>Salmo salar</i> -----	36
51	5.4. SAMENVATTING VAN VOORKOMEN, ACTUELE STAAT VAN INSTANDHOUDING, TREND EN POTENTIES VAN	
52	DE VOGELSOORTEN VAN BIJLAGE IV -----	37
53	Kwartelkoning - <i>Crex crex</i> -----	37
54	5.5. REGIONAAL BELANGRIJKE BIOTOPEN-----	37
55	5.6. REGIONAAL BELANGRIJKE SOORTEN (RBS)-----	38
56	6. BESCHRIJVING VAN DE MAATSCHAPPELIJKE CONTEXT BINNEN HET EUROPEES TE	
57	BESCHERMEN GEBIED -----	40
58	BESCHRIJVING VAN DE PLANOLOGISCHE CONTEXT-----	41
59	Ruimtelijke bescherming en beleid met betrekking tot Natuurlijke Rijkdommen -----	47
60	SITUERING VAN EEN AANTAL EIGENAARS- EN GEBRUIKERSCATEGORIEËN -----	49
61	Inventarisatie van het bosbouwgebruik -----	55
62	Parken en kasteeldomeinen -----	57
63	Jacht en faunabeheer -----	57
64	Inventarisatie van waterwinningen -----	58
65	Inventarisatie van het recreatief gebruik-----	60
66	Inventarisatie van de woongebieden -----	60
67	Inventarisatie van de industriële en gerelateerde activiteiten-----	61
68	Transportinfrastructuur -----	61
69	Infrastructuur nutsbedrijven -----	61
70	7. ANALYSE VAN DE KNELPUNTEN VOOR HET BEREIKEN EEN GOEDE STAAT VAN	
71	INSTANDHOUDING-----	64
72	7.1. ANALYSE VAN DE STERKTES, ZWAKTES, KANSSEN EN BEDREIGINGEN -----	64
73	7.1.1. Overzicht van de sterktes-----	65
74	7.1.2. Overzicht van de zwaktes-----	66
75	7.1.3. Overzicht van de bedreigingen -----	67
76	7.1.4. Overzicht van de kansen -----	75
77	7.2. OVERZICHT VAN KNELPUNTEN EN MOGELIJKE OPLOSSINGEN -----	77
78	7.3. ERNST VAN DE KNELPUNTEN -----	79
79	Wijze van voorstelling knelpunten -----	79
80	Samenvatting van de analyse van de knelpunten voor habitats -----	80
81	Samenvatting van de van de analyse van de knelpunten voor soorten van de habitatrichtlijn -----	82
82	Samenvatting van de van de analyse van de knelpunten voor soorten van de vogelrichtlijn -----	84
83	8. DE INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN EN PRIORITAIRE INSPANNINGEN -----	86
84	8.1. DOELSTELLINGEN -----	87
85	8.1. DOELSTELLINGEN OP HOOFDLIJNEN -----	88
86	8.2. PRIORITAIRE INSPANNINGEN MET HET OOG OP HET REALISEREN VAN DE	
87	INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN -----	115
88	8.3. SAMENVATTENDE TABEL -----	119
89	Wijze van voorstelling in samenvattende tabel -----	119
90	BIJLAGE 1 – HET BELANG VAN HET EUROPEES TE BESCHERMEN GEBIED IN HET LICHT	
91	VAN DE GEWESTELIJKE INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN VOOR VLAANDEREN --	123

92	DE HABITATS VAN BIJLAGE I	123
93	DE SOORTEN VAN BIJLAGE II	126
94	DE SOORTEN VAN BIJLAGE III	129
95	BIJLAGE 2 - ANALYSE VAN DE EUROPEES TE BESCHERMEN HABITATS EN SOORTEN --	138
96	INLEIDING	138
97	TOELICHTING OVER DE GEBRUIKTE INFORMATIE EN MODELLEN	138
98	Soortgegevens	139
99	Ecodyn	140
100	De beoordeling van de actuele staat van instandhouding	142
101	DE HABITATS VAN BIJLAGE 1	145
102	3150 - Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition	145
103	3260 - Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het Ranunculion fluitans en het Callitriche-Batrachion	149
104	3270 - Rivieren met slikoevers met vegetaties behorend tot het Chenopodietum rubri p.p. en Bidention p.p.	154
106	7140 - Overgangs- en trilveen	188
107	9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli	192
108	91E0 - Alluviale bossen met Alnion glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)	197
109	91F0 - Gemengde oeverformaties met Quercus robur, Ulmus laevis en Ulmus minor, Fraxinus	208
110	DE SOORTEN VAN BIJLAGE II EN III	215
111	Bittervoorn - Rhodeus sericeus amarus	215
112	Europese bever - Castor fiber	223
113	Kamsalamander - Triturus cristatus	226
114	Kleine modderkruiper - Cobitis taenia	228
115	Otter - Lutra lutra	231
116	Rivierdonderpad - Cottus perifretum	234
117	Rivierprik - Lampetra fluviatilis	237
118	Rivierrombout - Gomphus flavipes	239
119	Atlantische zalm - Salmo salar	242
120	De vogelsoorten van bijlage IV	245
121	Broedvogels	245
122	Kwartelkoning - Crex crex	245
123	BIJLAGE 3 - DE AANMELDINGSGEGEVENS	251
124	DE HABITATS VAN BIJLAGE I	251
125	DE SOORTEN VAN BIJLAGE II	254
126	INTERPRETATIE VAN DE AANMELDINGSGEGEVENS	260
127	BIJLAGE 4 - DE EXPERTGROEP	264
128	SAMENSTELLING	264
129	BIJLAGE 6 - LANDBOUWGEVOELIGHEIDSANALYSE	267
130	BIJLAGE 7 - METHODIEK WAARDERING DRINKWATERWINNINGEN VOOR DE OPENBARE DRINKWATERVOORZIENING	268
131	BIJLAGE 8 - LANDSCHAPSECOLOGIE: THEORIE EN PRINCIPES	270
132	BIJLAGE 9 - AFKORTINGEN- EN BEGRIPPENLIJST	276
133	BIJLAGE 10 - REFERENTIELIJST	279
134		
135		
136		
137		
138		

1. Inleiding

Om de soortenrijkdom van planten en dieren en hun leefgebieden in de toekomst de noodzakelijke kansen te geven, is op grond van Europese richtlijnen, de Vogel- en Habitatrichtlijn, een samenhangend Europees netwerk van beschermde gebieden aangeduid: het Natura 2000-netwerk. In Vlaanderen zijn 62 Natura 2000-gebieden aangeduid, ook speciale beschermingszones (SBZ's) genoemd. Deze gebieden zijn belangrijk om kansen te geven aan soorten en habitats van Europees belang. Voor Vlaanderen handelt het om 48 habitattypes, 55 dier- en plantensoorten en 88 vogelsoorten.

Op de lidstaten van de Europese Unie rust de verplichting om de nodige maatregelen te nemen om een 'gunstige staat van instandhouding' te realiseren voor soorten en habitats van Europees belang. Eerst wordt de 'gunstige staat van instandhouding' van de voorkomende soorten en habitats vastgelegd. Dit zijn de zogenaamde instandhoudingsdoelstellingen, ook instandhoudingsdoelen of kortweg natuurdoelen genoemd. Er moet dus bepaald worden hoeveel individuen van een soort in een bepaald gebied nodig zijn, hoe groot het leefgebied daarvoor moet zijn en hoe de kwaliteit van het leefgebied moet zijn om te kunnen spreken van een leefbare populatie. En hoe groot bijvoorbeeld een heidegebied moet zijn om onderdak te kunnen geven aan alle voor dat habitat typische heidesoorten. De instandhoudingsdoelen maken duidelijk waar men naar toe wil met een bepaald gebied. Deze doelen zullen ook bepalend zijn voor de te nemen instandhoudingsmaatregelen

Het vastleggen van de instandhoudingsdoelen gebeurt in twee stappen. In beide stappen is uitgebreid overlegd met betrokken doelgroepen. Hoeveel en welke natuur we in heel Vlaanderen nodig hebben, hoeveel bos, hoeveel heide, hoeveel duinen. Deze doelen voor heel Vlaanderen worden de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen genoemd. Ze geven weer wat in het totaal nodig is, in het bijzonder welk areaal, welke oppervlakte en welke kwaliteit nodig zijn om in Vlaanderen de gunstige staat van instandhouding van alle Europese te beschermen soorten en habitats te realiseren. Deze doelstellingen zijn wetenschappelijk onderbouwd en werden in detail besproken en bediscussieerd met de doelgroepen. In een volgende stap worden deze globale instandhoudingsdoelen verfijnd per SBZ of groep van SBZ-H en SBZ-V. Er wordt hierbij bekeken welk deel van de opdracht ieder gebied voor zijn rekening kan nemen: we spreken ook van de specifieke instandhoudingsdoelstellingen. Deze doelstellingen worden wetenschappelijk onderbouwd en worden ook besproken met vertegenwoordigers van de belangengroepen op Vlaams en lokaal niveau, de lokale besturen en Vlaamse administraties.

Op dit moment houdt u een rapport ter onderbouwing van de instandhoudingsdoelstellingen voor de speciale beschermingszones *BE2200037 - Uiterwaarden langs de Limburgse Maas met Vijverbroek* in handen. Op basis van dit rapport stelt de Vlaamse Regering de instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten voor dit gebied vast.

Leeswijzer

In dit rapport worden op onderbouwde wijze de instandhoudingsdoelstellingen opgesteld. Eerst wordt het algemeen kader voor de opmaak van de natuurdoelen geschetst (hoofdstuk 2) en wordt het betrokken gebied gesitueerd en kort besproken (hoofdstuk 3).

Vervolgens wordt in hoofdstuk 4 het belang op Vlaams niveau van de hier voorkomende habitats en soorten weergegeven, op basis van de gewestelijke instandhoudingsdoelen (G-IHD).

In hoofdstuk 5 wordt een beknopt overzicht gegeven van het huidige voorkomen, de trend, de potenties en de actuele staat van instandhouding van de habitats en soorten in dit gebied. Een meer uitgebreide bespreking hiervan is terug te vinden in bijlage 2.

187 Om de instandhoudingsdoelen op te maken dient ook rekening gehouden te worden met de
188 maatschappelijke context en de natuurlijke en antropogene factoren die een –positieve of
189 negatieve- invloed kunnen hebben op het gebied en de voorkomende of potentieel voorkomende
190 habitats en soorten. In hoofdstuk 6 worden de voornaamste eigenaars- en gebruikersgroepen
191 besproken en gebeurt een sterkte-zwakte-analyse met betrekking tot het bereiken van de
192 instandhoudingsdoelen (hoofdstuk 7).

193 Uiteindelijk worden, aan de hand van de informatie uit de voorgaande hoofdstukken, in hoofdstuk 8
194 de instandhoudingsdoelen per habitat en soort bepaald. Eveneens in hoofdstuk 8 wordt een aantal
195 prioritaire acties voor het gebied voorgesteld die, naast andere acties, noodzakelijk zijn om de
196 beoogde instandhoudingsdoelen te kunnen behalen.

197

INFORMATIEF DOCUMENT

2. Algemeen kader voor de opmaak van instandhoudingsdoelstellingen

De opmaak van instandhoudingsdoelstellingen wordt geregeld door het besluit van de Vlaamse Regering van 3 april 2009 betreffende de aanwijzing van speciale beschermingszones en de vaststelling van instandhoudingsdoelstellingen. Dit besluit bepaalt het algemeen kader. Het besluit geeft aan voor welke gebieden, habitats en soorten instandhoudingsdoelstellingen moeten worden opgemaakt (zie paragraaf 2.1). Het beschrijft ook op welke manier de instandhoudingsdoelstellingen moeten worden opgemaakt (zie paragraaf 2.2).

2.1. Voor welke gebieden, soorten en habitats moeten instandhoudingsdoelstellingen worden opgemaakt?

Instandhoudingsdoelstellingen moeten worden opgemaakt voor alle Europees te beschermen gebieden. "Europees te beschermen gebied" is niets anders dan een verzamelnaam voor de speciale beschermingszones in hun verschillende vormen (Vogelrichtlijn¹ en Habitatrichtlijn²) en stadia in de aanwijzingsprocedure (voorgestelde speciale beschermingszone, gebied van communautair belang of speciale beschermingszone). In Vlaanderen zijn er 62 Europees te beschermen gebieden of Natura 2000-gebieden. In hoofdstuk 3 wordt het in dit rapport betrokken gebied gesitueerd.

"Europees te beschermen habitats" zijn de habitattypes vermeld in bijlage I van het Natuurdecreet³. Dit zijn de in Vlaanderen voorkomende habitats die volgens de Europese Habitatrichtlijn moeten worden beschermd, omdat ze worden bedreigd in heel Europa. In Vlaanderen komen er 48 van deze habitats voor, waarvan 8 prioritaire. Een prioritaire habitat is een habitat dat sterk bedreigd is in Europa en waarvoor Europa een grote verantwoordelijkheid draagt omdat het vooral in Europa ligt.

"Europees te beschermen soorten" zijn de soorten van bijlage II, III en IV van het Natuurdecreet en de geregeld voorkomende trekvogels⁴. Voor de soorten van bijlage II, de vogelsoorten van bijlage IV en de geregeld voorkomende trekvogels moeten speciale beschermingszones worden aangewezen. Voor de soorten van bijlage III moeten volgens het decreet natuurbehoud ook instandhoudingsmaatregelen worden genomen en moeten volgens de Habitatrichtlijn deze soorten over het hele Vlaamse grondgebied worden beschermd. De soorten van bijlage II en III zijn voor een groot deel echter dezelfde. In Vlaanderen komen op regelmatige basis 22 soorten voor van bijlage II, 33 soorten van bijlage III, 66 vogelsoorten van bijlage IV en 22 soorten geregeld voorkomende trekvogels (zoals bedoeld in artikel 4 van de Vogelrichtlijn).

2.2. Hoe komen de instandhoudingsdoelstellingen tot stand?

De instandhoudingsdoelstellingen voor een Europees te beschermen gebied (S-IHD) zijn "de verbeter- of behoudopgaven voor de Europees te beschermen habitats of populaties van Europees te beschermde soorten en hun leefgebieden, waarvoor het Europees te beschermen gebied is aangemeld of die in het Europees te beschermen gebied voorkomen." De bestaande regelgeving⁽⁵⁾ geeft aan dat er eerst doelen op het niveau van Vlaanderen, de zogenaamde gewestelijke

¹ RICHTLIJN van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand

² RICHTLIJN 92/43/EEG van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna

³ Decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu en zijn wijzigingen

⁴ ofwel de soorten van bijlage II en IV van de Habitatrichtlijn respectievelijk annex I van de Vogelrichtlijn, en de niet in bijlage IV van dit decreet genoemde en op het grondgebied van het Vlaamse Gewest geregeld voorkomende soorten trekvogels. Een trekvogel wordt als geregeld voorkomend beschouwd als de trekkende populatie voldoet aan de internationaal aanvaardde 1%-criterium, dit wil zeggen waarvan geregeld 1% van de West-Europese populatie in ons land verblijft.

⁵ Besluit van de Vlaamse Regering van 3 april 2009 betreffende de aanwijzing van speciale beschermingszones en de vaststelling van instandhoudingsdoelstellingen

236 instandhoudingsdoelstellingen, moeten worden geformuleerd vooraleer er doelen op het niveau van
237 een individuele speciale beschermingszone worden opgesteld.

238 Die gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen zijn dus de verbeter- of behoudopgaven voor het
239 behouden, herstellen of ontwikkelen van een gunstige staat van instandhouding op Vlaams niveau
240 van de in het Vlaamse Gewest voorkomende Europees te beschermen habitats of soorten. Zij
241 leggen vast wanneer een Europees te beschermen habitat, via doelen op vlak van areaal,
242 oppervlakte en kwaliteit, en een Europees te beschermen soort, via doelen op vlak van areaal,
243 populatie en kwaliteit van het leefgebied, in een gunstige staat van instandhouding zijn. Met
244 andere woorden wanneer ze duurzaam zullen kunnen overleven in Vlaanderen. Het spreekt voor
245 zich dat de instandhoudingsdoelstellingen van een speciale beschermingszone moeten bijdragen tot
246 de realisatie daarvan. De gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen zijn door de Vlaamse
247 Regering definitief vastgesteld op 23 juli 2010. In hoofdstuk 4 worden de gewestelijke
248 instandhoudingsdoelstellingen die van belang zijn voor dit gebied voorgesteld.

249 **Ter informatie: Doelen voor areaal, oppervlakte, populaties en kwaliteit**

250 *Areaal = het natuurlijke verspreidingsgebied van een habitat/soort binnen Vlaanderen.* Dit komt
251 ruwweg overeen met de ruimtelijke grenzen waarbinnen de habitat of soort binnen Vlaanderen
252 voorkomt. Komt een habitat bijvoorbeeld van Limburg tot West-Vlaanderen voor of enkel in de
253 Kempen?

254 *Oppervlakte = de som van de oppervlaktes van elke plek van een bepaald habitattype dat*
255 *voorkomt.* De gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen doen onder meer een uitspraak over de
256 noodzakelijke oppervlakte-doelstellingen voor Vlaanderen en dit voor elk habitattype. In de S-IHD
257 wordt het oppervlakte-doel per gebied bepaald.

258 *Populatie = de totale populatie van de betrokken soort, dus in principe alle individuen bij elkaar*
259 *opgeteld.* De gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen doen een uitspraak over
260 populatie-doelstellingen voor Vlaanderen. In de specifieke instandhoudingsdoelstellingen wordt het
261 populatie-doel per gebied bepaald.

262 *Kwaliteit = de mate waarin de ecologische kenmerken aanwezig zijn die kenmerkend zijn voor een*
263 *habitat of het leefgebied van een soort.* Voor bossen is er bijvoorbeeld sprake over natuurlijke
264 verjonging, gevarieerde ouderdomsstructuur, nutriëntencycli en aanwezigheid van dood hout. Voor
265 waterafhankelijke systemen is het ecohydrologische regime essentieel. De kwaliteit van het
266 leefgebied van een soort wordt bijvoorbeeld bepaald door de grootte van voortplantingsgebieden,
267 de foerageergebieden en de rustgebieden. In de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen
268 worden algemene doelstellingen gegeven voor een aantal typische kenmerken van habitats en
269 leefgebieden van soorten. In de specifieke instandhoudingsdoelstellingen worden
270 kwaliteitsdoelstellingen voor habitats en leefgebieden van soorten op gebiedsniveau omschreven.
271

272 De instandhoudingsdoelstellingen voor een Europees te beschermen gebied worden opgemaakt op
273 basis van een onderbouwend rapport dat de volgende componenten bevat:

- 274 1. Een analyse van het gebied in kwestie op vlak van de Europees te beschermen habitats en
275 soorten.
- 276 2. De beoordeling van de actuele staat van instandhouding alsook, voor zover dat mogelijk is,
277 de trends sinds de aanmelding, van de Europees te beschermen habitats en soorten,
278 rekening houdend met de ecologische vereisten van die habitats en soorten.
- 279 3. Een inschatting van de potenties voor duurzame instandhouding van de relevante Europees
280 te beschermen habitats en soorten in het gebied in kwestie.
- 281 4. Een beoordeling van het belang van het gebied voor elke relevante Europees te
282 beschermen habitat en soort, in het licht van de gewestelijke
283 instandhoudingsdoelstellingen, en hieruit volgend een beoordeling van het belang van elke
284 habitat en soort binnen het Europees te beschermen gebied in kwestie.
- 285 5. Het formuleren, op basis van punt 1 tot en met 4, van instandhoudingsdoelstellingen per
286 relevante Europees te beschermen habitat en soort in het gebied, met het oog op het
287 formuleren van instandhoudingsdoelstellingen voor het Europees te beschermen gebied,
288 zoals vermeld onder punt 9.

- 289 6. Een opgave van maatregelen die kunnen bijdragen aan de realisatie van de
290 instandhoudingsdoelstellingen, vermeld in punt 5.
- 291 7. Een beschrijving, in hoofdlijnen, van de planologische status van het gebied en een socio-
292 economische actorenanalyse van de voornaamste eigenaars- en gebruikerscategorieën in
293 of in de nabijheid van het gebied.
- 294 8. Een beschrijving van de bedreigingen en kansen met betrekking tot het bereiken van de
295 instandhoudingsdoelstellingen, vermeld in punt 5.
- 296 9. Het formuleren van een voorstel van instandhoudingsdoelstellingen voor het Europees te
297 beschermen gebied, op basis van de doelstellingen, vermeld in punt 5, waarbij de
298 prioriteiten werden geïntegreerd, rekening houdend met punt 4 en 8, en na punt 6 en 7 in
299 overweging te hebben genomen.

300 Het Agentschap voor Natuur en Bos heeft de opdracht gekregen voor de opmaak van de
301 onderbouwende rapporten. Ze wordt hierbij wetenschappelijk ondersteund door het Instituut voor
302 Natuur- en Bosonderzoek. Om het gehele proces van start tot finish te begeleiden heeft de minister
303 ook een overleggroep in het leven geroepen. Deze Vlaamse overleggroep bestaat uit
304 vertegenwoordigers van organisaties die belangen behartigen die rechtstreeks beïnvloed worden
305 door of invloed hebben op de uitvoering van de instandhoudingsdoelstellingen. In de praktijk zijn
306 dit vertegenwoordigers van de landbouworganisaties, natuurverenigingen, gebruikers van het
307 buitengebied en de economische sector.

308 De minister stelt een voorontwerp van instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten vast voor een
309 Europees te beschermen gebied, op basis van:

- 310 1° dit rapport;
- 311 2° een door het Agentschap voor Natuur en Bos opgemaakt verslag van de consultatie van de
312 betrokken doelgroepen in het betrokken gebied;
- 313 3° het overleg met de overleggroep over de in de twee vorige punten vermelde documenten.

314 De minister legt dit voorontwerp voor aan de Vlaamse Regering, die hierover een principiële
315 beslissing neemt en hieromtrent advies vraagt aan de Milieu- en Natuurraad Vlaanderen
316 (Minaraad), de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en de Strategische Adviesraad
317 voor Landbouw en Visserij (SALV). Na dit advies stelt de Vlaamse Regering de
318 instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten voor het desbetreffende gebied definitief vast.

319 ***Ter info: statuut van dit rapport***

320 De rapporten voor de onderbouwing van de instandhoudingsdoelstellingen zijn opgemaakt door het
321 Agentschap voor Natuur en Bos (ANB). Het ANB wordt wetenschappelijk ondersteund door het
322 Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO). In overleg met de Vlaamse Overleggroep is een
323 consultatieproces ontworpen voor elk rapport.

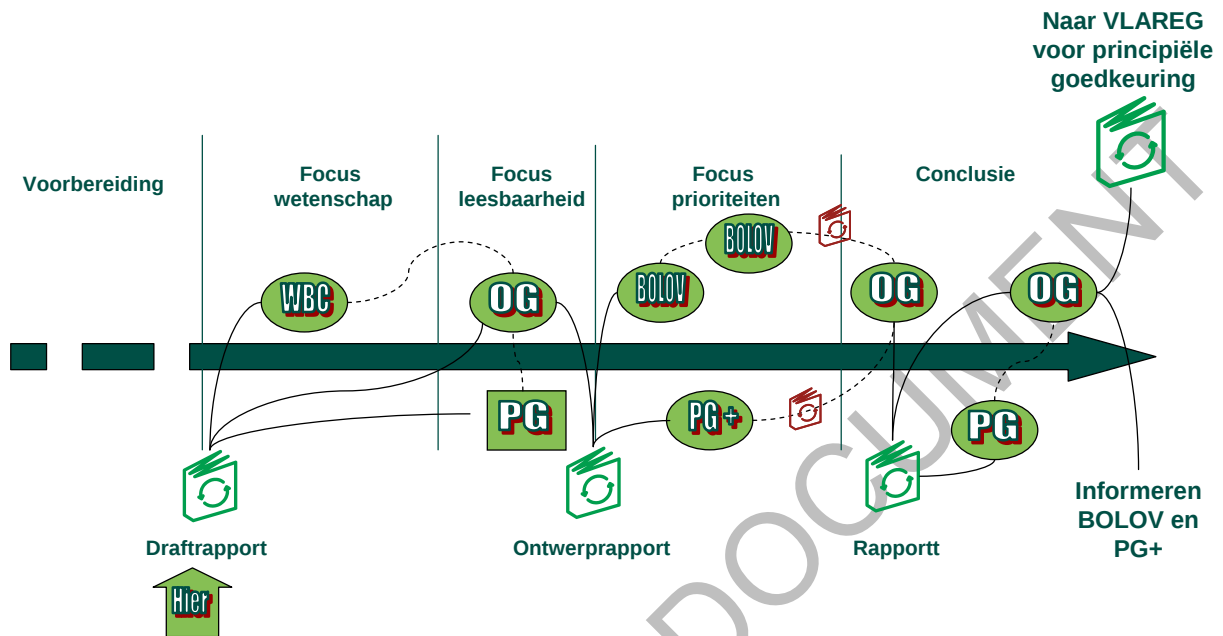
324 In een eerste stap wordt een **ontwerprapport** wetenschappelijk getoetst door een
325 Wetenschappelijke Begeleidingscommissie (WBC). Tevens wordt het ontwerprapport getoetst op
326 zijn duidelijkheid en leesbaarheid door de Vlaamse Overleggroep (OG) en de betrokken Vlaamse
327 administraties verzameld in de Projectgroep (PG). Op basis van de verzamelde reacties wordt door
328 het ANB het ontwerprapport bijgesteld.

329 In een tweede stap wordt het **ontwerprapport** voor advies voorgelegd aan de betrokken
330 belangengroepen in het betrokken gebied: het bovenlokaal overleg (BOLOV). Ook wordt advies
331 gevraagd aan lokale besturen (gemeente en provincie) en administraties (de belangrijkste
332 betrokken administraties zetelen in de projectgroep). Door het ANB wordt een voorstel voor reactie
333 (ontwerp van reactienota) uitgewerkt. Deze wordt besproken met de Vlaamse Overleggroep en de
334 Projectgroep. Op basis van dit overleg werkt het ANB de ontwerpreactienota en het ontwerprapport
335 bij.

336 Het **definitief rapport** vormt de basis voor de beslissingen van de Vlaamse Regering over de
337 specifieke instandhoudingsdoelstellingen.

338

Voorliggend rapport is het ontwerpverslag dat is opgesteld door het Agentschap voor Natuur en Bos om voorgelegd te worden aan het bovenlokaal overleg (Bovol), de lokale besturen en administraties.

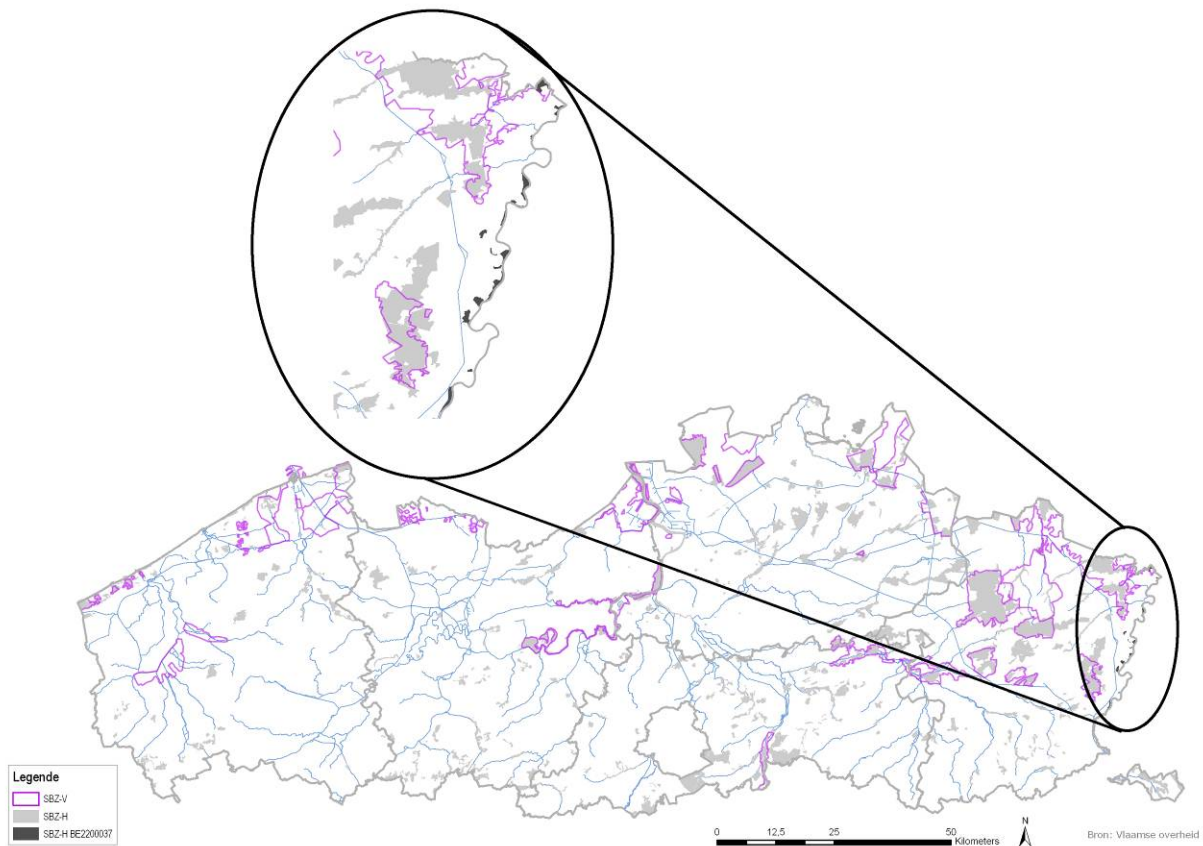

Figuur 2-1: Schets van het overlegproces

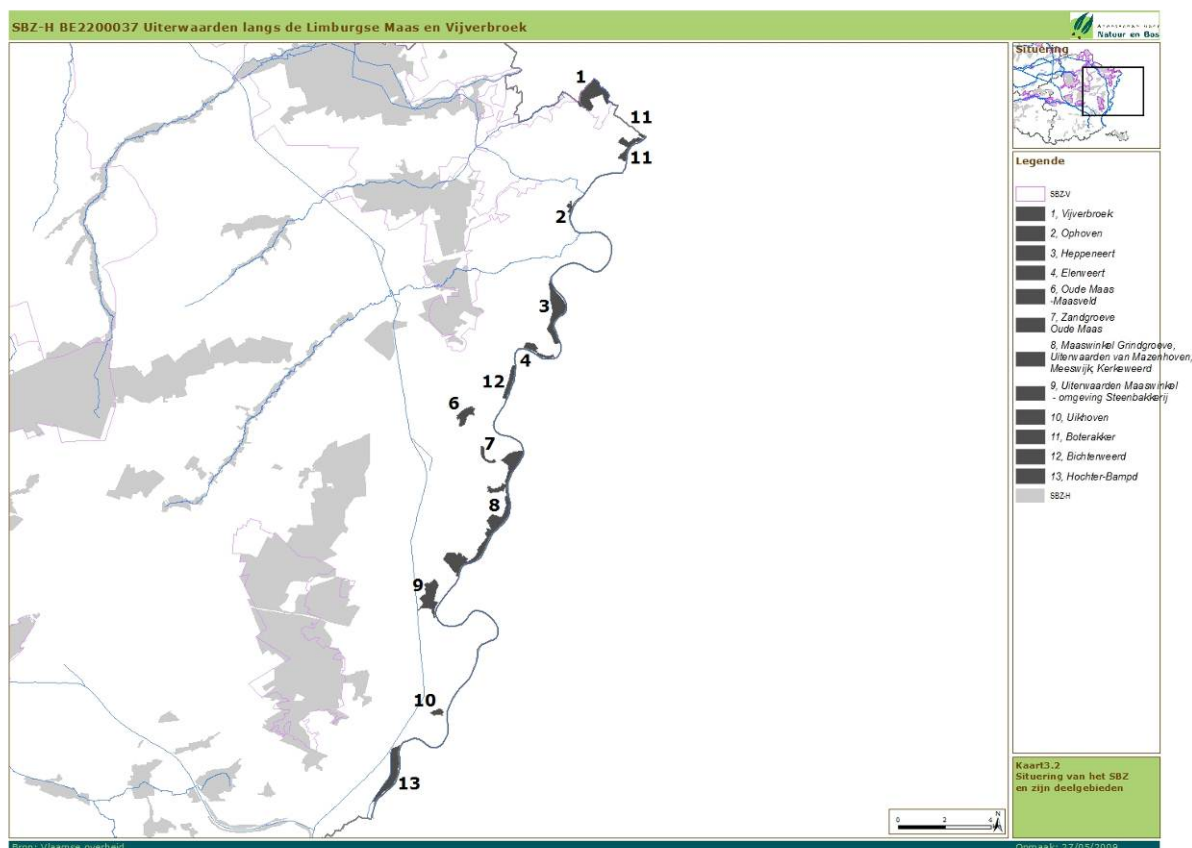
3. Over welk gebied gaat dit rapport

Het betrokken SBZ-H is gelegen in de Maasvallei (zie Figuur 3-1). De Maas vormt hier de Grens met Nederland.

Het habitatrichtlijngebied bestaat uit twaalf deelgebieden (zie figuur 3-2) die gelegen zijn (van Noord naar Zuid) in de gemeenten Kinrooi, Maaseik, Dilsen-Stokkem, Maasmechelen en Lanaken.

Figuur 3-1. Situering van het gebied ten opzichte van het gehele Natura2000-netwerk.

Figuur 3-2. Overzicht van de deelgebieden

Tabel 3-1. Overzicht van de deelgebieden gebruikt in het rapport

Deelgebiedcode	Deelgebiednaam	Oppervlakte
BE2200037-1	Vijverbroek	86,085 ha
BE2200037-2	Ophoven	7,187 ha
BE2200037-3	Heppeneert	84,668 ha
BE2200037-4	Elerweert	19,773 ha
BE2200037-6	Oude Maas-Maasveld	29,621 ha
BE2200037-7	Zandgroeve Oude Maas	11,051 ha
BE2200037-8	Maaswinkel Grindgroeve, Uiterwaarden van Mazenhoven, Meeswijk, Kerkeweerd	204,5 ha
BE2200037-9	Uiterwaarden Maaswinkel-Omgeving Steenbakkerij	65,079 ha
BE2200037-10	Uikhoven	9,949 ha
BE2200037-11	Boterakker	33,149 ha
BE2200037-12	Bichterweerd	25,049 ha
BE2200037-13	Hochter-Bampd	68,905 ha
Totale oppervlakte		645,016 ha

4. Overzicht van de habitats en soorten en hun relatieve belang voor Vlaanderen

Op 8 mei 2009 hebben het Agentschap voor Natuur en Bos en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek een onderbouwend rapport aan de minister bevoegd voor het natuurbehoud overgemaakt. Op basis van dit rapport heeft de Vlaamse Regering de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen definitief goedgekeurd op 23 juli 2010. In dat rapport wordt het belang van een speciale beschermingszone voor het bereiken van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen gesitueerd.

Ter info: Het relatieve belang van de Speciale beschermingszones voor het realiseren van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen

Het rapport ter onderbouwing van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen geeft een indicatie over het relatieve belang van de verschillende speciale beschermingszones voor het realiseren van de globale Vlaamse instandhoudingsdoelstellingen. Volgend onderscheid wordt gemaakt:

In de “essentiële” en “zeer belangrijke” gebieden zijn, afhankelijk van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen, prioritaire acties aangewezen voor het halen of behouden van de Vlaamse doelen.

De “belangrijke” gebieden hebben een klein oppervlakte- of populatieaandeel van Europees te beschermen habitats en/of soorten.

In de onderbouwende rapportage worden ook “kennislacunes” aangegeven die verder onderzocht moeten worden tijdens de opmaak van de specifieke instandhoudingsdoelstellingen. Voor deze gebieden was het, tijdens de opmaak van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen, onduidelijk of ze een bijdrage kunnen leveren aan de Vlaamse doelstellingen.

In de volgende tabel wordt een overzicht gegeven van de habitats en soorten waarvoor dit gebied belangrijk is volgens de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen. Voor de betrokken habitats en soorten wordt het belang van het gebied voor het duurzaam voortbestaan van habitat of soort (essentieel, zeer belangrijk of belangrijk) weergegeven. Daarnaast wordt een samenvatting van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen weergegeven. In Bijlage I zijn per habitat en soort de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen in het geheel weergegeven.

Tabel 4-1: Samengevatte weergave van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen van toepassing in dit gebied (= behoud van de huidige situatie of ↑ verbetering) en het belang van het gebied voor de realisatie ervan (★★★ essentieel, ★★ zeer belangrijk of ★ belangrijk).

Habitats	belang gebied	areaal	oppervlakte	kwaliteit
3150 - Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition	★	=	↑	↑
3260 - Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het Ranunculion fluitans en het Callitricho-Batrachion	★	↑	↑	=
3270 - Rivieren met slikoevers met vegetaties behorend tot het Chenopodietum rubri p.p. en Bidention p.p.	★★★	↑	↑	↑
6120 - Kalkminnend grasland op dorre zandbodem	★★★	=	↑	↑

6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones	★★	=	↑	↑
6510 - Laaggelegen schraal hooiland (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)	★★	=	↑	=
7140 - Overgangs- en trilveen	★★	↑	↑	↑
9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli	★	=	↑	↑
91E0 - Alluviale bossen met <i>Alnion glutinosa</i> en <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)	★★	=	↑	↑
91F0 - Gemengde oeverformaties met <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> en <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> of <i>Fraxinus angustifolia</i> , langs de grote rivieren (<i>Ulmion minoris</i>)	★★★	↑	↑	↑
Soorten				
Bittervoorn - <i>Rhodeus sericeus amarus</i>	★	=	=	=
Europese bever - <i>Castor fiber</i>	★★★	=	=	↑
Kamsalamander - <i>Triturus cristatus</i>	★	↑	↑	↑
Kleine modderkruiper - <i>Cobitis taenia</i>	★	=	↑	↑
Otter - <i>Lutra lutra</i>	★★★	↑	↑	↑
Rivierprik - <i>Lampetra fluviatilis</i>	★★	↑	↑	↑
Rivierrombout - <i>Gomphus flavipes</i>	★★★	↑	=	↑
Rivierdonderpad - <i>Cottus gobio</i>	★★	=	↑	↑
Laatvlieger - <i>Eptesicus serotinus</i>	★	=	=	↑
Ruige dwergvleermuis / Gewone dwergvleermuis / Kleine dwergvleermuis - <i>Pipistrellus species</i>	★	=	=	↑
Boomkikker - <i>Hyla arborea</i>	★★★	↑	↑	↑
Poelkikker - <i>Rana lessonae</i>	★	=	=	↑
Rosse vleermuis - <i>Nyctalus noctula</i>	★	=	=	↑
<i>Salmo salar</i> - Atlantische zalm	★★★	↑	↑	↑
Broedvogels				
<i>Alcedo atthis</i> - Ijsvogel	★	=	=	=
<i>Crex crex</i> - Kwartelkoning	★★★	↑	↑	↑
<i>Lanius collurio</i> - Grauwe klauwier	★★★	↑	↑	↑
<i>Luscinia svecica</i> - Blauwborst	★	=	=	↑
<i>Sterna hirundo</i> - Visdief	★	=	=	↑

Pernis apivorus - Wespendif	★	=	=	↑
Doortrekkende en overwinterende watervogels				
Anas strepera - Krakeend	★★★	=	=	↑
Anser albifrons - Kolgans	★★★	=	=	↑
Anser anser - Grauwe gans	★★★	=	=	↑
Anser fabalis - Rietgans	★★★	=	=	↑
Aythya ferina - Tafeleend	★★★	=	=	↑

393

394

395

396

397

398

399

400

401

402

403

5. Beschrijving van de actuele toestand van de Europees te beschermen habitats en soorten in het gebied

In dit rapport wordt de specifieke instandhoudingsdoelstellingen voor de Europees te beschermen soorten en habitats in hoofdstuk 8 onderbouwd. Dit gebeurt op basis van ecologische analyses, aangevuld met socio-economische analyses. In dit hoofdstuk wordt de ecologische analyse over de actuele toestand van de Europees te beschermen habitats en soorten besproken. In paragraaf 5.1 wordt eerst het functioneren van het fysische systeem van het gebied besproken. Welke bodemtypes komen voor? Zijn er belangrijke grondwaterstromen? Wat is de invloed van het reliëf? Enzoverder. Het fysische systeem vormt immers de basis voor de ontwikkeling van natuurwaarden. In paragrafen 5.2 en 5.3 wordt een samenvatting gegeven van de ecologische analyse van het actueel voorkomen van de Europees te beschermen habitats en soorten voor dit gebied. De ecologische analyse zelf vind je in Bijlage 2. Op basis van deze analyse, en de socio-economische context (hoofdstuk 6) in overweging nemend, worden in hoofdstuk 7 knelpunten geïdentificeerd en in hoofdstuk 8 doelen en prioriteiten bepaald.

Ter info: Toelichting van belangrijke termen gebruikt in dit hoofdstuk

Het *actuele voorkomen* is een beschrijving van waar een soort of habitat voorkomt en hoeveel.

De *actuele staat van instandhouding*: dit is een beschrijving van de huidige oppervlakte en kwaliteit van het Europees te beschermen habitat of van het leefgebied van een Europees te beschermen soort in dit gebied en de omschrijving van de achterliggende redenen.

De *trend* geeft de evolutie doorheen de tijd weer van de kwaliteit of kwantiteit van een habitat of soort.

De *potenties* geven aan hoeveel en eventueel waar er mogelijkheden zijn voor de uitbreiding of het herstel van een habitat of van een populatie van een soort.

5.1. Beschrijving van het fysische systeem

Centraal in het fysische systeem van de Maasvallei staat de rivier, die hier het grenstraject vormt tussen de twee Limburgen, en bestaat uit het ongestuwde deel beneden de stuw van Borgharen. De scheepvaart wordt aan beide zijden van de rivier over kanalen geleid (Julianakanaal en Zuid-Willemsvaart), waardoor de rivier zelf ongestuwd kon blijven en nog steeds een snelstromende, relatief ondiepe bedding heeft. Op verschillende plekken liggen hoog opgeworpen grindbanken.

Ondanks zijn vrij afstromende karakter is de Grensmaas en haar vallei door de normalisatiewerkzaamheden van 1860-1900 sterk veranderd ten opzichte van de natuurlijke situatie. Het vastleggen van de oevers (sinds de 17e eeuw) heeft geleid tot ophoging van de weerden met een dikke leemlaag (ca. 2-4 m). Het zomerbed zelf is zodanig versmald dat er tijdens hoogwater extreme stroomsnelheden optreden. Hierdoor bevat de bedding van de rivier nauwelijks meer fijne grindfracties en bestaat de rivierbodem uit een zware pleisterlaag. Een bijkomend gevolg was beddinginsnijding en dalende grondwaterstanden in de omgeving. Door de aanwezigheid van winterdijken kan het water tijdens hoogwater ook niet meer overal tot aan de natuurlijke randen van de overstomingsvlakte komen.

Ondanks de aanzienlijke oppervlakte groene bestemmingen op het gewestplan en de voorziene natuurontwikkeling met het grensoverschrijdende Grensmaasproject, bestaat het overgrote deel van de overstomingsvlakte nog uit intensieve landbouwgrond.

In de Maasvallei is de rijkdom aan soorten van diverse pluimage zeer uitzonderlijk. Omwille van de verscheidenheid aan dynamiek (overstromingsinvloed, grondwatercontact,...), bodemtexturen (grindig tot kleiig), kalkrijkdom en vochtvoorziening, kan een uitzonderlijk breed gamma aan soorten en habitats in het gebied voorkomen. Daarnaast is de brede riviervallei tevens een verzamelpunt voor soorten, zowel van omliggende regio's van Kempisch plateau en Mergelland alsook via de rivier vanuit het gehele stroomgebied, vanuit de hoge Ardennen, de Kalkstreek, de Condroz en het Brabants plateau. En daarnaast zijn er nog een hele reeks rivierspecialisten die gebonden zijn aan de specifieke rivier(vallei)kenmerken.

5.2. Samenvatting van voorkomen, actuele staat van instandhouding, trend en potenties van de habitats

In deze paragraaf wordt een samenvatting gegeven van de actuele situatie van de Europees te beschermen habitats binnen het gebied. Voor elk Europees te beschermen habitat uit hoofdstuk 4 wordt het voorkomen, de analyse van de actuele staat van instandhouding, de trends ten opzichte van de aanmelding en de potenties voor uitbreiding samenvattend beschreven. Voor de volledige analyse wordt verwezen naar bijlage II - Analyse van de Europees te beschermen habitats en soorten.

3150 - Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition

• Het actuele voorkomen	Voor de actuele verspreiding van dit habitat binnen SBZ-H verwijzen we naar Kaart 5.10. Het habitat komt slechts voor in één deelgebied: Boterakker (deelgebied 11). Het gaat hier om ondiepe delen van de Dragrasaplas die nog net binnen de SBZ-grens vallen. Het habitattype komt voor in grotere oppervlaktes in de aan deelgebied 11 grenzende maasplassen (Dragrasaplas en Vissen Akker plas) die niet afgebakend zijn als SBZ. Dit verklaart de zeer kleine oppervlakte van het habitattype binnen SBZ-H.
Actuele staat van instandhouding	De relatieve abundantie van smalle waterpest is hoog in de Dragrasaplas, waardoor zowel het criterium vegetatie en verstoring onvoldoende scores. Wat betreft fauna wordt voor fytoplankton, fyto bentos als visfauna een matig kwaliteitsniveau bereikt, wat voornamelijk een gevolg is van de hoge organische belasting en de hoge nutriëntenconcentraties in de Grensmaas. Voor macrofauna is de ecologische kwaliteit goed. Hierdoor wordt een score van deels voldoende tot goed voorgesteld wat betreft het fauna criterium. Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een gedeeltelijk gedegradeerde staat van instandhouding bevindt.
Trend	Historisch en tot halverwege vorige eeuw kwam het habitattype in meerdere afgesneden rivierarmen voor (o.a. Delvosalle 1952). De trend in de laatste 50-60 jaar is echter onvoldoende gekend. Wel is een verbetering van de kwaliteit merkbaar in de meeste grindplassen waar de ontgrindingsactiviteiten gestopt zijn, waardoor lokaal de habitat ontwikkelt.
Potenties	Potenties voor de ontwikkeling van de habitat zijn er in de ontginningsplassen op een diepte < 4 meter of andere verspreide plassen in de Maasvallei. Ontwikkelingskansen voor de habitat kunnen echter niet ruimtelijk gesitueerd worden door de onzekerheid over het bereiken van gunstige milieucondities. De meeste, grotere ontginningsplassen hebben steile oevers en zijn grotendeels te diep (> 4 m). Mits de realisatie van geleidelijk hellende onderwatertalud aan oevers met een gepast substraat kunnen goede ontwikkelingskansen voor de habitat ontstaan. Vooral in deelgebied 6, 7 en 8 zijn er potenties, deels ook voor de maasplassen buiten SBZ zoals de plassen van Bichterweerd, Negenoord en Kleizone (Kessenich).

3260 - Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het Ranunculion fluitans en het Callitricho-Batrachion

Het actuele voorkomen	Dit habitattype komt voornamelijk voor buiten SBZ omdat de Maas zelf niet is afgebakend als SBZ. Het type heeft omwille van zijn binding aan stromende wateren de belangrijkste kern in het deelgebied van de ongestuwde Grensmaas. Maar ook zijbeken en oevers in het gestuwde deel van de Maas komen in aanmerking voor het habitattype. Het riviertraject tussen Smeermaas en Uikhoven, Maasmechelen en Elen en kortere trajecten ter hoogte van Aldeneik en Kessenich zijn habitat. Binnen de huidige SBZ-afbakening zijn evenwel enkel kleine fragmenten habitat aanwezig zoals in de Kikbeek, Zanderbeek, Bosbeek, Itterbeek en Grensmaas.
Actuele staat van instandhouding	Verspreid over een lengte van 24 km komen vegetatievlekken van de habitat voor in smalle stroken. Verstoring van het natuurlijke afvoerregime geldt als belangrijkste beperkende factor voor het voorkomen, maar ook het effect van (tijdelijk) slechte milieuomstandigheden speelt een rol. Over de hele lengte van de Maas is dit habitattype in een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding' op basis van de faunabeoordeling. Van de habitattypische soorten Zalm, Rivierprik, Otter, Rivierrombout, Kleine tanglibel en Gaffellibel ontbreken kernpopulaties. Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een 'gedeeltelijk aangetaste' actuele staat van instandhouding bevindt.
Trend	Zo'n 50 jaar geleden kwam de waterhabitat voor in de Kempense beken die van het Kempens plateau naar de Maas stroomden. In de Maas zelf kwam de habitat niet voor. terwijl ze in de Grensmaas sterk in de lift zit de afgelopen 10 jaar; Rivierfonteynkruis heeft ondertussen het volledige Maastrichtse traject gekoloniseerd en ook Vlootende watteranonkel is nu terug ruimer verbreid aanwezig, naast een reeks soorten van traagstromende wateren.
Potenties	De Grensmaas heeft goede potenties voor de ontwikkeling van de waterhabitat voor beken en rivieren. Verbetering van de waterkwaliteit in combinatie met het hydrologisch beheer (tegengaan onnatuurlijk afvoerregime) is de basis om de potentie volledig tot zijn recht te laten komen. Voor het natuurlijk afvoerregime is Vlaanderen afhankelijk van het bovenstrooms gevoerde beheer.

3270 - Rivieren met slikoevers met vegetaties behorend tot het Chenopodietum rubri p.p. en Bidetion p.p.

Het actuele voorkomen	Dit habitattype komt voor in 9 van de 12 deelgebieden op grindbanken, in stroomgeulmilieu's, op tijdelijke (slib)afzettingen als op de oevers van grindplassen. In 5 van deze deelgebieden gaat het slechts over beperkte oppervlaktes van ongeveer een halve hectare. Ook buiten het SBZ komt dit habitattype op verschillende plaatsen voor.
Actuele staat van instandhouding	Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een 'Gedeeltelijk aangetaste' actuele staat van instandhouding bevindt omwille van de onnatuurlijke waterpeildynamiek (pieken van waterkrachtcentrales in laagwatersituatie).

Trend	Enerzijds is er een positieve trend wat betreft oppervlakte van het habitattype t.o.v. 1994 (oppervlakte bij aanmelding) door uitvoering van het Grensmaasproject. Anderzijds is de kwaliteit nog onvoldoende gezien de sterke peilfluctuaties bij laagwater, die te frequente verstoringen veroorzaken voor vegetatieontwikkeling.
Potenties	Met het Grensmaasproject worden op grote schaal de natuurlijke oeverzones met grindbanken en zandafzettingen hersteld, waardoor goede potenties voor de ontwikkeling van de habitat ontstaan. Vooral in het ongestuwde deel, maar ook in het gestuwde deel van de Maas zijn kansen aanwezig voor herstel of ontwikkeling van het habitattype door verwijdering van kunstmatige oeververdediging en herstel van natuurlijke overstromingsgebieden.

6120 - Kalkminnend grasland op dorre zandbodem

• Het actuele voorkomen	Dit habitattype komt voor in 7 van de 12 deelgebieden. Ook buiten het SBZ is het habitattype aanwezig op enkele dijken en bermen.
Actuele staat van instandhouding	Aangezien de oppervlakte habitat te klein en versnipperd is, ontbreken vaak populaties van habitattypsiche soorten. Een negatieve trend wat betreft verbraming en vervilting met mos werd vastgesteld in Hochter Bampd en vergrassing in De Krauw na een periode van 4 jaar zonder overstroming en/of beheer.
Trend	Met het in natuurbeheer nemen van vele oeverterreinen in het gebied, is er recent een positieve trend aanwezig, die de zeer sterk negatieve trend van het habitattype in de terreinen onder landbouwgebruik stilaan ombuigt.
Potenties	Het verspreidingsgebied is beperkt tot het overstromingsgebied van de Maas. De indijking heeft een groot aandeel van het natuurlijke verspreidingsgebied afgesneden. In de huidige situatie liggen er dus fragmenten zowel binnen als buiten het winterbed van de Maas. Binnen het winterbed ontstaat er wel ruimte voor ontwikkeling van dit habitattype. Volgens ECODYN zijn er potenties mogelijk van ongeveer 64 ha binnen SBZ.

6430 – Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones

• Het actuele voorkomen	Van dit habitattype komen er verschillende subtypes voor. Het subtype van vochtige tot natte ruigten bestaat uit een overgang van het Moerasspireaverbond en het Harig wilgenroosje verbond in "Maaswinkel Grindgroeve, Uiterwaarden van Mzenhoven, Meeswijk, Kerkeweerd" en "Boterakker". Enkel in "Vijverbroek" en "Oude Maas-Maasveld" is er echt sprake van natte ruigten. Het subtype Nitrofiële boszomen en –ruigten komt algemeen voor maar is in ruimte eerder beperkt.
-------------------------	---

Actuele staat van instandhouding	➤ Subtype van het Harig wilgenroosje verbond Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een 'Gedeeltelijk aangetaste' actuele staat van instandhouding bevindt. ➤ Subtype van Nitrofiele boszomen en –ruigten Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een 'goede tot uitstekende' actuele staat van instandhouding bevindt.
Trend	Vochtige tot natte ruigten kenden tot een decennium geleden een algemeen negatieve trend omwille van de geleidelijke grondwaterstands daling (oiv beddinginsnijding) in de Maasvallei. Recent kent het type wel een lichte toename in natuurterreinen op heringerichte grindgroeven waar omwille van fijnere materiaal in heraanvulling vochtige tot natte omstandigheden ontstaan. De nitrofiele zomen en ruigten kennen een sterke uitbreiding dankzij de uitbreiding van natuurterrein in de Maasvallei. Onder het extensieve begrazingsbeheer ontstaan snel ruime zomen en ruigtes.
Potenties	Volgens ECODYN is er potentie voor ongeveer 360 ha binnen SBZ. Men moet wel rekening houden dat deze getallen ook potentie kunnen hebben voor andere habitattypes.

6510 - Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

• Het actuele voorkomen	Binnen dit SBZ komen vooral de subtypes Glanshaverhooilanden en de Kalkrijke kamgraslanden voor. Habitat van het type Glanshaverhooilanden vinden we vooral in deelgebieden 6, 7, 8, 9, 12 en 13. Ook buiten het SBZ komen we dit subtype nog tegen op de winterdijken. Het subtype van de Kalkrijke kamgraslanden komen dan weer meer voor in de deelgebieden 1, 2, 3 en 4.
Actuele staat van instandhouding	➤ Subtype van de Glanshaverhooilanden Er zijn een laag aantal sleutelsoorten aanwezig en indien ze al aanwezig zijn dan is hun bedekking minimaal. Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een 'Gedeeltelijk aangetaste' actuele staat van instandhouding bevindt. ➤ Subtype: Kalkrijk kamgrasland Er zijn een laag aantal sleutelsoorten aanwezig en indien ze al aanwezig zijn dan is hun bedekking minimaal. Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een 'Gedeeltelijk aangetaste' actuele staat van instandhouding bevindt.
Trend	Voor beide subtypes is er een algemene neerwaartse trend in het landbouwgebied in de Maasvallei aanwezig. In de natuurterreinen ontstaat er echter een aanzienlijk aandeel van het habitat met een mengvorm van de beide subtypes.
Potenties	Volgens ECODYN is er potentie voor ongeveer 370 ha binnen SBZ. Men moet wel rekening houden dat deze getallen ook potentie kunnen hebben voor andere habitattypes.

7140 - Overgangs- en trilveen

• Het actuele voorkomen	Dit habitatype komt enkel voor in het Vijverbroek.
Actuele staat van instandhouding	Vooraf de waterhuishouding en verbossing is een probleem. Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een 'Gedeeltelijk aangetaste' actuele staat van instandhouding bevindt.
Trend	Negatieve trend tengevolge van dichtgroeiën met wilgenstruweel.
Potenties	De potenties zijn zeer beperkt binnen dit deelgebied met ongeveer 1-2ha.

9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli

• Het actuele voorkomen	Dit type komt enkel voor binnen het deelgebied "Maaswinkel Grindgroeve, Uiterwaarden van Mazenhoven, Meeswijk, Kerkeweerd" en "Boterakker". In de Maasvallei komt het bostype voor op de leemrijke alluviale bodems die slechts zelden overstroomd. Een belangrijk aandeel van het karakteristieke verspreidingsgebied ligt dus buiten het winterbed. Deze bossen zijn aanwezig op matig voedselrijke tot voedselrijke leemgronden met een belangrijke zandfractie, gekenmerkt door een vrij hoge bodemvochtigheid in de winter en een aanzienlijk lagere grondwaterstand in de zomer.
Actuele staat van instandhouding	Komt maar in één deelgebied voor met een beperkte oppervlakte. Het aandeel dood hout is momenteel ook te weinig aanwezig. Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een 'Gedeeltelijk aangetaste' actuele staat van instandhouding bevindt.
Trend	Geen trend waar te nemen in de recente periode.
Potenties	In de Maasvallei komt het bostype voor op de leemrijke alluviale bodems die slechts zelden overstroomd. Een belangrijk aandeel van het karakteristieke verspreidingsgebied ligt dus buiten het winterbed. ECODYN doet geen uitspraak over dit habitatype. Daarom dat we hier voor de potenties PotNat gebruiken.

91E0 - Alluviale bossen met *Alnion glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

• Het actuele voorkomen	Voor al het subtype Zachthoutoobos (Wilgenvloedbos) is belangrijk. In dit SBZ komt dit voor in de deelgebieden 7,8,9,11,12 en 13 en is goed voor ongeveer 10% van dit subtype over heel Vlaanderen. Het komt vooral voor op de regelmatig overstroomde uiterwaarden binnen de getijdenzone van de Maas. In het Vijverbroek komen de subtypes van het Mesotroof en Eutroof elzenbroekbos voor.
-------------------------	--

Actuele staat van instandhouding	➤ Subtype: Zachthoutooibossen (Wilgenvloedbos) Vooraf de te kleine oppervlakte en de ruderalisering zijn de knelpunten. Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een 'Gedeeltelijk aangetaste' actuele staat van instandhouding bevindt. ➤ Subtype: Eutroof Elzenbroekbos Wel maar in één deelgebied aanwezig. Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een 'Goede tot uitstekende' actuele staat van instandhouding bevindt.
Trend	zachthoutooibos ken een forse uitbreiding in de recente periode in de natuurterreinen en de grindherstructurering in het gebied. Elzenbroekbos is in oppervlakte stabiel in het Vijverbroek, een kleine bijkomende oppervlakte ontstaat lokaal in grindputheraanvullingen, bv. Hochtcr Bampd, Kleizone
Potenties	Volgens ECODYN is er potentie van zo'n 45 ha.

91F0 - Gemengde oeverformaties met *Quercus robur*, *Ulmus laevis* en *Ulmus minor*, *Fraxinus*

• Het actuele voorkomen	Dit type komt enkel in voor binnen het deelgebied "Maaswinkel Grindgroeve, Uiterwaarden van Mazenhoven, Meeswijk, Kerkeweerd" en "Boterakker" en "Hochter-Bampd". In Vlaanderen is het natuurlijke verspreidingsareaal van dit bostype beperkt tot de vallei van de Maas, waar het uiterst zeldzaam voorkomt. Het Kraaienbosje langs de Maas te Leut is het enige gekende, goed ontwikkelde voorbeeld maar is slechts 1 ha groot. Typisch voor dit habitatype zijn de winteroverstromingen.
Actuele staat van instandhouding	Door te kleine oppervlakte van dit habitatype kunnen er geen kenmerkende soorten tot broeden komen. Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een 'Gedeeltelijk aangetaste' actuele staat van instandhouding bevindt.
Trend	Geen trend waar te nemen in de recente periode.
Potenties	Potentieel is bijna het volledige winterbed van de rivier met alle leemhoudende niet té frequent overstromende plaatsen geschikt voor de ontwikkeling van dit bostype. Volgens ECODYN zo'n 270 ha.

5.3. Samenvatting van voorkomen, actuele staat van instandhouding, trend en potenties van de soorten van de habitatrichtlijn

In deze paragraaf wordt een samenvatting gegeven van de actuele toestand van de Europees te beschermen soorten binnen het gebied. Voor elk Europees te beschermen soort uit hoofdstuk 4 wordt het voorkomen, de analyse van de actuele staat van instandhouding, de trends ten opzichte van de aanmelding en de potenties voor uitbreiding samenvattend beschreven. Voor de volledige analyse wordt verwezen naar bijlage II - Analyse van de Europees te beschermen habitats en soorten.

Bittervoorn - *Rhodeus sericeus amarus*

Het actuele voorkomen	De Bittervoorn is geen karakteristieke vis van grindrivieren of stromende beken. Maar ze gebruiken ze wel voor hun dispersie. Ze leven doorgaans in stilstaand of langzaam stromend water met een gevarieerde en goed ontwikkelde waterplantengroei. Populaties komen voor in Kollegreend, Oude Maas en Hochterbampd. Maar er zijn ook waarnemingen van dispersie waargenomen in de monding van de Zanderbeek.
Actuele staat van instandhouding	Er wordt geconcludeerd dat de soort zich in een 'Gedeeltelijk aangetaste' staat van instandhouding bevindt.
Trend	Er zijn te weinig monitoringsgegevens beschikbaar om een evolutie in de populatie en de kwaliteit van het leefgebied betrouwbaar in beeld te brengen. Wel is er een toename van waarnemingen binnen het gebied.
Potenties	Verbetering van de algemene waterkwaliteit zou wellicht tot gevolg hebben dat bijkomende biotopen kunnen gekoloniseerd worden.

Boomkikker - *Hyla arborea*

Het actuele voorkomen	De boomkikker komt binnen dit SBZ enkel nog voor in de Maaswinkel. Het gaat hier om een kleine populatie. Regelmatig worden er ook enkel mannetjes gehoord iets verder in Maasbeemdergreend juist naast de Maas. Vroeger zat er ook Boomkikker in Leut. Hier liggen momenteel 4 poelen langs de Maas die te snel uitdrogen voor geslaagde voortplanting. De populatie van Maaswinkel ligt geïsoleerd. De andere dichtstbijzijnde populatie bevindt zich in de Brand.
Actuele staat van instandhouding	De populatie van de Maaswinkel is klein en schommelend. In 2004 was er een dieptepunt met nog maar 3 roepende mannetjes vastgesteld. In 2006 leek de populatie zich iets wat te herstellen tot 21 en in 2007 met 35 roepende mannetjes. Momenteel telt men 50 roepende mannetjes. De voortplanting is zeer slecht en gebeurt maar in één poel. De andere poelen overstroomd regelmatig waardoor er vis in komt, die is nefast voor de voortplanting. De conductiviteit van alle poelen ligt boven de 400 µm. Dit is de bovengrens voor het overleven van de legsels van boomkikker. In de poel, waar voortplanting plaats vindt, is de conductiviteit hoger en worden jaarlijks slechts enkele larven waargenomen. Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een 'Gedeeltelijk aangetaste' actuele staat van instandhouding bevindt.
Trend	De trend is dalend.
Potenties	Met enkele aanpassingen komen de poelen die in Leut liggen hiervoor alvast in aanmerking.

Europese bever - *Castor fiber*

Het actuele voorkomen	In 2002 en 2003 werden beverwaarnemingen gedaan langs de Berwijn in Voeren en langs de Maas te Lanaye. Deze waarnemingen worden in verband gebracht met een uitzettingsproject in Wallonië (Verkem, 2004). De soort werd ook waargenomen in het noordelijk deel van de Grensmaas, waar vanaf oktober 2003 een herintroductieproject loopt te Thorn-Stevensweert. Momenteel zijn er sporen van bevers aanwezig in Hochter Bampd, de Koningsteen, Bichterweerd, Kerkeweerd, Oude Maas - Stokkem en Maasbeempder Greend.
Actuele staat van instandhouding	Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een 'Gedeeltelijk aangetaste' actuele staat van instandhouding bevindt.
Trend	De trend is toenemend.
Potenties	In de Maasvallei zijn er zeker potenties voor deze soort door het voorkomen van wilgenstruweel en bossen langs de Maas.

Kamsalamander - *Triturus cristatus*

Het actuele voorkomen	Deze soort komt binnen SBZ enkel voor in de Maaswinkel. Hier is een redelijk grote populatie aanwezig die zich goed voortplant in twee poelen. Er zit een tweede populatie net buiten SBZ in de slotgracht bij Villain XIII in Leut. Deze populatie is zeer klein en jaarlijkse voortplanting is uitgesloten wegens het vroegtijdig droogvallen van het water hier.
Actuele staat van instandhouding	Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een 'Gedeeltelijk aangetaste' actuele staat van instandhouding bevindt.
Trend	Er zijn te weinig monitoringsgegevens beschikbaar om een evolutie in de populatie en de kwaliteit van het leefgebied betrouwbaar in beeld te brengen.
Potenties	De poelen in Leut lijken potentieel habitat mits enkele aanpassingen.

Kleine modderkruiper - *Cobitis taenia*

Het actuele voorkomen	De populatie in de Oude Maas van Stokkem heeft zich recent sterk uitgebreid heeft over de aangesloten heringerichte grindplassen van Kerkeweerd (De Vocht, 2006). In 2007 werd ook een goede populatie vastgesteld in de oeverzone van Kollegreend (Lock ea., 2007).
Actuele staat van instandhouding	Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een 'Goede tot uitstekende' actuele staat van instandhouding bevindt.
Trend	De trend is toenemend.
Potenties	In de Maasvallei zijn er zeker potenties voor deze soort.

Otter - Lutra lutra

Het actuele voorkomen	De Otter komt in Vlaanderen waarschijnlijk niet meer in vaste populaties voor. De soort was tot midden vorige eeuw nog algemeen, maar kende vervolgens een spectaculaire terugval. In de Ardennen konden tot op heden een aantal relictpopulaties standhouden. Actueel worden in Vlaanderen slechts af en toe zwervende exemplaren waargenomen. De laatste waarnemingen komen voornamelijk vanuit de ruime regio van de Grensmaas (Verkem, 2003). Recent is er echter wel een waarneming in het Smeethof. Rekening houdend met de bijzonder grote actieradius van individuele Otters, kan deze regio als een (potentiële) verbindingscorridor beschouwd worden tussen de Ardense relictpopulaties en het Nederlandse herintroductieprogramma.
Actuele staat van instandhouding	Het is niet zinvol voor deze soort de staat van instandhouding te beoordelen op basis van de beoordelingscriteria die zijn vermeld in Adriaens e.a. (2008). Hiervoor is onvoldoende informatie en cijfermateriaal beschikbaar. Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een 'Gedeeltelijk aangetaste' actuele staat van instandhouding bevindt. Aangezien de soort zich hier momenteel niet aanwezig is en zich hier niet voortplant is.
Trend	De trend is dalend.
Potenties	De Maas en aangrenzende habitatgebieden zijn een potentieel gebied voor deze soort.

Poelkikker - Rana lessonae

Het actuele voorkomen	De Poelkikker komt in het volledige Maasdal slechts voor in één enkele poel in de Maaswinkel. Dit is vrij uniek omdat de overige populaties meer aan zand gebonden zijn in het Kempische plateau. In de Maaswinkel komen de drie soorten van het Groene kikker-complex voor. De verhouding is momenteel ongeveer: Poelkikker 5% - Bastaardkikker 94% - Meerkikker 1%. Poelkikker is echter in de minderheid en met de komst van de Meerkikker in het gebied kan de verhouding verder in het voordeel van bastaardkikker verschuiven. Maar dus ten koste van de Poelkikker. Voortplanting is moeilijk vast te stellen omdat de larven moeilijk uit elkaar te halen zijn ten op zichte van de andere groene kikkers.
Actuele staat van instandhouding	Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een 'Gedeeltelijk aangetaste' actuele staat van instandhouding bevindt. De soort is nog maar waargenomen in één poel met slecht een 10-tal exemplaren. Voortplanting kan niet nagegaan worden omdat het een mengpopulatie betreft met zowel Bastaardkikker en in veel mindere mate Meerkikker. Hybridisatie is dus een probleem.
Trend	De trend is dalend.
Potenties	Potenties zijn aanwezig in de Maasvallei zeker in Maaswinkel en in Leut.

Rivierdonderpad - *Cottus gobio*

Het actuele voorkomen	De Rivierdonderpad komt voor over heel het traject van de Grensmaas (Buiten SBZ). Ze kende een sterke uitbreiding sinds de gegevens van de vissenatlas. In de periode 1993-1997 werd de soort enkel aangetroffen in de Voer. Sindsdien heeft de soort zich over het volledige traject van de Grensmaas verspreid. De soort komt in de Grensmaas voor in ondiepe oeverzones tussen het grind, en ook in kunstmatige breuksteenoeveren. (De Vocht & Coeck 2000). Ook binnen SBZ werd de soort in kleine aantallen vastgesteld in de grindplassen in 2007 (Lock et al. 2007). Recent is er ook een nieuwe populatie van 100 vissen vast gesteld in de nieuwe monding van de Bosbeek (Buysse,... 2008)
Actuele staat van instandhouding	De soort is in een goede lokale staat van instandhouding Aangezien de uitbreiding van de laatste jaren kunnen we stellen dat de soort zich momenteel in een goede lokale staat van instandhouding bevindt.
Trend	De trend is toenemend.
Potenties	Zijn zeker aanwezig binnen de Maas en zijbeken voor beide soorten.

Rivierprik - *Lampetra fluviatilis*

Het actuele voorkomen	Rivierprik is zeer zeldzaam in de Grensmaas (buiten SBZ) en is alleen incidenteel migrerend te verwachten. De laatste twee decennia is de soort volgens Crombaghs e.a. (2000) alleen in kleine aantallen aangetroffen. Tot enige tijd geleden werd nog aangenomen dat hij geheel niet meer voorkwam. De soort lijkt echter de laatste jaren weer in opkomst in benedenstroomse delen van het Maasdal, zoals de Getijdemaas en de Gestuwde Maas (Peters & Klink, 2005).
Actuele staat van instandhouding	Omdat er geen populatie in de Grensmaas voorkomt. Rivierprik heeft de Grensmaas nodig om te kunnen migreren van de zee naar hun paaigebieden. Aangenomen moet worden dat de dikke pleisterlaag op de bodem van de Grensmaas volkomen ongeschikt is voor voortplanting van Rivierprik en de Grensmaas enkel voor migratie dient. Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een 'Gedeeltelijk aangetaste' actuele staat van instandhouding bevindt.
Trend	Er zijn geen monitoringsgegevens beschikbaar om een evolutie in de populatie en de kwaliteit van het leefgebied betrouwbaar in beeld te brengen.
Potenties	Actueel is de grensmaas ongeschikt als opgroeigebied omdat geen slibbanken aanwezig zijn met de juiste samenstelling voor larven om zich in te graven. Wanneer de aanvoer van vers fijngrindig en zandig materiaal terug opgestart wordt, kunnen opnieuw vitale paaibedden voor adulten en ingraafbiotopen voor larven ontstaan. In combinatie met herstel van een goede waterkwaliteit en het wegwerken van migratieknelpunten kan de Grensmaas geschikt worden voor een zich voortplantende populatie Rivierprik.

Rivierrombout - *Gomphus flavipes*

Het actuele voorkomen	De Rivierrombout werd voor het eerst in Vlaanderen waargenomen tijdens de zomers van 2000 en 2001 langs de Grensmaas (Vucht, Maasmechelen). Voorlopig zijn het enkel adulten die zijn waargenomen. Larvenhuidjes werden nog niet gevonden, zodat effectieve voortplanting nog niet kan aangetoond worden (Calle et al., 2007; De Knijf et al., 2006).
Actuele staat van instandhouding	Omdat er voorlopig nog geen larvenhuidjes zijn gevonden kan men nog niet spreken van voortplanting. Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een 'Gedeeltelijk aangetaste' actuele staat van instandhouding bevindt.
Trend	Er bestaan geen betrouwbare (historische) monitoringsgegevens om een evolutie in het voorkomen van de soort en de grootte van de populatie in beeld te brengen.
Potenties	In het ongestuwde gedeelte van de Maas zijn er zeker potenties voor deze soort.

Atlantische zalm – *Salmo salar*

Het actuele voorkomen	Tot voor kort werd de Zalm als uitgestorven beschouwd in Vlaanderen. In Wallonië wordt al een tiental jaar door middel van herintroductie van eieren en jonge Zalmen gewerkt aan het herstel van de soort. De jonge zeewaarts migrerende Zalm wordt dan ook geregeld aangetroffen in de Grensmaas en het Albertkanaal. In 2002 werden de eerste volwassen Zalmen terug op de Maas gerapporteerd. Enkel buiten SBZ
Actuele staat van instandhouding	Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een 'gedeeltelijk gedegradeerd' actuele staat van instandhouding bevindt op basis van de criteria dichtheid juvenielen, aanwezigheid adulten, vlakke zandige of stenige stroken (stroomsnelheid 0.3-1.0 m/s) afgewisseld met diepere kuilen met rustig water, afvoerregime en waterontrekking of omleiding.
Trend	Er zijn te weinig monitoringsgegevens beschikbaar om een evolutie in de populatie en de kwaliteit van het leefgebied betrouwbaar in beeld te brengen. Wel is er een toename van waarnemingen binnen het gebied.
Potenties	Verbetering van de algemene waterkwaliteit en het wegwerken van migratieknelpunten in stroomop- als stroomafwaartse richting (tussen Maas en Berwijn) biedt goede slaagkansen voor de herintroductiecampagnes in Wallonië.

5.4. Samenvatting van voorkomen, actuele staat van instandhouding, trend en potenties van de vogelsoorten van bijlage IV

Kwartelkoning – *Crex crex*

• Het actuele voorkomen	Kwartelkoning was tot de jaren '60 een regelmatige broedvogel langs de Maas. Met de natuurontwikkeling in het gebied kwam de soort terug in de Maasvallei, waarbij de soort in Kollegreend voorkwam tussen 1994 en 2001. Momenteel is ze een onregelmatige broedvogel. In 2007 werd er nog een roepend mannetje gehoord in Kollegreend.
Actuele staat van instandhouding	De staat van instandhouding van deze soortgroep wordt als 'Gedeeltelijk aangetaste' geschat door te weinig geschikt habitat.
Trend	De trend is sterk dalend.
Potenties	Potenties hiervoor binnen SBZ liggen in Heppeneert en Kollegreend.

5.5. Regionaal belangrijke biotopen

Regionaal belangrijke biotopen

Regionaal belangrijk biotopen zijn vegetaties of habitats die weliswaar niet Europees te beschermen zijn, maar die van belang zijn voor het Vlaamse natuurbehoud. Deze vegetaties worden beschermd door de Vlaamse natuurbehoudwetgeving in brede zin.

Voor deze habitats zullen verderop op zich geen doelen worden geformuleerd, maar het is van belang voor het Vlaamse natuurbeleid om te weten waar deze liggen en er bij het formuleren van doelen rekening mee te kunnen houden. Bovendien zijn deze regionaal belangrijke biotopen vaak een leefgebied van een Europees te beschermen soort.

In onderstaande tabel wordt de actuele oppervlakte van de regionaal belangrijke biotopen weergegeven, wordt aangegeven voor welke Europees te beschermen soorten dit biotoop deel uitmaakt van het leefgebied en hoe de potentiële oppervlakte ervoor is in het gebied.

Tabel 0- 89: Samenvattende tabel met het voorkomen van de regionaal belangrijke biotopen, de Europees te beschermen soorten waarvoor dit biotoop leefgebied is en de potentiële oppervlakte ervoor.

	Actuele opp. (ha)	Leefgebied voor:	Potenties (ha)
Kamgrasland		Grauwe klauwier	aanwezig
Dottergrasland		Blauwborst	aanwezig
Doornstruweel	1 ha	Grauwe klauwier	aanwezig
wilgenstruweel	10 ha	Nachtegaal	aanwezig
zilverschoongrasland		Blauwborst	aanwezig

Rietland	4 ha	Blauwborst	aanwezig
Grote zeggevegetaties	1 ha	Blauwborst	aanwezig

5.6. Regionaal belangrijke soorten (RBS)

Regionaal belangrijk soorten zijn soorten die weliswaar niet Europees te beschermen zijn, maar die van belang zijn voor het Vlaamse natuurbehoud. Deze worden beschermd door de Vlaamse natuurbehoudwetgeving in brede zin.

Voor deze soorten zullen verderop op zich geen doelen worden geformuleerd, maar het is van belang voor het Vlaamse natuurbeleid om te weten waar deze voorkomen en er bij het formuleren van doelen rekening mee te kunnen houden. Bovendien maken één of meerdere Europees te beschermen habitattypen vaak deel uit van het leefgebied van een regionaal belangrijke soort.

In onderstaande tabel wordt het voorkomen van enkele relevante regionaal belangrijke soorten samengevat. Voor een meer volledige analyse wordt verwezen naar bijlage II.

Tabel 5-1: Samenvattende tabel met het voorkomen van de regionaal belangrijke soorten, hun leefgebied en bijkomende eisen die deze soorten aan hun habitat stellen.

SOORT	VOORKOMEN	LEEFGEBIED	BIJKOMENDE EIS AAN HABITAT
paapje	Actueel verdwenen binnen het gebied	vochtige en structuurrijke graslandvegetaties	
oeverloper	Actueel 1 broedpaar vastgesteld langs de nederlandse kant van de Maas	stenige, zandige of slikkerige oevers van grote rivieren	rustgebieden
nachtegaal	Verspreid over de maasvallei voorkomend	recent ontwikkelde wilgenstruwelen in combinatie met structuurrijke vegetaties	
wielewaal	Verspreid over de maasvallei voorkomend	Vochtige loofbossen	
buidelmees	Onregelmatige broedvogel	loofbossen en struikgeas in de buurt van rivieren, plassen en meren	
waterspitsmuis	Te weinig concrete gegevens maar vermoedelijk aanwezig	dichte vegetatie nabij helder, snelstromend water	
Barbeel, kopvoorn, riviervogel, serpeking, sneep	Plaatselijk in de Maas voorkomend	Snelstromend water	

kleine tanglibel, beekrombout, bosbeekjuffer, verschillende haften, steenvliegen en kokerjuffers	Plaatselijk in de Maas voorkomend	Larven: snelstromend water Imago's: bloemrijke graslanden en ruigten	
kalkdoorntje	Plaatselijk langs de Maas voorkomend	drogere, zonbeschenen kalkrijke gebieden zoals rivieroever	
blauwvleugelsprinkhaan	Plaatselijk langs de Maas voorkomend	schrle, drogere gebieden met een lage begroeiing en veel open plekken	
goudensprinkhaan, greppelsprinkhaan, bramesprinhaan	Plaatselijk langs de Maas voorkomend	dichtbegroeide vochtige struikachtige vegetatie	
bruin blauwtje, gele en oranje luzernevlinder, veldparelmoer, klaverblauwtje	Slechts enkele waarnemingen van zwervers	Schrle bloemrijke graslanden	Rekening houden ivm met maaibeheer van o.a. dijken in functie van de rupsen
koninginnepage	Plaatselijk langs de Maas voorkomend	bloemrijke graslanden	Rekening houden ivm met maaibeheer van o.a. dijken in functie van de rupsen
Loopkevers (Dyschirius spec., Elaphrus spec., Bembidion spec.) Kortschildkevers (Stenus spec.), Oeverwantsen (Salda spec., Saldula spec.) Leverbotslak, Ovale poelslak, ...	Plaatselijk langs de Maas voorkomend	grindoevers	
grindwolfspin, ruigtewolfspin	Plaatselijk langs de Maas voorkomend	grindoevers	
knautiabij, knautiawespbij, ogenstroostdikpootbij	Plaatselijk langs de Maas voorkomend	Bloemrijke graslanden	Rekening houden ivm met maaibeheer van o.a. dijken in functie van de bijen, er moeten gedurende het vliegseizoen van de bijen voldoende waardplanten aanwezig zijn
blokhoofdgroefbij, gestreepte bloedbij, roodbruine groefbij, kraagbloedbij, gewone schoorsteenwesp	Plaatselijk langs de Maas voorkomend	Bloemrijke graslanden in de buurt van steilwanden	Er moet voldoende nestgelegenheid aanwezig zijn zoals open grond of steilwanden

6. Beschrijving van de maatschappelijke context binnen het Europees te beschermen gebied

De Habitatrichtlijngebieden en Vogelrichtlijngebieden hebben niet enkel een ecologische betekenis. Een gebied wordt ook, actief en passief, gebruikt door verschillende gebruikers. De opmaak en realisatie van instandhoudingsdoelstellingen situeert zich lokaal dan ook binnen een bepaalde planologische, beleidsmatige en socio-economische context. De actuele natuurwaarden zijn tot zekere hoogte een gevolg van die actuele en historische socio-economische activiteiten. Daarnaast heeft deze context ook invloed op de perspectieven voor de natuur en de verschillende betrokken actoren (sectoren, beheerders en gebruikers) aanwezig in een bepaald gebied. Het is dan ook evident dat deze context mee in overweging wordt genomen bij het bepalen van de instandhoudingsdoelstellingen en de prioriteiten voor een bepaald gebied.

Dit hoofdstuk beschrijft allereerst de planologische situatie (paragraaf 6.1). Daarnaast gebeurt een eerste situering van een aantal eigenaars- en gebruikerscategorieën die in het gebied actief zijn (paragraaf 6.2). De socio-economische context wordt mee in overweging genomen bij de uitwerking van de sterktezwakteanalyse (hoofdstuk 7) en van de doelstellingen (zie hoofdstuk 8). De verzamelde informatie zal bovendien gebruikt worden voor het opstellen van actieprogramma's in het kader van de realisatie van de natuurdoelen. Op dat moment wordt de gehele socio-economische context verder verfijnd en aangevuld met meer gedetailleerde gegevens over de eigenaars en gebruikers. Dit hoofdstuk heeft dus niet de ambitie om een gedetailleerde en volledige beschrijving van de socio-economische toestand in het gebied te beschrijven. Het moet op basis van deze analyse wel mogelijk zijn om in overleg met betrokken doelgroepen, administraties en lokale besturen kansen en bedreigingen voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen te identificeren. De beschrijving in dit hoofdstuk kan bovendien waar nodig gedetailleerd worden op basis van dit overleg.

Noot bij de kaarten m.b.t. dit hoofdstuk

Hoofdstuk 6 van het rapport beschrijft de socio-economische situatie van het betrokken SBZ. In bijlage (bijlage 6) worden kaarten gevoegd die deze socio-economische situatie visualiseren. Indien uit het overlegproces bijkomende informatie voortvloeit, is deze enkel opgenomen in het tekstgedeelte en zijn de kaarten uit het oorspronkelijke rapport hieraan niet aangepast. De kaarten werden immers o.m. gegenereerd door verschillende instanties die de relevante socio-economische gegevens beheren. Het aanpassen van de kaarten zou een nieuwe rondvraag bij deze instanties impliceren, wat om redenen van efficiëntie (kosten-baten) niet is voorzien. De tekst is bijgevolg accurater dan de kaarten.

Noot bij de interpretatie van de cijfergegevens

Een groot deel van de analyses in dit hoofdstuk zijn gebaseerd op GIS gegevens. De praktijk leert dat niet alle gegevens geografisch even accuraat zijn. Bij de verschillende berekeningen en manipulaties kunnen bovendien kleine fouten optreden. Een concreet gevolg is dat de opgenomen cijfers enkel relatief geïnterpreteerd mogen worden. Voor de opmaak van percentages is als algemeen principe gebruik gemaakt van de afbakening van de Habitatrichtlijn- en Vogelrichtlijngebieden. Op die manier zijn de berekeningen onderling vergelijkbaar. De totale oppervlakte van het Habitatrichtlijngebied is 645 ha.

De gegevens zijn steeds de weergave van de situatie op het moment van inventarisatie of de studie en dus niet noodzakelijk van de actuele situatie op het terrein. Daarom is steeds de bronvermelding van de gebruikte gegevens opgenomen. Eigen aan GIS is ook dat verschillende informatielagen niet steeds digitaal op elkaar afgestemd zijn. Bij berekeningen kunnen hierdoor snippers ontstaan, die het gevolg zijn van 'fouten' bij de digitalisering. Deze slivers worden benoemd in de rapportage.

Beschrijving van de planologische context

In de context van de opmaak van de instandhoudingdoelstellingen zijn een hele reeks van planologische statuten mogelijk, die al dan niet onder de zuivere noemer "ruimtelijke ordening" (met name plannen van aanleg of ruimtelijke uitvoeringsplannen) vallen. In het kader van de opmaak van de instandhoudingdoelstellingen beperken we ons tot de ruimtelijke bestemmingen, de oppervlakedelfstoffenplannen, de ruimtelijke beschermingsstatuten vanuit het beleid op vlak van onroerend erfgoed en de planning in het kader van het integraal waterbeleid.

Ruimtelijke bestemmingen

De ruimtelijke bestemming van een gebied is vastgelegd in het Gewestplan en verschillende Ruimtelijke Uitvoeringsplannen. De verschillende bestemmingen kunnen geclusterd worden tot een aantal hoofdcategorieën. In Tabel 6-1 wordt een overzicht gegeven van de voorkomende bestemmingen binnen de verschillende deelgebieden. Tevens wordt het relatieve aandeel per hoofdcategorie aangegeven. In bijlage 5 kaart 6.1 wordt de bestemmingsverdeling binnen het gebied gesitueerd op kaart.

Bijna 70% van de totale oppervlakte van het gebied heeft een groene bestemming. De overige 30% heeft een landbouwbestemming. Het betreft hierbij vooral 'agrarische gebieden met ecologisch belang' en 'landschappelijk waardevolle agrarische gebieden'. Andere bestemmingen komen slechts in heel beperkte mate voor. Dit zijn vooral bestemmingen gekoppeld aan ontginning en de waterwegen. Van de andere bestemmingen komen slechts enkele snippers ('slivers') voor. In de meeste deelgebieden overheersen de groene bestemmingen. In de deelgebieden 1, 11, 12 en 13 heeft meer dan 95% van de totale oppervlakte een groene bestemming. In de deelgebieden 7 en 8 heeft tussen circa 70 en 80% van het deelgebied een groene bestemming. In deelgebied 2, 3 en 4 is tussen de 60% en 70% van de oppervlakte planologisch bestemd als landbouwgebied. Binnen deelgebied 10 betreft het bijna de volledige oppervlakte van het deelgebied. In de andere deelgebieden komt bijna evenveel groene als gele bestemming voor.

Tabel 6-1 Overzicht van de ruimtelijke bestemmingen en hun percentuele aandeel in de totale oppervlakte.⁶

	Nr deelgebied	Ruimtelijke bestemmingscategorie ⁷							
		Wonen	Recreatie	Natuur en reservaat	Overig groen	Bos	Landbouw	Industrie	Andere
Oppervlakte per deelgebied (ha)	1			85			>0		
	2				2		5		>0
	3			33			51		1
	4			6			14		
	6				14		15		
	7	>0		9	>0		1		2
	8	>0		141			53		10
	9			35			30		
	10						10		>0
	11		>0	32					>0
	12			25			>0		1
	13	>0		61	5		>0		3
Totale oppervlakte (ha)		>0	>0	425	21		181		17

⁶ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Gewestplan, vector, toestand 01/01/2002 (Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed, AGIVproduct).

Gewestelijke Ruimtelijke Uitvoeringsplannen, vector, toestand 03/06/2009 (Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed).

⁷ De ruimtelijke bestemmingscategorieën zijn gebaseerd op een clustering van de categorieën opgenomen in het Gewestplan aangevuld met de geldende GRUP's in de verschillende Habitatrichtlijngebieden.

	Nr deelgebied	Ruimtelijke bestemmingscategorie ⁷							
		Wonen	Recreatie	Natuur en reservaat	Overig groen	Bos	Landbouw	Industrie	Andere
Aandeel(% totale oppervlakte SBZ)		0,0	0,0	65,9	3,2		28,0		2,6

In de periode 2004-2008 werkte de Vlaamse overheid in overleg met gemeenten, provincies en belangengroepen in 13 buitengebiedregio's een ruimtelijke visie uit voor landbouw, natuur en bos. Deze visie geeft op hoofdlijnen aan welke gebieden behouden blijven voor landbouw en waar er ruimte kan zijn voor natuurontwikkeling of bosuitbreiding. De visie vormt de basis voor de opmaak van concrete gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen die de bestemmingen op perceelsniveau vastleggen. De prioriteiten en fasering voor de opmaak van deze ruimtelijke uitvoeringsplannen worden aangegeven in operationele uitvoeringsprogramma's.

In het operationeel uitvoeringsprogramma is aangegeven welke gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen de Vlaamse overheid de komende jaren zal opmaken voor de afbakening van de resterende landbouw, natuur en bosgebieden. De acties uit het uitvoeringsprogramma bij het eindvoorstel van gewenste ruimtelijke structuur worden onderverdeeld in drie categorieën:

1. Gebieden waarvoor onmiddellijk gestart kan worden met de voorbereiding van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP).
2. Gebieden waarvoor verder overleg en/of onderzoek nodig is
3. Gebieden waarvoor de opmaak van een gewestelijke RUP op korte termijn niet mogelijk is.

Voorliggend Europees te beschermen gebied overlapt met de buitengebiedregio Limburgse Kempen en Maasland. Op 12 december 2008 nam de Vlaamse Regering kennis van deze visie en keurde ze de beleidsmatige herbevestiging van de bestaande gewestplannen voor ca. 16.600 ha agrarisch gebied én een operationeel uitvoeringsprogramma goed.

Binnen het Europees te beschermen gebied liggen geen herbevestigde agrarische gebieden. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de verschillende acties die opgenomen zijn in het operationeel uitvoeringsprogramma. Tevens wordt aangegeven voor welke deelgebieden deze acties van toepassing zijn.

Tabel 6-2 Overzicht van de verschillende acties opgenomen in het operationeel uitvoeringsprogramma met betrekking tot het voorliggend gebied.⁸

Prioriteit	Naam	Omschrijving	Deelgebieden van gebied
Uitvoeringsacties op korte termijn op te starten	Maasvallei van Stokkem tot Maaseik (actie nr. 14)	Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor: - Het nader uitwerken van de verweving van landbouw en natuur met behoud van het waterbergend vermogen voor Elerweert (10.2) en voor het gebied ten zuiden van de voetveer Rotem (10.3). Er dient ruimte beschikbaar te blijven voor de geplande werken in het kader van het integraal waterbeheer in de zogenaamde Boertien locaties.. - Het versterken van de natuurwaarden o.a. waardevolle graslanden, houtkanten, hagen, sloten en beken voor de uiterwaarden (10.2; 11.1) - Het nader verfijnen van de ruimtelijke verweving van landbouw, natuur, bos en waterberging voor het	3, 4, 6, 7, 8, 12

⁸ Operationeel uitvoeringsprogramma regio Limburgse Kempen en Maasland 12 december 2009

Prioriteit	Naam	Omschrijving	Deelgebieden van gebied
	Maasvallei van Smeermaas tot Stokkem) (actie nr. 15)	gebied Ommerstein (14.5), dat er voldoende ruimte wordt gevrijwaard voor het behoud, de ecologische opwaardering en het landschappelijke herstel van de aanwezige bos-, natuur-, en landschapselementen. - Het behoud en de ontwikkeling van de natuur- en waterbergingsfunctie voor de uiterwaarden van Heppeneert-Elerweert, Bichterweerd en Negenoord (11.1; 11.2; 11.3). - Vrijwaren van het uiterwaardenlandschap (16.7). <u>Motivatie:</u> <i>Verder onderzoek en overleg nodig i.f.v. het gedetailleerd in kaart brengen van het landbouwgebruik en de landbouwbedrijfszetels, concrete mogelijkheden voor uitbreiden van natuur- of bosgebieden en mogelijkheden voor waterberging. Opmaken gevoeligheidsanalyse voor bestaande landbouwbedrijven in het gebied.</i> <i>Opmaak RUP ter ondersteuning van het kavelbemiddelingsproject in het gebied Steenkamp-Wurfeld. Dit is een deelproject van het project 'grove groententeelt' dat kadert in het project 'herstructurering landbouwgronden Noordoost Limburg' dat onderdeel vormt van het Limburgplan (2005-2009) van de Vlaamse Regering (B.VL.8 juli 2005).</i> <i>Afstemmen met de acties opgenomen in het goedgekeurde bekkenbeheerplan Maas in het kader van het integraal waterbeheer.</i> Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor: - Het hernemen van de agrarische bestemming op het gewestplan voor het landbouwgebied van Neerhagen tot Smeermaas (2.11). - Het nader uitwerken van de verweving van landbouw en natuur met behoud van het waterbergend vermogen voor de uiterwaarden Vucht (10.5), Kotem en Herbricht (10.6; 10.7; 10.8). Er dient ruimte beschikbaar te blijven voor de geplande werken in het kader van het integraal waterbeheer in de zogenaamde Boertien locaties. - Het versterken van de natuurwaarden o.a. waardevolle (stroomdaal)graslanden, houtkanten, hagen, sloten en beken voor de uiterwaarden (10.5; 10.6; 10.7; 10.8). - Het behoud en de ontwikkeling van de natuur- en waterbergingsfunctie voor de uiterwaarden Meeswijk-Mazenhoven en Maaswinkel (11.4; 11.5). In het gebied Leut-Kraaienbos wordt in de mogelijkheid voorzien voor bosuitbreiding. (richtcijfer 25 ha). - Vrijwaren van het uiterwaardenlandschap en behouden van de waardevolle cultuurhistorische erfgoedelementen (16.8; 16.10). - Het behoud en de ontwikkeling van de natuur- en waterbergingsfunctie voor de uiterwaarden Herbricht en Hocht Bampd (11.6; 11.7). <u>Motivatie</u> <i>Verder onderzoek en overleg nodig i.f.v. het gedetailleerd in kaart brengen van het landbouwgebruik en de landbouwbedrijfszetels, concrete mogelijkheden voor uitbreiden van natuur- of bosgebieden en mogelijkheden voor waterberging. Opmaken gevoeligheidsanalyse voor bestaande landbouwbedrijven in het gebied..</i>	8, 9, 10, 13

Prioriteit	Naam	Omschrijving	Deelgebieden van gebied
		<i>Afstemming met de acties in het kader van het Grensmaasproject (zgn. Boertienlocaties)</i> <i>Afstemming met het gewestelijk RUP voor differentiatie als natuurverweving voor het gedeelte in beleidsmarge binnen HAG voor de gebieden tussen Stokkem, Lanklaar en Meeswijk en voor het gebied tussen de Zuid-Willemsvaart en Leut.</i> <i>Afstemmen met de acties opgenomen in het goedgekeurd bekkenbeheerplan Maas in het kader van integraal waterbeheer.</i>	
Op te starten specifiek onderzoek voorafgaand aan uitvoeringsactie	Vallei van de Witbeek stroomafwaarts Jagersborg + omgeving Vijverbroek (actie nr 16)	Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor: - Het nader uitwerken van de verweving van landbouw, natuur, bos en waterbeheer voor de vallei van de Witbeek (9.5) en de omgeving Vijverbroek (14.2). - Het hernemen van het de agrarische bestemming van de gebieden in SBZ-V (1.1) ter hoogte van de Witbeek en aan het Nieuwenhof Kasteel. Delen van dit agrarisch gebied kunnen op basis van de conclusies van de passende beoordeling gedifferentieerd worden als natuurverwevingsgebied. - Aandacht voor de lokale hydrologie en herstel van het waterpeil in functie van het herstel en de ontwikkeling van het laagveengebied Vijverbroek (5.4). - Versterken van de natuurwaarden in het Vijverbroek; aandacht voor het waterbeheer en afstemming met de aangrenzende (landbouw)gebieden inzake waterbeheer, ruimte voor KLE's, beperking eutrofiërende invloeden,... voor het Vijverbroek (5.4). - Versterken van de verbinding tussen het natuurgebied Jagersborg en het Vijverbroek (5.4) via de Witbeek (9.5). - Vrijwaren van het historisch uiterwaardenlandschap (16.4). <u>Motivatie:</u> <i>Verder onderzoek en overleg nodig i.f.v. het gedetailleerd in kaart brengen van het landbouwgebruik en de landbouwbedrijfszetels, concrete mogelijkheden voor uitbreiden van natuur- of bosgebieden en mogelijkheden voor waterberging en structuurherstel. Opmaken gevoeligheidsanalyse voor bestaande landbouwbedrijven in het gebied.</i> <i>Afstemmen met het uitgevoerde inrichtingsplan Abeek 3: Zig en Goort (MB 27.06.2002). Dit maakt deel uit van het landinrichtingsproject Noordoost-Limburg en heeft betrekking op delen van de Abeek en Lossing stroomafwaarts van Stamprooierbroek.</i> <i>Opmaak RUP op korte termijn weinig meerwaarde alvorens studie opgemaakt i.k.v. instandhoudingsdoelstellingen (IHD) voor de Natura 2000 gebieden.</i>	1
Gebieden waarvoor geen acties op korte termijn opgestart worden	Koole Greend – Vissen Akker – Daler Oe (grindplas Kinrooi) + omgeving Klauwenhof (actie nr. 22)	Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor: - Versterken van de natuurfunctie voor de grindplas Koole Greent (15.1). - Aandacht voor de natuurfunctie voor de grindplas Vissen Akker / Daler oe (15.2). - Het nader uitwerken van de verweving van landbouw en natuur met behoud van het waterbergend vermogen voor Klauwenhof (10.1).	12

Prioriteit	Naam	Omschrijving	Deelgebieden van gebied
		- Het versterken van de natuurwaarden o.a. waardevolle graslanden, houtkanten, hagen, sloten en beken voor de uiterwaarden (10.1) - Vrijwaren van het uiterwaardenlandschap. <u>Motivatie</u> Voor Klauwenhof verder onderzoek en overleg nodig i.f.v. het gedetailleerd in kaart brengen van het landbouwgebruik en de landbouwbedrijfszetels, concrete mogelijkheden voor uitbreiden van natuur- of bosgebieden en mogelijkheden voor waterberging. Opmaken gevoeligheidsanalyse voor bestaande landbouwbedrijven in het gebied. Voor de grindplas Kinrooi en omgeving is momenteel een plan-MER in opmaak op basis van de 'Geactualiseerde Structuurvisie Grindwinningsgebieden'. Op basis van de resultaten hiervan zal een gewestelijk RUP worden opgesteld om bestemmingswijziging door te voeren..	

Vlaams Ecologisch Netwerk en Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk

Het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) en het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk (IVON) vormen twee belangrijke gebiedsgerichte instrumenten van het Vlaams natuur- en bosbeleid. Deze instrumenten worden gedeeld met het ruimtelijke ordeningsbeleid. De totale oppervlakte VEN en Natuurverwevingsgebied bedroeg op 1 januari 2009 87.073 ha, respectievelijk 1.529 ha.

Het VEN vormt met haar grote aaneengesloten gebieden de ruggengraat van de toekomstige natuurlijke structuur (netwerken) in Vlaanderen. Het bestaat uit de Grote Eenheden Natuur (GEN) en Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling (GENO). Voor de instandhouding, ondersteuning en versterking van de natuurkernen wordt voorzien in de afbakening van Natuurverwevingsgebieden (NVWG). Zij vormen als het ware een beschermende jas voor de natuurkernen. Voor de verbinding van de verschillende natuurkernen worden Natuurverbindingsgebieden (NVBG) afgebakend. Samen vormen deze gebieden het IVON: het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk. In deze gebieden worden bijkomende kansen gegeven aan planten en dieren. Andere functies zoals landbouw, recreatie, bosbouw, wonen, ... mogen hierdoor niet in het gedrang komen.

Er komt geen Natuurverwevingsgebied voor binnen het gebied. In Tabel 6-3 wordt een overzicht gegeven van de voorkomende categorieën van het VEN binnen de verschillende deelgebieden. Tevens wordt het relatieve aandeel per categorie aangegeven. Iets meer dan 60% van het gebied is aangeduid als VEN. Het betreft grotendeels GEN. In deelgebied 8 ligt enkel ook een deel GENO. In de deelgebieden 1, 11, 12 en 13 is bijna het gehele deelgebied aangeduid als VEN. In de deelgebieden 2, 7 en 10 komt geen VEN gebied voor. In de andere deelgebieden is tussen de 30% en 60% aangeduid.

Tabel 6-3 Overzicht van de categorieën van het VEN en hun percentuele aandeel in de totale oppervlakte.⁹

	Nr deelgebied	Categorie	
		Vlaams Ecologisch Netwerk	
		Grote eenheid natuur (GEN)	Grote eenheid natuur in ontwikkeling (GENO)
Oppervlakte per deelgebied (ha)	1	82	>0
	2		

⁹ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Gebieden van VEN en IVON, vector, toestand 10/07/2009 (Agentschap voor Natuur en Bos).

	Nr deelgebied	Categorie	
		Vlaams Eecologisch Netwerk	
		Grote eenheid natuur (GEN)	Grote eenheid natuur in ontwikkeling (GENO)
	3	33	
	4	6	>0
	6	14	
	7		>0
	8	123	8
	9	35	
	10		
	11	32	>0
	12	25	
	13	63	
Totale oppervlakte (ha)		412	8
Aandeel (% totale oppervlakte SBZ)		63,8	1,3

Natuurverbindingsgebieden worden aangeduid door de provincies binnen de provinciale ruimtelijke structuurplannen. In en rond de Europees te beschermen gebieden zijn verschillende verbindingsgebieden voorzien. Gezien de verspreide ligging van de verschillende deelgebieden zijn er een zeer groot aantal verbindingsgebieden betrokken. Onderstaand wordt een overzicht gegeven volgens een aantal type verbindingsgebieden¹⁰:

- Dilsen-Stokkem, tussen bossen ten oosten van Driepaal-hoeve en omgeving voetveer Veurzen, via Ommerstein
- Dilsen-Stokkem, tussen Schootshei en omgeving Bichterweerd (tussen Elen en Rotem)
- Dilsen-Stokkem, tussen Platte Lindenberg en omgeving Negenoord
- Kinrooi, Maaseik, Witbeek/Zwartwater-Abeek, tussen Jagersborg en Vijverbroek
- Lanaken, Maasmechelen, Ziepbeek tussen reservaat Park Hoge Kempen en Maas
- Lanaken, Maasmechelen, tussen Daalbroek en Ziepbeek (tot natuurverbinding 53)
- Lanaken, tussen Pietersembos en kasteel Hocht
- Maaseik, Bosbeekdoortocht doorheen verstedelijkt gebied, vanaf Tösch
- Maasmechelen, Kikbeek tussen Park Hoge Kempen en Maas
- Maasmechelen, tussen drinkwaterwinning Eisden en omgeving voetveer
- Zuid-Willemsvaart

¹⁰ Adriaens T., Peymen J. & Decler K. (2007). *Digitaal gegevensbestand Natuurverbindingsgebieden en ecologische infrastructuur van bovenlokaal belang in Vlaanderen. Instituut voor Natuur en Bosonderzoek, Brussel.*

Ruimtelijke bescherming en beleid met betrekking tot Natuurlijke Rijkdommen

De plannen van aanleg (gewestplan, bijzonder plan van aanleg, ...) die voornamelijk in de jaren zeventig tot stand zijn gekomen, voorzien in ontginningsgebieden en uitbreidingsgebieden van ontginningsgebieden. De plannen van aanleg hebben bindende kracht.

Het beleid inzake het beheer van de oppervlakedelfstoffen werd ondertussen in het Oppervlakedelfstoffendecreet van 2003 vastgelegd en heeft als basisdoelstelling om, ten behoeve van de huidige en toekomstige generaties, op een duurzame wijze te voorzien in de behoefte aan oppervlakedelfstoffen. Het Oppervlakedelfstoffendecreet voorziet in een oppervlakedelfstoffenplanning. Die oppervlakedelfstoffenplanning is nodig voor het verzekeren van een duurzame voorraadbeheer van oppervlakedelfstoffen zoals zand, leem, klei en grind. De oppervlakedelfstoffenplanning omvat het opmaken van een set van bijzondere oppervlakedelfstoffenplannen, een per samenhangend oppervlakedelfstoffengebied, waar in hoofdzaak één welbepaalde oppervlakedelfstof besproken wordt. Die plannen bevatten ontwikkelingsperspectieven voor een termijn van minimaal 25 jaar en acties voor de volgende vijf jaar. Zij worden vijfjaarlijks geëvalueerd en vormen de basis voor de ruimtelijke beleidsvisie met betrekking tot ontginningen. Zij bevatten met andere woorden ook een evaluatie van de ontginningsgebieden die in de plannen van aanleg zijn vastgelegd en geven aan welke (delen van) deze gebieden een andere bestemming mogen krijgen en welke (delen van) deze gebieden nog steeds moeten behouden blijven. De bijzondere oppervlakedelfstoffenplannen zijn beleidsdocumenten zonder bindende kracht. Zij worden immers omgezet in een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan dat wel bindend is.

Plannen van aanleg :

In en rond het SBZ bevinden zich verschillende (grind)ontginningsgebieden. Er is een kleine overlap met deelgebied 11. Het zand- en grindontginningsgebied Vissenakker + Dragrasaplas ligt hoofdzakelijk buiten het deelgebied. Grenzend aan deelgebied 12, 13 en 8 liggen al dan niet afgewerkte (tijdelijke) grindwinningsgebieden .

Bijzondere Oppervlakedelfstoffenplannen:

Het voorliggende Europees te beschermen gebied bevindt zich binnen het samenhangend oppervlakedelfstoffengebied 'Zand in Limburg'. Het Bijzonder Oppervlakedelfstoffenplan (BOD) 'Zand in Limburg' is momenteel in opmaak. Het voorliggende Europees te beschermen gebied heeft mogelijk raakpunten met dit BOD 'Zand in Limburg'.

Het ganse Grensmaasgebied is bovendien een belangrijk gebied voor de winning van grind Het decreet van 3 april 2009 tot wijziging van het grinddecreet van 14 juli 1993 biedt een nieuwe regelgeving voor verdere grindwinning. Het initiatief werd gebaseerd op een akkoord tussen de grindsector, de landbouwsector en de natuur- en milieubeweging en houdt in dat commerciële grindwinning kan, op voorwaarde dat dit de verbetering van landschapsecologie en biodiversiteit van de Limburgse natuur mogelijk maakt. In tegenstelling tot het verleden, wordt er dus gekozen voor een projectmatige aanpak. De partners maken ieder voor zich de afweging of een project aan hun voorwaarden voldoet. Nieuwe projecten kunnen enkel opgestart worden na een eenparig akkoord tussen de betrokken partijen. Dit decreet vormt de basis voor een op te maken uitvoeringsbesluit met betrekking tot de projectgrindwinning.

Ten behoeve van het beleid is het noodzakelijk dat de overheid via de geëigende instrumenten inzake vergunningen en toezicht sturend kan blijven optreden en de nodige informatie inzake ontgonnen hoeveelheden ter beschikking krijgt. Tegen het einde van de regeerperiode moet de impact van deze projectmatige aanpak op de bevoorradingse zekerheid worden geëvalueerd, waarbij de tijdelijke ruime grindbevoorrading uit het Nederlandse Grensmaasproject wordt in rekening gebracht.

Ruimtelijke bescherming en beleid met betrekking tot onroerend erfgoed

Het onroerend erfgoed wordt in Vlaanderen beschermd via een aantal ruimtelijke sporen: er is het spoor van de beschermde landschappen, dorpsgezichten, archeologische monumenten,

archeologische zones, monumenten en het spoor van de tandem ankerplaatsen en erfgoedlandschappen. Via het nieuwe Decreet Ruimtelijke Ordening is het verplicht advies te vragen aan het Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed bij elke stedenbouwkundige vergunning binnen beschermde landschappen, stads- en dorpsgezichten, monumenten, archeologische monumenten, archeologische zones en erfgoedlandschappen, alsook binnen ankerplaatsen voor wat betreft de vergunningen, onderworpen aan de zorgplicht.

De bescherming van landschappen dorpsgezichten, monumenten, archeologische monumenten en archeologische zones heeft gevolgen voor eigenaars, beheerders en gebruikers. Allereerst is er een zogenaamde onderhouds- en instandhoudingsplicht om het beschermde goed in goede staat te houden. Het uitvoeren van werkzaamheden is bovendien onderworpen aan een vergunning en/of toestemming. Ankerplaatsen en erfgoedlandschappen vormen een onderdeel van een vernieuwd landschapsbeleid. Erfgoedlandschappen worden aangeduid in de ruimtelijke uitvoeringsplannen. Erfgoedlandschappen zijn gebaseerd op de ankerplaatsen, de meest waardevolle landschappen van Vlaanderen, waarin een geheel van verschillende erfgoedelementen (naast landschappelijke ook monumentale of archeologische) voorkomt. Erfgoedlandschappen zijn momenteel niet van toepassing in het kader van het opstellen van instandhoudingsdoelstellingen. Er zijn momenteel twee erfgoedlandschappen die gelegen zijn buiten de Habitat- en Vogelrichtlijngebieden. (mededeling Mira Van Olmen d.d. 22/07/2009). De aanduiding van ankerplaatsen op zich heeft geen rechtsgevolgen voor de burger. Na de aanduiding geldt voor de administratieve overheden wel de zorgplicht. De aanduiding van de ankerplaatsen heeft tot doel de landschappelijke waarden en landschappelijke kenmerken van deze landschappen mee te laten spelen in het afwegingskader bij het opstellen van die ruimtelijke uitvoeringsplannen die geheel of gedeeltelijk in ankerplaatsen gelegen zijn. Bij de opmaak van een dergelijk RUP, worden de landschapswaarden en -kenmerken doorvertaald in stedenbouwkundige voorschriften. Vanaf de opname in de ruimtelijke uitvoeringsplannen worden de ankerplaatsen erfgoedlandschappen genoemd. De stedenbouwkundige voorschriften uit het RUP gelden voor alle burgers. Drie categorieën van ankerplaatsen worden onderscheiden namelijk definitief vastgestelde, voorlopig vastgestelde en voorstellen uit de landschapsatlas.

In tabel 6-4 "Overzicht van de specifieke statuten uit het beleidsveld onroerend erfgoed binnen het Europees te beschermen gebied" wordt een overzicht gegeven van de verschillende plannen uit het onroerend erfgoed, die betrekking hebben op gebied. In bijlage 5 kaart 6.3 worden de planlichamen met betrekking tot onroerend erfgoed in en rond het gebied geïllustreerd op kaart. Er komen geen beschermde monumenten of dorpsgezichten voor.

Tabel 6-4: Overzicht van de specifieke statuten uit het beleidsveld onroerend erfgoed binnen het Europees te beschermen gebied.

Categorie	Naam	Deelgebieden	Oppervlakte totaal (ha)	Oppervlakte binnen gebied (ha)
Beschermde landschap	Kasteel van Hocht: Neerhof, park, dreef en omliggend weiden+boomgaarden	13	98	4
	De Sloot	3	69	59
	Het park Vilain XIII - uitbreiding	8	79	13
	Het Vijverbroek	1	135	83
Beschermde dorpsgezicht	/			
Beschermde monument	/			
Ankerplaats				
Definitief vastgesteld				
Voorlopig vastgesteld				
Voorstellen landschapsatlas	Vijverbroek	1	169	86
	Maasvallei van Stokkem tot Heppeneert	3, 4, 6, 7	1.033	142
	Maasvallei van Maasmechelen tot Stokkem met kasteel	8, 9	820	214

Categorie	Naam	Deelgebieden	Oppervlakte totaal (ha)	Oppervlakte binnen gebied (ha)
	Kasteel van Hocht en Hochterbampd	13	188	66
Archeologische sites	/			

Beheerplannen in het kader van het integraal waterbeleid

De contouren van het Vlaamse waterbeleid liggen vast in het decreet Integraal Waterbeleid van 18 juli 2003. Het decreet is ook een vertaling van de Europese Kaderrichtlijn Water naar de Vlaamse wetgeving.

Het waterbeleid krijgt vorm in waterbeheerplannen. Er worden in Vlaanderen plannen opgemaakt voor de stroomgebiedsdistricten van de Schelde en de Maas, voor de elf bekkens en voor de 103 deelbekkens. Tussen al deze plannen is er een intense samenhang. De waterbeheerplannen hebben als doel samen een integraal waterbeheer in de praktijk te brengen, elk op het juiste niveau. Op 8 oktober 2010 stelde de Vlaamse Regering het stroomgebiedbeheerplan voor de Maas en het bijhorende maatregelenprogramma voor Vlaanderen definitief vast. Op 30 januari 2009 keurde de Vlaamse Regering het besluit voor de vaststelling van de bekkenbeheerplannen en de bijhorende deelbekkenbeheerplannen definitief goed. Zowel in het bekkenbeheerplan als de deelbekkenplannen is een visie op het watersysteem en bijbehorende acties opgenomen. ■

Het Europees te beschermen gebied ligt binnen het Maasbekken. Het gebied ligt in de deelbekkens Zanderbeek en Vrietselbeek, Noord-Oost Limburg en Kikbeek en Ziepbeek. Binnen de verschillende gebieden liggen verschillende acties die zijn opgenomen in het bekkenbeheerplan. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de verschillende acties opgenomen in het bekkenbeheerplan die in de buurt liggen van het voorliggende Europees te beschermen gebied. Op www.limburg.be/waterlopen zijn de verschillende deelbekkenbeheerplannen raadpleegbaar.

Tabel 6-4. Overzicht van de acties opgenomen in het bekkenbeheerplan binnen of in de buurt van het gebied.¹¹

Thema	Omschrijving van de actie	Initiatiefnemer	Deelgebieden van gebied
Afvoeren	Realisatie van het project Negenoord	NV De Scheepvaart	8
Afvoeren	Realisatie van het project Hochter Bampd	NV De Scheepvaart	13
Oppervlakte-waterkwaliteit	Uitvoeren van de bovengemeentelijke saneringsprojecten in het zuiveringsgebied Dilsen die zijn opgenomen op de goedgekeurde investeringsprogramma's en optimalisatieprogramma's	VMM, NV Aquafin	
Bergen	Realisatie van een woningvrij winterbed van de Gemeenschappelijke Maas	NV De Scheepvaart	Niet nader gespecificeerd
Afvoeren	Realisatie van het project Bichterweerd	NV De Scheepvaart	12
Afvoeren	Realisatie van het project Elerweerd NV	NV De Scheepvaart	4
Afvoeren	Realisatie van het project Herbricht	NV De Scheepvaart	10

Zie het laatste bekkenvoortgangsrapport op www.maasbekken.be voor een laatste stand van zaken.

Situering van een aantal eigenaars- en gebruikerscategorieën

Een divers aantal eigenaars- en gebruikerscategorieën zal betrokken zijn bij de realisatie op het terrein van de instandhoudingdoelstellingen of zal daar gevolgen van ondervinden. Bepaalde

¹¹ <http://geoloket.vmm.be/bekkenwerking>

groepen kunnen actief bepaalde beheertaken leveren of hun activiteiten bijsturen. Andere groepen moeten ermee rekening houden in vergunningsprocedures. In dit hoofdstuk worden een aantal algemene eigenaars- en gebruikerscategorieën gesitueerd die een belangrijke rol zouden kunnen spelen in de uitvoering. Dit overzicht is zeker en vast niet volledig.

Eigendomssituatie

Achtergrondinformatie bij de analyse

Binnen Habitat- en Vogelrichtlijngebieden zijn er verschillende soorten eigenaars. Naast de vele kleinere en grote privé-eigenaars zijn er percelen eigendom van uiteenlopende, openbare besturen en organisaties. Denk hierbij bijvoorbeeld maar aan de gemeenten, de OCMW's, de kerkfabrieken en natuurverenigingen. Het is op dit moment nog niet de bedoeling om elke individuele eigenaar te identificeren. Dergelijke oefening gebeurt op het moment dat afspraken worden gemaakt over de concrete implementatie van de natuurdoelen. Het is op dit moment wel al interessant om op globaal niveau een zicht te hebben op de gronden die in eigendom (en beheer) zijn van de "natuursector" (ANB, natuurverenigingen, ...) en op de gronden die in eigendom zijn van andere eigenaars. Een belangrijk uitgangspunt bij de opmaak van de IHD is namelijk dat de sterkste schouders (de natuursector) de zwaarste lasten zullen moeten dragen.

In Tabel 6-6 wordt een overzicht gegeven van de eigendomssituatie in de verschillende deelgebieden. In bijlage 5 kaart 6.4 wordt de eigendomssituatie binnen het gebied gesitueerd.

Meer dan de helft van de gronden gelegen binnen de Europees te beschermen gebieden is in beheer of eigendom van private partijen. Op ongeveer de helft van deze gronden geldt wel een recht van voorkoop dat gekoppeld is aan een natuureservaat. Het Agentschap voor Natuur en Bos heeft slechts een zeer beperkte oppervlakte in beheer en/of eigendom. Een relatief groot aandeel van de gronden is in beheer of eigendom van de twee terreinbeherende organisaties. Natuurpunt beheert een relatief grote oppervlakte binnen de deelgebieden 1 en 8. De Stichting Limburgs Landschap heeft relatief veel grond in beheer binnen de deelgebieden 8, 11 en 13.

Tabel 6-5 Situering van de eigendomssituatie binnen het gebied.¹²

	Nr. deelgebied	Categorie						
		Eigendom ANB	Niet eigendom, beheer ANB	Technisch beheer conform bosdecreet	Eigendom Natuurvereniging	Beheer natuurvereniging	Gronden recht van voorkoop natuur ¹³	Ander
Oppervlakte per deelgebied (ha)	1	-	-	18	1	55	10	2
	2	-	-	-	-	-	-	7
	3	-	-	-	-	0	32	52
	4	-	-	-	0	-	6	14
	6	-	-	-	-	-	14	16
	7	-	-	-	-	0	-	11

¹² Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Patrimoniumdatabank, vector, toestand 02/07/2009 (Agentschap voor Natuur en Bos).

Erkende natuureservaten v.z.w. Durme, vector, toestand 09/02/2009 (v.z.w. Durme)

Erkende natuureservaten v.z.w. Limburgs Landschap, vector, toestand 03/04/2009 (v.z.w. Limburgs Landschap).

Erkende natuureservaten v.z.w. Natuurpunt, vector, toestand 08/04/2009 (v.z.w. Natuurpunt).

Gebieden met recht van voorkoop in de visiegebieden van de Vlaamse en erkende natuureservaten, vector, toestand 25/07/2008 (Agentschap voor Natuur en Bos).

¹³ Het betreft hier enkel en alleen de gebieden met recht van voorkoop in relatie tot de Vlaamse en erkende natuureservaten. In sommige gebieden kunnen nog andere rechten van voorkoop in relatie tot de ruimtelijke uitvoeringsplannen, ruilverkaveling, natuurinrichting etc. van kracht zijn. Daarnaast is er in het ganse VEN een voorkooprecht van kracht.

	Nr. deelgebied	Categorie						
		Eigendom ANB	Niet eigendom, beheer ANB	Technisch beheer conform bosdecreet	Eigendom Natuur- vereniging	Beheer natuur- vereniging	Gronden recht van voorkoop natuur ¹³	Ander
	8	1	7	-	52	43	44	57
	9	-	-	-	3	0	32	30
	10	-	-	-	-	-	-	10
	11	-	-	-	2	30	1	1
	12	-	-	-	9	-	16	1
	13	-	-	-	1	45	17	6
Totale oppervlakte (ha)		1	7	33	69	173	172	192
Aandeel (% totale oppervlakte SBZ)		0,2	1,0	5,0	10,7	26,8	26,6	29,8

Bevoegde besturen en beheerende verenigingen

Achtergrondinformatie bij de analyse

De opmaak en de realisatie van de Vlaamse instandhoudingsdoelstellingen worden op Vlaams niveau gecoördineerd. Er zijn echter een groot aantal beheerniveaus en –organisaties die van belang zullen zijn bij de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen. Daarnaast kunnen ook met privé-beheerders (vb. landbouwers, bosbeheerders,) afspraken gemaakt worden. De realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen zal gebeuren via samenwerking met deze verschillende groepen van betrokkenen. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste bevoegde besturen en verenigingen die een ruimtelijk beheer voeren of privé beheer ondersteunen in de voorliggende context. In het vervolg van dit hoofdstuk wordt ingegaan op een aantal groepen van privé-beheerders (vb. landbouwers, watermaatschappijen, bosbouwers, jagers...). Dit overzicht is zeker en vast niet volledig. Bij de voorbereiding van de implementatie dient dit overzicht verder aangevuld en gedetailleerd te worden.

Tabel 6-6. Situering van de bevoegde besturen en beheerende verenigingen binnen het gebied .¹⁴

	Naam	Oppervlakte binnen gebied (ha)	Aandeel van gebied (%)
Betrokken provincies	Provincie Limburg	645	100,0
Betrokken gemeenten	Maaseik	81	12,6
	Dilsen-Stokkem	161	25,0
	Kinrooi	119	18,5

¹⁴Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Voorlopig referentiebestand provinciegrenzen, toestand 22/05/2003 (Vlaamse Landmaatschappij, AGIVproduct).

Voorlopig referentiebestand gemeentegrenzen, vector, toestand 22/05/2003 (Vlaamse Landmaatschappij, AGIVproduct).

Vlaamse Hydrografische Atlas Zones, vector, toestand 27/05/2009 (Vlaamse Milieumaatschappij, Afdeling Operationeel Waterbeheer, AGIVproduct).

Geografische indeling van watersystemen, vector, toestand 21/03/2008 (Vlaamse Milieumaatschappij, Afdeling Operationeel Waterbeheer, AGIVproduct).

Regionale Landschappen, vector, toestand 22/09/2009 (Vlaams Overleg Regionale Landschappen)

Bosgroepen, vector, toestand 02/07/2009 (Agentschap voor Natuur en Bos).

Wildbeheerseenheden, vector, toestand 30/07/2009 (Hubertus Vereniging Vlaanderen).

	Naam	Oppervlakte binnen gebied (ha)	Aandeel van gebied (%)
	Maasmechelen	214	33,2
	Lanaken	69	10,7
Betrokken bekkenbesturen	Maasbekken	645	100,0
Betrokken waterschappen	Noordoost-Limburg	126	19,6
	Centrale Maasvlakte	519	80,4
Betrokken regionale landschappen	Kempen en Maasland	645	100,0
Erkende terreinbeherende natuurverenigingen	Natuurpunt	106	16,5
	Stichting Limburgs Landschap	135	20,9
Betrokken bosgroepen	Hoge Kempen	451	70,0
	Noordoost-Limburg	194	30,0
Betrokken WBE's	Maaslandia	86	13,3

Inventarisatie van het landbouwgebruik

Achtergrondinformatie bij de analyse

De inventarisatie van het landbouwgebruik binnen het gebied gebeurt via de methodiek van de landbouwgevoeligheidsanalyse. Deze maakt een vergelijking tussen de landbouwgronden in de verschillende Speciale Beschermingszones (en hun deelgebieden). De meest "gevoelige" gronden zijn deze die voor de landbouw op dit moment het meest van belang zijn. Hierbij wordt zowel rekening gehouden met intrinsieke landbouwwaarde van de gronden alsook met het belang van de percelen in de bedrijfsstructuur van de huidige gebruiker. De methodiek is gebaseerd op een desktopanalyse van bestaande datasets. De gegevens van de Mestbank vormen hiervoor een belangrijke bron, samen met heel wat geografisch kaartmateriaal over bodemtypes, juridische randvoorwaarden en dergelijke. Het is niet de bedoeling om op basis van deze ruwe data uitspraken te doen of conclusies te trekken voor individuele bedrijven. Maar het instrument biedt wel de mogelijkheid om de impact op de landbouw te vergelijken tussen de verschillende (deelgebieden van) Habitat- en Vogelrichtlijngebieden. Daarnaast moet ook aangegeven worden dat geen analyse kon gemaakt worden van van de eigendoms- en pachtsituatie van de betrokken bedrijven. Deze zal bij het maken van afspraken over maatregelen moeten bekeken worden om de respectievelijke rol van pachter en verpachter te bepalen.

De toegepaste methodiek is voor dit proces op maat ontwikkeld door de Vlaamse Landmaatschappelijk in overleg met het Agentschap voor Natuur en Bos, het departement Landbouw en Visserij, de landbouworganisaties Boerenbond en ABS en het ILVO. De toepassing van de methodiek werd uitgevoerd door de VLM. Een toelichting over de gebruikte methodiek en een uitvoerige beschrijving van de uitkomsten is opgenomen in bijlage 6. Onderstaand wordt een korte synthese gegeven van de belangrijkste resultaten voor dit gebied.

In het Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden langs de Limburgse Maas en Vijverbroek' is 290 hectare landbouw¹⁵ geregistreerd door 85 bedrijven. Er liggen geen percelen met bedrijfsgebouwen in het gebied. Wel liggen er 35 percelen met bedrijfsgebouwen binnen een straal van 300 meter rond de SBZ (op Vlaams grondgebied). 2 ha van de aanwezige landbouw behoort tot de 'vergrote huiskavel'¹⁶, en wordt dus gezien als zeer waardevolle grond op het vlak van ruimtelijke ligging ten

¹⁵ Aangegeven percelen van gekend terreinbeheerders werden niet als landbouwpercelen mee opgenomen en zijn niet meegerekend in het aantal bedrijven, het aantal percelen en de oppervlaktes. Percelenstukken die aan de rand van het SBZ voor 5 meter of minder in het gebied liggen worden niet mee opgenomen om fouten bij het op elkaar leggen van kaartlagen te minimaliseren.

¹⁶ De vergrote huiskavel is de aaneengesloten kavel (alle kavels die minder dan 3 meter van elkaar liggen vormen een aaneengesloten kavel) dat aansluit bij de bedrijfsgebouwen. Meer achtergrondinformatie vindt men in Bijlage 6, paragraaf 1.3.5.1.

opzichte van de bedrijfsgebouwen. Hieronder wordt de landbouwkundige gevoeligheid van dit gebied meer in detail besproken.

Op juridisch en beleidsmatig vlak (Bijlage 6, kaart 1-2a, b en c) scoren de geregistreerde landbouwgronden ofwel erg hoog ofwel erg laag. De gronden met de hoge scores liggen niet in VEN-gebied, niet in RVV 'natuur'-gebied, wel in (landschappelijk waardevol) agrarisch gebied en in zones waar de algemene norm 'kwetsbaar gebied water' van kracht is (zonder mogelijkheid tot het aanvragen van derogatie). De gronden met lage scores liggen telkens wel in VEN-gebied, wel in RVV 'natuur'-gebied, in groene gewestplanbestemmingen en in zones met strengere bemestingsnormen.

Op fysische vlak (Bijlage 6 kaart 1-3a, b en c) scoren de meeste gronden matig of beter. Bijna alle deelgebieden liggen in effectief overstromingsgevoelig gebied. Her en der komt mogelijk of niet overstromingsgevoelig gebied voor. Voor de parameters textuur- en drainageklasse scoren alle gronden vrij goed en het gebied is niet of weinig erosiegevoelig. Qua kaveloppervlakte scoren de meeste gronden goed en enkele matig.

Qua bedrijfsgebonden parameters (Bijlage 6 kaart 1-4a, b en c) scoren de meeste gronden matig tot laag. Bijna alle bedrijven met gronden in het gebied hebben ruimte voor bijkomende mestafzet en hebben een beperkt tot ruim ruwvoeroverschot, wat voor deze lagere scores zorgt. Qua grondgebruiksintensiteit van de teelten scoren de meeste bedrijven in het gebied matig goed. Alle gronden in deelgebied 12 en enkele verspreide percelen in deelgebied 3, 6 en 9 zijn in gebruik door bedrijven met oudere bedrijfsleiders en een kleine productieomvang (lage score voor de parameter leeftijd en uitbollingsgraad). Deze lage scores wegen door in de deelkaart van de bedrijfsgebonden factoren. Bedrijven die beter scoren hebben veelal percelen die dicht bij de bedrijfszetel gelegen zijn.

De totale gevoeligheid (Bijlage 6 kaart 1-1a, b en c en Tabel 6-8) van de landbouwpercelen in het gebied is uiteenlopend. In deelgebied 7 komt (zo goed als) geen geregistreerde landbouw voor. In deelgebieden 2, 10 en 11 komt weinig landbouw voor wanneer we naar de absolute oppervlakte kijken (5 tot 6 ha). In de deelgebieden 2 en 10 vertegenwoordigt deze 6 ha wel respectievelijk 81 en 62 % van de totale oppervlakte van het deelgebied en is het merendeel van deze landbouw ook meer gevoelig (klasse 13 en hoger). In deelgebied 1, 4, 6, 12 en 13 komt tussen de 11 en 18 ha landbouwgrond voor. In deelgebieden 1, 12 en 13 is deze landbouw weinig tot matig gevoelig. In deelgebieden 4 en 6 liggen wel aanzienlijke oppervlakte meer gevoelige gronden (klasse 13 en hoger). In deelgebied 13 zullen de aanwezige landbouwgronden op termijn uit professioneel landbouwgebruik verdwijnen omdat ze afgegraven zullen worden om de Maas hier breder te laten stromen. Tot slot komen in deelgebied 3, 8 en 9 meer dan 45 ha landbouwgrond voor. In deelgebied 9 is slechts 7 van de 45 ha (15%) meer gevoelig (klasse 13 en hoger), terwijl dit in de deelgebieden 3 en 8 telkens bijna 50% van de oppervlakte is. Andere Natura 2000 gebieden in de Zandleemstreek scoren eveneens vrij uiteenlopend, maar gemiddeld genomen iets hoger.

Tabel 6-7: Opdeling van de aanwezige landbouwgronden per gevoeligheidsklasse (zonder terreinbeherende verenigingen)

Gevoeligheidsklasse	Raster oppervlakte (ha)														Rel. opp. (%)	
	DG.1	DG.2	DG.3	DG.4	DG.6	DG.7	DG.8	DG.9	DG.10	DG.11	DG.12	DG.13	Totaal	Totaal	Rel. opp. (%)	
Tot. opp. deelgebied (in ha)	86	7			30	11	204	65	10	33	25	69	645	645		
Minst gevoelig (Klasse 1)										0,0			0,0	0,0	0,0	0,0
Klasse 2	0,0		0,1				0,3	0,1			0,0	0,0	0,5	0,5	0,2	0,2
Klasse 3	0,4		0,2	0,1	0,2		0,8	0,2		0,1	0,3	0,2	2,6	2,6	0,9	0,9
Klasse 4	0,0			0,0	0,2	0,0	0,7	0,2		0,1	0,1	0,2	1,6	1,6	0,5	0,5
Klasse 5	0,4		0,2		0,1	0,0	0,9	1,2				1,5	4,3	4,3	1,5	1,5
Klasse 6	0,6	0,0	1,9	0,0	1,5		0,7	2,7	0,0	0,5	0,6		8,5	8,5	2,9	2,9
Klasse 7	0,1	0,0	5,8	0,0	0,1		1,8	0,9	0,1	0,2	17,1	0,0	26,1	26,1	9,0	9,0
Klasse 8	0,3		1,4	1,1	0,3		1,3	3,0	0,1	0,0		4,7	12,1	12,1	4,2	4,2
Klasse 9	0,6	0,0	7,9	1,2	0,0	0,2	5,3	12,4	0,1	3,3		0,1	31,0	31,0	10,7	10,7
Matig gevoelig (Klasse 10)	9,6	0,0	6,5	1,8	3,3		7,3	4,5	0,6	0,9		4,4	38,9	38,9	13,4	13,4
Klasse 11	5,8	0,0	10,6	0,0	0,4		8,6	4,5	0,0	0,0			30,0	30,0	10,3	10,3
Klasse 12		0,3	5,7	0,1	0,3		5,7	8,9	1,4				22,3	22,3	7,7	7,7
Klasse 13		0,8	9,2	4,0	2,7		9,5	0,5	0,7				27,4	27,4	9,5	9,5
Klasse 14		0,5	10,1	8,1	3,4		3,8	6,3	2,6				34,8	34,8	12,0	12,0
Klasse 15		0,0	9,6	0,0	4,6		10,4		0,6				25,2	25,2	8,7	8,7
Klasse 16		0,4	9,2		0,8		8,7						19,1	19,1	6,6	6,6
Klasse 17		0,3					1,8						2,2	2,2	0,7	0,7
Klasse 18		3,3											3,3	3,3	1,1	1,1
Meest gevoelig (Klasse 19)		0,0											0,0	0,0	0,0	0,0
Tot. Opp. in ldbgebruik (in ha)	18	6	78	17	18	0	68	45	6	5	18	11	290	290	100	100
Opp.in ldbgebruik/tot.opp DG (%)	20,5	81,0	92,0	83,0	59,0	2,2	33,1	69,8	62,0	15,5	72,8	16,1	44,9	44,9		

Inventarisatie van het bosbouwgebruik

Achtergrondinformatie bij de analyse

Zowel het type bos (fysisch) als het bosbeheer (eigendomsituatie, beheerplan, ...) zijn belangrijk voor het bepalen van de relatie van het actuele bosbouwgebruik met de instandhoudingsdoelstellingen. Beiden elementen worden zowel kwantitatief als kwalitatief besproken. Voor het bepalen van het type bos wordt gebruik gemaakt van de informatie aanwezig binnen de boskartering Vlaanderen. Een analyse gebeurt van de boomsamenstelling en de ouderdomssituatie van de verschillende bossen die voorkomen binnen het gebied. Deze twee elementen bepalen onder andere de economische return de mogelijkheden voor aansluiting bij Europese habitats en soorten, ... Om het beheer te typeren wordt eerst de eigendomsituatie in kaart gebracht. Een onderscheid wordt gemaakt tussen de openbare en private bossen. Zoals hoger reeds gesteld is het de bedoeling dat de sterkste schouders de zwaarste lasten zullen dragen voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen. Voor openbare bossen is het bovendien sowieso verplicht om een uitgebreid beheerplan met oog voor de multifunctionele doelstellingen van een bos op te maken. Daarnaast wordt ook een inschatting gemaakt van de stand van zaken met betrekking tot het beheer. Zo wordt kwalitatief besproken voor welke bossen een beheerplan bestaat. Daarnaast wordt een beeld gegeven van de huidige stand van zaken van de werking van de bosgroep in het gebied.

Binnen het gebied komt de bestemming 'bos' niet voor (zie Tabel 6-1). Het voorkomen van de bosbestemming zegt in dit gebied al iets over het actueel bosgebruik. In totaal is slechts 20 % (bijna 130 ha) van de totale oppervlakte van het gebied opgenomen in de bosinventarisatie. In de deelgebieden 2, 3, 4, 7, 9, 10 en 12 komt geen bos voor volgens de boskartering. Een deel van deelgebied 9 (1,5 ha) is volgend de boskartering wel 'te bebossen'. Enkel deelgebied 1 bestaat grotendeels uit bos (60%). In de resterende gebieden is de beboste oppervlakte tussen de 10% en 30%

Er komt iets meer loofhout dan populier voor binnen het totale gebied. Het gaat meer bepaald vooral over 'ongelijkjarig loofhout' en 'oud populier'. Andere bostypen komen niet voor. Er is weinig verschillen tussen de deelgebieden met betrekking tot de verdeling tussen de bostypen. Een volledig overzicht van de aanwezige bostypen binnen het gebied wordt weergegeven in Tabel 6-9. In bijlage 5 kaart 6.5 worden de voorkomende bostypen gesitueerd op kaart.

Tabel 6-8. Overzicht van de geïnventariseerde bostypen binnen gebied¹⁷

	Nr deelgebied	Categorie								
		Loofhout				Populier				Niet bebost
		Jong	Middeloud	Oud	Ongelijkjarig	Jong	Middeloud	Oud	Ongelijkjarig	
Oppervlakte per deelgebied (ha)	1	0	2		26			23		35
	6						4	0		26

¹⁷ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Bosreferentielag van Vlaanderen, vector, toestand 2001 (Agentschap voor Natuur en Bos, AGIVproduct).

	Nr deelgebied	Categorie								
		Loofhout				Populier				Nie t beb
	8	2		7	6		4	11		
	11				9			2		22
	13	8	2	6				3		49
Totale oppervlakte (ha)		11	4	14	41	0	8	39	0	529
Aandeel(% totale oppervlakte SBZ)		1,6	0,6	2,1	6,3	0,0	1,3	6,1	0,0	81,9

Een overzicht van de eigendomssituatie van het gekarteerde bosareaal binnen het Europees te beschermen gebied is opgenomen in Tabel 6-10. en in bijlage 5 kaart 6.6. Het grootste deel van het bosareaal is private eigendom. Daarnaast bezitten verschillende openbare besturen een deel van het bosareaal (NV Scheepvaart, Inter Communale Ruimtelijke Ontwikkeling, Gemeente Kinrooi, stad Dilsem-Stokkem). Een deel van dit bosareaal wordt technisch beheerd door het Agentschap voor Natuur en Bos. Het andere deel wordt beheerd door Natuurpunt en Stichting Limburgs Landschap. Er is slechts een beperkt aandeel van de oppervlakte bos (1 ha in deelgebied 8) opgenomen in een uitgebreid bosbeheerplan. Dit bosbeheerplan strekt zich wel uit over een grotere bosoppervlakte die buiten SBZ gelegen is. Het gebied valt binnen het werkingsgebied van twee bosgroepen: Hoge Kempen en Zuidlimburg. De bosgroep Hoge Kempen is actief op 5 ha bos in de gemeente Maasmechelen.

Tabel 6-9. Overzicht van de eigendomssituatie van het geïnventariseerde bos¹⁸

	Nr deelgebied	Categorie				
		Totale bosoppervlakte volgens boskartering	Eigendom ANB	Eigendom andere overheden	Eigendom Natuur- vereniging	Private eigendom
Oppervlakte per deelgebied (ha)	1	51		31	1	19
	6	4				4
	8	34	1	2		31
	9	1				1
	11	11				11
	13	26				26
Totale oppervlakte (ha)		128	1	33	1	93
Aandeel(% totale bosoppervlakte SBZ)			0,8	26,1	0,7	72,4

¹⁸ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Bosreferentiaal van Vlaanderen, vector, toestand 2001 (Agentschap voor Natuur en Bos, AGIVproduct).

Patrimoniumdatabank, vector, toestand 02/07/2009 (Agentschap voor Natuur en Bos).

Parken en kasteeldomeinen

Achtergrondinformatie bij de analyse

Parken en kasteeldomeinen vormen een bijzondere eenheid binnen bepaalde Habitat- en Vogelrichtlijngebieden. Zij hebben vaak een typisch cultuurhistorisch karakter en uitzicht. Bepaalde parken en kasteeldomeinen hebben een bijzondere natuurkwaliteit doordat ze bescherm zijn gebleven van verstoring of/ en versnippering. In het kader van de opmaak van de instandhoudingdoelstellingen zal in bepaalde gevallen een afweging gemaakt moeten worden tussen het cultuurhistorische en ecologische elementen. Langs de andere kant bieden parken en kasteeldomeinen ook kansen voor de ontwikkeling van natuurdoelen. Ze worden immers vaak gekenmerkt door een unieke eenheid in eigendomstructuur of/ en beheer.

In het kader van de opmaak van de instandhoudingdoelstellingen worden de gekende parken en kasteeldomeinen geïnventariseerd. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de inventaris van parken en kasteeldomeinen van het Agentschap voor Natuur en Bos. Voor elk van de parken en kasteeldomeinen wordt de eigendomssituatie meegegeven.

Binnen het voorliggende gebied liggen een beperkt aantal parken en kasteeldomeinen¹⁹. De grootste overlap situeert zich in deelgebied 6 met een landschapspark. Daarnaast is er een beperkte overlap met twee niet nader bepaalde parken. Tabel 6-12 geeft een volledig overzicht van de aanwezige parken en kasteeldomeinen binnen het gebied.

Tabel 6-10 Overzicht van de aanwezige parken en kasteeldomeinen binnen het gebied.

Deelgebied	Parktype	Eigendomssituatie	Totale oppervlakte (ha)	Oppervlakte binnen gebied (ha)
13	Niet bepaald	Niet bepaald	5	<0,5
8	Landschapspark	Niet bepaald	35	13
8	Niet bepaald	Niet bepaald	4	1

Jacht en faunabeheer

Achtergrondinformatie bij de analyse

Binnen verschillende Habitat- of Vogelrichtlijngebieden wordt gejaagd. De jacht wordt georganiseerd via jachtrechten en wildbeheereenheden. Jaarlijks wordt de jacht en het faunabeheer gepland via wildbeheerplannen. In deze plannen staan de doelstellingen en de maatregelen met betrekking tot de jacht voor een bepaald gebied opgenomen.

De jacht is natuurlijk maar mogelijk indien een bepaalde natuurkwaliteit aanwezig is zodat bejaagbare soorten zich kunnen ontwikkelen. Het beheer door jagers van bepaalde gebieden (vb. aanplant kleine landschapselementen, bosbeheer, ...) schept bijkomende kansen voor de ontwikkeling van (Europese) natuurwaarden. Daarnaast kunnen bepaalde jachtactiviteiten (vb. bijvoeren, aanplanten van bepaalde soorten, ...) in bepaalde gevallen ook een aandachtspunt vormen. Faunabeheer kan ten slotte ook in bepaalde gebieden noodzakelijk zijn om de doelstellingen te behalen. Binnen het kader van de opmaak van de instandhoudingdoelstellingen wordt daarom de aanwezige jachtactiviteiten binnen een bepaald gebied in kaart gebracht. Naast een analyse van de bejaagbare oppervlakte binnen het gebied wordt ook de jachtrechtsituatie in kaart gebracht.

Binnen het voorliggende gebied liggen twee WBE's. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de betrokken WBE's en een aantal van hun kenmerken.

¹⁹ Gebruikte dataaag voor de analyse is:

Inventarisatie van de parkgebieden in Vlaanderen, vector, toestand 01/02/07 (Agentschap voor Natuur en Bos).

Tabel 6-11. Kenmerken van de betrokken WBE's ²⁰

	Aantal jachtrechthou- ders binnen WBE	Totale oppervlakte WBE	Oppervlakte WBE binnen Natura 2000 gebied	Bejaagbare oppervlakte binnen Natura 2000 gebied
Kessenich	9	2475	126	71
Maaslandia	11	1754	85	84

Voor elke wildbeheerheid is er een wildbeheerplan. In onderstaande tabel wordt een samenvatting gegeven van de doelstellingen van de hierboven beschreven WBE.

Tabel 6-12. Doelstellingen uit de wildbeheerplannen van de betrokken WBE's ²¹

Naam WBE	Doelstellingen wildbeheerplan	Wildsoort voor doelstelling
Kessenich	Constante voorjaarsstand Toename voorjaarsstand Constante jaarlijkse oogst Beperking negatieve gevolgen Gezonde populatie Plaatselijke populatiestijging Verbetering staat van instandhouding Toename voorjaarsstand indien mogelijk	Haas, wilde eend, houtduif Ree, patrijs, fazant Houtduif Konijn, grauwe gans, canadagans, vos, verwilderde kat, houtduif, kraai, gaai en ekster Ree Haas patrijs Wilde eend
Maaslandia	Constante voorjaarsstand Toename voorjaarsstand Constante jaarlijkse oogst Toename jaarlijkse oogst Beperking negatieve gevolgen	Haas, eend Patrijs, fazant Eend Fazant konijn, vos, houtduif, kraai, gaai, ekster,

Inventarisatie van waterwinningen ²²

Achtergrondinformatie bij de analyse

Zowel voor de natuur als de mens is zuiver en voldoende kwaliteitsvol water van zeer groot belang. Het is dan ook duidelijk dat er in sommige gebieden een sterke interactie kan zijn tussen de winning van water voor menselijk gebruik en de aanwezige natuurwaarden. Enerzijds zijn de aanwezige natuurwaarden in bepaalde gebieden beschermd gebleven van externe kwaliteitsversturende invloeden omwille van de aanwezigheid van winningen. Bepaalde natuurgebieden en het hebeer in deze gebieden kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de drietrapsstrategie – vasthouden, bergen en infiltreren van water. Op die manier zijn natuurgebieden van belang als 'reservoir' of 'insijpelingsgebied' voor winningen. Langs de andere

²⁰ Gebruikte data laag voor de analyse is:

WBE'S, tabel, toestand 01/01/2010 (Hubertus Vereniging Vlaanderen)

²¹ Wildbeheerplannen van de verschillende WBE's)

²² Gebruikte datalagen voor de analyse zijn:

Waterwingebieden SVW, vector, toestand 24/09/2009 (Samenwerkingsverband Vlaams Water)

Vergunde grondwaterwinningen, vector, toestand 03/09/2009 (VMM)

kant kunnen winningen de ontwikkeling van bepaalde natte natuurtypen hypothekeren. Gezien het belang van de relatie tussen de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen en de winning van water wordt bijzondere aandacht besteed aan de beschrijving van de waarde van de Habitat- en Vogelrichtlijngebieden voor de winning van water.

Bij waterwinningen wordt automatisch de link gelegd met drinkwater. Naast de winningen voor drinkwater zijn er echter nog een groot aantal grondwaterwinningen voor koeling, bedrijfsprocessen, irrigatie, ... Alle voorkomende winningen binnen het gebied worden daarom geïdentificeerd.

Gezien hun algemeen belang is voor de winningen voor drinkwater de relatie met de verschillende gebieden verder in detail onderzocht. Hierbij wordt zowel aandacht gegeven aan oppervlaktewaterwinningen en grondwaterwinningen. Door het Samenwerkingsverband Vlaams Water (SVW) is een methodiek voor een 'waardebepaling' van percelen uitgewerkt. Via deze methode wordt een 'waarde' gegeven aan de percelen in functie van de bijdrage van de percelen aan de kwaliteit en de kwantiteit van het opgepompte water. De uitkomst is een relatieve waardering van verschillende percelen in het kader van de drinkwatervoorziening. De relatieve waardering van de percelen voor drinkwatervoorziening wordt uitgedrukt in een vijfdelige schaal. Naast de aanwezige infrastructuur binnen een gebied (bijvoorbeeld waterbekkens, infiltratievoorzieningen, ...) moet voor grondwaterwinningen natuurlijk ook rekening gehouden worden met het belang van de ruimere omgeving. Voor grondwaterwinningen speelt immers ook de mate waarbij het perceel bijdraagt aan de winning. Om die waarde te bepalen voor grondwaterwinningen is de afpompskegel van de winning bij de vergunde capaciteit berekend. Percelen met een grote afpomping dragen veel bij aan de winning en krijgen een hogere relatieve waarde. Percelen met een lage afpomping krijgen een lagere relatieve waarde. Het kan op deze manier dan gebeuren dat een waterwinning niet gelegen is in een gebied, maar dat een aantal percelen binnen het gebied bijdraagt tot de kwantiteit en kwaliteit van de winning en dus gewaardeerd wordt. Vooral voor freatische grondwaterwinningen kan de bijdrage van de omliggende percelen aanzienlijk zijn. Een uitgebreide omschrijving van de methodiek is toegevoegd in bijlage 7.

Binnen het gebied zelf komen momenteel geen vergunde grondwaterwinningen voor. Er is wel ruimtelijke interferentie met twee drinkwaterwinningen. In Tabel 6-11 wordt een overzicht gegeven van de ruimtelijke interferentie van de winning van Eisden-Meeswijk met het voorliggende gebied. Voor het gebied wordt de ruimtelijke overlap met de verschillende waarderingsklassen weergegeven²³. Iets meer dan een kwart van het gebied interfereert ruimtelijk met de winning van drinkwater. Het betreft echter wel vooral overlap met gebieden die minder waardevol zijn voor de waterwinning (waarderingsklassen 1 en 2). In bijlage 7 wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste kenmerken van deze winningen. In bijlage 5 kaart 6.7 wordt de interferentie gesitueerd op kaart.

Tabel 6-13. Overzicht van de ruimtelijke interferentie van de drinkwaterwinningen met gebied

	Nr deel- gebied	Naam Winning	Overlap met verschillende categoriën van waardering				
			1	2	3	4	5
Oppervlakte per deelgebied (ha)	7	Eisden-Meeswijk	10				
	8	Eisden-Meeswijk	45	76	11		
	9	Eisden-Meeswijk	22	10			
Totale oppervlakte (ha)			77	85	11	0	0
Aandeel(% totale oppervlakte SBZ)			11,9	13,2	1,7		

²³ Er zijn vijf klassen onderscheiden. Klasse 1 omvat de ruimtelijke eenheden die relatief het minst gewaardeerd zijn. Ze zijn relatief gezien minder belangrijk voor de werking van de winning. Klasse vijf omvat de ruimtelijke eenheden die relatief het hoogst gewaardeerd werden. Zij zijn relatief gezien het meest belangrijk voor de werking van de winning.

Voor het transport van het drinkwater is een uitgebreid leidingennetwerk aanwezig. Deze leidingen moeten op geregelde tijdstippen gecontroleerd kunnen worden. Bovendien moeten ze, bij lekken, bereikbaar zijn voor onderhoud. Op termijn is het mogelijk dat ook de leidingen vervangen dienen te worden. In bijlage 5 is een kaart opgenomen met een situering van de hoofdleidingen voor drinkwater.

Inventarisatie van het recreatief gebruik

Achtergrondinformatie bij de analyse

Een groot aantal Habitat- en Vogelrichtlijngebieden heeft een bepaalde recreatieve waarde. Langs de andere kant legt recreatie in sommige gevallen een druk op bepaalde natuurwaarden. Binnen het kader van de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen wordt in eerste instantie een inschatting gemaakt van de voorkomende recreatie die ruimtelijk vastligt. De analyse gebeurt op basis van een analyse van de voorkomende, recreatieve bestemming volgens het gewestplan en/of geldende ruimtelijke uitvoeringsplannen. Deze informatie wordt aangevuld met recreatieve gebruiken binnen deze gebieden die geïnventariseerd werden in het kader van de opmaak van een ruimte-inventaris binnen de studie 'Ruimte voor toerisme en recreatie in Vlaanderen'²⁴ die opgemaakt werd door WES in opdracht van Toerisme Vlaanderen. Binnen deze studie werden volgende ruimtelijke entiteiten weerhouden in de ruimte-inventaris:

- Niet-geplande aantrekkingselementen (wandelbossen, natuurgebieden met bezoekerscentra);
- Geplande aantrekkingselementen (attractie- en themaparken, zoo's en dierenparken, openluchtrecreatieve en waterrecreatieve aantrekkingspolen,...);
- Logiesaccomodatie (openluchtrecreatieve verblijven);
- Overige recreatieve infrastructuur (jachthavens).

Deze gegevens zijn aangevuld met ruimtelijke informatie van BLOSO ontvangen met betrekking tot de ruimtelijke ligging van sportinfrastructuur. Het is ook mogelijk dat andere vormen en infrastructuur met betrekking tot recreatie aanwezig zijn (bijvoorbeeld routes voor wandelen, fietsen, ruitersport, puntsgewijze recreatieve infrastructuur, ...). Deze gebruiken worden verder in detail geïnventariseerd op het moment dat afspraken worden gemaakt over de implementatie van de natuurdoelen.

Binnen de voorliggende Europees te beschermen gebieden is geen oppervlakte via de ruimtelijke ordening bestemd voor recreatie (zie Tabel 1-1). In deelgebied 11 komt een sliver voor. Er komen geen recreatieve- of sportinfrastructuur voor binnen het Natura 2000 gebied²⁵.

Inventarisatie van de woongebieden

Achtergrondinformatie bij de analyse

Binnen Habitat- of Vogelrichtlijngebieden kan natuurlijk ook worden gewoond. De bestaande bewoning wordt geregeld via de vergunning in het kader van de ruimtelijke ordening. De opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen verandert hier niets. Habitat- of Vogelrichtlijngebieden kunnen uitzonderlijk (deels) overlappen met woongebieden of woonuitbreidingsgebieden. In die uitzonderlijke situaties kan het verder ontwikkelen van het woongebied of woonuitbreidingsgebied mogelijks interfereren met de instandhoudingsdoelstellingen voor de diersoorten en/of hun leefgebieden in de speciale beschermingszone. Ook voor woongebieden of woonuitbreidingsgebieden die grenzen aan een speciale beschermingszone kan er interferentie zijn. Binnen het kader van de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen wordt daarom in eerste instantie een inschatting gemaakt van de voorkomende bestemmingscategorieën volgens het gewestplan en/of de geldende ruimtelijke uitvoeringsplannen.

²⁴ WES 2007.

²⁵ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Ruimte voor Toerisme in Vlaanderen, vector, toestand 19/06/2006 (Toerisme Vlaanderen).

In bijlage 5 wordt een overzicht gegeven van de aanwezige woongebieden in en rond het gebied. Enkel binnen deelgebieden 7, 8 en 14 liggen er snippers woongebied langs de rand van het gebied. Het betreft hier enkele slivers.²⁶

Inventarisatie van de industriële en gerelateerde activiteiten

Achtergrondinformatie bij de analyse

Binnen Habitat- of Vogelrichtlijngebieden komen verschillende vormen van industriële en gerelateerde activiteiten zoals ontginningen, storten, watervoorzieningen, etc voor. De relatie met de instandhoudingsdoelstellingen van een Habitat- of Vogelrichtlijngebieden kan sterk verschillen van activiteit tot activiteit. In bepaalde situaties zullen bepaalde instandhoudingsdoelstellingen gerealiseerd kunnen worden op terreinen van industriële en gerelateerde activiteiten. Langs de andere kant is het duidelijk dat bepaalde activiteiten een druk leggen op bepaalde natuurwaarden.

Binnen het kader van de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen wordt in eerste instantie een inschatting gemaakt van de voorkomende industriële en gerelateerde activiteiten die ruimtelijk vastliggen. De analyse gebeurt op basis van een analyse van de voorkomende bestemmingscategorieën volgens het gewestplan en/of de geldende ruimtelijke uitvoeringsplannen. Deze informatie wordt aangevuld met informatie van het Agentschap Ondernemen over de voorkomende bedrijvenszones en ligging van de bedrijfsspercelen.

Zowel binnen als aan de rand van het gebied komen verschillende zones voor die bestemd zijn als ontginningsgebied (zie Tabel 1-1). In de meeste deelgebieden gaat het om een aantal slivers aan de rand van een gebied. In deelgebied 7 (circa 2 ha) en deelgebied 8 (8 ha) ligt duidelijk wel een deel dat planologisch bestemd is ontginningsgebied. Het gaat in beide gevallen om 'ontginningsgebied met nabestemming natuur'. Andere industriële bestemming of activiteiten zijn niet aanwezig binnen het gebied. (zie ook bijlage 5 kaart 6.1).

Transportinfrastructuur

Achtergrondinformatie bij de analyse

In en rond de Europese gebieden komen verschillende soorten transportinfrastructuur (autowegen, spoorwegen, waterwegen) voor. De restruimte rond deze infrastructuur biedt kansen voor de ontwikkeling van bepaalde natuurwaarden. Langs de andere kant kan de aanwezigheid en het gebruik van deze infrastructuur aanleiding geven tot een bepaalde druk.

In bijlage 5 wordt een overzicht gegeven van de aanwezige infrastructuur²⁷.

Infrastructuur nutsbedrijven

Elia

Elia is de beheerder van het Belgische hoogspanningsnet en staat in voor de transmissie van elektriciteit. Over het hoogspanningsnet wordt stroom vervoerd van de producenten naar de distributienetbeheerders en de industriële grootverbruikers. Elia bezit alle Belgische netinfrastructuur van 150 tot 380 kV en nagenoeg 94% van de netinfrastructuur van 30 tot 70 kV.

²⁶ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Gewestplan, vector, toestand 01/01/2002 (Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed, AGIV-product).

Gewestelijke Ruimtelijke Uitvoeringsplannen, vector, toestand 03/06/2009 (Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed).

²⁷ Gebruikte dataaag:

Transportnetwerk (NAVTEQ - GIS-Vlaanderen), vector, toestand 29/04/2009 (NAVTEQ, Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen en Agentschap Wegen en Verkeer).

De infrastructuur van Elia kan op verschillende manieren interfereren met de instandhoudingsdoelstellingen van een gebied. Zowel ondergrondse als bovengrondse leidingen moeten bijvoorbeeld bereikbaar zijn voor periodiek onderhoud of voor herstellingswerken. Verandering van de fysische bodemkarakteristieken (vb. vernatting, afgraving, ...) kan leiden tot structurele problemen voor infrastructuur zoals pilonen of hoogspanningsstations. Tenslotte dient men voor de bovengrondse leidingen ook rekening te houden met de bestaande veiligheidsvoorschriften. Het is omwille van de veiligheid verboden om bebouwing, maar ook opgaand groen (bijvoorbeeld bomen) neer te zetten binnen een bepaalde veiligheidsafstand. Bomen binnen deze afstand moeten periodiek gesnoeid worden indien ze te dicht bij de geleiders komen. De veiligheidsafstand is groter naarmate de spanning toeneemt. Op te merken valt dat binnen deze veiligheidszone ook opportuniteiten zijn om hoogwaardige natuur na te streven. Indien gekozen wordt voor bepaalde 'lage vegetatie' is zelfs een win-win situatie mogelijk.

In bijlage 5 staan de verschillende installaties van Elia die gelegen zijn in de buurt van of in de betrokken Natura 2000 gebieden²⁸.

Fluxys

Er werd geen informatie aangeleverd door Fluxys. Toetsing bij Fluxys over mogelijke interacties moet gebeuren in het kader van de implementatie van de maatregelen.

²⁸ Gebruikte dataaag:

Hoogspanningsverbindingen beheerd door Elia in Vlaanderen, vector, toestand 26/01/2009 (Elia).

1 Bijlage X: Overzicht van de drinkwaterwinningen die ruimtelijke interfereren met het gebied g

2

Deel- gebied	Cod e	Omschrijv ing activiteit via NACEBEL	klas se	geme nte	Liggi ng	Begin datum vergunning	Eind datum vergunning	Vergund dagdebiet (m ³)	Vergund jaar debiet (m ³)	grondwater	regi me
2	90002 02	Winning, zuivering en distributie van water	C	Meeswijk	Meeswijk	17/12/1998	17/12/2018	31200	11388000	Quartair Aquifersysteem, freatisch	freatisch
3	90000 26	Winning, zuivering en distributie van water	C	Eisden	't Greven 2	16/07/1997	16/07/2017	40000	14600000	Quartair Aquifersysteem, freatisch	

3

7. Analyse van de knelpunten voor het bereiken een goede staat van instandhouding

Op Vlaams niveau zijn doelen voor de Europese habitats en soorten afgesproken. Afspraken zijn ook gemaakt over het belang van elk van de Habitat- en Vogelrichtlijngebieden (zie hoofdstuk 4). Een aantal habitats en soorten is momenteel niet in een goede staat van instandhouding (zie hoofdstuk 5). Voor het bereiken van een duurzame oplossing moeten bestaande knelpunten opgelost en bedreigingen gekeerd worden. Hierbij moet optimaal gebruik gemaakt worden van actuele sterkten en toekomstige kansen. De socio-economische context (zie hoofdstuk 6) geeft input voor het identificeren van de kansen en bedreigingen.

In dit hoofdstuk wordt een analyse van de sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen gepresenteerd (zie paragraaf 7.1). Op basis hiervan worden de belangrijkste knelpunten geïdentificeerd. Voor elke van de knelpunten worden de mogelijke oplossingsrichtingen geschetst. (zie paragraaf 7.2). In paragraaf 7.2 wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste knelpunten. Op basis van de analyses in dit hoofdstuk worden er conclusies getrokken worden over de doelstellingen en prioritaire inspanningen per gebied in hoofdstuk 8.

7.1. Analyse van de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen

In deze paragraaf worden de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen geanalyseerd. Eerst wordt een overzicht gegeven van de verschillende sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen. Vervolgens worden de belangrijkste kwesties geïdentificeerd.

Ter info: Methodologisch kader voor de analyse van sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen

De methodiek van de SWOT-analyse, die gangbaar wordt toegepast bij het opstellen van bedrijfsplannen voor ondernemingen, wordt gevolgd. In dat kader wordt aan de hand van de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen gekeken naar de toekomst van de organisatie. Volgende stappen worden hierbij gezet:

1. Bepalen sterke en zwakke punten (Strengths & Weaknesses):

- a) Sterktes. De sterktes zijn in dit kader die biotische en abiotische elementen en processen in de natuur die helpen de instandhoudingsdoelstellingen te halen. Voorbeelden van sterktes zijn onder andere de aanwezigheid van kwel, grote aaneengesloten natuurkernen, voorkomen van voor het habitat typische soorten,
- b) Zwaktes. De zwaktes zijn die biotische en abiotische elementen en processen in de natuur die de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen tegenwerken. Voorbeelden van zwaktes zijn onder meer vergrassing van heidevegetatie, overstromingen van kwetsbare vegetatie, ontbreken van structuurdiversiteit in bos, ...

2. Kansen en bedreigingen (Opportunities & Threats)

- a) Kansen. De kansen zijn "krachten" die niet eigen aan de natuur zijn, maar acties of menselijke activiteiten die wel helpen de instandhoudingsdoelstellingen te halen. Welke bestaande of potentiële socio-economische activiteiten kunnen de natuur helpen om de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken? Zijn er al plannen die knelpunten zullen oplossen?
Voorbeelden van kansen zijn onder meer de aanwezigheid van een goed werkende bosgroep, lopende of geplande beheerinspanningen van het ANB, bestaande afspraken met landbouwers over natuurgericht beheer, ...
- b) Bedreigingen. Bedreigingen zijn "krachten" die niet eigen aan de natuur zijn en die de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen tegenwerken. Welke bestaande of potentiële socio-economische activiteiten zullen het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen juist moeilijk maken voor de natuur? Zijn er al plannen die knelpunten zullen veroorzaken?

Voorbeelden van bedreigingen zijn onder andere de geplande aanleg van infrastructuurwerken, de instroom van nutriënten in een gebied, versnipperde eigendomsstructuur van bossen.

7.1.1. Overzicht van de sterktes

1. Uniek karakter van het gebied

De grote waarden van dit gebied liggen in het unieke karakter van het gebied, met name de combinatie van de Maas met de karakteristieke grindbanken, uiterwaarden en oude Maasmeanders. De Maas vormt een uniek riviersysteem, omdat het de enige grindrivier in Vlaanderen is. De afvoeren kunnen sterk schommelen en extremen liggen tussen de 10 m³/s tijdens lange droogte perioden en circa 3000 m³/s tijdens extreme hoogwaters. Hierdoor kan de rivier grote hoeveelheden grind en zand transporteren. Afhankelijk van de hoogte en de afstand tot de rivier leidt dit tot een variatie aan de frequentie waarin bepaalde zones overstromen en bijgevolg afzettingen gebeuren. Deze variatie zorgt voor een specifieke biodiversiteit. Uniek is ook dat een groot deel van zo'n grote rivier onbevaarbaar is gebleven en dat de vallei grotendeels gespaard is gebleven van bebouwing. Een positieve ontwikkeling van de laatste jaren is de sterk verbeterde waterkwaliteit, vooral door de aanleg van waterzuiveringsinstallaties in en rond Luik.

2. Een aantal typische soorten van het rivierlandschap zijn nog aanwezig

Omdat dit deel van de Maas grotendeels niet bevaarbaar, weinig bebouwd is - in combinatie met de dynamiek van de rivier - herbergt de vallei bijzondere natuurwaarden en heeft enorme potenties voor de ontwikkeling van een uniek ecosysteem. Door het unieke karakter komen er in de Maasvallei nog verschillende typische riviersoorten voor zoals Rivierdonderpad, Bever, Rivierrombout,... Maar ook Kwartelkoning, Ijsvogel en de verschillende habitattypische soorten zoals Barbeel, Kopvoorn, Weidebeekjuifer, Kleine tanglibel (?), verschillende typische loopkevers en spinnen (vb de Grind- en Ruigtewolfspin) komen voor in dit uniek ecosysteem. De combinatie van het valleisysteem met een aantal kunstmatige grindplassen, levert daarenboven een geschikt leefgebied op voor een aantal overwinterend en doortrekkende vogelsoorten zoals ganzen.

De Maasvallei is in Vlaanderen de enige natuurlijke standplaats van Zwarte populier. Dit is een inheemse, bedreigde boomsoort die kenmerkend is voor dynamische riviervalleien en van nature een belangrijke boomsoort vormt in de kenmerkende hardhoutoibossen.

3. Afhankelijkheid van natuurlijke dynamiek en van afzettingen van substraat

In de Maasvallei en dankzij de rivierdynamiek zijn er gunstige standplaatsen aanwezig voor de ontwikkeling van een heel scala aan habitats, tevens leefgebied van bepaalde soorten. Sommige habitats en soorten reageren snel en positief op de dynamiek van de rivier, vooral in de pionierssfeer van grindbanken (3270), wilgenvloedbos (91EO), natte overstromingsruigten (6430) en de kalkminnend grasland op dorre zandbodem (6120). Zo is uit monitoring in de Maasvallei en van recente rivierherstelprojecten gebleken (Van Looy K., 2008), dat op plaatsen waar er voldoende brede oevers worden aangelegd onmiddellijk een spontaan herstel en het vestigen van karakteristieke soorten optreden, uiteraard overwegend pionierssoorten. Indicatief is bijvoorbeeld herstel van de verspreiding van bittere wilg langs de grindoevers en op grindplaten (bv. Uikhoven zuid rkm 23,7-23,8).

4. De Maas als migratieroute voor verschillende planten- en diersoorten

De Maas is een onderdeel van het Europees netwerk. Verschillende vogelsoorten (waaronder de ganzen) gebruiken dit lineair element in het landschap als oriëntatie tijdens hun verplaatsingen tussen de broedgebieden en de overwinteringsgebieden. De Maas zelf kan ook voor de verspreiding zorgen van plantenzaden en bepaalde ongewervelden (vb. kevers, spinnen, larven van libellen,...) die met de stroming worden meegevoerd. Ook zoogdieren (Bever, Otter, vleermuizen,...) en vissen gebruiken de Maas als migratieroute. De Maas is als het ware de link tussen de verschillende deelgebieden van deze SBZ en zorgt voor de verspreiding van de habitattypische soorten.

7.1.2. Overzicht van de zwaktes

1. Gevoeligheid van pioniersvegetaties en bijhorende soorten door natuurlijke successie

Vegetaties ondergaan spontaan een proces van succesie beginnende van een pioniersvegetatie via een overgangsvegetaties tot een climaxvegetatie met elk hun eigen ecologische waarde en bijhorende soorten.

Verschillende habitattypes : 3270, 6120, 6430, 6510 en 7140 zijn gevoelig aan vegetatiesuccessie en kunnen snel evolueren naar andere ecotopen in afwezigheid van beheer of (natuurlijke) dynamiek. De voormalige bloemrijke graslanden (6510) zijn zowel in oppervlakte als in kwaliteit sterk achteruitgegaan. Europese soorten die in deze biotopen voorkomen zijn onder andere Kwartelkoning, Grauwe klauwier, Boomkikker, Kamsalamander, Poelkikker, verschillende vleermuissoorten maar ook habitattypische soorten waaronder Paapje, die actueel zelfs al niet meer als broedvogel is waargenomen.

Een aantal habitats ligt achter de winterdijken en staan niet meer onder de rechtstreekse invloed van de rivier. Een voorbeeld hiervan is het habitatype 6120. Bij ontbreken van beheer en overstroming treed snel ruderalisering op. Achter de winterdijken zal dit type verdwijnen en door successie snel kunnen wijzigen in andere graslandtypes.

2. Te kleine oppervlakte van Europese habitattypes en leefgebieden van Europese en habitattypische soorten

De oppervlakte, van de Europees te beschermen habitattypes en de leefgebieden van de Europees te beschermen soorten, is belangrijk in het licht van de lokale staat van instandhouding ervan. Leefgebieden van soorten dienen groter te zijn dan een kritische oppervlakte, opdat de soort deze leefgebieden effectief kan gebruiken en er een duurzame populatie kan vormen. In dit gebied komen te kleine oppervlakten voor van volgende habitattypes: 3260, 3270, 6120, 6430, 6510, 7140, 9160, 91E0, 91F0. Ook de leefgebieden van Boomkikker, Poelkikker, Kamsalamander, Otter, Rivierrombout, Rivierprik zijn te beperkt in oppervlakte. Terwijl deze soorten juist een voldoende groot leefgebied nodig hebben om een duurzame populatie te bevatten. Hoe kleiner de oppervlakte of de populatie hoe kwetsbaarder deze is tegen externe invloeden.

Ook andere habitattypische soorten als Paapje (*actueel verdwenen*), Oeverloper, Wielewaal, Nachtegaal, Barbeel, Beekrombout, Kleine tanglibel, Kalkdoorntje, Gouden sprinkhaan, Bruin blauwtje, Klaverblauwtje, Barbeel, Kopvoorn, Sneep, Ruigewolfspin, Grindwolfspin, Knautiawesbij, Knautiabij,... kennen actueel een (te) kleine populatie om duurzaam te kunnen voortbestaan (van Looy K., 2009).

3. Beperkte uitwisselingsmogelijkheden tussen de populaties en leefgebieden onderling

Ondanks het feit dat de Maas wel als verbinding voor bepaalde soorten kan dienen (zie sterkte) is het voor een aantal soorten quasi onmogelijk om hierlangs te migreren. Bij de dieren en plantenzaden die via het water worden meegevoerd gebeurt de uitwisseling enkel stroomafwaarts. Stroomopwaartse migratie is ook nodig maar hiervoor is er een geschikt landschap nodig om hierlangs te migreren (longitudinale connectiviteit langs de rivier). Voorbeeld hiervan zijn de verstevigde delen van de Maas, waar er weinig geschikt biotoop aanwezig is om langs te migreren. Ook zijn er soorten die gebruik maken van gebieden buiten de winterdijken als overwinteringsgebied of om te kunnen ontsnappen aan de overstromingen. Hierbij is het belangrijk dat die soorten ook kunnen migreren van de rivier richting de hogeropgelegen delen (de laterale connectiviteit). Dit is op verschillende plaatsen een groot probleem door een te bruske overgang van de rivier naar het achterland. Hetzelfde geldt voor het tussenliggend gebied tussen populaties, zo kan een ander landgebruik of inrichting ervoor zorgen dat sommige soorten hier niet langs kunnen migreren. Hierdoor zijn deze populaties van elkaar geïsoleerd of kunnen de soorten niet tot nabijgelegen geschikt leefgebied geraken (zie bijlage 9). Deze verbindingen zijn noodzakelijk om een duurzame populatie te bekomen van o.a. Europese soorten: Boomkikker, Kamsalamander, Poelkikker, vleermuizen,... maar ook habitattypische soorten zoals Grindwolfspin, Ruigewolfspin, verschillende loopkevers...

118

119

120 4. Kwetsbaarheid van een aantal habitats en soorten

121 Bepaalde Europees te beschermen soorten en habitattypes stellen hoge kwaliteitseisen aan hun
122 standplaats of leefgebied (ecologische vereisten). Indien deze abiotische en biotische kenmerken
123 niet meer aanwezig zijn kunnen deze soorten niet meer overleven en verdwijnen deze soorten ten
124 op zichte van andere soorten die wel onder deze nieuwe (a)biotische kenmerken goed kunnen
125 overleven. Hierdoor kan de goede staat van instandhouding van bepaalde habitats niet bereikt
126 worden. Het is dan ook belangrijk om de huidige kleine populaties in de Maasvallei goed te
127 beschermen aangezien zij moeten dienen om nieuwe geschikte gebieden te koloniseren. Zo is de
128 verse aanvoer van fijn grind en grof zand, uiteindelijk de motor achter een gezonde grindrivier,
129 beperkt.

130 Verschillende soorten en habitattypes onder meer 3150, 3260, 3270, 6120, 6430, 6510, 7140,
131 9160, 91E0, 91F0, Boomkikker, Poelkikker, Kamsalamander, Rivierrombout, Rivierprik,
132 Bittervoorn, Kleine modderkruiper, Rivierdonderpad, Otter, Europese bever, de verschillende
133 vleermuissoorten, ... habitattypische soorten zoals Beekrombout, Kleine tanglibel, Barbeel,
134 Kopvoorn, spinnen en loopkevers... zijn gevoelig voor diverse verstoringsvormen zoals verdroging,
135 eutrofiering, verzuring, onvoldoende waterkwaliteit, exoten, tredverstoring, laawaaihinder,
136 lichthinder, enz.

137

138 5. Lange ontwikkelingsduur van hardhoutooibossen

139 Hardhoutooibossen langs grote rivieren worden gekenmerkt door goed ontwikkelde structuurrijke
140 en hoge bossen van zomereik, es, iepensoorten, zwarte populier. Herintroductie van Zwarte
141 populier gebeurde door nv De Scheepvaart in samenwerking met INBO in de Groeskens
142 (deelgebied 8). Het bostype komt vaak voor in mozaïek met pionierstadia of climax bossen met
143 wilg en populier. Het natuurlijk verspreidingsareaal van dit bostype is beperkt tot de Maasvallei,
144 waar het uiterst zeldzaam is. Dit SBZ-H is bijgevolg essentieel voor dit habitatype. Pionierstadia
145 komen voor in de natuurontwikkelingsprojecten langs de Maas (Hochter Bampd, Kerkeweerd).
146 Deze hardhoutooibossen komen voor op relatief hooggelegen plekken in het winterbed op
147 standplaatsen die alleen bij de hoogste waterstanden overstroomd (gemiddelde overstromingsduur
148 minder dan 10 dagen per jaar, in de meeste gevallen minder dan 1 dag per jaar). De ontwikkeling
149 van een goed ontwikkeld bos van dit type is een zeer traag proces is. Daarbij is het ook onzeker of
150 oude bosplanten spontaan terug zullen komen in de oobosmilieus (Wolf R.J.A.M., Stortelder A.H.F.,
151 de Waal, R.W., 2001).

152

153 6. Het valleisysteem is kwetsbaar voor eutrofiëring en verdroging

154

155 De kenmerkende grind- en zandbodems bestaan uit grove tot zeer grove sedimenten. Deze hebben
156 van nature een geringe absorberende werking, waardoor nutriënten rechtstreeks uitspoelen naar
157 het grondwater. Daarnaast hebben deze bodems ook een zeer hoge hydraulische conductiviteit:
158 een verlaging of verhoging van het grondwaterpeil op één locatie heeft direct en op zeer lange
159 afstand impact op het grondwaterpeil in de rest van de vallei. Zo werden in het kader van de
160 uitvoering van het Nederlands Grensmaasproject reeds drempels en een grindrug in de rivier
161 geplaatst om ongewenste grondwaterstands dalingen in de SBZ-H gebieden aan Vlaamse zijde te
162 vermijden. Voor dit SBZ worden hiermee de mogelijke negatieve effecten van het Nederlands
163 Grensmaasproject door grondwaterstandsdaling op Boomkikker gemilderd. In het kader van de
164 vergunningverlening door de Nederlandse provincie wordt het effect van de drempels en grindrug
165 op grondwater gemonitord (afspraken VNBM, WY protocol). Zolang de resultaten van de monitoring
166 niet aantonen dat de drempels niet meer nodig zijn, dienen ze behouden te worden in de rivier.

167

168 **7.1.3. Overzicht van de bedreigingen**

169 1. Gebrek aan variatie door onvoldoende natuurlijke dynamiek die zorgt voor de nodige afzettingen

170 Vanaf beging 19e eeuw werd de Maas systematisch ingedijkt en teruggedrongen in één nauwe
171 zomerbedding. Daardoor verloor de rivier een belangrijk deel van haar natuurlijke dynamiek.
172 Binnen de zomerdijken graaft de rivier zich hierdoor onnatuurlijk diep uit, waardoor ook het
173 grondwaterpeil van de aangrenzende valleigronden sterk daalt. Ook de grootschalige
174 grindwinningen zorgen analoog voor een verdere daling van het grondwaterpeil.

175 Door de zomerdijken en breukstenen is de rivier zijn oorspronkelijke vrijheid tot meandering
176 verloren gegaan door bevaarbaarheidsproject uit 1860-1870 en door grindwinning in het zomerbed
177 in de eerste helft van 20 ste eeuw tot de 60-er jaren. Vroeger meanderde de Gemeenschappelijke
178 Maas op de grindlaag, nu ligt ze vast in de grindlaag met mini-morfologische
179 hermeanderingsmogelijkheden. Inmiddels is in totaal al 20 km Vlaamse oever zonder breukstenen
180 gerealiseerd. Zomerdijken aan Vlaamse zijde zijn op Maasbeemder Greend na verwijderd uit het
181 ongestuwd deel van de Maas.
182

183 Meandering zorgt voor de nodige variatie aangezien er een verschil is in snelheid tussen de binnen
184 en buitenbocht van de rivier. Dit gaat gepaard met o.a. andere temperaturen, zuurstofgehaltes,
185 afzettingen,... Ook op basis van de watertoevoeren zorgen oa stuwen... ervoor dat de rivier zijn
186 natuurlijke dynamiek is verloren. Zo bepaald een hele keten van centrales vanaf de Samber tot de
187 waterkrachtcentrale van Lixhe hoeveel water er wordt doorgelaten. Hierdoor kunnen er dagelijkse
188 schommelingen van de waterstanden optreden. Deze onnatuurlijke dynamiek heeft een invloed op
189 de fauna en flora bij lage afvoeren van de rivier en kan onder andere leiden tot negatieve effecten
190 op potentiële paaigebieden van vissen (Rivierdonderpad, Kleine modderkruiper, ...), macrofauna
191 (larven van Rivierrombout) en op de kwaliteit van de vegetaties op grindbanken (3270) (o.a.
192 Semmerkrot, e.a., 1997).

193 Door de systematische beperking van het winterbed van de Maas omwille van diverse redenen
194 (veiligheid, mijnverzakkingsgebied), is de dynamiek in de Maasvallei sterk afgenomen. De hoogte
195 en de afstand tot de rivier leiden tot een variatie aan de frequentie waarin bepaalde zones
196 overstromen en bijgevolg afzettingen door de rivier gebeuren. Hierdoor zullen er zones ontstaan
197 die nauwelijks overstromen (enkel bij extreme watertoevoer) terwijl er ook zones ontstaan die
198 regelmatig (al bij normale watertoevoer) overstromen. De combinatie hiervan met de variatie van
199 de stroomsnelheid zorgt voor een te grote natuurlijke variatie van het natuurlijke milieu, die zorgt
200 voor een specifieke biodiversiteit en het bestaan van en potenties tot verschillende Europese
201 habitattypes en soorten. Sinds de winter 1974 – 1975 komen in de grensoverschrijdende
202 Maasvallei en de grindplassen, grote aantallen overwinterende vogels voor, zelfs in internationaal
203 belangrijke aantallen. Zelfs na de inwerkingtreding van de Vogelrichtlijn (1980), is het winterbed
204 van de Maas nog ingeperkt.

205 Buiten de nodige dynamiek is er ook een sedimenttekort. De verse aanvoer van fijn grind en grof
206 zand, uiteindelijk de motor achter een gezonde grindrivier, is eer beperkt door verstuwung van de
207 Maas in Wallonië,. Mede doordat men bij deze stuwen en sluizen regelmatig het zand en grind
208 wegbaggert, vindt er nog nauwelijks aanvoer van verse grindfracties plaats. Alleen zeer fijn zand,
209 vermengd met organisch materiaal (dat vaak in luwe hoekjes langs de oever van de
210 Gemeenschappelijke Maas te vinden is), en slib passeren nog de stuw van Borgharen. Daarnaast is
211 door grindwinning in het verleden materiaal uit het zomerbed verdwenen. Dit maakt dat de
212 Gemeenschappelijke Maas, gelet op zijn morfologische karakteristieken, een structureel gebrek
213 heeft aan sediment, met name de fracties van fijn grind en grof zand. In de toekomst kan het
214 sediment vrijkomen uit de grotere riviervverbredingen aan Nederlandse zijde. In totaal is er ook
215 ongeveer 400.000 m³ toutvenant in het zomerbed toegevoegd door Vlaanderen in de periode
216 2009-2011.

217 De natuurlijke dynamiek (zowel op vlak van meandering als watertoevoer) zorgt door de
218 verschillende afzettingen voor de nodige variatie binnen het systeem en zijn essentieel binnen dit
219 riviersysteem voor het voortbestaan van verschillende habitattypes (3270, 6120, 6430, 91EO,
220 91F0) en soorten (Rivierrombout, Kleine modderkruiper, ...).

221 2. Waterkwaliteit

222 De waterkwaliteit van de Maas is nog niet optimaal voor gunstige ontwikkeling van verschillende
223 habitattypen en levensgemeenschappen (3260, 3270, 91EO, 6120, Zalm, Rivierprik,

224 rivierdonderpad, ...) Het slibgehalte van het rivierwater en de grindbanken is hoog. Paaibedden
225 verkitten, grindbanken verslepen (3270), waterplanten (3260) en onderwaterbanken voor
226 macrofauna (bv leefgebied larven Rivierrombout) raken bedekt met slib. Dit heeft vooral te maken
227 met ongezuiverde lozingen en een relatief hoge leemafvoer via zijbeken en -rivieren. Een
228 verbetering is te verwachten wanneer de RWZI Luik-Sclesin operationeel wordt in de herfst van
229 2011.

230 Daarnaast wordt de ecologische norm voor het zuurstofgehalte (voor Zalmachtigen 7 mg/l) bij
231 laagwater niet gehaald, met name door te hoge nitraat en fosfaatbelasting. De watertemperatuur
232 overschrijdt in de zomer langdurig de norm van 21°C, met name op plaatsen met
233 stagnerend/stromend water. Ook liggen verschillende aan slibgebonden verontreinigingen (met
234 name enkele zware metalen en PAK's) en bestrijdingsmiddelen periodiek boven de normen.
235 Knelpunt is eveneens de hoge totale P en N fractie in het rivierwater. Dit zorgt voor een versnelde
236 verruiging van de pioniershabitats (6120), bossen (91EO en 91FO) en graslanden (6510).

237 3. Migratieknelpunt

238 Verschillende migratieknelpunten kunnen er ook voor zorgen dat habitatsoorten niet tot hun
239 geschikt habitat kunnen geraken of dat er geen uitwisseling kan gebeuren tussen nabije populaties.
240 Voorbeelden hiervan zijn o.a.: barrières in de waterlopen (vb. tussen de Maas en haar zijbeken) en
241 landgebruik dat niet geschikt is voor een soort of verkeerswegen. Deze kunnen een grote impact
242 hebben op de populaties. Voor boomkikker is het landgebruik (landhabitat) in de omgeving van de
243 bestaande poelen niet geschikt voor migratie naar andere potentiële locaties. Het bestaat ten dele
244 uit akkers, laagstamboomgaarden en bos. Op het ongestuwde deel zijn inmiddels overal
245 vistrapverbindingen tussen laag zomerbed en beek aangelegd of in aanleg: Ziepbeek, Kikbeek,
246 Vrietselbeek en Kogbeek (mei 2012), Zanderbeek.

247
248 Ook voor ongewervelden zoals klaverblauwtje, dat momenteel nog op de kanaalbermen (SHZ-H
249 BE2200042) voorkomt zijn er potenties in de Maasvallei. Maar de soort kan deze geschikte
250 gebieden niet bereiken, omdat er onvoldoende geschikte biotopen tussen beide voorkomen.

251 Op de Maas zelf zijn er nog migratieknelpunten voor stroomtrekkende vissen.

252 Aangezien de Maas een zeer belangrijke migratieroute is voor verschillende soorten (Vogels,
253 Vleermuizen,...) dient men hier rekening mee te houden in verband met nieuwe projecten. Zo
254 kunnen windmolens een grote negatieve impact hebben voor deze soorten.

255 4. Onvoldoende en niet-afgestemd beheer en exoten-bestrijding

256 Het natuur- en rivierbeheer van zowel het water als het land dienen rekening te houden met de
257 instandhoudingsdoelstellingen. Er dient een balans gevonden te worden tussen rivierbeheer in
258 functie van hoogwaterveiligheid en natuurbeheer, in casu voor het toelaten van bosontwikkeling in
259 de vallei.

260 Problemen met invasieve exoten dienen aangepakt te worden aangezien zij zorgen voor een
261 verstoring in het natuurlijk evenwicht waardoor de inheemse soorten verdwijnen. Hieronder zijn
262 enkele voorbeelden van deze invasieve soorten:

263 Grote waternavel, Smalle waterpest, Nijlgans, Canadese gans, Reuzebalsemien, Japanse
264 duizendknoop, Blauwbandgrondel, Marmergrondel, Amerikaanse zonnebaars, Amerikaanse
265 dwergmeerval, Roofblei...

266 Verschillende van deze soorten maken gebruik van de Maas als migratieroute en verspreiden dan
267 ook zeer snel. Zo is bijvoorbeeld Reuzebalsemien snel aan het uitbreiden in de vallei, terwijl deze
268 soort er enkele jaren geleden nog niet was terug te vinden.

269 5. Verstoring

270 Overwinterende watervogels zijn zeer gevoelig voor verstoring. Actueel zijn er belangrijke
271 bedreigingen inzake watersportrecreatie, hengelsport, fluisterbootjes, ... In het broedseizoen zijn
272 broedvogels van grindbanken, valleigraslanden en moeras erg gevoelig voor verstoring.

273 Ook de menselijke activiteiten waaronder recreatie (wandelen, kajak, vissen,...) en jacht dienen
274 rekening te houden met bepaalde eisen zoals rustgebieden van Europese soorten.

275 Grote aantallen kano's kunnen een impact hebben op de paaibedden van vissen, waaronder
276 Rivierdonderpad.

277
278 Andere verstoringsschelpunten voor overwinterende watervogels zijn: ontbreken voldoende
279 rustzones, onvoldoende waterkwaliteit, onvoldoende ondiepe oeverzones, omzetting van
280 graslanden tot akkers

281 6. Verlies van permanente natuur

282 Langs de Maas zijn er weinig permanente graslanden overgebleven. Dit zijn bloemrijke graslanden
283 van het glanshaverttype (6510). Van oudsher werd de Maasvallei gekenmerkt door een grote
284 oppervlakte bloemrijke graslanden binnen het veel grotere winterbed van de Maas met lokaal
285 populierenrijen en op de hogere delen hagen van meidoorn. De oppervlakte van deze graslanden is
286 sterk gedaald en bijna grotendeels verdwenen door ander landgebruik (ontgraving, maïs,
287 akkerbouw, fruitteelt,...) of de kwaliteit van deze graslanden is sterk gedegradeerd, ook nog na de
288 aanduiding van de SBZ-H. Wel zijn er nog restanten in de omgeving van Maaswinkel, de Oude
289 Maasarm en Heppeneert aanwezig. Deze hebben een grotere ecologische waarde dan de pas
290 ingerichte natuur. Deze graslanden waren bij uitstek het leefgebied voor Kwartelkoning.

291 7. Grote delen van de Maasvallei voldoen aan de criteria voor is afbakening als SBZ-V, en is 292 opgenomen in de lijst van Important Bird Area's

293 Grote delen van de Maasvallei (2.653 ha) voldoen aan de criteria voor aanduiding als speciale
294 beschermingszone in het kader van de Vogelrichtlijn en werd opgenomen in de inventaris van
295 Important Bird Areas (BirdLife International /European Bird Census Council 2000). De Maasvallei is
296 voorgesteld als Important Bird Area (Grensmaas IBA 24).

297 Criteria voor de voorstelling als IBA zijn:

- 298 » B1i: regionaal belangrijke concentraties (meer dan 1% van een watervogelpopulatie op
299 regelmatige basis)
- 300 » C3: de site bevat regelmatig minstens 1% van een flyway populatie van een trekvogelsoort die
301 niet bedreigd is in Europa (dit komt overeen met criterium 6 van Ramsar-wetlands).

302
303 Dat een gebied als IBA is opgenomen (mede) omwille van een C-criterium, duidt erop dat het voor
304 de vermelde soort voldoet aan de criteria voor aanwijzing als SBZ-V en dat het Vlaamse Gewest
305 het als dusdanig ook zou moeten aanwijzen.

306
307 De niet-aanwijzing heeft in dat geval tot gevolg, dat de bepaling van artikel 4.4, eerste zin van de
308 Vogelrichtlijn van toepassing is op een dergelijk zich 'feitelijk' als SBZ-V kwalificerend gebied. Niet
309 als SBZ-V aangewezen gebieden, die echter wel hiervoor in aanmerking komen, blijven vallen
310 onder het strengere regime van artikel 4, lid 4, eerste zin van de Vogelrichtlijn. Dit betekent dat
311 projecten van sociale of economische aard in of met impact op deze gebieden geen doorgang
312 kunnen vinden, zelfs al dienen die om een dwingende reden van groot openbaar belang
313 gerealiseerd te worden. Het artikel 4, lid 4 laat enkel een afwijking toe voor projecten van
314 algemeen belang van hogere orde, zoals de veiligheid van de bevolking. Voor die gebieden gelden
315 dus nog steeds de bepalingen van art. 4.4, eerste zin, van de Vogelrichtlijn en deze laten dus niet
316 toe dat om dwingende redenen van groot openbaar belang die van sociale of economische aard
317 zijn, wordt afgeweken van de beschermingsbepalingen. Dit betekent dat projecten van sociale of
318 economische aard met impact op deze gebieden geen doorgang kunnen vinden, zelfs al dienen die
319 om een dwingende reden van groot openbaar belang gerealiseerd te worden. Het artikel 4, lid 4
320 laat enkel een afwijking toe voor projecten van algemeen belang van hogere orde, in het bijzonder
321 de veiligheid van de bevolking."

322
323 Daarnaast maakt de plas te Kessenich, Houbenhof (of Spaanjerdpas) te Ophoven-Geistingen en de
324 plas Klauwenhof te Maaseik en hun omgeving, onderdeel uit van een grensoverschrijdend gebied
325 dat voldoet aan de criteria voor aanduiding als "waterrijk gebied van internationale betekenis" (of
326 Ramsargebied) (en meteen ook als aanwijzing als speciale beschermingszone in het kader van de
327 Vogelrichtlijn). De Vlaamse regering heeft het feit dat deze gebieden deel uitmaken van een

328 gebied dat voldoet aan de criteria voor “waterrijk gebied van internationale betekenis” bevestigd
329 door de opname van deze gebieden als vogelrijk gebied in artikel 11 van het besluit van de
330 Vlaamse regering van 18 juli 2003 betreffende de jacht in het Vlaamse Gewest voor de periode van
331 1 juli 2003 tot 30 juni 2008. De Vlaamse regering heeft deze status bevestigd in het besluit van de
332 Vlaamse Regering van 30 mei 2008 houdende vaststelling van de voorwaarden waaronder de jacht
333 kan worden uitgeoefend.
334

335 In de Maasvallei komen een aantal soorten voor, op basis waarvan het gebied kan beschouwd
336 worden als een (potentieel) vogelrichtlijngebied. Verschillende soorten komen ook voor binnen de
337 SBZ-H.

338 Het betreft:

- 339 • Grauwe gans
- 340 • Kolgans
- 341 • Rietgans
- 342 • Krakeend
- 343 • Tafeleend
- 344

345 De instandhoudingsdoelstellingen (populatiedoelstelling) volgend de methodiek van de GIHD zou
346 voor de vermelde soorten zijn, de volgende moeten zijn:

347 Kolgans: Minimaal behoud van het seizoensgemiddelde over periode 2001/02 – 2006/07. De
348 gemiddelde seizoensmaxima van de laatste 5 winters bedraagt zo'n 7500 ganzen

349 Grauwe gans: Minimaal behoud van de bestaande aantallen tijdens trek. De gemiddelde
350 seizoensmaxima van de laatste 5 winters bedraagt zo'n 3200 ganzen.

351 Krakeend: Minimaal behoud van de bestaande aantallen tijdens trek. De gemiddelde
352 seizoensmaxima van de laatste 5 winters bedraagt zo'n 540 eenden.

353 Rietgans: Behoud van de bestaande aantallen tijdens trek. De gemiddelde seizoensmaxima van de
354 laatste 5 winters bedraagt zo'n 830 ganzen.

355 Tafeleend: Minimaal behoud van de bestaande aantallen tijdens trek. De gemiddelde
356 seizoensmaxima van de laatste 18 winters bedraagt zo'n 1370 eenden.

357 Als kwaliteitsdoelstelling (*kwaliteitseisen aan de leefgebieden*) geldt voor de verschillende soorten
358 enkel een verbetering van de kwaliteit van het (bestaand) leefgebied :

- 359 • Minimaal behoud van het huidig graslandareaal en het microreliëf in de graslanden;
- 360 • Tegengaan van versnippering van graslandcomplexen;
- 361 • Opwaardering van voor (water)vogels minderwaardige graslanden door aangepast beheer
- 362 en/of inrichting;
- 363 • Behoud van (grootschalig) open rivierlandschap;
- 364 • Beperken van menselijke verstoring in zowel foerageergebieden als op slaapplekken
- 365 (Bichterweerd, Negenoord, Houbenhof)
- 366 • Een voldoende goede waterkwaliteit in ondiepe wateren zodat zich weelderige
- 367 onderwatervegetaties kunnen ontwikkelen
- 368

369 Het Vlaamse deel van de Maasvallei is sinds medio zeventiger jaren uitgegroeid tot een belangrijk
370 gebied voor overwinterende vogels. Deze situatie kan op een relatief eenvoudige manier
371 bestendig worden. Overwinterende watervogels zijn echter zeer gevoelig voor verstoring. Een
372 knelpunt is het ontbreken van gemeente-overschrijdende visie rond alle vormen van recreatie,
373 vooral waterrecreatie. Een visie die gebaseerd is op het concept van een bepaalde vorm van
374 scheiding in ruimte en tijd, is hierbij de kritische succesfactor. Er is nu de vaststelling dat men op
375 de meeste waterplassen één of meerdere vormen van recreatie wenst, terwijl een keuze voor een

376 aantal goed gekozen waterplassen met diverse vormen van recreatie en een aantal rustzones, een
377 betere optie is.

378

379 Werken in functie van het realiseren van doelen in de SBZ-H moeten rekening houden met het
380 voorkomen van de ganzen, Krakeend en tafeleend.

381 8. Onvoldoende ruimte voor de habitats en soorten in de deelgebieden

382 Het gebied is afgebakend onder de vorm van 13 relatief kleine deelgebieden, die onderling van
383 elkaar gescheiden zijn. Het voorstellen van instandhoudingsdoelen voor habitats in geïsoleerde
384 deelgebieden, is in tegenspraak met de ecologische vereisten van deze habitats (standplaatsen en
385 milieukeurmerken, gebonden aan een dynamisch riviersysteem). De spreiding van de habitats over
386 het winterbed (of delen ervan) geeft veel meer ontwikkelingskansen voor de habitats.

387 Bovendien hebben de meeste kenmerkende habitats actueel een onvoldoende staat van
388 instandhouding in het gebied. Voor het bereiken van een voldoende tot goede staat zijn voor al
389 deze habitats oppervlakteuitbreidingen noodzakelijk. In de huidige afbakening van de SBZ (met de
390 13 deelgebieden) kunnen de verschillende doelstellingen niet gerealiseerd worden zonder ten koste
391 te gaan van het één of ander habitattype

392 Van Looy K. (2009) stelt onder meer dat in de deelgebieden van het ongestuwde deel van de Maas
393 (ten zuiden van deelgebied 2): 35 % grasland habitattypes 6510 en 6120, ruigten (6430) 25% en
394 25% van de bostypes 91EO en 91FO, efemere pionierssituaties (10%) te realiseren is.

395 Rekening houdend met het minimumstructuurareaal van sommige van deze habitats (15 ha voor
396 91FO en 25 ha voor 91EO) is het moeilijk om deze vooropgestelde verhouding van openheid en
397 geslotenheid te realiseren. In functie van soorten zoals Kwartelkoning dient ook meer openheid
398 nagestreefd te worden. Daarnaast dient ook rekening gehouden te worden met eventuele
399 randvoorwaarden van veiligheid voor hoogwaterbescherming.

400 Knelpunten voor de habitattypes zijn:

401 **9160:** dit habitattype komt slecht op één plaats voor (minder dan 1 ha) te Leut (deelgebied 8).
402 Om tot een MSA te komen is een uitbreiding noodzakelijk van 14 ha tot 15 ha. Potentiële
403 standplaatsen zijn er echter niet (colluviale afzettingen of hellingafzettingen buiten de
404 winterdijken). In de omgeving van het bosje wordt ook geopteerd voor behoud en ontwikkeling
405 van graslandhabitats (glanshaver, grote vossenaar, kamgraslanden, ...). Het realiseren van een
406 MSA kan niet tot moeilijk gerealiseerd worden binnen dit habitatrichtlijngebied.

407 **6120:** dit habitattype komt als fragmenten verspreid voor in de Maasvallei, zowel binnen- als
408 buitendijks. In principe is dit habitattype een pionier dit ontstaat na zand- en/of fijne
409 grindafzettingen door de rivier. In de toekomst is enkel binnen het winterbed de instandhouding of
410 de ontwikkeling van dit habitattype mogelijk. Buiten de winterdijken zal het habitattype evolueren
411 tot andere graslandtypes (6510 of 6230 ha), afhankelijk van het gevoerde beheer. Het voorspellen
412 van de oppervlakte en de ligging van dit habitattype is niet evident aangezien het afhankelijk is
413 van de dynamiek van de rivier. Binnen de potentie van 64 ha aan Vlaamse zijde, wordt gesteld dat
414 minimaal 23 ha nodig is voor een goede lokale SVI. Potenties liggen in het ongestuwde deel van de
415 Maas ook buiten SBZ.

416 **91EO:** voor dit habitattype geldt 25 ha als MSA. Het subtype van de wilgenvloedbossen komt in
417 principe voor in en langs de rivier in de hoogdynamische milieus. Voor rivierbos wordt 6ha/rkm als
418 criterium voor gunstige instandhouding gesteld (Van Looy K., 2009). De potentie bedraagt 148 ha.
419 De actueel gekarteerde bossen als wilgenvloedbos in de winterbedding zullen - deels afhankelijk
420 van de dynamiek - evolueren tot 91FO. Buiten de deelgebieden van de SBZ zijn er veel potenties
421 langs de Maasoevers. Op bepaalde trajecten (smallere stroken) zal het zomerbed echter
422 voldoende open moeten blijven om de veiligheid te garanderen. Binnen de deelgebieden is een
423 effectieve oppervlakte toename moeilijk te realiseren, rekening houdend met de omvorming tot
424 91FO en de beperkte oeverlengtes in de deelgebieden.

91FO: voor dit habitatype is een uitbreiding van 50 ha door effectieve bosuitbreiding voorzien in de G-IHD. Momenteel komt minder dan 1 ha goed ontwikkeld van dit habitatype voor in deelgebied 8. Om tot een MSA te komen zijn steeds kernen van minstens 15 ha nodig. Voor dit type bos heeft het ecodynmodel (Van Looy, 2009) grote potenties berekend: 458 ha. Er zou volgens dit model 82 ha nodig zijn voor een lokale goede staat van instandhouding. Mogelijkheden liggen er binnen de recent ingerichte natuurontwikkelingsgebieden door omvorming vanuit 91EO. Er dient echter rekening gehouden te worden met de standplaats van dit type bos en de kwaliteitsvereisten van bodemontwikkeling, met name het type bos komt voor in zones die sporadisch overstroomd. Begrazing is voor de ontwikkeling van dit bostype niet aangewezen, tenzij zeer extensief in grote beheereenheden. Rekening houdend met ook de graslanddoelstellingen in deze natuurontwikkelingsgebieden is het behalen van 15 ha MSA per gebied onzeker. Er liggen ook potenties voor dit habitatype buiten de SBZ.

6430: In de G-IHD is uitbreiding voorzien enkel in functie van het leefgebied van Kwartelkoning. Nochtans zijn op dit moment de ruigten (o.a. met poelruit) de meest soortenrijke vegetaties langs de rivier en horen ze echt thuis in het dynamische rivierlandschap. Actueel is er bijna 63 ha aanwezig. De potenties bedragen 649 ha en voor een goede SVI wordt volgens het ecodynmodel 145 ha voorgesteld (Van Looy K., 2009). Dit betekent dat het belang van dit typisch riviergebonden habitatype sterk onderschat is.

6510: Het betreft de glanshaverhooilanden en de grote vossenstaartgraslanden. Bij begrazing ontstaan kamgraslanden die ook tot dit habitatype worden gerekend. In de Maasvallei zijn er nog enkele restanten van glanshavergraslanden aanwezig die zeer goed ontwikkeld zijn. Actueel ligt een aanzienlijk aandeel van dit habitatype buiten de deelgebieden van de SBZ (zoals op de Maasdijken). In het typische uiterwaardenlandschap zijn er echter veel van deze soortenrijke graslanden de laatste decennia verdwenen. Volgens het ecodynmodel (Van Looy K., 2009) zijn de potenties in de Maasvallei 596 ha en is minimaal 210 ha nodig voor een goede lokale staat van instandhouding. Deze oppervlakte kan niet volledig gecombineerd worden met de recente natuurontwikkelingsgebieden waar naar meer geslotenheid wordt gestreefd. Dit betekent dat een aandeel van deze graslanden buiten de natuurontwikkelingsterrein ligt in het typische uiterwaardenlandschap en er ontwikkeld kan worden. Aan dit landschap is Kwartelkoning gekoppeld, met grote aanéengesloten oppervlakte graslanden en ruigten in een verhouding van 90/10. Slechts bij een ontwikkeling van leefgebied voor Kwartelkoning langs de volledige Maas (het ongestuwde en gestuwde deel) wordt een duurzame populatie Kwartelkoning verwacht. Dit betekent dat een groot deel van het leefgebied voor Kwartelkoning buiten SBZ ligt.

3270: Dit habitatype komt bij uitstek voor in en langs het rivierbed van de Maas. Voor de deelgebieden is het als habitatype opgenomen en uitbreiding in de G-IHD voorgesteld. Het komt immers ook voor in smalle zones langs de oevers van grindplassen (in de verschillende deelgebieden). Het habitatype is hier echter niet optimaal ontwikkeld, omdat het afhankelijk is van sedimentafzet en dynamiek. In minder dynamische milieus zoals oevers van grindplassen en in het gestuwde deel van de Maas is het voorkomen eveneens afhankelijk van de oeverafwerking. De standplaatsen voor dit habitatype liggen langs de Maas zelf en op de nieuwe oeverafwerkingen van bijvoorbeeld Hochter Bampd en Negenoord-Kerkeweerd. Volgens de voorspellingen van ecodyn zijn er 90 ha potenties aan Vlaamse zijde. Het habitatype gaat door successie over in voedselrijke ruigten.

Grauwe klauwier: momenteel komt er 0-1 BP voor van Grauwe klauwier. Er zijn geen doelstellingen opgenomen. Bij de ontwikkeling van deelgebieden Hochter Bampd, Maaswinkel en Leut en Negenoord is echter te verwachten dat er een toename populatie zal zijn, gezien deze gebieden meer geschikt worden als leefgebied. In de Maasvallei wordt er verwacht dat er geen duurzaam habitatnetwerk zal ontstaan voor Grauwe klauwier (Van Looy K., 2009).

Kwartelkoning: voor Kwartelkoning is in de G-IHD extra leefgebied opgenomen van 115-160 ha 6510 in de G-IHD voor 12 bp Kwartelkoning. De locaties die qua standplaats in aanmerking komen zijn Bichterweerd, Elerweerd en Heppeneert, gelet op de openheid van de landschappen. De totale oppervlakte van de deelgebieden Elerweerd en Heppeneert is ongeveer 105 ha. In Bichterweerd (25 ha) is 6510/6210 complex reeds in ontwikkeling. Indien de deelgebieden 12, 3 en 4 volledig ingericht worden voor Kwartelkoning is er 130 ha leefgebied (een maximum van 7 bp). Bijkomende mogelijkheden voor Kwartelkoning dienen gezocht te worden buiten de begrenzing van de SBZ-H. In het deelgebied 11 wordt het project 'Randzones' uitgevoerd. In de locaties Boterakker Oost en

481 Kleizone wordt het open landschap hersteld voor Kwartelkoning (6510 habitatype). Bijkomend zou
482 dit in de afbakening van de SBZ-H komen te vallen. In de locatie Maaswinkel waar potentieel ook
483 6510 kan uitgebreid worden, is het habitat minder geschikt voor Kwartelkoning aangezien dit
484 eerder droge graslanden zijn en de afwisseling met natte graslanden ontbreekt. Herstel zou hier
485 enkel kunnen als het aandeel natte graslanden wordt verhoogd.

486

487 9. De Grensmaas zelf geen SBZ-H, maar wel in Nederland

488 De SBZ-H is aangemeld voor een aantal trekvisen zoals Zalm en Rivierprik terwijl de rivier zelf
489 waar deze soorten voorkomen niet als deelgebied in de SBZ-H is opgenomen. In Nederland is het
490 Natura2000 gebied Grensmaas (in ontwerp) door de minister van LNV (nu EL&I) gepubliceerd op
491 10 september 2008. Het Natura 2000gebied Grensmaas wordt gevormd door een kilometers lang
492 lint, de stroombedding van de Maas, met helemaal in het noorden een aantal moerasgebieden, die,
493 zijn ontstaan door de winning van klei en grind (Koningsteen).

494 Door deze discrepantie komen de twee afbakeningen van de gebieden niet overeen. In Nederland
495 is de rivier opgenomen in het Natura2000 gebied. Aan Vlaamse zijde bestaat de SBZ uit 13
496 deelgebieden. De grens tussen Vlaanderen en Nederland wordt gevormd door de thalweg (lijn die
497 de diepste punten van de dwarsprofielen van de rivier verbindt). In de huidige toestand is dus
498 slechts de oostelijke zijde van de rivier Europees beschermd. Verschillende habitats en soorten zijn
499 echter gemeenschappelijk opgenomen, die in de rivierbedding van de Maas voorkomen: 3260,
500 3270, zalm, rivierprik, rivierrombout, rivierdonderpad.

501 Er zijn momenteel geen doelstellingen van het zomerbed opgenomen in het rapport aangezien
502 deze habitatypes en soorten buiten SBZ gelegen zijn. Dit brengt natuurlijk enorme consequenties
503 met zich mee:

- 504 ➤ Het gaat hier natuurlijk over een natuurlijk samenhangend riviersysteem. Habitatypes en
505 soorten binnen SBZ zijn afhankelijk van de kwaliteit en afzettingen van de rivier. Het een
506 kan niet zonder het ander.
- 507
- 508 ➤ het niet opnemen van doelen voor zomerbed gebonden habitats en soorten leidt tot het niet
509 bereiken van de gunstige staat van instandhouding op niveau Vlaanderen. Het gaat dan om
510 habitats 3270, rivierrombout en de vissen rivierprik en zalm. Deze zijn essentieel of zeer
511 belangrijk op niveau Vlaanderen.
- 512
- 513
- 514 ➤ Voor de habitatrichtlijn zijn de lidstaten verplicht om voor de habitatypes en bijlage II
515 soorten die op hun grondgebied voorkomen representatieve gebieden, of zogenaamde
516 Speciale Beschermingszones' af te bakenen. Voor de habitatrichtlijn wordt in de regel
517 ernaar gestreefd dat 60% van het areaal van het habitat of de soort, binnen de lidstaat,
518 binnen de afbakening valt. Het gaat hier om het habitatype 3270 en de soorten Otter en
519 Rivierrombout.
- 520
- 521
- 522 ➤ In Bijlage 4 van de Habitatrichtlijn worden de soorten (planten en dieren) opgesomd die
523 strik beschermd dienen te worden en niet mogen gevangen, gedood, verstoord, geplukt of
524 verkocht. Ook mogen de leefplaatsen van deze soorten niet worden beschadigd. Ongeacht
525 of er al dan niet een SBZ voor deze soorten moet worden afgebakend, zijn de soorten van
526 de bijlage 4 dus over het ganse territorium van de lidstaten beschermd en hebben ze allen
527 de hoogste beschermingsstatus. Voor de SBZ van de Maas en meer specifiek voor het
528 zomerbed zijn de soorten bever, otter en rivierrombout dus beschermd.
- 529
- 530

- Aansluiting/afstemming op doelen Nederland. Het Nederlandse deel van de Grensmaas is wel afgebakend als SBZ. Het proces omtrent de doelen is in Nederland ook nog lopend. Maar ook hier gaat over één samenhangend systeem.
- Doelen in verband met het zomerbed maar die nu zijn weggelaten sluiten nu aan bij de bestaande wetgeving KRW en de BENELUX-beschikking.
- Om tot een optimale afstemming van de doelen in het rivierbed en het gemeenschappelijk beheer is het aangewezen om ook in Vlaanderen doelen op te nemen voor het zomerbed van de rivier, in aansluiting bij de Nederlandse afbakening van Natura 2000.

7.1.4. Overzicht van de kansen

1. Gunstige omstandigheden voor de ontwikkeling van habitats

Door het recent uitvoeren van een aantal maatregelen in de rivierbedding, zoals de aanleg van drempels, de aanleg van grindbanken, het uitvoeren van maatregelen voor de flessenhalsproblematiek in Nederland in de Vlaamse Boertienlocaties (Hochter Bampd, Mazenhoven), het uitvoeren van rivierherstelmaatregelen in de locaties Kerkeweerd, Bichterweerd, Maaswinkel (monding van de Kikbeek), Maasbeemder greend zijn gunstige standplaatsen gecreëerd voor de ontwikkeling van een heel scala aan habitats, tevens leefgebied van bepaalde soorten. Sommige habitats en soorten reageren snel en positief op de genomen maatregelen, vooral in de pionierssfeer van grindbanken (3270), wilgenvloedbos (91EO), natte overstromingsruigten (6430) en de kalkminnend grasland op dorre zandbodem (6120). Zo is uit monitoring van (Van Looy K., 2008) van de recente inrichtingsprojecten dat op plaatsen waar er voldoende brede oevers worden aangelegd onmiddellijk een spontaan herstel en vestigen van karakteristieke soorten optreedt, uiteraard overwegend pionierssoorten. Indicatief is bijvoorbeeld herstel van bittere wilg langs de grindoevers.

2. Uitvoering rivierherstelprojecten door nv De Scheepvaart en De Maaswerken

Door nv De Scheepvaart en door de Maaswerken (zie ook kans 6) zijn verschillende ingrepen uitgevoerd aan en langs de Maas die meer kansen geven voor de ontwikkeling van habitats en ter versterking van leefgebieden van de soorten. Het betreft de aanleg van verschillende grinddrempels en grindrug in de rivier ter voorkoming van grondwaterstands dalingen aan de Vlaamse SBZ-H gebieden, het uitvoeren van de Boertienlocaties ter oplossing van flessenhalzen in Nederland (Hochter Bampd, Herbricht, Kotem, Mazenhoven), de inrichting van Meeswijk, Groeskens-Kerkeweerd-Negenoord, Bichterweerd-Kogge Greend, verwijderen van oeververdediging aan de Elerweert, herstel van de monding van de Ziepbeek, Kikbeek, Vrietselbeek, Kogbeek, aantakking van de plas Maasbeemdergreend, ... De rivier krijgt meer vrijheid waardoor er meer variatie en dynamiek zal plaatsvinden en waardoor er grotere aaneengesloten natuur aanwezig zal zijn.

3. Integraal Waterbeleid (Stroomgebiedbeheerplan)

In het kader van de uitvoering van decreet Integraal waterbeleid worden acties gepland op zowel stroomgebiedsniveau als bekkenniveau. In de stroomgebiedsplannen zijn 6 ecologische doelstellingen opgenomen voor de Maas de welke als speerpuntgebied is aangeduid. Indien deze gerealiseerd worden dan is tevens voldaan aan de abiotische randvoorwaarden voor het voorkomen van de habitats en de soorten om te kunnen komen tot een goede LSVI. Aandachtspunten zijn de waterkwaliteit (P en N is overschreden), de temperatuur en het zuurstofgehalte, de sedimentlast, ... De verbetering van waterkwaliteit met bijgaande saneringen van rioleringssystemen moet leiden tegen de periode 2015 (2021/2027) tot een goede milieukwaliteitsnorm voor de waterlopen. Bovendien worden er ook de vismigratieknelpunten aangepakt. Zowel een goede waterkwaliteit als

580 het oplossen van de vismigratieknelpunten is nodig voor soorten zoals Zalm. Ook op vlak van
581 waterberging, vertraagde afvoer, hogere infiltratie,... die het voorkomen van overstromingen van
582 woongebieden moeten helpen, zijn er raakvlakken.

583 4. Nabestemming van grindwinningslocaties

584 Hoewel grindwinning een bedreiging vormt door het verlies aan Europese habitattypes en soorten,
585 kan het anderzijds ook kansen bieden bij de nabestemming en inrichting van de gebieden.
586 Voorwaarde is dat de gebieden ingericht worden conform de ecologische vereisten van de Europese
587 habitats en soorten. Het project 'Randzones' heeft als bedoeling om significante verbetering van de
588 Europese habitats te creëren.

589 5. Samenwerking met Nederland

590 De samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland gebeurt via de VNBM. De VNBM is een
591 bilateraal en integraal overlegforum op hoog ambtelijk niveau, ter verbetering van de structuur van
592 de Vlaams-Nederlandse samenwerking m.b.t. de Maas. De taken van de Vlaams Nederlandse
593 Bilaterale Maascommissie omvatten alle Maasgerelateerde kwesties op het vlak van beleid en
594 beheer. Hieronder wordt verstaan: planvorming van de inrichting, hoog- en laagwaterbeheer,
595 waterkwaliteitsbeheer, natuurbescherming en -ontwikkeling, monitoring en onderzoek,
596 scheepvaart en natte infrastructuur en juridische zaken. Hiertoe behoort ook de afstemming rond
597 Natura2000, Kaderrichtlijn Water, het effectieve terreinbeheer. In de najaarsvergadering van de
598 VNBM van 2011 werden afspraken gemaakt rond afstemming van het lange termijn beheer. Het
599 Masterplan trekvis Maas is een voorbeeld van deze internationale afstemming.

600 6. Project Maasvallei

601 Het project "Maasvallei, ... grensverleggend" is een strategisch project dat door de Vlaamse
602 regering erkend werd in het kader van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. In 2006 werd het
603 Plan van Aanpak voor een 1200 ha groot RivierPark goedgekeurd door de Provincie Limburg en de
604 vijf Maaslandse gemeenten. Dit plan vormt de leidraad om, op een grensverleggende wijze, werk
605 te maken van meer landschappelijke kwaliteit en duurzaam toerisme in de Maasvallei.

606 Het project Maasvallei zet in op een landschap dat toeristisch kwaliteitsvol is ontsloten en toegerust
607 met infrastructuur op maat. Een regio met een sterke ruimtelijke herkenbaarheid (historische
608 identiteit) waar ook ecologisch veel te beleven is, waardoor er op duurzame of 'slimme' wijze een
609 toeristisch-economische meerwaarde ontstaat voor de regio.

611 7. Uitvoering van het Grensmaasplan aan Nederlandse zijde

612
613 In het kader van grindwinning aan Nederlandse zijde worden naast hoogwaterveiligheid ook
614 natuurdoelstellingen gerealiseerd (De Maaswerken). Door een combinatie van de Vlaamse
615 ingrepen met de Nederlandse ingrepen en Vlaamse ingrepen worden véél kansen geboden voor de
616 ontwikkeling van Europese natuur. Zo wordt bijvoorbeeld de potentie van 90 ha 3270 door de
617 ingrepen aan Nederlandse zijde verdrievoudigd. Voor het habitatype 6120 is de toename in de
618 beschermde gebieden eerder beperkt, terwijl ook met het Nederlandse project meer mogelijkheden
619 zijn.

620 Op termijn kan een groot grensoverschrijdend natuurgebied ontstaan dat voldoet aan een aantal
621 habitatvereisten voor duurzame populaties, zoals van Kwartelkoning, Bever en Otter.

623 8. Draagvlakverbreding

624
625 Deze SBZ en zijn omgeving hebben een hoge landschappelijke kwaliteit en bijgevolg ook een
626 aantrekkingskracht voor toerisme en recreatie. Bij het doordacht aanleggen van de recreatieve
627 infrastructuur, kan een win-win situatie ontstaan. Natuurbeleving draagt ongetwijfeld bij tot het
628 verhogen van het maatschappelijk draagvlak voor natuurbehoud.

629

7.2. Overzicht van knelpunten en mogelijke oplossingen

Op basis van de bovenstaande analyse van sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen kan een aantal knelpunten worden geïdentificeerd. Voor deze knelpunten moeten oplossingen gezocht worden om de instandhoudingsdoelstellingen te kunnen bereiken. In onderstaande paragraaf worden de belangrijkste knelpunten besproken en mogelijke oplossingen voorgesteld. Deze vermelde mogelijke oplossingen zijn noch limitatief noch bindend. Het is een aanreiken van mogelijke oplossingen, zonder dat dit andere mogelijke oplossingen uitsluit. In paragraaf 7.3 worden conclusies met betrekking tot de ernst van de knelpunten gepresenteerd.

1. Knelpunt: Onvoldoende dynamiek in de Maas met de bijhorende afzettingen

Het sedimenttekort en de onnatuurlijke dynamiek zorgt ervoor dat er minder gevarieerde afzettingen zijn die nodig zijn voor het behalen van de doelstellingen

Mogelijke oplossingen:

- Herstel van natuurlijke overstromingsgebieden en rivierdynamiek via natuurinrichting (herstel natuurlijke grindoevers en overstromingsgebieden. Realisatie daarvan is voorzien in diverse beleidsplannen.
- De Vlaams Nederlands Bilaterale Maascommissie (VNBM) heeft een logboek opgesteld samen met een monitoring hieromtrent zodat op basis van deze gegevens gepaste maatregelen genomen kunnen worden.
- Realiseren van de gebiedsgerichte specifieke doelstellingen in het Stroomgebiedsplan van de Maas (VL05, 142, 143, 144, 201)
- Afspraken maken met waterkrachtcentrale van Lixhe omtrent het afvoeren van water
- Op plaatsen waar mogelijk en ecologisch vereist breukstenen verwijderen (deels reeds uitgevoerd waar mogelijk, nog mogelijk in Kotem, Maaswinkel, Booien, Elerweerd, Houbenhof, Randzones)
- Eventueel sedimenttekort aanvullen

2. Knelpunt: Onvoldoende Waterkwaliteit

De waterkwaliteit dient nog verbeterd te worden voor het behalen van de doelstellingen.

Mogelijke oplossingen:

- Maatregelen die voorgesteld worden in het Stroomgebiedbeheerplan en het bekkenbeheerplan uitvoeren en op termijn strengere normering verstrengen (o.m. temperatuur).
- De verbetering van het zuiveringsrendement van de RWZI's : het afvalwater van een steeds groter percentage van de inwoners collectief inzamelen en zuiveren in een rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) met onder meer aanpakken van het zuiveringsgebied van de Jeker. Voor Geneut , Heppeneert: afkoppelen van de woningen langs de Maasdijken en Maaseik

3. Knelpunt: Onvoldoende ruimte voor de habitats en te kleine oppervlakte voor populaties versterkt door probleem van versnippering

Zowel de oppervlaktes van de Europese habitattypes als de populaties (en hun leefgebieden) van de Europees beschermde soorten zijn te klein om als duurzaam beschouwd te kunnen worden. Bovendien liggen deze oppervlakten en populaties geïsoleerd van elkaar. En hoe kleiner de oppervlakte of de populatie hoe kwetsbaarder deze zijn voor externe invloeden. Versnippering moet men niet enkel zien per habitatvlek of populatie per deelgebied maar ook ruimer: tussen de deelgebieden onderling en zelfs tussen de SBZ's onderling als één Europees netwerk. Om habitats en populaties in een goede staat van instandhouding te krijgen is er nood aan voldoende grote oppervlaktes habitat met voldoende grote populaties die met elkaar in

680 verbinding staan zodat er voldoende uitwisseling kan gebeuren. Hierdoor zijn de habitattypes en
681 populaties beter beschermd tegen externe invloeden (bijlage 9).
682

683 Door de versnippering in de deelgebieden kan onvoldoende ingespeeld worden op de dynamiek van
684 de rivier en de samenhang van de habitats.

685 *Mogelijke oplossingen:*

- 686 • Uitbreiding van oppervlakte habitat binnen SBZ via natuurinrichting en aangepast
687 natuurbeheer
- 688 • Creëren van grotere aangesloten oppervlakten kwalitatief habitat door uitbreiding van de
689 SBZ om alle doelstellingen in de Maasvallei te kunnen realiseren in één samenhangend
690 netwerk
- 691 • Voor verschillende habitatsoorten kunnen corridors voorzien worden zodat er toch
692 uitwisseling mogelijk is tussen verschillende populaties of zodat deze nieuwe geschikte
693 gebieden kunnen koloniseren. Winterdijken kunnen bijvoorbeeld voor verschillende soorten
694 dienen als corridor en/of stepstone. Het maaibeheer van de winterdijken kan worden
695 afgestemd op bepaalde habitattypische soorten zoals bijvoorbeeld het Klaverblauwtje. Deze
696 vlinder is binnen Vlaanderen van slechts enkel plekken gekend. Één hiervan is de populatie
697 van de Kanaalbermen (SBZ BE2200042). Maar mits enige moeite zou deze soort zich
698 verder kunnen uitbreiden via het Kanaal tot aan de Maas waar verschillende geschikte
699 gebieden aanwezig zijn.
- 700 • Migratieknelpunten opheffen, zoals het functioneel verbinden van de zijbeken met de Maas
701 voor de verschillende vissen.
- 702 • Masterplan Trekvis Maas
- 703 • Eventueel kan er een inventarisatie en/of monitoring plaatsvinden om de doelsoorten en
704 hun knelpunten te detecteren. Aan de hand van deze gegevens kunnen dan nog meer
705 gerichte maatregelen genomen worden.
706

707 4. Knelpunt: Beheer i.f.v. aanwezige habitats en soorten moet kunnen inspelen op dynamiek

708 Om verbossing tegen te gaan van nieuwe natuurontwikkelingsgebieden is een snelle inzet van
709 beheer noodzakelijk. Daarnaast dient een afweging gemaakt te worden van het procesbeheer
710 (inzet met grote grazers) en gericht patroonbeheer (maaien en kappen). Voor de ontwikkeling van
711 sommige habitattypes is begrazing niet aangewezen. Bovendien is afstemming tussen
712 natuurontwikkeling en hoogwaterveiligheid noodzakelijk. Bij herinrichting van nieuwe
713 natuurontwikkelingsgebieden dient het de inrichting niet alleen afgestemd te worden op de
714 standplaatsvereisten, maar ook op het efficiënt beheer achteraf. Daarnaast dient beheer steeds te
715 kunnen inspelen op het dynamisch karakter van de rivier. Dit houdt permanente monitoring in.

716 *Mogelijke oplossingen:*

- 717 • Opmaak van een overkoepelend geïntegreerd beheerplan voor alle natuurterreinen in de
718 Maasvallei
- 719 • Afstemming met Nederland (Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer) over
720 gemeenschappelijke aanpak van beheer van natuurreservaten
- 721 • Afstemmen van rivierbeheer en natuurbeheer: via overleg in de VNBM over de visie van het
722 lange termijnbeheer
- 723 • Kostenefficiënter werken op terrein door samenwerking met verschillende partners op terrein.
- 724 • Monitoring van de successie en verspreiding van habitats en soorten om beheer te kunnen
725 bijsturen
726

727 5. Knelpunt: geen afstemming over Natura2000 met Nederland

728 Het Nederlands deel van het zomerbed is aangemeld als SBZ-H, het Vlaamse deel niet ondanks het
729 feit dat een aantal habitattypes en soorten voor de rivier zijn aangemeld (6230, 3270, Rivierprik,
730 Zalm, rivierdonderpad, bittervoorn en rivierrombout).

731 *Mogelijke oplossingen:*

- 732 • Overleg met de rivierbeheerder om de habitats en soorten in de rivier niet te verstoren en
- 733 de kwaliteit te behouden en/of te verbeteren.
- 734 • Afstemming met Nederland over opmaak van instandhoudingsdoelstellingen, onder meer
- 735 via betrokkenheid in elkaars processen (Nederland maakt beheerplan Natura 2000 plan op)
- 736 • Op termijn gemeenschappelijk Natura 2000 plan opmaken
- 737 • Opname van het zomerbed van de Maas als SBZ-H
- 738 • Afstemming rond lange termijn beheer conform de afspraken in de najaarsvergadering van
- 739 de VNBM in 2011.

740 6. *Knelpunt: geen bescherming van de voorkomende vogelsoorten*

741 Een aantal vogelsoorten (Krakeend, tafeleend, kolgans, rietgans, grauwe gans) overwinteren in de
742 Maasvallei en in de deelgebieden van de SBZ. Op basis van de grote aantallen is het gebied
743 opgenomen als Important Bird Area. Nochtans is het gebied niet als SBZ-V aangeduid en kunnen er
744 onvoldoende gerichte beschermingsmaatregelen genomen worden.

745 *Mogelijke oplossingen:*

- 746 • Kwetsbare gebieden vrijwaren van verstoring (waterplassen en foerageergebieden in de
- 747 winter, grindbanken en valleigraslanden in het broedseizoen).
- 748 • Politiereglementeringen rond toegang van de grindplassen
- 749 • Afspraken uitvoeren conform het protocol ANB en de gemeente Kinrooi in het kader van de
- 750 visie rond de grindwinningsgebieden
- 751 • Gemeentegrensoverschrijdende visie voor heel de Maasvallei rond alle vormen van
- 752 recreatie, vooral waterrecreatie, gebaseerd op het concept van een bepaalde vorm van
- 753 scheiding in ruimte en tijd
- 754 • Toegankelijkheidsreglementeringen (in functie van de visie rond alle vormen van recreatie)
- 755 • Behoud en ontwikkeling van graslandcomplexen
- 756 • Voorzien van voldoende rustgebieden (afspraken maken met de jachtsector in de
- 757 overwinteringsperiodes, enkel gestuurde zachte recreatie,) en behoud of herstel van
- 758 voldoende grote foerageergebieden;
- 759 • Afbakening van de Maasvallei als SBZ-V

760 **7.3. Ernst van de knelpunten**

761 In deze paragraaf wordt een samenvatting gegeven van de analyse van de knelpunten. In de
762 samenvattende tabel wordt eerst aangegeven hoe belangrijk het SBZ-H is voor het betreffende
763 habitat of de soort rekening houdend met de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen. Voor elk
764 van de tot doel gestelde habitats en soorten wordt daarnaast aangegeven **hoe ernstig de**
765 **beschouwde knelpunten** zijn. De ernst van een knelpunt is ofwel groot ofwel klein voor een
766 Europees te beschermen habitat of soort (voorstellingsvorm zie inzet). Daarnaast wordt ook
767 aangegeven **hoe zeker het beschouwde knelpunt** voorkomt binnen het gebied. Afhankelijk van
768 bepaalde kansen of bedreigen zullen immers bepaalde knelpunten al dan niet optreden
769 (voorstellingsvorm zie inzet).

770 **Wijze van voorstelling knelpunten**

771 *Tabel 1-1: Legende voor het weergeven van de ernst van een knelpunt voor een specifiek habitat of soort in de*
772 *prioriteitentabel.*

Kleurcode	Ernst	Omschrijving
	Groot	• Habitat / soort is verdwenen, verdwijnt of zal verdwijnen, of • Oppervlakte / kwaliteit van habitat neemt sterk af of zal sterk afnemen, of • Populatie / leefgebied (kwaliteit of oppervlakte) neemt sterk af of zal sterk afnemen, of • Mogelijkheden voor uitbreiding of verbetering sterk beperkt

Klein

- Habitat van goede kwaliteit is beperkt aanwezig of kwaliteit gaat langzaam achteruit, of
- Duurzame populaties zijn beperkt aanwezig of nemen beperkt af, of
- Oppervlakte / kwaliteit van habitat / leefgebied neemt beperkt af, of
- Mogelijkheden voor uitbreiding of verbetering beperkt

773

774 *Tabel 1-2: Legende voor het weergeven van de mate van zekerheid van het optreden van een knelpunt voor*
775 *een specifiek habitat of soort in de prioriteitentabel.*

Code	Zekerheid	Omschrijving
!!	Zeker	Zeker aanwezig: abiotische en vegetatiekundige of andere gegevens duiden op hetzelfde knelpunt.
!	Waarschijnlijk	Waarschijnlijk aanwezig: abiotische, vegetatiekundige of andere gegevens duiden op het knelpunt.
?	Onduidelijk	Het is onduidelijk of het knelpunt optreedt of hoe groot het is.

776

777 *Tabel 1-3: Legende voor het weergeven van de bijdrage aan de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen in*
778 *de prioriteitentabel.*

Kleurcode	Omschrijving
★★★	Essentiële Speciale Beschermingszone
★★	Zeer belangrijke Speciale Beschermingszone
★	Belangrijk Speciale Beschermingszone

779

780 Samenvatting van de analyse van de knelpunten voor habitats

781 De belangrijkste conclusies zijn:

- 782 – Voor de habitats dient men te werken naar voldoende grote aaneengesloten entiteiten
783 die goed worden beheerd.
- 784 – Waterbeheer en goede waterkwaliteit zijn de basis voor heel het riviersysteem net zoals
785 de voldoende dynamiek met de nodige afzettingen.
- 786 – Er zijn verschillende knelpunten waarvan niet met zekerheid kan worden gesteld dat ze
787 effectief optreden of dat ze optreden ten aanzien van specifieke habitats. Nader
788 onderzoek is hier aangewezen. Dit betekent echter niet dat de knelpunten niet ernstig
789 zouden kunnen zijn.

790

791 Een overzicht van de knelpunten wordt gegeven in onderstaande tabel.

792

HABITATS	3150	3260	3270	6120	6430	6510	7140	9160	91E0	91F0
Belang voor G-IHD	★	★	★★★	★★★	★★	★★	★★	★	★★	★★★
Knelpunten	Ernst van het knelpunt									
1. Onvoldoende dynamiek en afzettingen			!!	!!	!!	!			!!	!!
2. Onvoldoende waterkwaliteit	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!		!!	
3. Onvoldoende ruimte voor de habitats en te kleine oppervlakte voor populaties versterkt door probleem van versnippering	?	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!
4. Beheer i.f.v. aanwezige habitats en soorten moet kunnen inspelen op dynamiek			!	!	!	!			!	!
5. Geen afstemming over Natura2000 met Nederland		!!	!!	!	!	!			!	!
6. Geen bescherming van de voorkomende vogelsoorten										

793 **Samenvatting van de van de analyse van de knelpunten voor soorten van de**
794 **habitatrichtlijn**

795 De belangrijkste conclusies zijn:

- 796 • Voor de Habitatrichtlijnsoorten dient men ook te werken naar voldoende grote
797 aaneengesloten geschikte gebieden die goed beheerd dienen te worden.
- 798 • De toevoer van geschikt sediment via de afzettingen met geschikte dynamiek is nodig als
799 paaigebied voor heel wat vissen, ook de larven van Rivierrombout hebben een geschikt
800 substraat nodig om in te leven.
- 801 • Waterbeheer en kwaliteit vormen de basisvereisten voor heel het systeem.

INFORMATIEF DOCUMENT

802 Een overzicht van de knelpunten wordt gegeven in onderstaande tabel.

	Bittervoorn	Europese bever	Kamsalamander	Kleine modderkruiper	Otter	Rivierprik	Rivierrombout	Rivierdonderpad	Boomkikker	Poelkikker	Zalm
HABITATRICHTLIJNSOORTEN											
Belang voor G-IHD	★	★★★★	★	★	★★★★	★★	★★★★	★★	★★★★	★	★★★★
Knelpunten	Ernst van het knelpunt										
1. Onvoldoende dynamiek en afzettingen				!!		!!	!!	!!			!!
2. Onvoldoende waterkwaliteit	!!		!!		!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!
3. Onvoldoende ruimte voor de habitats en te kleine oppervlakte voor populaties versterkt door probleem van versnippering	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!
4. Beheer i.f.v. aanwezige habitats en soorten moet kunnen inspelen op dynamiek		!!									
5. Geen afstemming over Natura2000 met Nederland	!!	!	!!			!!	!!	!!			!!
6. Geen bescherming van de voorkomende vogelsoorten											

803

804 **Samenvatting van de van de analyse van de knelpunten voor soorten van de vogelrichtlijn**

805 De belangrijkste conclusies zijn:

- 806 • Voor de Vogelrichtlijnsoorten dient men ook prioritair te werken naar voldoende grote aaneengesloten geschikte leefgebieden die goed beheerd
807 worden.
- 808 • Veel vogelsoorten hebben rust nodig zowel tijdens broedseizoen als in de winter als ze op doortrek zijn.
- 809 • Voor sommige soorten dient de waterkwaliteit volgende hoog te zijn in functie van hun voedsel, voor andere dient de waterkwantiteit voldoende
810 groot te zijn, zodat geschikte leefgebieden ontstaan door in het voorjaar graslanden te laten overstromen.

811

812 Een overzicht van de knelpunten wordt gegeven in onderstaande tabel :

	Kwartelkoning	Visdief	Kolgans	Grauwe gans	Krakeend	Rietgans	Tafeleend
VOGELRICHTLIJNSOORTEN							
Belang voor G-IHD	★ ★ ★	★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★
Knelpunten							
1. Onvoldoende dynamiek en afzettingen							
2. Onvoldoende waterkwaliteit	!!	!!					
3. Onvoldoende ruimte voor de habitats en te kleine oppervlakte voor populaties	!!	!!					

versterkt door probleem van versnippering							
4. Beheer i.f.v. aanwezige habitats en soorten moet kunnen inspelen op dynamiek	!						
5. Geen afstemming over Natura2000 met Nederland							
6. Geen bescherming van de voorkomende vogelsoorten	!!	!!	!!	!!	!!	!!	!!

813

814

8. De instandhoudingsdoelstellingen en prioritaire inspanningen

In dit hoofdstuk worden de specifieke instandhoudingsdoelstellingen voor het habitatrictlijngebied 'Uiterwaarden langs de Limburgse Maas met Vijverbroek' beschreven. Bij het formuleren van doelstellingen voor een gebied worden heel wat elementen in overweging gebracht. De meeste daarvan werden eerder in het rapport reeds uitvoerig belicht zijnde:

1. De **gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen (G-IHD)** die de krijtlijnen uitzetten voor doelen op niveau van afzonderlijke gebieden (habitat- of vogelrichtlijngebieden). Wanneer de G-IHD voorschrijven dat zich voor een bepaald habitat of soort een belangrijke verbeteropgave stelt, dan zal deze in de eerste plaats gezocht worden in gebieden die voor dat habitat of die soort als 'zeer belangrijk' of 'essentieel' vermeld staan in de G-IHD.

In hoofdstuk 4 werd het belang van het voorliggend gebied voor de verschillende habitats en soorten opgegeven;

2. De **actuele staat van instandhouding van een habitat of soort** in een gebied

Deze werd in beknopte versie weergegeven in hoofdstuk 5 en een uitgebreide analyse vindt u in bijlage II;

3. De **trend en de potenties voor een habitat of soort**

Hier werd eveneens op ingegaan in hoofdstuk 5.

4. **Socio-economische factoren** worden bij het bepalen van doelen eveneens in overweging genomen

Een feitelijke analyse daarvan werd weergegeven in hoofdstuk 6. Een belangrijke doorvertaling daarvan werd gegeven in hoofdstuk 7 met de beschrijving van sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen en het formuleren van de belangrijkste knelpunten.

Er is nog een 5de factor die stuurt op het formuleren van doelen. Het betreft **landschapsecologische overwegingen**. Deze wegen in de eerste plaats op de ruimtelijke allocatie van de doelen. De theoretische principes hiervan worden weergegeven in Bijlage 8.

In hoeverre is de ruimtelijke allocatie – of m.a.w. waar welk doel dient te worden gerealiseerd - van belang in dit S-IHD-rapport?

De feitelijke instandhoudingsdoelstellingen, zijnde de doelstellingen per habitat en soort, worden uitgedrukt in termen van oppervlakte habitat of leefgebied (kwantiteit dus) en de kwaliteit van de habitats en leefgebieden.

Instandhoudingsdoelstellingen kunnen echter niet zonder meer worden geformuleerd door: (a) abstractie te maken van de huidige ruimtelijke spreiding van habitatplekken en leefgebieden van soorten en (b) van de ruimtelijke situering van de ontwikkelingskansen voor de verbetering of uitbreiding van habitats en leefgebieden. Doelen moeten daarom worden geformuleerd met een doorkijk naar de ruimtelijke vertaalslag. Door doelen op die manier te formuleren, wordt ook met zin voor realiteit gewerkt.

In eerste instantie zullen we de doelstellingen voor dit gebied op hoofdlijnen weergeven. Deze doelen komen tot stand door rekening te houden met elk van de hoger genoemde factoren.

842 Daarna worden de specifieke doelen per habitat en soort opgelijst.

843 In de volgende paragraaf worden de aanbevelingen opgelijst.

844 Dit hoofdstuk wordt afgesloten met het opsommen van de prioritaire inspanningen.

845 **8.1. Doelstellingen**

846

Legende	
Symbool	Omschrijving
↑	Het doel is een stijging van oppervlakte of populatiegrootte of een verbetering van de kwaliteit
=	Het minimale doel is het behoud van de oppervlakte of populatiegrootte of het behoud van de kwaliteit

847

848

849

850

851

852

853

854 **8.1. Doelstellingen op hoofdlijnen**

855 De SBZ is op Vlaams essentieel tot zeer belangrijk voor een reeks van soorten en habitattypes
856 waaronder:

- 857 • Laaglandrivieren met slikoevers: habitattypen 3260 waterlopen, 3270 slikoevers, rivierprik,
858 bittervoorn, rivierrombout, rivierdonderpad, bever, otter, zalm
- 859 • Plassen en oude maasmeanders: habitattypen 3150 eutrofe plas, 3270 slikoevers,
860 bittervoorn, kleine modderkruiper, kamsalamander, boomkikker, poelkikker, visdief, bever,
861 otter.
- 862 • Hooilanden en ruigten: habitattypen 6210 kalkminnend grasland op dorre zandbodem,
863 6430 ruigten, 6510 schraal hooiland, Kwartelkoning
- 864 • Loofbossen: habitattypen 91E0 wilgenvloedbossen; mesotrofe elzenbroekbossen met
865 bijzonder waardevolle drijftilvegetaties in het Vijverbroek (habitat 7140), 91F0
866 hardhoutooibossen, bever

867
868 De Maas wordt gekenmerkt door de hoge dynamiek van een regengevoede rivier. Dit kan leiden tot
869 natuurlijke overstromingen die voldoende kracht hebben om grind en zand te verplaatsen en
870 ergens anders in de vallei af te zetten. Afhankelijk van de hoogte en de afstand tot de rivier leidt
871 dit tot een variatie aan de frequentie waarin bepaalde zones overstromen en bijgevolg afzettingen
872 gebeuren. Het is juist deze variatie die zorgt voor de specifieke biodiversiteit en de instandhouding
873 van de verschillende Europese habitattypes en soorten. Door menselijke ingrepen in het verleden
874 (aanleg zomerdijken, opstuwingen, ...) is deze dynamiek ingeperkt wat leidt tot meer afzetting van
875 fijne fracties (leem) en sedimenttekort van grovere zand- en grindfracties, dit laatste vooral door
876 de stuw van Borgharen. Daarenboven leidden intensivering van landbouw en ontgrindingen tot een
877 sterke achteruitgang van de typische Maasvalleigraslanden. Hierdoor zijn de oppervlakten van
878 habitattypes en de leefgebieden van de soorten erg klein geworden. Voor de waterloop zelf vormen
879 migratiebarrières en onvoldoende waterkwaliteit belangrijke herstelopgaven.

880
881 Binnen de vallei wordt de natuurlijke dynamiek maximaal hersteld. Binnen het winterbed moet de
882 Maas, minstens in bepaalde delen opnieuw vrij kunnen meanderen, waarbij een dynamisch
883 systeem met grind- en zandbanken ontstaat. Hierbij is ook een oplossing nodig voor het actuele
884 sedimenttekort van grof zand en grind. Uitbreiding van de actueel sterk versnipperde oppervlakte
885 graslanden binnen SBZ is noodzakelijk voor een duurzame instandhouding van de kenmerkende
886 habitats en herstel van duurzame populaties van kwartelkoning, grauwe klauwier en boomkikker.
887 Om een voldoende aandeel open valleivegetaties te behouden, is een aangepast maai- of
888 begrazingsbeheer noodzakelijk. Hierdoor verhoogt ook het waterbergend vermogen van de vallei
889 bij piekdebieten, waardoor het risico op overstromingen buiten het winterbed vermindert. Ook voor
890 de actueel sterk versnipperde loofbossen is een uitbreiding van de oppervlakte binnen SBZ
891 noodzakelijk. Hierbij wordt vooral ingezet op uitbreiding van de unieke hardhoutooibossen en
892 wilgenvloedbossen.

893 Verbetering van de waterkwaliteit moet zorgen voor jaarrond gunstige condities voor
894 stroomminnende aquatische fauna en flora. Opheffen van migratiebarrières moet de vrije migratie
895 toelaten van soorten als zalm, zeeprik en rivierprik. Daarnaast moeten ook natuurlijke
896 beekmondingen hersteld worden zodat de visfauna terug kan migreren naar de zijbeken van de
897 Maas. Ook voor habitats en soorten van de valleibiotopen is herstel van migratiemogelijkheden
898 tussen de verschillende deelgebieden noodzakelijk.

899

900

INFORMATIEF DOCUMENT

<i>Rivierlandschap</i>	In het winterbed van de rivier zijn verschillende hydrologische zones te onderscheiden van lage naar hoge weerd tot hoogwatervrije zones. Omwille van de morfodynamiek in het winterbed komen er verschillende habitattypen tot ontwikkeling afhankelijk van de plaats, de tijd en het gevoerde beheer. Het habitatype 6120 kalkminnend grasland op droge zandbodem is een pioniersvegetatie gekoppeld aan de dynamische milieus waar zand en grindafzettingen plaatsvinden. Het voorkomen van het habitatype is sterk gebonden aan de rivierdynamiek en de afzettingen ter plaatse. Het is bij uitstek een habitatype van het ongestuwde deel van de rivier (ten zuiden van Maaseik); gezien de dynamiek van het habitatype kunnen een aantal locaties van het voorkomen van het habitatype niet weergegeven worden. Deze variëren deels in tijd en ruimte (afhankelijk van waar en wanneer piekdebieten door de rivier komen en materiaal afzetten). Vaak komt dit habitatype voor in complex met een ander graslandtype, met name 6510, laaggelegen schrale hooilanden. Landschappelijk kan het rivierbed in verschillende deelgebieden ingedeeld worden. Enerzijds zijn er de oude grindwinningsgebieden of nieuwe natuurontwikkelingslocaties, Hocht Bampd, Negenoord-Kerkeweerd, Bichterweerd, Maaswinkel, Maasbeemdergreend, Kollegreend. Deelgebieden 13, 12, deels 8 zijn rivierkundig heringericht zijn door nv De Scheepvaart ten behoeve van rivierveiligheid en natuurontwikkeling. In deze natuurontwikkelingsgebieden komen verschillende habitattypen in complex voor, mede dankzij de rivierdynamiek. Het betreft de wilgenvloedbossen, hardhoutooibossen, de voedselrijke zoomvormende ruigten, de laaggelegen schrale hooilanden en het kalkminnend grasland op dorre zandbodems. Aan de randen van oude grindplassen komen elementen van het habitatype 3270 voor. Afhankelijk van de rivierdynamiek en de beheerintensiteit kunnen de oppervlakten van de habitattypen binnen deze zones verschuiven en variëren. De potenties voor bosontwikkeling van het type wilgenvloedbos en hardhoutooibos zijn hoog. Grotendeels liggen deze potenties echter buiten de SBZ. Voor de bossen is er in totaal zo'n toename voorzien van 80 ha voor het subtype zachthoutooibossen van 91E0 en hardhoutooibossen 91F0 die typisch zijn voor de Maas en tevens als leefgebied kan fungeren voor bever. Voor het eikenhaagbeukenbos is ondanks de kleine actuele oppervlakte geen uitbreiding in de doelstelling opgenomen, mede gezien de ligging van dit habitatype in een open landschap met schrale graslanden (6510). Het mesotrofe broekbos in het Vijverbroek kan nog toenemen met 15 ha door omvorming. Hier sluit de kwaliteitsverbetering van 3 ha trilveen (7140) en de noodzakelijke kleine uitbreiding door afgraven van opgehoogde deel van dit trilveen. Voor de oevergebonden habitats als 3270 langs oevers van plassen wordt ook uitbreiding voorzien van in totaal 5 ha door omvorming. Deze plassen en oude Maasmeanders behoren tot het
-------------------------------	---

	habitattype van de eutrofe meren; een beperkte oppervlakte uitbreiding van 1 ha 3150 is opgenomen In de meer dynamische milieus komt op verschillende plaatsen in de deelgebieden het habitattype 6120 (kalkminnend grasland op dorre zandbodem) tot ontwikkeling. Het habitattype is gebonden aan de rivierdynamiek en het exacte voorkomen ervan is moeilijk te voorspellen. Een toename van 35 ha door omvorming, mede dankzij de uitgevoerde rivieringrepen is te verwachten. Binnen de SBZ zijn enkele kleine fragmenten van het habitat 3260 aanwezig in de zijbeken (Zanderbeek, Itterbeek). Daarnaast wordt de Maasvallei gekenmerkt door een open landschap, traditioneel in hooiland of graslandbeheer (Heppeneert, Elerweerd, deelgebieden 3 en 4). Veel bloemrijke graslanden zijn in de vallei echter omgezet naar akker en laagstamboomgaarden. De doelen worden hier grotendeels bepaald door de oppervlakte behoevende soorten zoals kwartelkoning. Hiervoor zijn in totaal 88 ha extra soortenrijke bloemrijke graslanden nodig, waarvan 50% van het habitattype 6510 (44 ha) en 9 ha ruigtes door effectieve uitbreiding. Voor kwartelkoning worden deze graslanden best ontwikkeld in grote samenhangende oppervlakten, zoals in Heppeneert, Elerweerd en Bichterweerd (deelgebieden 3,4 en 12). Een toename tot 8 broedparen wordt vooropgesteld, waarbij het behoud van 1 broedpaar in deelgebied 11. In het deelgebied 8 en 9 (Maaswinkel en Leut) worden eveneens de potenties voor 6510 ontwikkeld, aansluitend bij de reeds goed ontwikkelde graslanden (18 ha uitbreiding). Naast 5 ha verbetering van het leefgebied voor boomkikker, profiteren hier ook kamsalamander en poelkikker van. Voor de kleine modderkruiper is behoud vooropgesteld in de actuele lokaties (deelgebieden 7, 8 en 11). Grauwe klauwier komt actueel voor met 0-1 broedpaar in de Maasvallei. Doordat de soort mee profiteert van de maatregelen voor oppervlaktetoename en kwaliteitsverbetering van 6510,6120, 6430 en de doelen voor boomkikker is een toename tot 4 broedparen te verwachten. Gezien de zeer beperkte populatie worden alle gebieden waar de soort recent voorkomt als essentieel beschouwd (G-IHD). De gebieden Leut, Maaswinkel en Kerkeweerd zijn de meest potentiële gebieden voor de grauwe klauwier en liggen allen binnen SBZ. Geschikt leefgebied voor een koppel bestaat uit complex van min 5 - 10 ha geschikt leefgebied met onder meer glanshaverhooilanden (6510-hu), 6430, bloemrijke hooilanden, extensief begraasde vegetaties en/of verruigde kruiden- en insectenrijke percelen. Het leefgebied van grauwe klauwier heeft een ruim en gevarieerd aanbod aan grotere insecten, bloemrijke percelen, voldoende rustige uitkijkposten en broedgelegenheid (doornig struweel van braam, meidoorn of sleedoorn).
--	---

	Visdief is een soort die actueel met 4-6 broedparen in de deelgebieden 12,11 en 8. De maatregelen voor 6230, 3270 en 3510 dragen bij tot behoud van het leefgebied van de soort. Wegens het behoud van het areaal (G-IHD) van deze soort in Vlaanderen vervult de populatie langs de Maas een belangrijke functie. Deze sluit aan bij de broedparen aan de Nederlandse zijde (sterneneiland in Stevensweert). Binnen het rivierlandschap van de Maas zijn er soorten, die voor hun habitat gebonden zijn aan zowel de rivier (buiten SBZ) als het winterbed (Binnen SBZ). Het zijn de soorten bever, otter, bittervoorn, rivierrombout en rivierdonderpad. Voor bever is minimaal behoud van het huidig aantal exemplaren opgenomen. De bever profiteert mee van de uitbreiding van de bosoppervlakte in het winterbed. Voor de soort otter, die momenteel waarschijnlijk niet meer voorkomt, is de Maas een verbingsgebied tussen de Waalse en Nederlandse kernpopulaties met het oog op areaaluitbreiding, via verbetering van de kwaliteit van het leefgebied. Voor bittervoorn is behoud van de actuele populaties opgenomen. Voor rivierrombout is het einddoel de ontwikkeling van een metapopulatie verspreid over de deelgebieden 3, 4, 8, 9, 12 en 13. Actueel worden er regelmatig verschillende imago's vastgesteld. Voor de rivierdonderpad is een verbetering leefgebied tot doel gesteld. Voor de riviergebonden habitattypen en soorten wordt over de volledige loop van de Grensmaas een lokaal goede staat van instandhouding nagestreefd. Dit impliceert herstel van een dynamisch riviersysteem met: ◦ natuurlijke stromings- en waterpeildynamiek ◦ natuurlijke erosie-sedimentatiedynamiek ◦ natuurlijk afvoerregime ◦ voldoende brede bedding met sedimentaanbod en gevarieerde substraatsamenstelling ◦ voldoen aan de richtwaarden voor oppervlaktewaterkwaliteit 'zeer grote rivier (7°)' conform Besluit van de Vlaamse regering dd. 21 mei 2010 voor wat betreft de milieukwaliteitsnormen voor oppervlaktewateren, waterbodems en grondwater: grenswaarde zeer goede en goede ecologische toestand ◦ grens voor opgeloste zuurstof tussen goed en zeer goed van de milieukwaliteitsnorm voor oppervlaktewater in functie van de vissoorten
--	---

--	--

	Oppervlakte doelstelling		Kwaliteitsdoelstelling	
Habitat	doel	Toelichting	Doel	Toelichting
3150 Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition	↑	<u>Doel:</u> Actueel: 1 ha in deelgebied 11 + 1 ha door omvorming, in de deelgebieden 11, 6, 7, 8 Einddoel: 2 ha <u>Motivering:</u> Het habitatrictlijngebied is belangrijk voor het habitatype 3150. In de Maasvallei ligt een aantal grindplassen en oude Maasmeanders die potentieel tot dit habitatype kunnen behoren. De kenmerkende vegetaties van dit habitatype komen voor in de ondiepe randzones van de plassen, maar het gehele waterlichaam is van belang voor het voorkomen van het habitat. Door de verwachte verbetering van de kwaliteit van het Maaswater kan dit waterhabitat uitbreiden.	↑	<u>Doel:</u> Goed ontwikkelde waterplassen met: • helder water (afname van de concentratie 'zwevende stof'). • voldoen aan de richtwaarden voor oppervlaktewaterkwaliteit 'groot, diep eutroof alkalisch meer (16°)' conform Besluit van de Vlaamse regering dd. 21 mei 2010 voor wat betreft de milieukwaliteitsnormen voor oppervlaktewateren, waterbodems en grondwater) • het water voldoet aan de waarden voor stikstof, fosfor en pH volgens de LSVI • er dient minstens één sleutelsoort abundant aanwezig te zijn. • Fysisch-chemisch: afname van het totaalfosforgehalte en totaalstikstofgehalte door verbetering van de waterkwaliteit van de Grensmaas en vermindering van de directe aanvoer van effluënten (bemesting en pesticiden). • Fytoplankton: doorbreken van

				cyanobacteriënbloei • Macrofyten: uitbreiding van de submerse vegetatie en het terugdringen van exotendominantie. <u>Motivering:</u> De hierboven vermelde doelstellingen zijn essentiële factoren met het oog op het kunnen bereiken van een lokaal goede staat van instandhouding. Maar ook voor de habitattypische soorten: bruine korenbout, glassnijder en snoek. Sleutelsoorten zullen beperkt blijven voor de Maasplassen tot begroeiingen met breedbladige fonteinkruiden, zoals glanzig fonteinkruid, rivierfonteinkruid en doorgroeid fonteinkruid.
3260 Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het Ranunculion fluitans en het Callitriche-Batrachion	↑	<u>Doel:</u> Actueel: voorkomen van individuele habitatvlekken in de beekmondingen van de Zanderbeek, Itterbeek + toename door omvorming en herstel van het habitat door verbetering van de habitatkwaliteit. <u>Motivering:</u> Deze vlekken sluiten aan bij deze van de Grensmaas. Deze laatste bevat een belangrijk aandeel van het habitatype	↑	<u>Doel:</u> • Herstel van het dynamisch riviersysteem (zie hoger) • Minstens 1 sleutelsoort frequent aanwezig • Helder water en beperkte beschaduwning • Orthofosfaat-fosfor volgens LSVI <u>Motivering:</u> De hierboven vermelde kwaliteitseisen zijn essentiële factoren met het oog op het bereiken van een goede lokale staat van instandhouding van dit

		3260. Als het habitatrictlijngebied ook het zomerbed van de Maas zou omvatten, zou dit een essentieel gebied zijn voor dit habitatype. Er liggen belangrijke ontwikkelingskansen voor dit habitatype in de Maasvallei. Dit komt ook habitatype 3270 en habitatsoorten zoals zalm, rivierdonderpad, rivierrombout, bittervoorn, kleine modderkruiper, gaffellibel, ijsvogel, visdief en otter ten goede. Het Nederlandse gedeelte van de bedding van de Grensmaas is aangemeld als habitatrictlijngebied en ook voor dit habitatype. Het herstel van dit habitat leidt ook tot een verbetering van het leefgebied voor de habitattypische soorten: kopvoorn, riviergrondel, serpeling, bermpje beekrombout, weidebeekjuffer, verschillende haften, steenvliegen en kokerjuffers... en specifieke soorten: barbeel, sneep, kleine tanglibel, waterspitsmuis, ...		habitatype. Door uitvoering van maatregelen door nv De Scheepvaart in het zomerbed van Negenoord-Oost, Bichterweerd-Kogge Greend, Herbricht-Uikhoven, Hochter Bampd-Smeermaas zijn ideale standplaatscondities gerealiseerd.
3270 Rivieren met slikoevers met vegetaties behorend tot het Chenopodietum rubri p.p. en Bidentation p.p.	↑	<u>Doel:</u> Actueel: 13,5 ha aanwezig binnen SBZ in de deelgebieden 3,4,6, 7, 8, 10, 11, 12 en 13. + 5 ha door omvorming in de deelgebieden 11,3, 4, 12, 8 en 13	↑	<u>Doel:</u> • sterk schommelende waterpeilen in de plassen voor behoud van voldoende dynamiek • minder dan 30% breukstenen • minstens 4 sleutelsoorten aanwezig • onverstoorde sedimentafzetting • goede waterkwaliteit

		Einddoel: 18,5 ha <u>Motivering:</u> Het habitatrichtlijngebied is essentieel voor dit habitatype. Het habitatype komt voor langs de randen van grote plassen en oude Maasmeanders. Om dit habitatype langs de plassen in minder dynamische milieus in stand te houden zijn waterpeilschommelingen in de plassen noodzakelijk en sedimentafzet. Uitbreiding is belangrijk voor duurzame populaties van een aantal habitattypische soorten van dit habitatype o.a.: loopkevers (<i>Dyschirius spec.</i>, <i>Elaphrus spec.</i>, <i>Bembidion spec.</i>) kortschildkevers (<i>Stenus spec.</i>), oeverwantsen (<i>Salda spec.</i>, <i>Saldula spec.</i>), leverbotlak, ovale poelslak, ..		<u>Motivering:</u> De hierboven vermelde zijn essentiële factoren met het oog op het kunnen bereiken van een lokaal goede staat van instandhouding
6120 Kalkminnend grasland op dorre zandbodem	↑	<u>Doel:</u> Actueel: 61 ha aanwezig in de deelgebieden 2, 3, 4, 6, 8, 9, 13 + 35 ha door omvorming in de deelgebieden 3, 4, 8, 9, 12 en 13., Einddoel: 96 ha <u>Motivering:</u> Dit SBZ-H is essentieel voor dit	↑	<u>Doel:</u> Goed ontwikkelde vegetaties gekenmerkt door: • voldoende rivierdynamiek • voldoende aanbod aan standplaatsen van hoge grind- en zandafzettingen • frequente generatie of terugzetting van het habitat

		habitattype Aangezien het hier om versnipperde delen gaat is uitbreiding nodig om te komen tot voldoende grote, samenhangende oppervlakten habitat, in combinatie met 6510. Het habitattype verkeert momenteel in een onvoldoende staat van instandhouding omwille van te weinig aaneengesloten oppervlakte habitat. Uitbreiding is ook noodzakelijk voor duurzame populaties van de habitattypische soorten, zoals bv. kalkdoorntje, blauwvleugelsprinkhaan, bastaardloopkever, gouden sprinkhaan, greppelsprinkhaan, bruin blauwtje, koninginnenpage, gele en oranje luzernevlinder, veldparelmoervlinder	• voldoende openheid en structuurvariatie in de vegetatie • samenhangende oppervlakten habitat binnen het stroombed van de Grensmaas • buffering tegen aanrijking: eutrofiëring dient zoveel mogelijk beperkt te worden • minstens 4-7 sleutelsoorten aanwezig • minder dan 30% vergrassing, 10% ruderalisering, 5% verbossing/verstruweling en 10% verbraming • instellen van een voldoende graasdruk en/of natuurlijke overstromingen. • voldoende beheer is nodig om vergrassing, vervilting, verstruweling tegen te houden. <u>Motivering:</u> Het habitattype is gekoppeld aan dynamische milieus waar zand en fijne grindafzettingen plaatsvinden (op de hoge grindbanken).
--	--	---	---

6430 Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones Subtype 6430_nr natte ruigten Subtype 6430_hw verbond van harig wilgenroosje Subtype 6430_bz nitrofiele boszomen met minder algemene plantensoorten	↑	<u>Doel:</u> Actueel: 28 ha aanwezig in de deelgebieden 1, 6, 8 en 11. + 9 ha uitbreiding voor leefgebied kwartelkoning in de deelgebieden 3, 4 en 12 Einddoel: 37 ha. <u>Motivering:</u> Het SBZ is zeer belangrijk voor dit habitatype (G-IHD). Op dit moment zijn de ruigten de best (soortenrijkste) ontwikkelde vegetaties in de Maasvallei. Het habitatype kan in mozaïek voorkomen met wilgenvloedbossen en overgangen naar schrale graslanden in de dynamische milieus. Natte ruigten komen eerder voor in het gestuwde deel van de Grensmaas op de zwaardere leembodems, met een groot aandeel stroomdalsoorten. Uitbreiding in complex met het habitatype 6510 is nodig als extra leefgebied voor Kwartelkoning (zie Kwartelkoning).	↑	<u>Doel:</u> Goed ontwikkelde vegetaties gekenmerkt door: • goede waterkwaliteit in dynamisch riviersysteem • periodieke overstromingen in ongestuwd deel; • natuurlijke erosie- en sedimentatieprocessen • beperken invloed van eutrofiëring • weren van invasieve exoten zoals Japanse duizendknoop, reuzenbalsemien) <u>Motivering:</u> De hierboven vermelde doelstellingen zijn essentiële factoren met het oog op het kunnen bereiken van een lokaal goede staat van instandhouding en komen ten goede voor de habitatrictlijnsoorten: blauwborst, spaanse vlag, en teunisbloempijlstaart en voor habitattypische soorten zoals nachtpauwoog, bramesprinkhaan, greppelsprinkhaan, gouden sprinkhaan en .
---	---	--	---	--

6510 Laaggelegen schraal hooiland (<i>Alopecurus pratensis</i>, <i>Sanguisorba officinalis</i>) Subtype_huk kalkrijk kamgrasland Subtype_hus glanshaverhooilanden	↑	<u>Doel:</u> Actueel: 64 ha in deelgebieden 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 12, 13. + 18 ha uitbreiding in de deelgebieden 1, 8 en 9 + 1 ha in functie van leefgebied Boomkikker in deelgebied 9 + 44 ha in functie van leefgebied kwartelkoning in deelgebieden 12, 4 en 3. Einddoel: 127 ha <u>Motivering:</u> Het SBZ is zeer belangrijk voor dit habitatype (G-IHD). Uitbreiding in functie van oppervlakte gebonden soorten is nodig door grotere aangesloten oppervlakten te creëren die beter beschermd zijn tegen externe invloeden zoals habitattypische soorten als Kwartelkoning en paapje. Andere typische soorten die in de Maas voorkomen zijn: knautiabij, knautiawespbij, ogenstroostdikpootbij, ...	↑	<u>Doel:</u> Goed ontwikkelde schrale vegetaties, gekenmerkt door grote samenhangende oppervlakten: • graslanden die niet aangerijkt worden, niet behandeld worden met herbiciden, en gebufferd zijn tegen externe invloeden. • hoge grassen, middelhoge en lage grassen zijn gelijkmatig aanwezig met een frequentie en bedekking van sleutelsoorten >70% door te maaien • lemige tot zandlemige bodem • occasionele overstromingen • minstens 7 sleutelsoorten aanwezig • minder dan 10% verruiging • oude gerijpte permanente graslanden zijn van belang <u>Motivering:</u> De hierboven vermelde ecologische vereisten zijn essentiële factoren met het oog op het kunnen bereiken van een lokaal goede staat van instandhouding van het habitatype.
--	---	---	---	---

7140 Overgangs- en trilveen Subtype 7140_meso mineraalarm circum-neutraal overgangsveen	=	<u>Doel:</u> Actueel: 3 ha in deelgebied 1 (Vijverbroek) Minimaal behoud, maar kwaliteitsverbetering Einddoel: minimaal 3 ha <u>Motivering:</u> Het SBZ is zeer belangrijk voor dit habitatype (G-IHD) omwille van het bijzondere drijftilsubtype in het Vijverbroek en is globaal in een onvoldoende staat van instandhouding. Het betreft laagveenvegetatie in het Vijverbroek (Eendepoel) als drijftil in omgeving van alluviaal bos. Drijftillen zijn in het Vijverbroek situaties die ontstaan na uitgraven van veenpakketten. Voor herstel ervan is het noodzakelijk om open water te creëren. Een uitbreiding is mogelijk door het herstellen van het opgevulde deel van dit drijftil.	↑	<u>Doel:</u> Goed ontwikkelde laagveenvegetaties met: • natuurlijke waterhuishouding met grondwaterstanden schommelend rond het maaiveld • 50% drijfslag en > 10% open water • minder dan 30% boom-of struikopslag in het habitat • buffering tegen externe invloeden <u>Motivering:</u> Het habitatype is in een gedeeltelijk gedegradeerde actuele staat van instandhouding omwille van het beperkt voorkomen van sleutelsoorten, dominantie van één soort, beperkte moslaag, verbossing, beperkte drijfslag en open water. De hierboven vermelde ecologische vereisten zijn essentiële factoren met het oog op het kunnen realiseren van een lokaal goede staat van instandhouding.
9160 Sub-Atlantische en Midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukenbossen behorend tot het Carpinion betuli	↑	<u>Doel:</u> Actueel: 1 ha in deelgebied 8 Behoud van de actuele oppervlakte Einddoel: 1 ha	↑	<u>Doel:</u> Zorgen voor goede structuur met verschillende groeiklassen, voldoende dood hout en voorzien van mantel-zoomvegetaties. De bossen zijn gebufferd tegen externe invloeden zodat de bedekking en het

		<u>Motivering:</u> In de Maasvallei komt dit habitattype buiten de winterdijken voor. In het winterbed van de Maas zijn er géén potenties, gezien de overstromingsdynamiek. Gezien rondom het bosje actueel schrale hooilanden (habitattype 6510) voorkomen, zijn er geen uitbreidingsmogelijkheden om in het SBZ-H tot het minimum structuurareaal van 15 ha te komen.	aantal sleutelsoorten kunnen toenemen. <u>Motivering:</u> De hierboven vermelde ecologische vereisten zijn essentiële factoren met het oog op het kunnen realiseren van een lokaal goede staat van instandhouding.
91E0 * Alluviale bossen met <i>Alnus glutinosa</i> en <i>Fraxinus excelsior</i> (Alno-Padion, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) subtype 91E0_meso mesotrofe elzenbroekbossen subtype 91E0_eutr – ruigt-elzenbossen	↑	<u>Doel:</u> Actueel: 22 ha in deelgebied 1 + 10-15 ha door omvorming vanuit populierenbos Einddoel: 32-37 ha <u>Motivering:</u> Waardevol Mesotroof Elzenbroekbos op veenafzettingen in Oude Maasmeander. Een uitbreiding is ook noodzakelijk voor duurzame populaties van habitattypische soorten zijn o.a.: nachtegaal, wielewaal en matkop.	↑ <u>Doel:</u> De ecologische bosfunctie primeert en alle beheeringrepen zijn gericht op de ontwikkeling en substantiële verbetering van dit habitattype: • gevarieerde bosstructuur met veel open plekken, voldoende dood hout en sleutelsoorten • herstel van een voor dit habitattype gunstige waterhuishouding (kwantitatief en kwalitatief) • ontwikkeling van structuurrijke bosranden • buffering tegen externe invloeden • tegengaan verzuuring en interne eutrofiëring door creëren gunstige hydrologie • herstel kwelzones <u>Motivering:</u> De hierboven vermelde doelstellingen

				zijn essentiële factoren met het oog op het voortbestaan van het habitatype.
91E0 * Alluviale bossen met <i>Alnion glutinosa</i> en <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) subtype 91E0_wvb wilgenvloedbos	↑	<u>Doel:</u> Actueel: 33 ha in deelgebied en 7, 8, 9, 11, 12, 13 + 30 ha door omvorming in deelgebieden 13, 12, 11, 9, 8, 3 Einddoel: 63 ha <u>Motivering:</u> Vooral het subtype van het wilgenvloedbos is zeer belangrijk voor de Maas omdat dit subtype momenteel 10% van het Vlaamse voorkomen uitmaakt (G-IHD). Dit habitatype kan ook dienen als leefgebied voor de bever. In het ongestuwde deel van de Maas is er 100 ha potentie, grotendeels buiten de SBZ langs de rivieroever.	↑	<u>Doel:</u> De ecologische bosfunctie primeert en alle beheeringrepen zijn gericht op de ontwikkeling en substantiële verbetering van dit habitatype: • herstel dynamisch riviersysteem (zie hoger) • gevarieerde bosstructuur met veel open plekken, voldoende dood hout en sleutelsoorten • ontwikkeling van structuurrijke bosranden • streefdoel is 6 ha/km <u>Motivering:</u> De hierboven vermelde ecologische vereisten zijn essentiële factoren met het oog op het kunnen bereiken van een lokaal goede staat van instandhouding. Habitattypische soorten zijn o.a.: bever, waterspitsmuis, buidelmees, ...
91F0 Gemengde oeverformaties met <i>Quercus robur</i>, <i>Ulmus laevis</i> en <i>Ulmus minor</i>, <i>Fraxinus</i>	↑	<u>Doel:</u> Actueel: 8 ha in deelgebied 8, 13 + 15 ha door omvorming + 35 ha door uitbreiding Verspreid over de verschillende	↑	<u>Doel:</u> De ecologische bosfunctie primeert en alle beheeringrepen zijn gericht op de ontwikkeling en substantiële verbetering van dit habitatype: • herstel dynamisch riviersysteem (zie hoger)

		deelgebieden waarbij er gestreefd wordt tot een 3-4 tal kernen van 15 ha. Einddoel: 58 Het bostype kan ontwikkelen door successie vanuit de wilgenvloedbossen (91E0) op de minder dynamische standplaatsen van het winterbed. <u>Motivering:</u> Dit habitatrichtlijngebied is essentieel voor dit habitatype (G-IHD) en komt in heel Vlaanderen enkel hier voor. Dit habitatype kan ook dienen als leefgebied voor de bever. Het enige goed ontwikkelde habitatype komt voor in Leut (Kraaiebosje). Jonge stadia komen ook voor in de nieuwe natuurontwikkelingsterreinen. In het ongestuwde deel van de Maas is er 166 ha potentie, grotendeels buiten de SBZ. Het is in een onvoldoende staat van instandhouding omwille van de te kleine oppervlakte.		- ongestoorde leemhoudende bodems - gevarieerde bosstructuur met veel open plekken, voldoende dood hout en sleutelsoorten - vermijden van verstoring strooisellaag - ontwikkeling van structuurrijke bosranden <u>Motivering:</u> De hierboven vermelde ecologische vereisten zijn essentiële factoren met het oog op het kunnen bereiken van een lokaal goede staat van instandhouding en voor habitattypische soorten zoals wielewaal.
	Populatiedoelstelling		kwaliteitseisen aan de leefgebieden	
Soort	doel	Toelichting	doel	Toelichting
Kamsalamander - Triturus cristatus	↑	<u>Doel:</u> Actueel: aanwezig in deelgebied 9	↑	<u>Doel:</u> Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied, bestaande uit:

		Einddoel: creëren van twee duurzame populaties in Maaswinkel (Deelgebied 9) en Leut (Deelgebied 8) van elk >50 adulte dieren en >50 larven of eieren verdeeld over minstens 3-5 voortplantingspoelen die in verbinding staan met elkaar. <u>Motivering:</u> De soort bevindt zich in een gedeeltelijk gedegradeerde staat van instandhouding. Aangezien er momenteel kamsalamanders aanwezig zijn in deelgebied 9 (Maaswinkel) en juist buiten deelgebied 8 (Leut), kunnen hier best maatregelen getroffen worden binnen de deelgebieden om hier tot twee duurzame populaties te komen. Door deze met elkaar in verbinding te brengen wordt de nodige risicospreiding verzekerd.		• waterbiotoop met natuurlijke visstand en goede waterkwaliteit in de plassen • behoud en versterken van kleinschalig landschap met ruigtevegetaties (rbbhf), bloemrijke graslanden (rbbhu), struwelen (rbbsp), houtwallen, bosranden en braamstruwelen • aansluiting van landbiotoop bij voortplantingsbiotopen. <u>Motivering:</u> De hierboven vermelde ecologische vereisten zijn essentiële factoren met het oog op het kunnen bereiken van een goede lokale staat van instandhouding.
Kleine modderkruiper - <i>Cobitis taenia</i>	=	<u>Doel:</u> Actueel: voorkomend in deelgebied 7, 8 en 11. Einddoel: Minimaal behoud van de bestaande populaties: gemiddeld over heel de plassen 1,80 individuen / 100m met een maximum van 66.67 individuen / 100m bij de ondiepe verbindingzones (De Vocht, A. 2006, Lock e.a. 2008).	↑	<u>Doel:</u> Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied, bestaande uit: • Paaihabitat, bestaande uit ondiepe traag stromende tot stilstaande, heldere en zuurstofrijke wateren met zandig substraat • Opgroeihabitat bestaande uit heldere en zuurstofrijke wateren met dikke sliblaag

		<u>Motivering:</u> Dit habitatrichtlijngebied is belangrijk voor deze soort (G-IHD).		• Geen migratieknelpunten • Geen zware organische belasting met aanhoudende zuurstoftekorten • zuurstofgehalte volgens LSVI • aanwezigheid van dood hout/grote stenen/submerse vegetatie, waarin de soort vrij kan migreren. <u>Motivering:</u> De hierboven vermelde ecologische vereisten zijn essentiële factoren met het oog op het kunnen bereiken van een goede lokale staat van instandhouding.
Boomkikker - Hyla arborea	↑	<u>Doel:</u> Actueel: voorkomend in deelgebied 9 + 5 ha extra leefgebied, bestaande uit 1 ha 6510 rest struweel en poelen, aansluitend bij actueel leefgebied (deelgebied 9) Einddoel: creëren van een twee duurzame populaties in Maaswinkel (deelgebied 9) en Leut (deelgebied 8) met elk 200 roepende mannetjes en talrijke eiklonpen verspreid over	↑	<u>Doel:</u> Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied, bestaande uit: Qua waterbiotoop (voortplantingsbiotoop): • Het creëren van visvrije waterpartijen. Minimum 5 kleine (<100m²) of 2 grote plassen (>100m²) per populatie. • Het streven naar waterpartijen met voldoende oppervlakte open water en gevarieerde ondergedoken en

		minstens 3-5 voortplantingspoelen. Er kunnen wel fluctuaties in de populatie ontstaan door het dynamische milieu van de Maas (vb. overstromingen) waarin ze leven. <u>Motivering:</u> Dit SBZ-H is essentieel voor Boomkikker (G-IHD). De soort bevindt zich in een gedeeltelijk gedegradeerde staat van instandhouding omwille van relatief kleine populatiegrootte. Momenteel is er enkel boomkikker aanwezig in deelgebied 9 (Maaswinkel). Historisch kwam de boomkikker ook voor in deelgebied 8 (Leut), maar is hier verdwenen. Door geschikte poelen te maken en een corridor tot hier te voorzien, met enkele geschikte poelen, als step-stone in Maasbeemdergreend (Deelgebied 8), kan de boomkikker terug in Leut geraken. Door twee duurzame populaties te ontwikkelen is de kans op uitsterven bij een langdurige overstroming minder. Ook risicospreiding bij deze geïsoleerde populatie is hier zeker belangrijk. Bij het eventueel geschikt maken van de poelen (uitdieping tot zomerpeil Maas) zal rekening gehouden worden met het mijnverzakkingsgebied.		drijvende watervegetaties. Qua landbiotoop: behoud en versterken van kleinschalig landschap met: • ruigtevegetaties (rbbhf), bloemrijke graslanden (rbbhu), struwelen (rbbsp), bosranden en braamstruwelen • aansluiting van landbiotoop bij voortplantingsbiotopen. Qua corridors: • Creatie of optimalisatie van functionele corridors via hagen, houtkanten, bloemrijke graslanden, poelen tussen Maaswinkel en Leut De uitbreiding van leefgebied voor boomkikker is tevens positief voor de grauwe klauwier in Maaswinkel. <u>Motivering:</u> De hierboven vermelde vereisten zijn essentiële factoren met het oog op het kunnen realiseren van een goede lokale staat van instandhouding.
Poelkikker - Rana lessonae	↑?	<u>Doel:</u>	↑	<u>Doel:</u>

		Actueel: voorkomend in deelgebied 9 (Maaswinkel) Onduidelijke toekomst voor deze soort aangezien ze zich momenteel in een kritische toestand bevindt. Elke externe negatieve invloed kan momenteel leiden tot het uitsterven van deze soort. Bovendien is hybridisatie ook een probleem. Einddoel: Verbetering leefgebied <u>Motivering:</u> De soort bevindt zich in een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding omwille van zeer lage aantallen, afstand tot nabije populaties, aantal waterpartijen. De verbetering van het leefgebied is bijgevolg een minimaal na te streven doel.		Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied, bestaande uit: • kleine poelen gevoed met regenwater, met lage trofiegraad <u>Motivering:</u> Deze vermelde eisen zijn essentiële factoren met het oog op het voortbestaan van de populaties van deze soort.
Rivierrombout - Gomphus flavipes	↑	<u>Doel:</u> Actueel: er worden regelmatig verschillende imago's vastgesteld doel: verbetering leefgebied binnen de deelgebieden 3, 4, 8, 9, 12 en 13 <u>Motivering:</u> Het Habitatrichtlijngebied is essentieel voor deze soort (G-IHD). De soort bevindt zich in een matig ongunstige	↑	<u>Doel:</u> Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied door: • bloemrijke insectenrijke graslandenherstel • dynamisch riviersysteem (zie hoger) • zorgen voor gevarieerde biotoopstructuur via verbreding zomerbed wat leidt tot aanwezigheid van zand en in

		staat van instandhouding.		mindere mate grindstranden als habitat voor uitsluitende larven • zorgen voor gevarieerde biotoopstructuur (afgewisseld zonnige open plaatsen, ruigten en struwelen) als rust en jachtgebied voor de volwassen dieren • aanwezigheid van traag stromende tot bijna stilstaande delen van de rivier, nabij zandbanken en in zijgeulen • beperken golfslag van gemotoriseerde pleziervaart. <u>Motivering:</u> De hierboven vermelde eisen zijn essentiële factoren met het oog op kunnen bereiken van een lokale goede staat van instandhouding, en meteen ook een gunstige staat van instandhouding van deze soort.
Rivierdonderpad - Cottus gobio Recent is ontdekt dat de soort bestaat uit twee soorten: C. perifretum (rivierdonderpad) en C. rhenanus (beekdonderpad). In de Grensmaas komt de Cottus perifretum voor. De doelstellingen zijn opgemaakt voor Cottus perifretum.	↑	<u>Doel:</u> Actueel: plaatselijk aanwezig binnen SBZ. doel: verbetering leefgebied <u>Motivering:</u> Het habitatrichtlijngebied, in casu de	↑	<u>Doel:</u> Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied door: • herstel van het dynamisch riviersysteem (zie hoger) • extra leefgebied onder vorm van oeverzones • opheffen migratieknelpunten.

		Grensmaas zelf, is zeer belangrijk voor de soort. De soort verkeert in een zeer ongunstige staat van instandhouding op gewestelijk niveau. Het Nederlandse gedeelte van de bedding van de Grensmaas is aangemeld als habitatrictlijngebied en ook voor deze soort.	Zuurstofgehalte volgens LSVI <u>Motivering:</u> De hierboven vermelde eisen zijn essentiële factoren met het oog op het kunnen bereiken van een lokaal goede staat van instandhouding van deze soort.
Europese bever - Castor fiber	↑	<u>Doel:</u> Actueel: aanwezig in deelgebieden 13, 8, 12, 11 Einddoel: Minimaal behoud van het huidig aantal exemplaren in de Maasvallei De soort profiteert mee van uitbreiding van habitattypen 91E0 en 91F0. <u>Motivering:</u> Het habitatrictlijngebied is essentieel voor de Bever(G-IHD). Ook voor in het Natura2000 'Grensmaas' in Nederland zijn er doelen voor de Bever gesteld.	↑ <u>Doel:</u> Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied in een natuurlijk en dynamisch riviersysteem, bestaande uit: - natuurlijke rivieroeveren met hierlangs voldoende bomen en bossen - geen migratieknelpunten; - rustgebieden rond beverburchten - gebruik van bevervriendelijke rattenvallen. - enkel ruimen van omgevallen bomen indien noodzakelijk voor de veiligheid. <u>Motivering:</u> De hierboven vermelde eisen zijn essentiële factoren met het oog op het voortbestaan van de populatie van deze soort.

Otter - Lutra lutra	↑	<u>Doel:</u> Actueel: niet meer voorkomend, enkel zwervende individuen Einddoel: de SBZ als verbindingsgebied tussen de Waalse en Nederlandse kernpopulaties met het oog op areaaluitbreiding, via verbetering van de kwaliteit van het leefgebied <u>Motivering:</u> De soort is essentieel voor de Grensmaas (G-IHD). Herkolonisatie kan gebeuren vanuit Nederlandse en Waalse populaties. Naast de functie van de Maas als verbindingsgebied, zal het huidige habitat ter hoogte van de twee essentiële SBZ-H's ('Abeek met aangrenzende moerasgebieden' en 'Uiterwaarden langs de Limburgse Maas') optimaal voor deze soort ingericht worden.	↑ <u>Doel:</u> Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied met grote verscheidenheid aan water- en visrijke gebieden met een netwerk van rivieren, beken, sloten, vijvers, laagveengebieden en natte valleigraslanden met structuurrijke oevers en oeverbegroeiing, bestaande uit: • goede waterkwaliteit • terugschroeven van de biobeschikbaarheid van toxische contaminanten residuen bestrijdingsmiddelen, zware metalen, ...); • herstel van visbestanden • instandhouding en herstel van het winterbed van de Maas en van natuurlijke overstromingszones langs beken en begeleidend landbiotoop, met bijzondere aandacht voor een ruim aanbod aan geschikte dagrustplaatsen: moeraszones, dichte en uitgestrekte struwelen, burchten (das, vos, ...); • ontsnipperen oppervlaktewateren en wegwerken van migratieknelpunten • ontwikkeling van veilige passages ter hoogte van
----------------------------	----------	--	--

				verkeersinfrastructuur; • geen fuikenvisserij en ottervriendelijke rattenvallen <u>Motivering:</u> De hierboven vermelde ecologische vereisten zijn essentiële factoren met het oog op het verbeteren van de kwaliteit van het leefgebied. .
Bittervoorn - <i>Rhodeus sericeus amarus</i>	=	<u>Doel:</u> Actueel: voorkomend in deelgebieden 11, 3, 6, 13 Geen extra oppervlakte leefgebied nodig maar wel verbetering van de kwaliteit van het leefgebied: goede waterkwaliteit met uitgestrekte zoetwatermosselvelden Einddoel: Minimaal behoud van de bestaande populaties. <u>Motivering:</u> Het habitatrichtlijngebied is belangrijk voor de soort (G-IHD).	↑	<u>Doel:</u> Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied in een natuurlijk en dynamisch riviersysteem, oude rivierarmen en Maasplassen. Geen bijkomende kwaliteitsvereisten dan deze die eerder reeds werden gesteld voor habitattypes 3150, 3260 en 3270 <u>Motivering:</u> De hierboven vermelde eisen zijn essentiële factoren met het oog op het voortbestaan van de populaties van deze soort.
		Populatiedoelstelling		kwaliteitseisen aan de leefgebieden

Vogels	doel	Toelichting	doel	Toelichting
Kwartelkoning – <i>Crex crex</i>	↑	<u>Doel:</u> Actueel 1 bp (in deelgebied 11) Toename met 7 bp in deelgebieden 12, 3 en 4 Einddoel: 8 bp. Dit veronderstelt in deelgebieden 3, 4, 12 en 11 een leefgebied van 130 ha. Dit houdt een uitbreiding in van 9 ha 6430 en van 88 ha soortenrijke bloemrijke graslanden, waarvan 44 ha 6510 (50%) bovenop de reeds actuele oppervlakten (41 ha) <u>Motivering:</u> Gezien de beperkte populatie worden alle gebieden waar de soort voorkomt als essentieel beschouwd (G-IHD). De soort bevindt zich in een ongunstige staat van instandhouding, dus verbetering is nodig. De broedparen in Kollegreend sluiten aan bij de Nederlandse broedparen. Historisch kwam Kwartelkoning vooral voor in Heppeneert. Men streeft naar grote bolwerken voor de soort waardoor een hogere broeddichtheid mogelijk wordt. Hierdoor is er in principe minder oppervlakte nodig voor eenzelfde aantal broedparen (20 ha volstaat dan per bp). Ook voor het beheer is dit kostenefficiënter.	↑	<u>Doel:</u> Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied, bestaande uit: • grote, open gebieden met ononderbroken zicht over meer dan 200 m; • overwegend vochtige, extensief beheerde onbemeste bloemrijke graslanden, met relatief hoog gras en deels droge bodem; • grote delen van grasland niet drassig of geïnundeerd na mei; broedplaats met 20% aan planten van vochtige tot licht moerassige bodem en 80% aan hoge grassen (hooiland); • maaien van vegetatie uitstellen tot na het broedseizoen d.w.z. tot na augustus; • geen begrazing, tenzij extensief • vermijden van verstoring <u>Motivering:</u> De hierboven vermelde vereisten zijn essentiële factoren met het oog op het kunnen realiseren van een lokaal goede staat van instandhouding.

903

904

		De beste potenties hiervoor binnen SBZ-H zijn er in Heppeneert, Elerweerd en Bichterweerd.		
--	--	--	--	--

905

906

907

908

INFORMATIEF DOCUMENT

910 **8.2. Prioritaire inspanningen met het oog op het realiseren van de** 911 **instandhoudingsdoelstellingen**

912 Voor de verschillende voorkomende habitats en soorten zijn doelen geformuleerd. Voor een aantal
913 doelstellingen zijn bijkomende inspanningen noodzakelijk. De inspanningen kunnen onafhankelijk
914 van elkaar worden uitgevoerd. Niet al deze inspanningen zijn op dezelfde termijn realiseerbaar. De
915 realiseerbaarheid hangt onder andere af van de kostprijs van de inspanningen, de
916 maatschappelijke context en de technische kennis. In paragraaf 8.5 wordt een overzicht gegeven
917 van de prioriteit, dekkingsgraad en de nodige inspanning hiervoor. Er wordt onderstreept dat het
918 uitvoeren van de hieronder opgesomde lijst van inspanningen/acties niet alle knelpunten in het
919 gebied zullen oplossen en niet alle doelen zal weten te bewerkstelligen. De hieronder opgelijste
920 acties zijn dan ook te beschouwen als de prioritaire inspanningen.

921 In de kaartenbijlage (bijlage 5) worden de prioritaire inspanningen op kaart gesitueerd.

922

923 1. Grensoverschrijdende afstemming

924 Nederland en Vlaanderen hebben beide delen van de Maasvallei aangewezen als Natura 2000-
925 gebied of Speciale Beschermingszone (SBZ). Daarnaast moeten zowel Vlaanderen als Nederland
926 werken aan de implementatie van de Kaderrichtlijnwater op dit gemeenschappelijk traject van de
927 Grensmaas.

928

929 In het kader van het overleg tussen Vlaanderen en Nederland (Vlaams Nederlandse Bilaterale
930 Maascommissie) is vastgesteld dat de invulling van Natura2000 aan beiden zijden van de grens
931 anders wordt aangepakt. Voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen en de
932 doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water is afstemming en samenwerking tussen Vlaanderen en
933 Nederland noodzakelijk. Dit vergt gezamenlijk afgestemde maatregelen qua waterkwaliteit,
934 maatregelen op het niveau van de kwaliteit van het leefgebied, maatregelen om de doelstellingen
935 van de Kaderrichtlijn Water te realiseren, maatregelen voor een natuurlijke dynamische rivier
936 (overstromingsdynamiek, hoeveelheden grind- en zandfracties, ...). De uitwerking ervan past in het
937 kader van de beslissing van de VNBM (najaarsvergadering 17 november 2011) om de betrokken
938 partijen (Waterschap, NL provincie, Rivierbeheerders, EL&I en ANB) bij elkaar te roepen om een
939 stappenplan te ontwikkelen t.a.v. de verdere uitwerking van de lange termijn aanpak (gezamenlijk
940 grensoverschrijdend beheer).

941

942 Om tot een optimale afstemming te komen dient in eerste instantie aan Vlaamse zijde het
943 zomerbed van de rivier opgenomen te worden als speciale beschermingszone. Deze is in
944 tegenstelling tot het Nederlandse deel van de rivier niet aangewezen als SBZ, hoewel er
945 instandhoudingsdoelen moeten geformuleerd worden voor de betrokken habitats en soorten van de
946 rivier. In een tweede stap kan gekomen worden tot een grensoverschrijdend en gemeenschappelijk
947 'beheerplan' voor Natura2000 en KRW. Aan Vlaamse zijde hebben de nv. De Scheepvaart en het
948 ANB reeds overleg gevoerd over het opnemen van doelen voor de rivier zelf. Binnen België dient er
949 ook een afstemming te gebeuren met Wallonië aangezien stroomopwaarts immers de basis gelegd
950 wordt voor de kwaliteit stroomafwaarts.

951

952

953 2. Een dynamische rivier met een goede waterkwaliteit, natuurlijk hydrologisch regime en 954 sedimentlast.

955 De mogelijkheid om de instandhoudingsdoelstellingen in het rivierbed van de Maas te realiseren, is
956 gekoppeld aan de rivierdynamiek en de kwaliteit van de rivier. Criteria die van belang zijn,
957 betreffen onder meer: de waterkwaliteit, de afvoer, de sliblast, het zuurstofgehalte,
958 watertemperatuur, lozingen, calamiteiten ed., de beddingmorfologie, de afvoerschommelingen bij
959 laagwater, de piekdebieten, de stroomsnelheden, de vuilvracht, ...

In het kader van het stroomgebiedbeheerplan voor de Maas (2010-2015) zijn er voor de speciale beschermingszones gebiedsgerichte doelstellingen geformuleerd. Voor de Maas zijn deze doelstellingen:

Doelstelling 1: Instandhouding en herstel van de natuurlijke waterhuishouding ter hoogte van de SBZs.

Doelstelling 2: Instandhouding, herstel of ontwikkeling van een zo natuurlijk mogelijk waterpeilregime.

Doelstelling 3: Strengere doelstellingen (zeer goede ecologische toestand volgens decreet Integraal Waterbeleid of bijzondere milieukwaliteitsnormen volgens het Decreet Algemene Bepalingen Milieubeleid) inzake waterkwaliteit

Doelstelling 4: Behoud en ontwikkeling van voldoende natuurlijke stromingsdiversiteit, dieptevariatie en sedimentatie- en erosieprocessen binnen de bedding

Doelstelling 5: Opheffen van de vismigratieknelpunten op de prioritaire waterlopen

Doelstelling 6: Uitbreiding oppervlakte habitat conform de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en de instandhoudingsdoelstellingen per Speciale Beschermingszone

Indien de doelstellingen uit het stroomgebiedbeheerplan voor de Maas gerealiseerd worden, dan is reeds invulling gegeven aan de kwaliteitseisen van de riviergebonden habitats en soorten. Dit kan door samenwerking met de rivierbeheerders in de verschillende landen en landsdelen. Om deze doelstellingen te realiseren zijn de volgende inspanningen nodig:

1. Ter hoogte van de SBZ moet de natuurlijke waterhuishouding in stand gehouden worden of hersteld worden. Het peilbeheer wordt optimaal afgesteld op de beoogde natuurdoelen
2. Er wordt een zo natuurlijk mogelijk waterpeilregime gerealiseerd dat geschikte milieucondities voor de betrokken habitats en soorten van het SBZ realiseert
3. De milieukwaliteitsnormen voor de betrokken waterlichamen van de Grensmaas worden conform de milieukwaliteitsnormen afgestemd op de betrokken habitats en soorten van het habitatrichtlijngebied. Momenteel geldt voor instandhouding van de vissoorten voor opgeloste zuurstof de grenswaarde tussen zeer goed en goed. In overeenstemming met de andere oeverstaten moet nagegaan worden of strengere milieudoelstellingen nodig zijn voor de stroomminnende visfauna (bv. temperatuur). Voor habitatype 3260 gelden de voorgestelde strengere kwaliteitseisen tussen de zeer goede en goede ecologische toestand voor stromende en stilstaande wateren.
4. Binnen de bedding moeten de natuurlijke stromingsdiversiteit, dieptevariatie en erosie- en sedimentatieprocessen hersteld worden zodat er voldoende kwalitatief leefgebied is voor de verschillende vissoorten met elk hun eigen habitatvereisten. Hiervoor is ook een voldoende hoog aandeel waterplanten noodzakelijk in de bedding: dit vergt een aangepast ruimings- en onderhoudsbeheer (onderhoudsruiming en waar mogelijk achterwege laten, of elders spreiden in tijd en ruimte)
5. De vismigratieknelpunten moeten over heel het traject van de Maas opgelost worden, zodat vissen terug vrij kunnen migreren vanaf de monding tot aan de bovenlopen. De Grensmaas is aangemeld bij Europa voor deze doelstelling en ook aangeduid op de prioriteitenkaart voor de Benelux-vismigratie
6. Uitbreiding van de oppervlakte habitat conform de GIHD en de SIHD. In een aantal gevallen is de habitatuitbreiding reeds voorzien voor de komende planperiodes zoals voor het eiken- iepenbos langs de Maas na uitvoering van het Grensmaasproject.

De maatregelen in het bekkenbeheerplan voor de Maas zijn gerealiseerd of in ontwikkeling.

Het betreft de acties A10 Realisatie van een woningvrij winterbed van de Gemeenschappelijke Maas, A11 Realisatie van het project Negenoord Dilsen-Stokkem, A12 Realisatie van het project Bichterweerd Dilsen-Stokkem: Rotem, nv De Scheepvaart P 1.1 zie A11 2009-1 2013-2 UF, A13 Realisatie van het project Elerweerd Dilsen-Stokkem: Elen, A14 Realisatie van het project Hocht Bampd, A15 Realisatie van het project Herbricht Lanaken, A16 Realisatie van het project Kotem Maasmechelen: Kotem, A17 Aanleg van drempels in het zomerbed van de Gemeenschappelijke Maas langs de Maas. De maatregelen werden uitgevoerd door nv De Scheepvaart en dragen bij tot de ontwikkeling van de riviergebonden habitats en soorten.

Momenteel zijn de totale N en P fracties in het water nog een specifiek knelpunt, evenals het tekort aan sediment en de laagwaterafvoeren en onnatuurlijke peilschommelingen. Voor het natuurlijke afvoerre regime is Vlaanderen afhankelijk van het bovenstrooms gevoerde beheer. Hier liggen

1020 optimalisatiemogelijkheden die momenteel worden onderzocht. Verdere afspraken met de
1021 verschillende rivierbeheerders, ANB, E&NI, provincie Nederlands Limburg, ... zijn hieromtrent nodig.
1022 De VNBM kan hierin sturend optreden.
1023

1024
1025
1026

3. Herstel leefgebied kwartelkoning

1027 Voor de ontwikkeling van gunstig leefgebied is herstel en uitbreiding van bloemrijke vochtige
1028 graslanden, in combinatie met ruigten noodzakelijk. De potenties om deze doelstelling te realiseren
1029 ligt in het open landschap van Bichterweerd tot Heppeneert,

1030 Voor herstel van het leefgebied van kwartelkoning dient de oppervlakte graslanden (type 6510) en
1031 ruigten (type 6430) uitgebreid te worden en in één complex ontwikkeld te worden. In de locatie
1032 Heppeneert dient het contact met de rivier verbeterd te worden, de steile oevers verlaagd te
1033 worden en resterende breukstenen verwijderd te worden. Reeds bestaande stroomgeulen kunnen
1034 terug ingeschakeld worden. Voor dit landschap dient ook rekening gehouden te worden met de
1035 cultuurhistorische waarden van het landschap.
1036

1037 Herstel van het leefgebied dient te gebeuren door overleg met de betrokkenen: rivierbeheerder,
1038 gemeente, plaatselijke landbouwers, het ANB, de terreinbeherende instanties, project Maasvallei.

1039 4. Herstel laagveen in deelgebied 1

1040 Het Vijverbroek (deelgebied 1) is gelegen in een oude Maasmeander, waar een venige zone
1041 voorkomt. Op deze veenlaag komen de habitattypen 91E0 en 7140 voor. Voor het herstel van
1042 drijftilvegetaties is het noodzakelijk open water te creëren. Dit kan enerzijds door het uitgraven
1043 van waterpartijen op voormalige turfkuilen, het afgraven van het opgevulde deel van de drijftil of
1044 anderzijds in nieuw te graven veenkuilen.
1045

1046 Overleg met de terreinbeherende vereniging en de gemeenten is nodig om deze inspanning te
1047 realiseren.

1048

1049 5. Herstel amfibieënpopulaties

1050
1051 Er moeten op korte termijn inspanningen geleverd worden voor het herstel van boomkikker en
1052 poelkikker in Deelgebied 9 (Maaswinkel, actueel laatste relictpopulatie) en deelgebied 8 (Leut,
1053 voormalig leefgebied). Dit omvat herstel van voortplantingsbiotopen (vegetatierijke poelen) en
1054 herstellen of uitbreiden van landbiotoop, bestaande uit glanshaverhooilanden (6510_hu), ruigten
1055 (6430), regionaal belangrijke biotopen (rbbkam), struweel (rbbbsp), poelen en houtkanten. Binnen
1056 de SBZ is een corridor van kleine landschapselementen en aanleg geschikte poelen (step-stone) via
1057 Maesbeemdergreend naar geschikte poelen in Leut noodzakelijk.

1058 Voor de boomkikker kan het voortplantingsbiotoop grotendeels gerealiseerd worden op gronden
1059 van terreinbeherende verenigingen of particulieren. Hierbij moet wel rekening gehouden te worden
1060 met het veiligheidsaspect van het mijnverzakkingsgebied. Landbiotoop en functionele verbindingen
1061 zullen deels op gronden van derden gerealiseerd moeten worden. Om het herstel van landbiotoop,
1062 verbindingen en nieuwe voortplantingsplaatsen te realiseren zal een samenwerking met gemeente
1063 en private eigenaars gezocht moeten worden.

1064

1065 6. Duurzaam beheer in de verschillende deelgebieden

1066 Binnen het rivierlandschap zijn de habitats geen statisch gegeven, maar juist een dynamisch
1067 gegeven. De rivier zorgt ervoor dat ze ergens kunnen ontstaan (bv. door afzetting) of terug
1068 verdwijnen door erosie. Door successie zal het ene habitatype overgaan in een ander habitatype
1069 (bv. van een ruigte over een wilgenstruweel tot een hardhoutooibos). De instandhouding van de
1070 Europese habitats en soorten vergt een aanpak die het lokale niveau van de standplaats en

1071 populatie overschrijdt. Enerzijds betekent dit dat lokalisering van de habitats en de
1072 instandhoudingsdoelen beschouwd moeten worden als indicatief. Anderzijds betekent dat ook het
1073 "natuur"beheer dynamisch moet zijn en steeds moeten kunnen inspelen op nieuwe kansen. Voor
1074 het natuurbeheer, dient afhankelijk van de doelstellingen in de verschillende deelgebieden en
1075 randvoorwaarden van hoogwaterveiligheid, extensieve begrazing (procesbeheer) afgewogen te
1076 worden ten opzichte van patroongericht beheer zoals maaien en/of kappen.

1077 Via procesbeheer streeft men naar een natuurlijk rivierlandschap met een mozaïek van
1078 pioniersvegetaties, graslanden en ruigten en loofbos. Hierbij zorgen natuurlijke rivierdynamiek en
1079 extensieve begrazing voor een voldoende hoog aandeel open habitats. Naast procesbeheer is ook
1080 patroonbeheer nodig voor het instandhouden en de ontwikkeling van schrale graslanden (6510).
1081 Voor de uitbreiding van 18 ha van dit habitattype is overleg nodig met de rivierbeheerders, de
1082 private eigenaars, de plaatselijke landbouwers en de terreinbeherende instanties

1083 Het opmaken van een geïntegreerd beheerplan (rivierbeheer en natuurbeheer) is wenselijk voor
1084 alle deelgebieden en niet in het minst voor die locaties waar maatregelen door de rivierbeheerder
1085 zijn uitgevoerd zoals Hochtter Bampd, Herbricht, Mazenhoven, Kerkeweerd-Negenoord,
1086 Bichterweerd. De VNBM kan hierin het voortouw nemen.

1087 De Grensmaas is essentieel voor het habitattype 91F0. Dit habitattype komt voor op leemgronden,
1088 die sporadisch overstromen. Bodemvormende processen zijn essentieel voor de ontwikkeling van
1089 dit habitattype. Begrazing van potentiële locaties is in eerste instantie dan ook niet aangewezen,
1090 tenzij over zeer grote beheereenheden (>1000 ha) kan gesproken worden met lage
1091 graasdensiteiten. Dit type zal zich onder meer ontwikkelen uit wilgenstruwelen. Deels zijn deze
1092 actueel opgenomen als het type 91E0_sf. Dit betekent dat de oppervlakte 91E0_sf kan afnemen
1093 ten gunste van 91F0.

1094 Voor instandhouden van het leefgebied van kwartelkoning (45% bloemrijke graslanden 45 % 6510
1095 en beperkt 10 % 6430) zal het beheer soortgericht dienen te zijn: maaien met late maaidatum
1096 eventueel aangevuld met en Boomkikkerextensieve begrazing.

1097 Duurzaam beheer van de habitats en soorten vergt ook een sturing en afstemming van de
1098 recreatiedruk, de kayakvaart op de Maas en de visserij. Het project Maasvallei neemt initiatieven
1099 tot afstemming rond visserij. De problematiek van de kayakvaart wordt behandeld in de VNBM.
1100 Het protocol tussen ANB en de gemeente Kinrooi (2009) voorziet in een sturing van de recreatie in
1101 deelgebied 11.

1102 De toegankelijkheid van de nieuwe natuurterreinen kan geregeld worden in de
1103 toegankelijkheidsreglementering bij opmaak van een beheerplan. Hierbij kan dan rekening
1104 gehouden worden met verstoringgevoelige soorten zoals kwartelkoning, visdief en otter.

1105 Problematisch in grote riviersystemen is de bestrijding van invasieve exoten zoals reuzenbalsemien
1106 en Japanse duizendknoop. Het probleem doet zich nu enkel zeer lokaal voor. Als tijdig en snel kan
1107 gereageerd worden is verdere verspreiding van de exoten tegen te houden. De rivierbeheerder in
1108 samenspraak met de terreinbeherende vereniging en ANB dienen deze problematiek zo spoedig
1109 mogelijk op te pakken. Aardpeer kan door begrazing onderdrukt worden.

1110 8.3. Samenvattende tabel

1111 Wijze van voorstelling in samenvattende tabel

1112 De verschillende prioriteiten hebben een verschillende urgentie. In de prioriteitentabel wordt een
1113 voorrangsorte aangegeven voor het aanpakken van de prioriteit. De omschrijving en betekenis van
1114 de vier categorieën van prioriteit (groot, matig, laag of onbekend) wordt weergegeven in Tabel 8-1.

1115 *Tabel 8-1: Legende voor het weergeven van de prioriteit voor het oplossen van een knelpunt in de*
1116 *prioriteitentabel.*

Kleurcode	Grootte van de prioriteit	Omschrijving
	Groot	<i>Als actie niet wordt opgestart treedt onherroepelijk verlies op van Europees te beschermen habitats of van populaties Europees te beschermen soorten of ernstig verlies van de eventuele herstelpotenties van die soorten en habitats.</i>
	Matig	<i>Als actie niet wordt opgestart zullen Europees te beschermen habitats en het leefgebied of de populatie van Europees te beschermen soorten slechts matig ontwikkelen of treedt er een matig verlies op van de herstelpotenties voor die soorten en habitats.</i>
	Laag	<i>Ook zonder deze actie is de instandhoudingsdoelstelling binnen bereik.</i>
?	Onbekend	<i>Verder onderzoek is nodig om het belang van de actie uit te klaren.</i>

1117

1118 Tevens wordt in de samenvattende tabel een indicatie gegeven van de inspanning die het de
1119 betrokken actoren (eigenaar, gebruiker, overheid,...) zal kosten om de actie uit te voeren. De
1120 omschrijving en betekenis van de drie categorieën van inspanning (groot, matig en laag) wordt
1121 weergegeven in Tabel 8-2.

1122

1123

1124 *Tabel 8-2: Legende voor het weergeven in de prioriteitentabel van de inschatting van de grootte van de*
1125 *inspanning die het oplossen een knelpunt zal kosten.*

Kleurcode	Grootte van de inspanning	Omschrijving
	Groot	<i>De distance to target is groot of de inspanning nodig om die te overbruggen is groot voor de betrokken actoren</i>
	Matig	<i>De distance to target is matig of de inspanning nodig om die te overbruggen is matig voor de betrokken actoren</i>
	Klein	<i>De distance to target is klein of de inspanning nodig om die te overbruggen is laag voor de betrokken actoren</i>

1126

1127 Tot slot wordt inde samenvattende tabel aangegeven in welke mate de actie wordt gedekt door
1128 bestaand of gepland beleid, zoals natuurinrichtingsprojecten, bekkenbeheerplannen,
1129 bosbeheerplannen en dies meer. De omschrijving en betekenis van de categorieën van de
1130 dekkingsgraad (groot, matig en laag) wordt weergegeven in Tabel 8-3.

1131 *Tabel 8-3: Legende voor het weergeven van de inschatting van de mate waarin het oplossen van een knelpunt*
1132 *gedekt wordt door gepland beleid in de prioriteitentabel.*

Kleurcode	Mate van de dekking
●	<i>Niet gedekt</i>
●	<i>Niet of nauwelijks gedekt</i>
●	<i>Gedeeltelijk gedekt</i>
●	<i>Volledig gedekt</i>
?	<i>De dekking is onduidelijk</i>

1133 Tabel 8-4: Evaluatie en samenvatting van de prioritaire inspanningen

1134

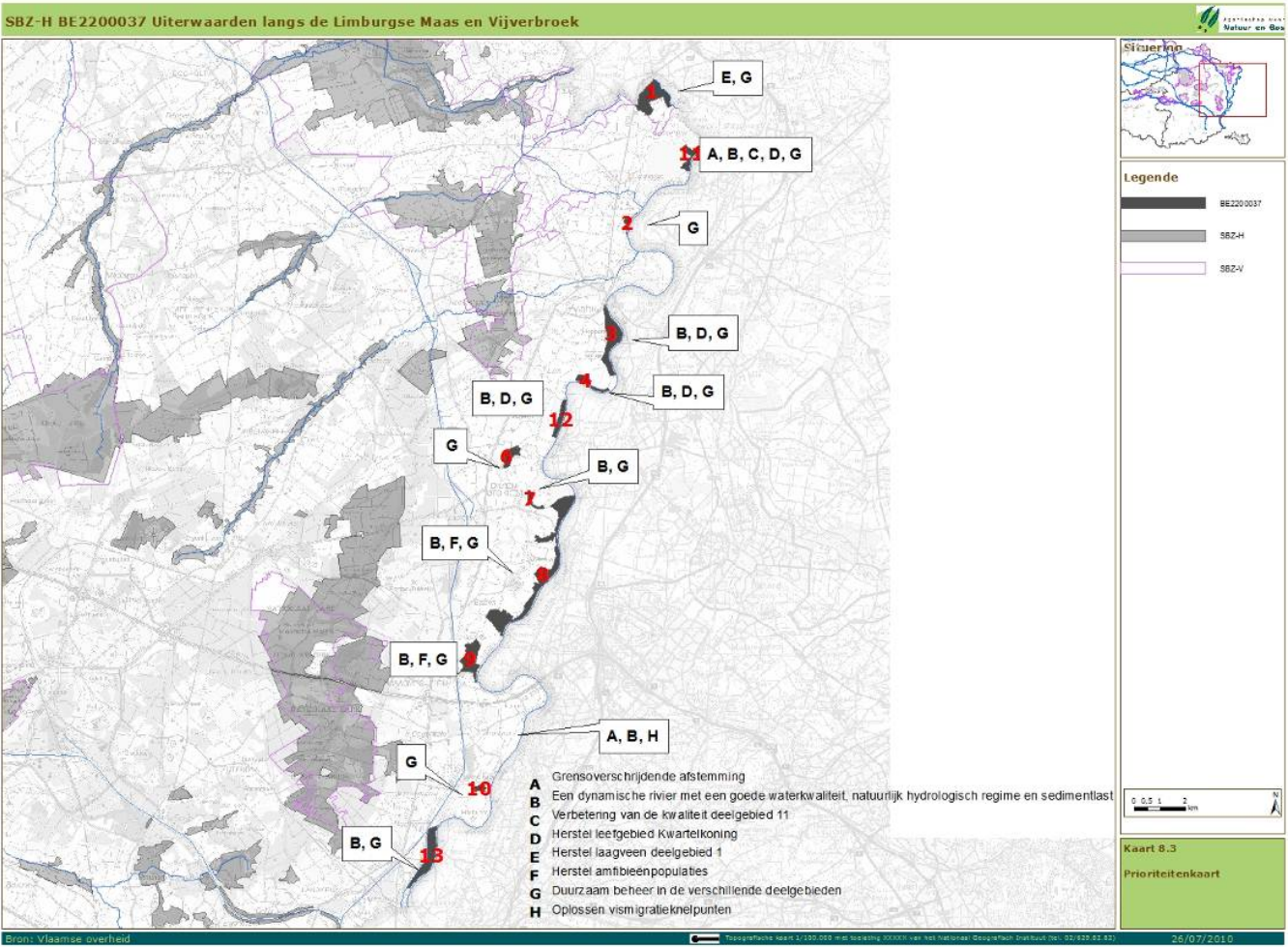
Prioritaire acties	Globale prioriteit	Dekkingsgraad	Inspanning
1. Grensoverschrijdende afstemming	▲	●	◆
2. Een dynamische rivier met een goede waterkwaliteit, hydrologisch regime en sedimentlast.	▲	●	◆
3. Verbetering van de kwaliteit van deelgebied 11	▲	●	◆
4. Herstel leefgebied Kwartelkoning	▲	●	◆
5. Herstel laagveen in deelgebied 1	▲	●	◆
6. Herstel amfibieënpopulaties	▲	●	◆
7. Duurzaam beheer in de verschillende deelgebieden	▲	●	◆
8. Wegwerken vismigratieknelpunten	▲	●	◆

1135

1136

1137 Prioriteitenkaart toevoegen

1138 *Figuur 8-1 Prioriteitenkaart*

1139

1140 **Bijlage 1 – Het belang van het Europees te beschermen gebied in**
 1141 **het licht van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen voor**
 1142 **Vlaanderen**

1143

1144 *De habitats van bijlage I*

1145

3150 - Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition

Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	minimaal behoud van het huidig areaal en zo mogelijk uitbreiding van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 25 - 85 ha
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, eutrofiëring en/of verzuring, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging

1146

3260 - Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het Ranunculion fluitans en het Callitricho-Batrachion

Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	sterke uitbreiding van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	sterke uitbreiding van de huidige oppervlakte van 60 ha.
Kwaliteit	=	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, eutrofiëring en/of verzuring, vervuiling, ontbreken van natuurlijke dynamiek, vegetatiewijziging

1147

3270 - Rivieren met slikoevers met vegetaties behorend tot het Chenopodietum rubri p.p. en Bidention p.p.

Essentieel

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	Uitbreiding van het huidig areaal.

Oppervlakte	↑	uitbreiding met 5 ha
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, niet afgestemd menselijk gebruik, ontbreken van natuurlijke dynamiek

1148

6120 - Kalkminnend grasland op dorre zandbodem

Essentieel

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	Behoud van het huidig areaal.
Oppervlakte	↑	Uitbreiding van de huidige oppervlakte met 35 ha.
Kwaliteit	↑	Oplossen van eutrofiëring en/of verzuring, ontbreken van natuurlijke dynamiek, vegetatiewijziging

1149

6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones

Zeer Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 122 - 187 ha
Kwaliteit	↑	Oplossen van ongunstige waterkwaliteit, niet afgestemd menselijk gebruik, ontbreken van natuurlijke dynamiek, vegetatiewijziging

1150

6510 - Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

Zeer Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 900 - 1650 ha
Kwaliteit	=	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, eutrofiëring en/of verzuring, vervuiling, versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, ontbreken van natuurlijke dynamiek, vegetatiewijziging

1151

7140 - Overgangs- en trilveen**Zeer Belangrijk**

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	uitbreiding van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 210 - 360 ha
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, eutrofiëring en/of verzuring, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging

1152

9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli**Belangrijk**

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 450 - 690 ha door effectieve bosuitbreiding en 525 - 700 ha door bosomvorming
Kwaliteit	↑	Oplossen van eutrofiëring en/of verzuring, versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging

1153

91E0 - Alluviale bossen met Alnion glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)**Zeer Belangrijk**

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 1.800 - 3.000 ha door effectieve bosuitbreiding en 8.775 - 11.700 ha door bosomvorming
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, eutrofiëring en/of verzuring, versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, ontbreken van natuurlijke dynamiek, vegetatiewijziging

1154

91F0 - Gemengde oeverformaties met Quercus robur, Ulmus laevis en Ulmus minor,

Fraxinus excelsior of Fraxinus angustifolia, langs de grote rivieren (Ulmenion minoris)

Essentieel

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	uitbreiding van het huidig areaal met 154%
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 50 ha door effectieve bosuitbreiding
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging

1155

1156 **De soorten van bijlage II**

Bittervoorn - Rhodeus sericeus amarus

Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Oppervlakte	=	behoud van de huidige populatie
Kwaliteit	=	Oplossen van ongunstige waterkwaliteit, tekort aan kwaliteit van het leefgebied Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

1157

Europese bever - Castor fiber

Essentieel

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Oppervlakte		
Kwaliteit	↑	Oplossen van versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen

soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

1158

Kamsalamander - *Triturus cristatus*

Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	uitbreiding van het huidige areaal
Oppervlakte	↑	Uitbreiding van het huidig aantal populaties en versterken van de resterende populaties waarbij gestreefd wordt naar minimum 50 adulte individuen per populatie, die zich in een of meerdere kleine, nabijgelegen waterpartijen voortplanten.
Kwaliteit	↑	Oplossen van eutrofiëring en/of verzuring, versnippering, tekort aan kwaliteit van het leefgebied Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

1159

Kleine modderkruiper - *Cobitis taenia*

Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding van het huidige aantal populaties en van de omvang van de huidige populaties uitzettingen van de verwante 'Donau kleine modderkruiper' <i>C. elongatoides</i> voorkomen
Kwaliteit	↑	Oplossen van ongunstige waterkwaliteit, versnippering, tekort aan kwaliteit van het leefgebied Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

1160

1161

Otter - *Lutra lutra*

Essentieel

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	Uitbreiding van het areaal tot de regio van de Grensmaas
Oppervlakte	↑	uitbreiding van de huidige populatie
Kwaliteit	↑	Oplossen van ongunstige waterkwaliteit, versnippering, tekort aan kwaliteit van het leefgebied Bevordering van het herstel van visbestanden (o.a. paling). Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteit

1162

Rivierprik - *Lampetra fluviatilis*

Zeer Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	Uitbreiding van het huidige areaal door het overbrugbaar maken van de migratieknelpunten
Oppervlakte	↑	tot stand brengen van een duurzame populatie
Kwaliteit	↑	Oplossen van ongunstige waterkwaliteit, versnippering, tekort aan kwaliteit van het leefgebied naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

1163

Rivierrombout - *Gomphus flavipes*

Essentieel

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	uitbreiding van het areaal over de volledige lengte van de Grensmaas
Oppervlakte	=	ontwikkeling van een metapopulatie over het volledige loop van de Grensmaas

Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied
-----------	---	---

naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

1164

Rivierdonderpad - *Cottus gobio*

Zeer Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding van het huidige aantal populaties
Kwaliteit	↑	Oplossen van ongunstige waterkwaliteit, versnippering, tekort aan kwaliteit van het leefgebied
		Uitbreiding van de oppervlakte geschikte oeverzone met 25 - 30 ha, naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

1165

1166 *De soorten van bijlage III*

1167

Europese bever - *Castor fiber*

Essentieel

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Oppervlakte		
Kwaliteit	↑	Oplossen van versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied
		Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

1168

Kamsalamander - *Triturus cristatus*

Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	uitbreiding van het huidige areaal
Oppervlakte	↑	Uitbreiding van het huidig aantal populaties en versterken van de resterende populaties waarbij gestreefd wordt naar minimum 50 adulte individuen per populatie, die zich in een of meerdere kleine, nabijgelegen waterpartijen voortplanten.
Kwaliteit	↑	Oplossen van eutrofiëring en/of verzuring, versnippering, tekort aan kwaliteit van het leefgebied Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

1169

Laatvlieger - *Eptesicus serotinus*

Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Oppervlakte	=	behoud van de huidige populatie
Kwaliteit	↑	Oplossen van versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

1170

Otter - *Lutra lutra*

Essentieel

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	Uitbreiding van het areaal tot de regio van de Grensmaas
Oppervlakte	↑	uitbreiding van de huidige populatie

Kwaliteit	↑	Oplossen van ongunstige waterkwaliteit, versnippering, tekort aan kwaliteit van het leefgebied
		Bevordering van het herstel van visbestanden (o.a. paling). Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteit

1171

Rivierrombout - Gomphus flavipes

Essentieel

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	uitbreiding van het areaal over de volledige lengte van de Grensmaas
Oppervlakte	=	ontwikkeling van een metapopulatie over het volledige loop van de Grensmaas
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied
		naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

1172

Ruige dwergvleermuis / Gewone dwergvleermuis / Kleine dwergvleermuis - Pipistrellus species

Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Oppervlakte	=	behoud van de huidige populatie
Kwaliteit	↑	Oplossen van tekort aan kwaliteit van het leefgebied
		naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

1173

Boomkikker - Hyla arborea

Essentieel

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	uitbreiding van het huidige areaal
Oppervlakte	↑	Uitbreiding van minimum 20 populaties, en versterken van de resterende populaties waarbij gestreefd wordt naar minimaal 200 roepende mannetjes per populatie, die zich in minstens een grote of meerdere kleine, nabijgelegen waterpartijen voortplanten.
Kwaliteit	↑	Oplossen van eutrofiëring en/of verzuring, versnippering, tekort aan kwaliteit van het leefgebied Uitbreiding van het huidige leefgebied met 26 - 27 ha onder de vorm van poelen (open water), kleine landschapselementen, ruigten en struwelen, naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

1174

Poelkikker - *Rana lessonae*

Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Oppervlakte	=	Instandhouding van de huidige populaties, waarbij gestreefd wordt naar minimum 200 roepende mannetjes per populatie, die zich in een grote of meerdere kleine, nabijgelegen waterpartijen voortplanten.
Kwaliteit	↑	Oplossen van eutrofiëring en/of verzuring Het verhinderen van hybridisatie van poelkikker met meerkikker en bastaardkikker. Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

1175

Rosse vleermuis - *Nyctalus noctula*

Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
-------	------	---------------------------

Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Oppervlakte	=	behoud of groei van de huidige populatie
Kwaliteit	↑	Oplossen van tekort aan kwaliteit van het leefgebied

Instandhouding, herstel en ontwikkeling van waterrijke gebieden in een straal van 10 km van de zomerkolonies, naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

1176

1177

Salmo salar - Atlantische zalm

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	Uitbreiding van het areaal over de hele Grensmaas en de Berwijn in de Voerstreek.
Populatie	↑	Toename van de doortrekkende populatie en tot stand komen van een reproducerende populatie in de Berwijn
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit,

Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

1178

Alcedo atthis - IJsvogel

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal van 10.000 km ²
Oppervlakte	=	Minimaal behoud van het gemiddelde aantal broedparen van de huidige populatie (750 paren). Een tijdelijke afname t.g.v. natuurlijke schommelingen na strenge winters is aanvaardbaar.
Kwaliteit	=	Oplossen van ongunstige waterkwaliteit, tekort aan kwaliteit van het leefgebied,

Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van

het huidige milieubeleid.

1179

Crex crex - Kwartelkoning

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	uitbreiding van het huidige areaal tot 2.000 km ²
Populatie	↑	uitbreiding van de huidige populatie tot minimaal 100 broedparen verspreid over 4 kernpopulaties
Kwaliteit	↑	Oplossen van niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Uitbreiding van het huidige leefgebied met 1.240 - 2.450 ha van vooral bloemrijke hooi- en graslanden, naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

1180

Lanius collurio - Grauwe klauwier

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	uitbreiding van het huidige areaal tot minimaal 1.250 km ²
Populatie	↑	uitbreiding van de huidige populatie tot minimaal 80 broedparen met kernpopulaties van telkens 20 paren
Kwaliteit	↑	Oplossen van tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Uitbreiding van het leefgebied met 400 - 610 ha. Rekening houdend met de referentieoppervlakten van de habitats van Bijlage I van de Habitatrichtlijn is 200 - 350 ha extra leefgebied nodig, naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

1181

Luscinia svecica - Blauwborst

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal van 7.500 km ²
Populatie	=	behoud van de huidige populatie van gemiddeld 3.350 broedparen

Kwaliteit	↑	Oplossen van vegetatiewijziging, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.
-----------	---	--

1182

Sterna hirundo - Visdief

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud of lichte uitbreiding van het huidige areaal
Populatie	=	behoud van de huidige populatie van gemiddeld 2.300 broedparen
Kwaliteit	↑	Oplossen van niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

1183

Pernis apivorus - Wespendif

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal van 6.000 km ²
Populatie	=	behoud van de huidige populatie van gemiddeld 200 broedparen
Kwaliteit	↑	Oplossen van niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

1184

Anas strepera - Krakeend

thema	doel	Omschrijving van het doel
-------	------	---------------------------

Areaal	=	behoud van het huidig areaal en instandhouding van internationaal belangrijke overwinteringsgebieden
Populatie	=	behoud van de huidige populatie van minimum 7.500 exemplaren als seizoensgemiddelde
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, niet afgestemd menselijk gebruik, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

1185

Anser albifrons - Kolgans

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Populatie	=	behoud van de huidige populatie van gemiddeld 20.000 exemplaren
Kwaliteit	↑	Oplossen van versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

1186

Anser anser - Grauwe gans

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Populatie	=	behoud van de huidige populatie trekvogels van minimaal 12.000 exemplaren. Toezien op een duurzaam beheer van residentiele populaties die niet altijd gemakkelijk van trekkende populaties zijn te onderscheiden.
Kwaliteit	↑	Oplossen van niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van

het huidige milieubeleid.

1187

Anser fabalis - Rietgans

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Populatie	=	behoud van de huidige populatie van minimaal 650 exemplaren
Kwaliteit	↑	Oplossen van niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

1188

1189

Aythya ferina - Tafeleend

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal en instandhouding van internationaal belangrijke overwinteringsgebieden
Populatie	=	behoud van de huidige populatie van minimaal 11.000 exemplaren
Kwaliteit	↑	Oplossen van niet afgestemd menselijk gebruik, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

1190

1191

1192 **Bijlage 2 - Analyse van de Europees te beschermen habitats en** 1193 **soorten**

1194 ***Inleiding***

1195 Bij het formuleren van doelstellingen voor de Europees te beschermen habitats en soorten worden
1196 verschillende aspecten in beschouwing genomen, waaronder (a) de beoordeling van de huidige
1197 kwaliteit van het habitat of soort in het gebied (de zogenaamde actuele staat van instandhouding),
1198 (b) de trend voor het habitat of het leefgebied van de soort in het gebied en (c) de gewestelijke
1199 instandhoudingsdoelstellingen, die een doorwerking hebben op gebiedsniveau.

1200 Vaststellingen hierbij kunnen leiden tot het besluit dat uitbreiding vereist is voor het habitat of het
1201 leefgebied van de soort. In dat geval is het belangrijk om in te kunnen schatten of uitbreiding
1202 binnen het betreffende gebied effectief tot de mogelijkheden behoort. Met andere woorden, de
1203 potenties voor de habitats of de leefgebieden van de soort moet gekend zijn.

1204 In deze bijlage 2 wordt per tot doel gestelde habitat en soort informatie gegeven over:

1205 a. de beoordeling van het habitat of soort in het gebied in de huidige situatie (actuele staat
1206 van instandhouding);

1207 b. de trend voor het habitat of het leefgebied van de soort in het gebied;

1208 c. potenties voor de habitats of de leefgebieden van de soort.

1209 Deze informatie ondersteunt het formuleren van de instandhoudingsdoelstellingen op niveau van
1210 het gebied.

1211 Om aan te geven waarop de kwaliteitsbeoordelingen, de inschatting van potenties en dergelijke
1212 berusten, wordt in een eerst volgende paragraaf aangegeven welke modellen en basisinformatie
1213 worden gebruikt voor het bepalen daarvan.

1214 In de daarop volgende paragrafen wordt voor elke Europees te beschermen habitat of soort de
1215 concrete situatie geanalyseerd. Nadat beknopt ingegaan wordt op de actuele aanwezigheid van het
1216 habitat of de soort in het gebied ('het actuele voorkomen'), zullen de drie hoger genoemde
1217 aspecten worden toegelicht (actuele staat van instandhouding, trend en potenties).

1218 Afsluitend wordt kort aangegeven hoe het staat met de in het gebied voorkomende regionaal
1219 belangrijk biotopen. Een regionaal belangrijk biotoop is een vegetatie die op Vlaams niveau
1220 zeldzaam en bedreigd is. Om het voortbestaan daarvan in Vlaanderen niet in het gedrang te
1221 brengen en omdat deze biotopen vaak een leefgebied zijn van Europees te beschermen soorten is
1222 het belangrijk om ook daar een zicht op te hebben.

1223 ***Toelichting over de gebruikte informatie en modellen***

1224 ***De habitatkaart***

1225 De habitatkaart (v.5.2) geeft de best beschikbare informatie weer over de verspreiding van de
1226 Natura 2000 habitats en regionaal belangrijke biotopen in Vlaanderen (Paelinckx et al. 2009). De
1227 verspreiding op het niveau van individuele Natura 2000 gebieden kan met de habitatkaart dus
1228 nagegaan worden.

1229 Op basis van terreininventarisaties die plaatsvonden in het kader van de opmaak van voorliggend
1230 S-IHD rapport, zijn nog enkele specifieke correcties doorgevoerd. Deze komen aan bod onder de
1231 respectievelijke habitats.

1232 De oppervlakten van de habitattypen in dit rapport komen uit de databank die hoort bij de analyse
1233 van de habitatkaart 5.2 (Paelinckx et al, 2009) en werden indien er nieuwe gegevens voorhanden
1234 zijn aangepast aan de geactualiseerde situatie.

1235

1236 De indicatieve situering van de habitattypen en regionaal belangrijke biotopen is de resultante van:

- 1237 • een vertaling van de Biologische Waarderingskaart v.2 naar de Natura 2000 habitattypen
1238 en regionaal belangrijke biotopen;
- 1239 • gericht veldwerk; met name sinds 2003 werd er binnen de habitatrichtlijngebieden
1240 rechtstreeks met Natura 2000 habitattypen gekarteerd. In dit opzicht werd een
1241 habitatsleutel ontwikkeld (De Saeger et al. 2008);
- 1242 • integratie met aanvullende datalagen (vnl. vegetatiekaarten) voor habitats die anders niet
1243 eenduidig of onvoldoende gedetailleerd uit de Biologische Waarderingskaart af te leiden
1244 zijn.

1245 De belangrijkste 'sterkten' van de habitatkaart zijn:

- 1246 • een uniforme, gebiedsdekkende situering en typering van nagenoeg alle habitattypen in
1247 Vlaanderen;
- 1248 • een vaste, uniforme werkwijze voor heel Vlaanderen, waardoor alle toepassingen die nood
1249 hebben aan de situering van de habitattypen herhaalbaar, controleerbaar en objectiever
1250 worden.

1251 De belangrijkste 'zwakten' van de habitatkaart zijn:

- 1252 • de tijdsperiode 1997–2009 nodig voor het beëindigen van een volledige karteercyclus is
1253 lang, waardoor de informatie voor sommige SBZ's gedateerd kan zijn;
- 1254 • het vertalen van de geraadpleegde informatiebronnen in het algemeen, en deze van de
1255 BWK (vnl. veldwerk van voor 2003) in het bijzonder blijft voor sommige habitattypen
1256 onderhevig aan kennislacunes.

1257 Op basis van terreininventarisaties die plaatsvonden in het kader van de opmaak van voorliggend
1258 S-IHD rapport, kunnen in functie van het rapport nog specifieke correcties doorgevoerd worden.
1259 Deze komen aan bod onder de respectievelijke habitats.

1260

1261 *Paelinckx D., De Saeger S., Oosterlynck P., Demolder H., Guelinckx R., Leyssen A., Van Hove M., Weyembergh*
1262 *G., Wils C., Vriens L., T'Jollyn F., Van Ormelingen J., Bosch H., Van de Maele J., Erens G., Adams Y, De*
1263 *Knijf G, Berten B., Provoost S., Thomaes A., Vandekerckhove K., Denys L., Packet J., Van Dam G. &*
1264 *Verheirstraeten M. 2009. Habitatkaart, versie 5.2. Indicatieve situering van de Natura 2000 habitats en*
1265 *de regionaal belangrijke biotopen. Integratie en bewerking van de Biologische Waarderingskaart, versie*
1266 *2. Rapport en GIS-bestand INBO.R.2009.4. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.*

1267 *De Saeger S., Paelinckx D., Demolder H., Denys L., Packet J., Thomaes A. & Vandekerckhove K. 2008. Sleutel*
1268 *voor het karteren van NATURA2000 habitattypen in Vlaanderen, grotendeels vertrekkende van de*
1269 *karteringseenheden van de Biologische Waarderingskaart, versie 5. Intern Rapport INBO.IR.2008.23.*
1270 *Instituut voor Natuur- en bosonderzoek, Brussel.*

1271 **Soortgegevens**

1272 De verspreidingsgegevens van soorten van de Habitat- en Vogelrichtlijn zijn uit diverse bronnen
1273 afkomstig. Een groot deel komt uit databanken van het INBO of Natuurpunt, en werd als punt- of
1274 hokgegevens aangeleverd. Gegevens over libellen werden verstrekt door de Libellenvereniging
1275 Vlaanderen. Daarnaast werden ook LIKONA, Natuurstudiewerkgroep Dijleland,
1276 www.waarnemingen.be, Vlaamse Vereniging voor Entomologie, de Nationale Plantentuin, KBIN,
1277 ANB en privégegevens van enkele waarnemers geraadpleegd. In onderstaande tabel wordt een
1278 overzicht gegeven van de herkomst van gegevens over de verschillende soortgroepen.

1279

1280

1281 *Tabel 0- 1: Herkomst van de soortgegevens*

Soortengroep / soort	Databank	Instantie
amfibieën en reptielen	Hyla databank	Natuurpunt
broedvogels	broedvogeldatabank	INBO
watervogels	watervogeldatabank	INBO
flora	florabank, herbarium Nationale Plantentuin en veldgegevens Vlaamse Bryologische Werkgroep	INBO, Nationale Plantentuin
libellen	Libellenvereniging Vlaanderen	Libellenvereniging Vlaanderen
vissen	VIS Informatiesysteem	INBO
zoogdieren	databank zoogdierenwerkgroep, databank vleermuizenwerkgroep, diverse	Natuurpunt, INBO, ANB, LIKONA
Vliegend Hert	INBO	INBO
Spaanse Vlag	diverse	LIKONA, Natuurstudiewerkgroep Dijleland, www.waarnemingen.be, Vlaamse vereniging voor Entomologie
weekdieren	diverse	KBIN, INBO, privégegevens Bart Vercoutere, Koen Verschoore en Floris Verhaeghe

1282

1283 Deze set van gegevens, hoewel uitgebreid, was niet altijd volledig. Eventuele kennislacunes konden
 1284 worden opgevangen door nazicht van een expertgroep, en indien nodig door het bevragen van
 1285 lokale waarnemers.

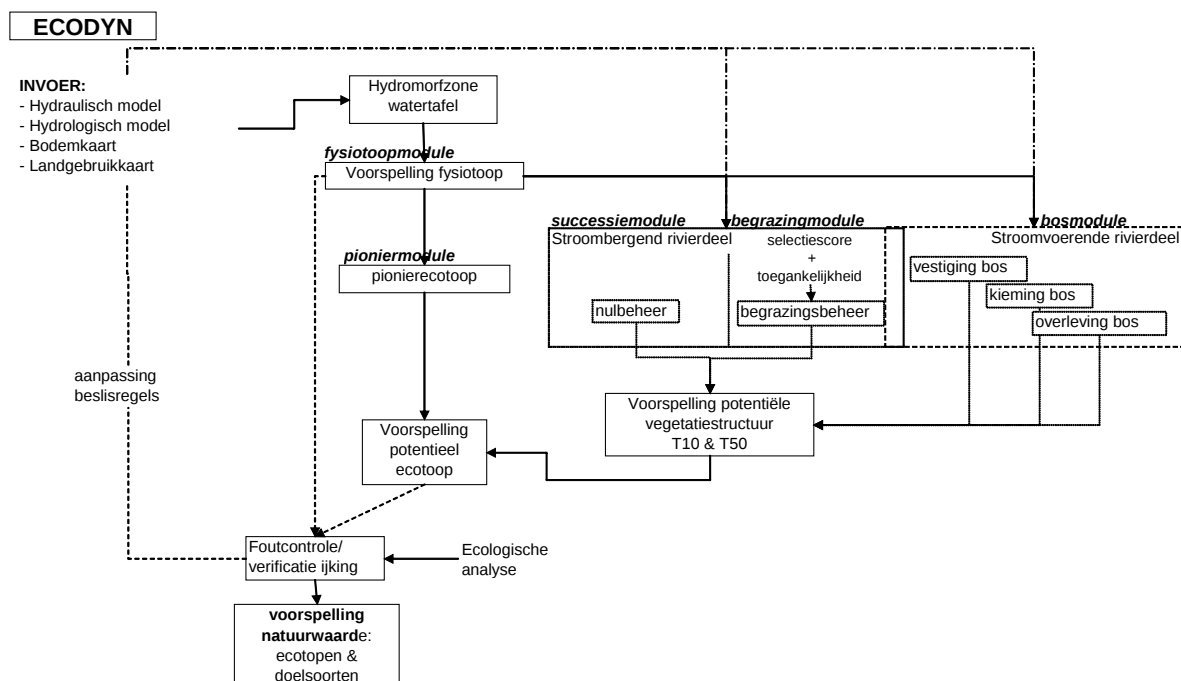
1286

1287 **Ecodyn**

1288 Het model ECODYN is een ecologisch voorspellingsmodel dat ontwikkeld werd in het kader van de
 1289 geplande ingrepen in het Grensmaasgebied; het model doet uitspraken over het gebied dat onder
 1290 rechtstreekse invloed van de rivier staat (winterbed) en wordt voor dit gebied gehanteerd als
 1291 beste instrument om prognoses en potenties te bepalen (ook voor G-IHD toegepast in het gebied).

1292 In ECODYN worden een aantal modules die ecologische processen beschrijven, stapsgewijs
 1293 geïntegreerd tot een ruimtelijk voorspellend model (fig. 4.1). De opbouw van het model werd

opgehangen aan de bestaande rivierkundige en hydrologische modellen voor de Grensmaas. Het riviermodel schetst de belangrijkste parameters in een tweedimensionale ruimte; enerzijds de ruimtelijke standplaatskenmerken, anderzijds ook de tijdstappen in de retourperiode van de maatgevende afvoergolven.

Figuur 0.1 Schematische weergave opbouw ECODYN model.

In de **fysiotopmodule** worden op basis van hydromorfologie en grondwater ruimtelijke eenheden afgebakend. Inputgegevens komen uit de rivier- en grondwatermodellering. De afbakening van de hydromorfologische eenheden gebeurt met stroomsnelheidklassen voor rivierbedzones, berekend voor de afvoergolven die maatgevend zijn voor elke rivierbedzone. De combinatie van stroomsnelheid en overstromingsfrequentie wordt in het grootste deel van het Grensmaasgebied als bepalende factoren voor de standplaats beschouwd (Van Looy & De Blust, 1998; Van Looy et al., 2005). Grondwaterstijghoogten worden berekend aan de hand van periodegemiddelden, in combinatie met bodemkenmerken.

De **pioniermodule** vormt een verfijning van de fysiotopmodule en heeft als doel om het periodiek terugzetten van de vegetatieontwikkeling in het model te integreren. Pionierecotopen ontstaan bij een afvoerpiek en de ermee gepaard gaande hogere stroomsnelheden en kennen daardoor een specifieke retourperiode. Ze kunnen zowel in de oeverzone, als in de lage en hoge weerd (d.i. het winterbed van de rivier) voorkomen.

Voorspelling van de vegetatiestructuur per fysiotop

De vegetatieontwikkeling wordt opgesplitst in 3 modules:

- ❑ **Successiemodule** die de successie zonder beheer aangeeft in stroombergend en -voerend gedeelte.
- ❑ **Bosmodule** die de bosontwikkeling in het stroomvoerend deel van de rivier voorspelt.
- ❑ **Begrazingmodule** die de potentiële afremming van successie onder invloed van grote grazers in het stroombergend deel van de rivier voorspelt.

In de **successiemodule** worden voor de verschillende fysiotopen de structuurklassen pioniervegetatie, grasland, ruigte, struweel en bos onderscheiden en verder onderverdeeld naar vegetatietypes.

1323 In de **bosmodule** wordt de vestiging van zachthoutoobos binnen de stroomvoerende sectie van
1324 het rivierbed doorgerekend. Ruimtelijk worden nevengeulen, hoge oevers en grindbanken
1325 afgebakend waarbinnen de tijdfasen van de bosontwikkeling kunnen doorgerekend. De
1326 hydraulische modellering levert de schuifspanningen bij kritische afvoeren, die gebruikt zijn om de
1327 mogelijkheden voor bosontwikkeling voor de verschillende tijd- en ruimtesequenties te bepalen.

1328 In de **begrazingmodule** wordt het effect van een extensieve begrazing op de vegetatiestructuur
1329 nagebootst. De basis voor de begrazingsmodule vormen de selectie-index en de graasgevoeligheid
1330 per ecotoop, afgeleid uit veldonderzoek (Van Braeckel, 2002; Van Braeckel & Van Looy, 2002).

1331 De combinatie van *graasintensiteit* en *graasgevoeligheid* leidt voor elk ecotoop in het gebied tot
1332 een specifieke fixatie, vertragen of onbeïnvloed laten van de successie. Dit ruimtelijk patroon van
1333 begrazingsinvloed wijzigt in de successiestappen, zodat een iteratieve module gecreëerd is die elke
1334 tijdsstap doorloopt.

1335 Het model ECODYN is van toepassing op de gebieden binnen het winterbed van de rivier. De delen
1336 van de SBZ die buiten rivierinvloed (winterdijken) liggen, komen in aanmerking voor de globale
1337 Vlaamse PotNat-voorspellingsmethode (die echter geen voorspelling binnen het
1338 overstromingsgebied toelaat).

1339

1340 Referentie:

1341 Van Looy, K., Van Braeckel, A. & De Blust, G. 2005. De dynamiek ontleed in tijd en ruimte. Model
1342 voorspelt ontwikkelingen in het Grensmaasgebied. Landschap 22 (3): p126-139

1343 Van Braeckel, A. & Van Looy, K. 2004. Cumulatief Onderzoek Grensmaas Ecologie. Verslag van het
1344 Instituut voor Natuurbehoud 2004.2.

1345 Van Braeckel, A. & Van Looy, K., 2005. Gemeenschappelijke Maas: ecologische effecten van
1346 ingreepsscenario's centrale sector van Maasmechelen tot Maaseik. Rapport IN.R.2005.06.

1347 Van Braeckel, A.; Van Looy, K. (2007). Rivierherstel langs de Grensmaas: evalueren van beheer-
1348 en inrichtingvarianten vanuit een modelbenadering, in: Water 30: pp. 30-36.

1349 Van Braeckel, A.; Van Looy, K. (2007). Ecologische effecten van ingrepen langs de
1350 Gemeenschappelijke Maas : focus : zuidelijke sector. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en
1351 Bosonderzoek, 2007(52). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek: Brussel : Belgium. 106 pp.

1352

1353 **De beoordeling van de actuele staat van instandhouding**

1354 De *actuele staat van instandhouding* is de staat van instandhouding op niveau van het gebied als
1355 geheel.

1356 Om te komen tot de actuele staat van instandhouding voor een habitattype wordt gestart met de
1357 beoordeling op niveau van één of meerdere afzonderlijke habitatplekken. Deze eerste stap laat toe
1358 om een uitspraak te doen over de *lokale staat van instandhouding* van een specifiek habitattype.
1359 Voor het beoordelen van de *lokale staat van instandhouding* – voor habitattypen en soorten – zijn
1360 beoordelingstabellen beschikbaar. Deze tabellen - ontworpen voor de beoordeling van afzonderlijke
1361 habitatvlekken en leefgebieden van soorten - worden verder LSVI-tabellen genoemd. De LSVI-
1362 tabellen voor de beoordeling van habitats en soorten zijn terug te vinden in verschillende rapporten
1363 (Adriaens et al. 2008, Adriaens & Ameeuw 2008, T'Jollyn et al. 2009).

1364 De LSVI-tabellen bevatten een aantal criteria en indicatoren die evaluatie behoeven om te komen
1365 tot de lokale staat van instandhouding voor de Europees te beschermen habitats. Voor de soorten
1366 kunnen zowel de toestand van de lokale populatie als de kwaliteit van de leefomgeving aan de
1367 hand van indicatoren getoetst worden aan weloverwogen drempelwaarden. Voor habitattypen
1368 wordt dit beoordeeld aan de hand van de criteria habitatstructuur, aanwezige verstoringen en
1369 vegetatieontwikkeling.

1370 De keuze van de indicatoren en de bijhorende drempelwaarden in de beoordelingstabellen van dit
1371 rapport is gebaseerd op hun objectiviteit (nationale en internationale literatuur), eenduidigheid,

- 1372 praktische bruik- en meetbaarheid en de volledigheid waarmee ze de ecologie van de soorten en
1373 habitats beschrijven. Ook hun relevantie werd hierbij in overweging genomen.
- 1374 Voor de beoordeling van individuele indicatoren dient gekozen tussen volgende scores:
- 1375 – Score A: goed;
- 1376 – Score B: voldoende;
- 1377 – Score C: gedegradeerd.
- 1378
- 1379 Voor elk habitat of soort wordt uiteindelijk een beoordeling gegeven van de huidige situatie op
1380 ecologisch vlak.
- 1381 Dit wordt gedaan door het samennemen van de verschillende scores over de indicatoren heen
1382 zodat voor een heel gebied één score verkregen wordt voor de staat van instandhouding van een
1383 Europees beschermd habitat of een Europees beschermde soort binnen het voorliggende gebied.
- 1384 Voor de beoordeling van de actuele staat van instandhouding worden twee eindbeoordelingen
1385 onderscheiden:
- 1386 – Goede tot uitstekende staat van instandhouding;
- 1387 – Gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding.
- 1388 De conclusie van de actuele staat van instandhouding wordt afgeleid uit de de geïntegreerde scores
1389 van criteria en indicatoren over de verschillende deelgebieden en habitatvlekken heen. Deze
1390 worden als volgt gekoppeld aan een einduitspraak over de actuele staat van instandhouding.
- 1391 – Indien alle beoordelingen van de indicatoren vallen binnen de categorieën 'overal
1392 voldoende tot goed', 'overwegend voldoende tot goed' en 'deels voldoende tot goed' dan
1393 wordt besloten tot een eindbeoordeling van de actuele staat van instandhouding als
1394 'Goede tot uitstekende staat van instandhouding';
- 1395 – Indien er één of meer beoordelingen van de indicatoren vallen binnen de categorieën
1396 'overwegend gedegradeerd' of 'overal gedegradeerd' dan wordt besloten tot een
1397 eindbeoordeling van de actuele staat van instandhouding als 'Gedeeltelijk aangetaste
1398 actuele staat van instandhouding'.

1399 ***Intermezzo: Fauna als criterium bij de beoordeling van de actuele staat van***
1400 ***instandhouding voor habitats***

1401 De LSVI-tabellen bevatten ook steeds een beoordelingsluik "fauna" dat toelaat te toetsen naar de
1402 geschiktheid voor faunasoorten die in het habitatype (voor het habitat typische soorten) mogen
1403 verwacht worden. Dit criterium wordt in regel niet beoordeeld op niveau van één of meerdere
1404 habitatplekken, maar op een groter schaalniveau. Dit kan een complex van gelijkaardige en
1405 aaneengesloten habitats zijn, of op het niveau van een deelgebied zijn, indien voldoende groot, of
1406 op het niveau van het hele gebied. Redenen hiervoor zijn:

- 1407 – het speelt op een hoger schaalniveau (niet op niveau van een afzonderlijke habitatvlek of
1408 een kleine groep van habitatvlekken);
- 1409 – het hoeft niet te gaan over soorten die actueel aanwezig zijn (en dus niet hoeven
1410 vastgesteld, in tegenstelling tot alle andere beoordelingscriteria), maar over het creëren van de
1411 nodige oppervlaktevoorwaarden of ecologische vereisten voor een normale respectievelijk
1412 optimale ontwikkeling op vlak van voor het habitat typische faunasoorten (een voldoende
1413 respectievelijk goede oppervlaktevereiste en ecologische vereisten voor faunaontwikkeling);

1414 – het laat toe tot gedifferentieerde uitspraken te doen, zonder een geïntegreerd oordeel te
1415 vellen over de lokale staat van instandhouding: qua habitatstructuur en vegetatie heeft het
1416 habitatype in dit gebied bijvoorbeeld een voldoende kwaliteit (waarbij vooral criteria x en y
1417 een aandachtspunt zijn), maar er komt geen of er komt slechts een beperkt percentage van de
1418 voor het habitat typische faunasoorten voor.

1419 Via literatuur, expertoordeel,... kan dit faunauitkijk verder geduid en geargumenteed worden.

1420

1421 Dezelfde redenering gaat op voor de beoordeling van de staat van instandhouding op niveau van
1422 habitatrictlijnsoorten. Ook hier is het de bedoeling dat in een eerste stap beoordelingen
1423 plaatsvinden op niveau van afzonderlijke leefgebieden ('*lokale staat van instandhouding*') en dat
1424 deze in een tweede stap worden geïntegreerd om te komen tot de staat van instandhouding op
1425 niveau van het gebied (*actuele staat van instandhouding*).

1426

1427 *Adriaens P. & Ameeuw G. 2008. Ontwikkeling van criteria voor de beoordeling van de lokale staat van*
1428 *instandhouding van de vogelrichtlijnsoorten. INBO.R.2008.36. Rapporten van het Instituut voor Natuur-*
1429 *en Bosonderzoek, Brussel, 246 pp.*

1430 *Adriaens D., Adriaens T. & Ameeuw G. 2008. Ontwikkeling van criteria voor de beoordeling van de lokale staat*
1431 *van instandhouding van de habitatrictlijnsoorten. INBO.R.2008.35. Rapporten van het Instituut voor*
1432 *Natuur- en Bosonderzoek, Brussel, 217 pp.*

1433 *T'jollyn, F., Bosch, H., Demolder, H., De Saeger, S., Leyssen, A., Thomaes, A., Wouters, J. & Paelinckx, D. &*
1434 *Hoffmann, M. (2009). Criteria voor de beoordeling van de lokale staat van instandhouding van de*
1435 *NATURA 2000-habitattypen, versie 2.0. Rapporten van het Instituut voor Natuur en Bosonderzoek 2009*
1436 *(46). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek: Brussel: België. 326 pp*

1437

1438

1439 **De habitats van bijlage 1**

1440

1441 In deze paragraaf worden de verschillende voorkomende Europees te beschermen habitats
1442 opgelijst en worden daarvoor volgende aspecten toegelicht:

- 1443 • Het actueel voorkomen;
- 1444 • De potenties voor het habitat binnen het gebied dat het rapport beslaat;
- 1445 • De trend;
- 1446 • De beoordeling van de actuele staat van instandhouding aan de hand van de LSVI-tabellen.

1447 Voor het actueel voorkomen van een habitat wordt vertrokken van de hoger vermelde habitatkaart.
1448 De Vlaanderen dekkende kaart wordt kort toegelicht en waar nodig becommentarieerd en
1449 aangevuld.

1450 Met het bepalen van de potenties wordt bedoeld dat wordt nagegaan waar in het gebied het habitat
1451 zich nog zou kunnen ontwikkelen op basis van de ecologische vereisten van dat habitat. Op deze
1452 wijze wordt de op ecologische basis maximale mogelijke oppervlakte-uitbreiding bepaald. Voor het
1453 bepalen van de potenties wordt vertrokken van een modelmatige inschatting. Het model ECODYN
1454 wordt voor deze SBZ aangewend ter ondersteuning van de experteninschatting. Het resultaat van
1455 deze modellen wordt kort toegelicht, becommentarieerd en aangevuld.

1456 Wanneer specifieke gegevens bekend zijn over de evolutie van de kwantiteit of de kwaliteit van een
1457 habitat wordt dat beschouwd onder 'trend'.

1458 De beoordeling van criteria en indicatoren wordt in tabellen weergegeven.

1459 De eerste tabel geeft de conclusies weer door integratie over alle deelgebieden heen. De daarop
1460 volgende tabellen geven de beoordeling van elke indicator, gebruikt in de LSVI-tabellen, weer voor
1461 elk deelgebied waarin het habitat voorkomt. Deze tabel wordt gevolgd door een tabel waarin de
1462 geïntegreerde beoordeling over de criteria heen wordt afgeleid uit de beoordelingen van de criteria
1463 op niveau van afzonderlijke deelgebieden of habitatvlekken.

1464 Afgesloten wordt met een eerste formulering van ecologische doelen voor de habitats vertrekkend
1465 van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en de analyses uit deze bijlage.

1466 **3150 - Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type**
1467 **Magnopotamion of Hydrocharition**

1468

1469 **Het actuele voorkomen**

1470 Voor de actuele verspreiding van dit habitat binnen SBZ-H verwijzen we naar Kaart 5.10. Door de
1471 zeer beperkte oppervlakte door de afbakening is deze niet te zien op kaart 5.10. Het habitatype
1472 ligt grenzend aan de Dragrasaplas waar nog juist een kleine rand binnen SBZ valt. Het habitat
1473 komt slechts voor in één deelgebied: Boterakker (deelgebied 11). Het gaat hier om ondiepe delen
1474 van de Dragrasaplas die nog net binnen de SBZ-grens vallen. Het habitatype komt voor in grotere
1475 oppervlaktes in de aan deelgebied 11 grenzende maasplassen (Dragrasaplas en Vissen Akker plas)
1476 die niet afgebakend zijn als SBZ. Dit verklaart de zeer kleine oppervlakte van het habitatype
1477 binnen SBZ-H.

1478 **Potenties**

1479 Potenties voor de ontwikkeling van de habitat zijn er in de ontginningsplassen op een diepte < 4
1480 meter of andere verspreide plassen in de Maasvallei. Ontwikkelingskansen voor de habitat kunnen

1481 echter niet ruimtelijk gesitueerd worden door de onzekerheid over het bereiken van gunstige
1482 milieucondities.

1483 De meeste, grotere ontginningsplassen hebben steile oevers en zijn grotendeels te diep (> 4 m).
1484 Mits de realisatie van geleidelijk hellende onderwatertalud aan oevers met een gepast substraat
1485 kunnen goede ontwikkelingskansen voor de habitat ontstaan. Vooral in deelgebied 6, 7 en 8 zijn er
1486 potenties, deels ook voor de maasplassen buiten SBZ zoals de plassen van Bichterweerd,
1487 Negenoord en Kleizone (Kessenich)

1488 **Trend**

1489 Historisch en tot halverwege vorige eeuw kwam het habitatype in meerdere afgesneden
1490 rivierarmen voor (o.a. Delvosalle 1952). De trend in de laatste 50-60 jaar is echter onvoldoende
1491 gekend. Wel is een verbetering van de kwaliteit merkbaar in de meeste grindplassen waar de
1492 ontgrindingsactiviteiten gestopt zijn, waardoor lokaal de habitat ontwikkelt

1493 **Overzicht**

1494 *Tabel 0-2. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale*
1495 *beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) <3150> <Van nature eutrofe meren met vegetatie van het*
1496 *type Magnopotamion of Hydrocharition>*

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	0	0	
Deelgebied 2	0	0	
Deelgebied 3	0	0	
Deelgebied 4	0	0	
Deelgebied 6	0	0	mogelijk
Deelgebied 7	0	0	mogelijk
Deelgebied 8	0	0	mogelijk
Deelgebied 9	0	0	
Deelgebied 10	0	0	
Deelgebied 11	0,80	100	aanwezig
Deelgebied 12	0	0	
Deelgebied 13	0	0	
Totaal	0,80	100	

1497

1498 **Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen**

1499 *Tabel 0-3. Beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatcomplex 3150 - Van nature eutrofe meren met*
1500 *vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition*

3150

BE2200037

Habitatstructuur	<i>Horizontale structuur:</i> vegetatievlek > 10 m ²	overal voldoende tot goed
	<i>Doorzicht:</i> de secchi-diepte < 3,2 m	overwegend gedegradeerd
Vegetatie	<i>Sleutelsoorten:</i> enkel rivierfonteinkruid komt voor als sleutelsoort	Overwegend gedegradeerd
Verstoring	<i>Eutrofiëringsindicatoren:</i> draadalg, waternetje, schedefonteinkruid, aarvederkruid en grof hoornblad bedekken > 30%	overwegend gedegradeerd
	Invasieve soorten: Smalle waterpest bedekt > 10%	overwegend gedegradeerd
Faunabeoordeling	Oppervlakte: 0,80 ha binnen SBZ-H. In de Dragrasaplas en Vissenakkerplas buiten SBZ, komen verschillende vegetatievlekken voor met rivierfonteinkruid. De oppervlakte die de habitat inneemt is onbekend. . Kenmerkende soorten die zijn waargenomen zijn Bittervoorn, Kleine modderkruiper, Glassnijder, Otter (zwerver), Zwarte stern (doortrekker). Van vleermuizen zijn er te weinig gegevens voor handen maar Meer- en Watervleermuis zijn hier te verwachten.	deels voldoende tot goed

1501

1502 **Conclusie actuele staat van instandhouding**

1503 De relatieve abundantie van smalle waterpest is hoog in de Dragrasaplas, waardoor zowel het
1504 criterium vegetatie en verstoring onvoldoende scores. Wat betreft fauna wordt voor fytoplankton,
1505 fyto bentos als visfauna een matig kwaliteitsniveau bereikt, wat voornamelijk een gevolg is van de
1506 hoge organische belasting en de hoge nutriëntenconcentraties in de Grensmaas. Voor macrofauna
1507 is de ecologische kwaliteit goed. Hierdoor wordt een score van deels voldoende tot goed
1508 voorgesteld wat betreft het fauna criterium. Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een
1509 gedeeltelijk gedegradeerde staat van instandhouding bevindt.

1510 Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of
1511 habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabellen.

1512 De Dragrasaplas werd uitgebreid onderzocht op ecologische kwaliteit door Lock et al in 2007. Van
1513 dit onderzoek werd gebruik gemaakt voor de beoordeling van de LSVI. De Maasplas situeert zich
1514 deels binnen SBZ, maar grotendeels buiten SBZ. De Dragrasaplas werd beoordeeld op LSVI om tot
1515 onderbouwde doelen te komen.

1516 *Tabel 0.4. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 3150 (Van nature eutrofe meren met*
1517 *vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition) in SBZ-H BE2200037 Deelgebied 11. Afzonderlijke*
1518 *habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet onderscheiden.*

3150	BE2200037	
Habitatstructuur	<i>Horizontale structuur:</i> vegetatievlek > 10 m ²	A
	<i>Doorzicht:</i> de secchi-diepte < 3,2 m	C
Vegetatie	<i>Sleutelsoorten:</i> enkel rivierfonteinkruid komt voor als sleutelsoort en wordt de soort slechts occasioneel waargenomen	C

Verstoring	<i>Eutrofiëringsindicatoren:</i> Vaak zijn draadwieren als, Enteromopha sp. en waternetje abundant aanwezig. Schedefontijnkruid komt frequent voor en grof hoornblad en aarvederkruid werden lokaal frequent aangetroffen het dichtst bij de Maas. zijn vaak abundant aanwezig. Drijvende kroossoorten werden over de gehele grindplas occasioneel waargenomen.	C
	Invasieve soorten: Smalle waterpest is dominant, dwergkroos komt verspreid voor en ook knopkroos is opgemerkt.	C
Faunabeoordeling	Oppervlakte: 0,80 ha binnen SBZ-H. In de Dragrasaplas en Vissenakkerplas buiten SBZ, komen verschillende vegetatievlekken voor met rivierfonteinkruid. De oppervlakte die de habitat inneemt is onbekend. .	B
	Kenmerkende soorten die zijn waargenomen zijn Bittervoorn, Kleine modderkruiper, Glassnijder, Otter (zwerver), Zwarte stern (doortrekker). Van vleermuizen zijn er te weinig gegevens voor handen maar Meer- en Watervleermuis zijn hier te verwachten.	

1519

1520

1521

1522 *Tabel 0-5. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor complex van de habitatype*
 1523 *3150: Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition*

1524

Tabel. Beoordeling van de staat van instandhouding van habitats per deelgebied en voor het totale Europees te beschermen gebied.		Van nature eutrofe meren	
Deelgebied	11	Tot. alle gebieden	
totale opp vh deelgebied	33,15	645,02	
Habitat 3150	0,80	0,80	
Oppervlakte-aandeel	100,00	100,00	
		Conclusies gebied	
Habitatstructuur			
Horizontale structuur	A	Overal voldoende tot goed	
Doorzicht	C	Overwegend gedegradeerd	
Verstoring			
Eutrofiëringsindicatoren	C	Overwegend gedegradeerd	
Invasieve exoten	C	Overwegend gedegradeerd	

Vegetatie		
Aantal sleutelsoorten	c	Overwegend gedegrademd
Faunabeoordeling	B	Deels voldoende tot goed

1525

1526

1527 **Ecologische doelstellingen**

1528 Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor dit
1529 habitattypen worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Opervlakte doelstelling	Actueel: 1 ha in deelgebied 11 + 1 ha door omvorming, in de deelgebieden 11, 7, 8 Einddoel: 2 ha
Kwaliteits doelstelling	Goed ontwikkelde waterplassen met: • helder water (afname van de concentratie 'zwevende stof'). • voldoen aan de richtwaarden voor oppervlaktewaterkwaliteit 'groot, diep eutroof alkalisch meer (16°)' conform Besluit van de Vlaamse regering dd. 21 mei 2010 voor wat betreft de milieukwaliteitsnormen voor oppervlaktewateren, waterbodems en grondwater) • het water is helder en bevat een totaal fofof < 70 µg/L, een totaal aan stikstof < 2 mg/L en een pH van minstens 6,5. • er dient minstens één sleutelsoort abundant aanwezig te zijn. • Fysisch-chemisch: afname van het totaalfosforgehalte en totaalstikstofgehalte door verbetering van de waterkwaliteit van de Grensmaas en vermindering van de directe aanvoer van effluënten (bemesting en pesticiden). • Fytoplankton: doorbreken van cyanobacteriënbloei Macrophyten: uitbreiding van de submerse vegetatie en het terugdringen van exotendominantie door ondermeer kwaliteitsverbetering.

1530

1531 **3260 - Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het** 1532 **Ranunculion fluitans en het Callitricho-Batrachion**

1533 **Het actuele voorkomen**

1534 Dit habitattypen bestaat uit individuele habitatvlekken verspreid over een potentiële oppervlakte van
1535 22 ha in het zomerbed en komt hoofdzakelijk voor buiten SBZ omdat de Maas zelf niet is
1536 afgebakend als SBZ. Het type heeft omwille van zijn binding aan stromende wateren de
1537 belangrijkste kern in het deelgebied van de ongestuwde Grensmaas. Maar ook zijbeken en oevers
1538 in het gestuwde deel van de Maas komen in aanmerking voor het habitattypen. Het riviertraject

1539 tussen Smeermaas en Uikhoven, Maasmechelen en Elen en kortere trajecten ter hoogte van
 1540 Aldeneik en Kessenich zijn habitat.
 1541

1542 Binnen de huidige SBZ-afbakening zijn evenwel enkel kleine fragmenten habitat aanwezig zoals in
 1543 de Kikbeek, Zanderbeek, Bosbeek, Itterbeek en Grensmaas.

1544 **Potenties**

1545 De Grensmaas heeft goede potenties voor de ontwikkeling van de waterhabitat voor beken en
 1546 rivieren. Verbetering van de waterkwaliteit in combinatie met het hydrologisch beheer (tegengaan
 1547 onnatuurlijk afvoerregime) is de basis om de potentie volledig tot zijn recht te laten komen. Voor
 1548 het natuurlijk afvoerregime is Vlaanderen afhankelijk van het bovenstrooms gevoerde beheer.

1549 **Trends**

1550 Zo'n 50 jaar geleden kwam de waterhabitat voor in de Kempense beken die van het Kempens
 1551 plateau naar de Maas stroomden. In de Maas zelf kwam de habitat niet voor, terwijl ze in de
 1552 Grensmaas sterk in de lift zit de afgelopen 10 jaar; Rivierfonteinkruid heeft ondertussen het
 1553 volledige Maastraject gekoloniseerd en ook Vlottende waterranonkel is nu terug ruimer verbreid
 1554 aanwezig, naast een reeks soorten van traagstromende wateren.

1555 *Tabel 0-6. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale*
 1556 *beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) <3260> <Submontane en laagland rivieren met vegetaties*
 1557 *behorend tot het Ranunculion fluitans en het Callitricho-Batrachion>*

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	0	0	0
Deelgebied 2	0	0	0,1
Deelgebied 3	0,05	0	1
Deelgebied 4	0	0	0
Deelgebied 6	0	0	0
Deelgebied 7	0	0	0
Deelgebied 8	0	0	0,1
Deelgebied 9	0,05	0	0,1
Deelgebied 10	0	0	0
Deelgebied 11	0	0	0,2
Deelgebied 12	0	0	0,2
Deelgebied 13	0	0	2,2
Totaal	0	100	3,9

1558

1559 **Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen**

1560 *Tabel 0-7. Beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatcomplex) 3260 Submontane en laagland rivieren*
 1561 *met vegetaties behorend tot het Ranunculion fluitans en het Callitriche-Batrachion*

3260	BE2200037	
Habitatstructuur	<i>Helofyten</i> : < 30% aan Riet, Lisdodde, Grote egelskop, Liesgras,...	overal voldoende tot goed
	<i>Vertikale structuur</i> : zowel drijvend en wortelende vegetatie als ondergedoken vegetatie en helofyten	overal voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Sleutelsoorten</i> : Rivierfonteinkruid frequent aanwezig met nog verschillende soorten occasioneel aanwezig: Vlottende waterranonkel, Kribbenmos, Puntig-, Stomp-en Doorgroeid fonteinkruid	overal voldoende tot goed
Verstoring	<i>Eutrofiëringsindicatoren</i> : Schede-, Haarfonteinkruid, Draad- en Darmwier 10-30%	overal voldoende tot goed
	<i>Invasieve soorten</i> : Smalle waterpest < 10%	overal voldoende tot goed
Faunabeoordeling	<i>Lengte Rivier</i> : De habitat komt over een lengte van 24 km voor in de Grensmaas (totaal 40-45 km) < 25 km. In de Maas zijn volgende voor dit habitattype kenmerkende soorten waargenomen :Zalm (enkel doortrekkers), Rivierdonderpad, Bittervoorn, Kleine modderkruiper, Rivierrombout (nog geen voortplanting vastgesteld), Bosbeekjuffer, Beekrombout, Kleine tanglibel (nog geen voortplanting vastgesteld), Weidebeekjuffer, Bever, Otter (Zwervers), IJsvogel. Een populatie van Gaffellibel komt in Nederland dicht bij de Maas voor. Deze soort is in de toekomst terug te verwachten aan de Maas.	Deels gedegradeerd

1562

1563 **Conclusie actuele staat van instandhouding**

1564 Verspreid over een lengte van 24 km komen vegetatievlekken van de habitat voor in smalle
 1565 stroken. Verstoring van het natuurlijke afvoerregime geldt als belangrijkste beperkende factor voor
 1566 het voorkomen, maar ook het effect van (tijdelijk) slechte milieuomstandigheden speelt een rol.
 1567 Over de hele lengte van de Maas is dit habitattype in een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van
 1568 instandhouding' op basis van de faunabeoordeling. Van de habitattypische soorten Zalm, Rivierprik,
 1569 Otter, Rivierrombout, Kleine tanglibel en Gaffellibel ontbreken kernpopulaties.

1570 Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een 'gedeeltelijk aangetaste' actuele staat van
 1571 instandhouding bevindt.

1572 Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of
 1573 habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabellen.

1574 Tabel 0. 8. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 3260 (Submontane en laagland
 1575 rivieren met vegetaties behorend tot het *Ranunculion fluitans* en het *Callitricho-Batrachion*) buiten SBZ-H
 1576 BE2200037. Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit gebied worden niet onderscheiden.

3260	BE2200037	
Habitatstructuur	<i>Helofyten</i> : < 30% aan Riet, Lisdodde, Grote egelskop, Liesgras,...	A
	<i>Vertikale structuur</i> : zowel drijvend en wortelende vegetatie als ondergedoken vegetatie en helofyten	A
Vegetatie	<i>Sleutelsoorten</i> : Rivierfonteinkruid is frequent aanwezig. Daarnaast zijn Vlottende waterranonkel, Kribbenmos, Puntig-, Stomp-en Doorgroeid fonteinkruid occasioneel aanwezig.	B
Verstoring	<i>Eutrofiëringsindicatoren</i> : Schede- en Haarfonteinkruid, Draad- en Darmwier bedekken 10-30%	B
	<i>Invasieve soorten</i> : Smalle waterpest bedekt < 10%	B
Faunabeoordeling	<i>Lengte Rivier</i> : De habitat komt over een lengte van 24 km voor in de Grensmaas (totaal 40-45 km) < 25 km. In de Maas zijn volgende voor dit habitatype kenmerkende soorten waargenomen : Zalm (enkel doortrekkers), Rivierdonderpad, Bittervoorn, Kleine modderkruiper, Rivierrombout (nog geen voortplanting vastgesteld), Bever, Bosbeekjuffer, Beekrombout, Kleine tanglibel (nog geen voortplanting vastgesteld), Weidebeekjuffer, Otter (Zwervers), IJsvogel. Een populatie van Gaffellibel komt in Nederland dicht bij de Maas voor. Deze soort is in de toekomst terug te verwachten aan de Maas.	C

1577

1578 **Belangrijke bemerking** De Beoordeling is gebaseerd op het voorkomen van dit habitat buiten
 1579 SBZ. De rivierbedding van de Maas is niet aangemeld als SBZ.

1580

1581 Tabel 0-9. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor complex van de habitatype
 1582 3260 Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het *Ranunculion fluitans* en het *Callitricho-*
 1583 *Batrachion*

1584

Tabel. Beoordeling van de staat van instandhouding van habitats per deelgebied en voor het totale Europees te beschermen gebied.		
Deelgebied	Gemiddelde van heel de Maas	Conclusies gebied
totale opp vh deelgebied		
Habitat 3260		
Oppervlakte-aandeel		

Habitatstructuur		
Helofyten	A	Overal voldoende tot goed
Vertikale structuur	A	Overal voldoende tot goed
Verstoring		
Eutrofiëringsindicatoren	A	Overal voldoende tot goed
Invasieve exoten	B	Overal voldoende tot goed
Vegetatie		
Aantal sleutelsoorten	B	Overal voldoende tot goed
Faunabeoordeling		
	C	Overwegend gedegradeerd

1585

1586 **Ecologische doelstellingen**

1587 Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor dit
1588 habitatype worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

opervlakte doelstelling	Actueel: voorkomen van individuele habitatvlekken over een potentiële oppervlakte van 22 ha in het zomerbed (buiten SBZ). + toename door omvorming en herstel van het habitat door verbetering van de habitatkwaliteit. Einddoel: voorkomen van individuele habitatvlekken over een potentiële oppervlakte van 38 ha
kwaliteitsdoelstelling	• Herstel van het dynamisch riviersysteem • Minstens 1 sleutelsoort frequent aanwezig • Helder water en beperkte beschaduwing • Orthofosfaat-fosfor > 120µg/l

1589

1590 **3270 - Rivieren met slikoevers met vegetaties behorend tot het**
1591 **Chenopodietum rubri p.p. en Bidention p.p.**

1592

1593 **Het actuele voorkomen**

1594 Dit habitattype komt voor in 9 van de 12 deelgebieden op grindbanken, in stroomgeuilmilieu's, op
1595 tijdelijke (slib)afzettingen als op de oevers van grindplassen. In 5 van deze deelgebieden gaat het
1596 slechts over beperkte oppervlaktes van ongeveer een halve hectare. Ook buiten het SBZ komt dit
1597 habitattype op verschillende plaatsen voor.

1598 Voor de actuele verspreiding van dit habitat verwijzen we naar Kaart 5.1 tot 5.12.

1599 **Potenties**

1600 Met het Grensmaasproject worden op grote schaal de natuurlijke oeverzones met grindbanken en
1601 zandafzettingen hersteld, waardoor goede potenties voor de ontwikkeling van de habitat ontstaan.
1602 Vooral in het ongestuwde deel, maar ook in het gestuwde deel van de Maas zijn kansen aanwezig
1603 voor herstel of ontwikkeling van het habitattype door verwijdering van kunstmatige
1604 oeververdediging en herstel van natuurlijke overstromingsgebieden.

1605 **Trends**

1606 Enerzijds is er een positieve trend wat betreft oppervlakte van het habitattype t.o.v. 1994
1607 (oppervlakte bij aanmelding) door uitvoering van het Grensmaasproject. Anderzijds is de kwaliteit
1608 nog onvoldoende gezien de sterke peilfluctuaties bij laagwater, die te frequente verstoringen
1609 veroorzaken voor vegetatieontwikkeling.

1610 *Tabel 0. 10. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale*
1611 *beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 3270 - Rivieren met slikoevers met vegetaties behorend tot*
1612 *het Chenopodietum rubri p.p. en Bidention p.p.*

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	0	0	0
Deelgebied 2	0	0	0
Deelgebied 3	0,81	5,91	0,1
Deelgebied 4	0,12	0,87	0
Deelgebied 6	2,21	16,14	0
Deelgebied 7	1,58	11,54	0
Deelgebied 8	4	29,21	2,5
Deelgebied 9	0	0	0
Deelgebied 10	0,31	2,26	0
Deelgebied 11	0,46	3,36	2,8
Deelgebied 12	1,9	13,87	0,1
Deelgebied 13	2,3	16,8	0,9

Totaal	13,69	100	6,4
--------	-------	-----	-----

1613

1614 **Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen**

1615 *Tabel 0-11. Beoordeling van criteria en indicatoren voor 3270 - Rivieren met slikoevers met vegetaties*
 1616 *behorend tot het Chenopodietum rubri p.p. en Bidention p.p.*

3270	BE2200037	
Habitatstructuur	<i>Dynamiek</i> : Onnatuurlijke rivierdynamiek	Overwegend gedegradeerd
	<i>Natuurvreemde structuurelementen</i> : Breukstenen aanwezig	Overwegend voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Soortenrijkdom sleutelsoorten</i> : de meeste hebben een grote soortenrijkdom, de andere dan weer helemaal niet	Overal voldoende tot goed
	<i>Aandeel sleutelsoorten</i> : in sommige delen zijn er wel een hoog aantal soorten maar in lage aantallen	Deels voldoende tot goed
Verstoring	<i>Invasieve exoten</i> : Grote watervanell is wel aanwezig in de Oude Maas (Deelgebied 7) maar momenteel nog in kleine aantallen	Overal voldoende tot goed
Faunabeoordeling	<i>Oppervlakte</i> : gemiddeld redelijk kleine oppervlakten <i>In dit habitat is rijke ongewervelde fauna zoals Loopkevers (Dyschirius spec., Elaphrus spec., Bembidion spec.) Kortschildkevers (Stenus spec.), Oeverwantsen (Salda spec., Saldula spec.) Slankpootvliegen en zweefvliegen. Deze vormen dan weer op hun beurt een voedselbron voor broedende steltlopers en insectenetende moerasvogels</i>	Overwegend voldoende tot goed

1617

1618 **Conclusie actuele staat van instandhouding**

1619 Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een 'Gedeeltelijk aangetaste' actuele staat van
 1620 instandhouding bevindt omwille van de onnatuurlijke waterpeildynamiek (pieken van
 1621 waterkrachtcentrales in laagwatersituatie).

1622 Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of
 1623 habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabellen.

1624 *Tabel 0 .12. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 3270 (Rivieren met slikoevers met*
 1625 *vegetaties behorend tot het Chenopodietum rubri p.p. en Bidention p.p.) in SBZ-H BE2200037 Deelgebied 3.*
 1626 *Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet onderscheiden.*

3270	BE2200037	
Habitatstructuur	<i>Dynamiek</i> : Natuurlijke rivierdynamiek	C
	<i>Natuurvreemde structuurelementen</i> : Breukstenen aanwezig	C
Vegetatie	<i>Soortenrijkdom sleutelsoorten</i> : > 6 sleutelsoorten	A

	<i>Aandeel sleutelsoorten</i> : abundant	A
Verstoring	<i>Invasieve exoten</i> : afwezig	A
Faunabeoordeling	Oppervlakte : 0,5-5ha In dit habitat is rijke ongewervelde fauna zoals Loopkevers (Dyschirius spec., Elaphrus spec., Bembidion spec.) Kortschildkevers (Stenus spec.), Oeverwantsen (Salda spec., Saldula spec.) Slankpootvliegen en zweefvliegen. Deze vormen dan weer op hun beurt een voedselbron voor broedende steltlopers en insectenetende moerasvogels	B

1627

1628 *Tabel 0. 13. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 3270 (Rivieren met slikoevers met*
1629 *vegetaties behorend tot het Chenopodietum rubri p.p. en Bidention p.p.) in SBZ-H BE2200037 Deelgebied 4.*
1630 *Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet onderscheiden.*

3270	BE2200037	
Habitatstructuur	<i>Dynamiek</i> : Natuurlijke rivierdynamiek	C
	<i>Natuurvreemde structuurelementen</i> : Breukstenen aanwezig	C
Vegetatie	<i>Soortenrijkdom sleutelsoorten</i> : de meeste hebben een grote soortenrijkdom, de andere dan weer helemaal niet	A
	<i>Aandeel sleutelsoorten</i> : bedekking is > fequent	A
Verstoring	<i>Invasieve exoten</i> : Grote waternavel is wel aanwezig in de Oude Maas (Deelgebied 7) maar momenteel nog met een lage bedekking	A
Faunabeoordeling	Oppervlakte : habitatvlekken zijn < 5 ha In dit habitat heeft een rijke ongewervelde fauna met verschillende soorten loopkevers (Dyschirius spec., Elaphrus spec., Bembidion spec.), kortschildkevers (Stenus spec.), oeverwantsen (Salda spec., Saldula spec.), slankpootvliegen en zweefvliegen. Deze vormen een voedselbron voor insectenetende steltlopers en moerasvogels.	C

1631

1632 *Tabel 0 -14. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 3270 (Rivieren met slikoevers met*
1633 *vegetaties behorend tot het Chenopodietum rubri p.p. en Bidention p.p.) in SBZ-H BE2200037 Deelgebied 6.*
1634 *Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet onderscheiden.*

3270	BE2200037	
Habitatstructuur	<i>Dynamiek</i> : Natuurlijke rivierdynamiek	C
	<i>Natuurvreemde structuurelementen</i> : Breukstenen afwezig	A
Vegetatie	<i>Soortenrijkdom sleutelsoorten</i> : de meeste hebben een grote soortenrijkdom, de andere dan weer helemaal niet	A
	<i>Aandeel sleutelsoorten</i> : in sommige delen zijn er wel een hoog aantal soorten maar in lage aantallen	C

Verstoring	<i>Invasieve exoten</i> : Grote waternavel is wel aanwezig in de Oude Maas (Deelgebied 7) maar momenteel nog in kleine aantallen	A
Faunabeoordeling	<i>Oppervlakte</i> : gemiddeld redelijk kleine oppervlakten	B
	<i>In dit habitat is rijke ongewervelde fauna zoals Loopkevers (Dyschirius spec., Elaphrus spec., Bembidion spec.) Kortschildkevers (Stenus spec.), Oeverwantsen (Salda spec., Saldula spec.) Slankpootvliegen en zweefvliegen. Deze vormen dan weer op hun beurt een voedselbron voor broedende steltlopers en insectenetende moerasvogels</i>	

1635

1636 *Tabel 0 -15. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 3270 (Rivieren met slikoevers met*
1637 *vegetaties behorend tot het Chenopodietum rubri p.p. en Bidention p.p.) in SBZ-H BE2200037 Deelgebied 7.*
1638 *Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet onderscheiden.*

3270	BE2200037	
Habitatstructuur	<i>Dynamiek</i> : Natuurlijke rivierdynamiek	C
	<i>Natuurvreemde structuurelementen</i> : Breukstenen afwezig	A
Vegetatie	<i>Soortenrijkdom sleutelsoorten</i> : de meeste hebben een grote soortenrijkdom, de andere dan weer helemaal niet	A
	<i>Aandeel sleutelsoorten</i> : bedekking is < frequent	C
Verstoring	<i>Invasieve exoten</i> : Grote waternavel is wel aanwezig in de Oude Maas (Deelgebied 7) maar momenteel nog in kleine aantallen	B
Faunabeoordeling	<i>Oppervlakte</i> : gemiddeld redelijk kleine oppervlakten	
	<i>In dit habitat is rijke ongewervelde fauna zoals Loopkevers (Dyschirius spec., Elaphrus spec., Bembidion spec.) Kortschildkevers (Stenus spec.), Oeverwantsen (Salda spec., Saldula spec.) Slankpootvliegen en zweefvliegen. Deze vormen dan weer op hun beurt een voedselbron voor broedende steltlopers en insectenetende moerasvogels</i>	B

1639

1640 *Tabel 0 -16. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 3270 (Rivieren met slikoevers met*
1641 *vegetaties behorend tot het Chenopodietum rubri p.p. en Bidention p.p.) in SBZ-H BE2200037 Deelgebied 8.*
1642 *Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet onderscheiden.*

3270	BE2200037	
Habitatstructuur	<i>Dynamiek</i> : Natuurlijke rivierdynamiek	A
	<i>Natuurvreemde structuurelementen</i> : Breukstenen afwezig	A
Vegetatie	<i>Soortenrijkdom sleutelsoorten</i> : de meeste hebben een grote soortenrijkdom, de andere dan weer helemaal niet	A
	<i>Aandeel sleutelsoorten</i> : in sommige delen zijn er wel een hoog aantal soorten maar in lage aantallen	A
Verstoring	<i>Invasieve exoten</i> : Grote waternavel is wel aanwezig in de Oude Maas (Deelgebied 7) maar momenteel nog in kleine aantallen	A

Faunabeoordeling

Oppervlakte : gemiddeld redelijk kleine oppervlakten

B

In dit habitat is rijke ongewervelde fauna zoals Loopkevers (*Dyschirius spec.*, *Elaphrus spec.*, *Bembidion spec.*) Kortschildkevers (*Stenus spec.*), Oeverwantsen (*Salda spec.*, *Saldula spec.*) Slankpootvliegen en zweefvliegen. Deze vormen dan weer op hun beurt een voedselbron voor broedende steltlopers en insectenetende moerasvogels

1643 Tabel 0 -17. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 3270 (Rivieren met slikoevers met
1644 vegetaties behorend tot het *Chenopodietum rubri p.p.* en *Bidention p.p.*) in SBZ-H BE2200037 Deelgebied 10.
1645 Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet onderscheiden.

3270	BE2200037	
Habitatstructuur	Dynamiek : Natuurlijke rivierdynamiek	C
	Natuurvreemde structuurelementen : Breukstenen afwezig	A
Vegetatie	Soortenrijkdom sleutelsoorten : de meeste hebben een grote soortenrijkdom, de andere dan weer helemaal niet	C
	Aandeel sleutelsoorten : in sommige delen zijn er wel een hoog aantal soorten maar in lage aantallen	C
Verstoring	Invasieve exoten : Grote waternavel is wel aanwezig in de Oude Maas (Deelgebied 7) maar momenteel nog in kleine aantallen	A
Faunabeoordeling	Oppervlakte : gemiddeld redelijk kleine oppervlakten In dit habitat is rijke ongewervelde fauna zoals Loopkevers (<i>Dyschirius spec.</i> , <i>Elaphrus spec.</i> , <i>Bembidion spec.</i>) Kortschildkevers (<i>Stenus spec.</i>), Oeverwantsen (<i>Salda spec.</i> , <i>Saldula spec.</i>) Slankpootvliegen en zweefvliegen. Deze vormen dan weer op hun beurt een voedselbron voor broedende steltlopers en insectenetende moerasvogels	C

1646

1647 Tabel 0 -18. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 3270 (Rivieren met slikoevers met
1648 vegetaties behorend tot het *Chenopodietum rubri p.p.* en *Bidention p.p.*) in SBZ-H BE2200037 Deelgebied 11.
1649 Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet onderscheiden.

3270	BE2200037	
Habitatstructuur	Dynamiek : Natuurlijke rivierdynamiek	C
	Natuurvreemde structuurelementen : Breukstenen aanwezig	C
Vegetatie	Soortenrijkdom sleutelsoorten : de meeste hebben een grote soortenrijkdom, de andere dan weer helemaal niet	A
	Aandeel sleutelsoorten : in sommige delen zijn er wel een hoog aantal soorten maar in lage aantallen	A
Verstoring	Invasieve exoten : Grote waternavel is wel aanwezig in de Oude Maas (Deelgebied 7) maar momenteel nog in kleine aantallen	A
Faunabeoordeling	Oppervlakte : gemiddeld redelijk kleine oppervlakten In dit habitat is rijke ongewervelde fauna zoals Loopkevers (<i>Dyschirius spec.</i> , <i>Elaphrus spec.</i> , <i>Bembidion spec.</i>) Kortschildkevers (<i>Stenus spec.</i>), Oeverwantsen (<i>Salda spec.</i> , <i>Saldula spec.</i>) Slankpootvliegen en zweefvliegen. Deze vormen dan weer op hun beurt een voedselbron voor	C

1650

1651 Tabel 0 -19. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 3270 (Rivieren met slikoevers met
1652 vegetaties behorend tot het *Chenopodietum rubri* p.p. en *Bidention* p.p.) in SBZ-H BE2200037 Deelgebied 12.
1653 Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet onderscheiden.

3270	BE2200037	
Habitatstructuur	Dynamiek : Natuurlijke rivierdynamiek	C
	Natuurvreemde structuurelementen : Breukstenen afwezig	C
Vegetatie	Soortenrijkdom sleutelsoorten : de meeste hebben een grote soortenrijkdom, de andere dan weer helemaal niet	A
	Aandeel sleutelsoorten : in sommige delen zijn er wel een hoog aantal soorten maar in lage aantallen	B
Verstoring	Invasieve exoten : Grote waternavel is wel aanwezig in de Oude Maas (Deelgebied 7) maar momenteel nog in kleine aantallen	A
Faunabeoordeling	Oppervlakte : gemiddeld redelijk kleine oppervlakten In dit habitat is rijke ongewervelde fauna zoals Loopkevers (<i>Dyschirius spec.</i> , <i>Elaphrus spec.</i> , <i>Bembidion spec.</i>) Kortschildkevers (<i>Stenus spec.</i>), Oeverwantsen (<i>Salda spec.</i> , <i>Saldula spec.</i>) Slankpootvliegen en zweefvliegen. Deze vormen dan weer op hun beurt een voedselbron voor broedende steltlopers en insectenetende moerasvogels	B

1654

1655 Tabel 0 -20. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 3270 (Rivieren met slikoevers met
1656 vegetaties behorend tot het *Chenopodietum rubri* p.p. en *Bidention* p.p.) in SBZ-H BE2200037 Deelgebied 13.
1657 Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet onderscheiden.

3270	BE2200037	
Habitatstructuur	Dynamiek : Natuurlijke rivierdynamiek	A
	Natuurvreemde structuurelementen : Breukstenen afwezig	A
Vegetatie	Soortenrijkdom sleutelsoorten : de meeste hebben een grote soortenrijkdom, de andere dan weer helemaal niet	B
	Aandeel sleutelsoorten : in sommige delen zijn er wel een hoog aantal soorten maar in lage aantallen	C
Verstoring	Invasieve exoten : Grote waternavel is wel aanwezig in de Oude Maas (Deelgebied 7) maar momenteel nog in kleine aantallen	A
Faunabeoordeling	Oppervlakte : gemiddeld redelijk kleine oppervlakten In dit habitat is rijke ongewervelde fauna zoals Loopkevers (<i>Dyschirius spec.</i> , <i>Elaphrus spec.</i> , <i>Bembidion spec.</i>) Kortschildkevers (<i>Stenus spec.</i>), Oeverwantsen (<i>Salda spec.</i> , <i>Saldula spec.</i>) Slankpootvliegen en zweefvliegen. Deze vormen dan weer op hun beurt een voedselbron voor broedende steltlopers en insectenetende moerasvogels	C

1658

1659 *Tabel 0-21. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor complex van het*
 1660 *habitattype 3270 - Rivieren met slikoevers met vegetaties behorend tot het Chenopodietum rubri p.p. en*
 1661 *Bidention p.p.*

Tabel. Beoordeling van de staat van instandhouding van habitats per deelgebied en voor het totale Europees te beschermen gebied.										
Deelgebied	3	4	6	7	8	10	11	12	13	Tot. alle gebieden
totale opp vh deelgebied	84,6 7	19,7 7	29,6 2	11,0 5	204,5 0	9,9 5	33,1 5	25,0 5	68,9 1	4884,00
Habitat 3270	0,81	0,12	2,21	1,58	4	0,3 1	0,46	1,9	2,3	13,69
Oppervlakte-aandeel	5,91	0,87	16,1 4	11,5 4	29,21	2,2 6	3,36	13,8 7	16,8 0	100,00
										Conclusies gebied
Habitatstructuur										
Dynamiek	C	C	C	C	A	C	C	C	A	Overwegend gedegradeerd
Natuurvreemde structuurelementen	C	C	A	A	A	C	C	C	A	Overwegend voldoende tot goed
Verstoring										
Invasieve exoten	A	A	A	B	A	A	A	A	A	Overal voldoende tot goed
Vegetatie										
Aantal sleutelsoorten	A	A	A	A	A	C	A	A	B	Overal voldoende tot goed
Aandeel sleutelsoorten	A	A	C	C	A	C	A	B	C	Deels voldoende tot goed
Faunabeoordeling	B	C	B	B	B	C	C	B	C	Overwegend voldoende tot goed

1662 **Ecologische doelstellingen**

1663 Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor dit
 1664 habitattype worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

opervlakte doelstelling	Winterbed: Actueel: 13,5 ha aanwezig binnen SBZ in de deelgebieden 3,4,6, 7, 8, 10, 11, 12 en 13. + 5 ha door omvorming in de deelgebieden 11,3, 4, 12, 8 en 13 Einddoel: 18,5 ha Zomerbed: Actueel: voorkomen van individuele habitatvlekken over een potentiële oppervlakte van 51 ha Behoud van de actuele oppervlakte habitatvlekken (51 ha) over een grotere potentiële oppervlakte (70 ha). Einddoel: voorkomen van individuele habitatvlekken van 51 ha verspreid over een potentiële oppervlakte van 70 ha die reeds aanwezig zijn door de Maaswerken
Kwaliteits doelstelling	• herstel van het dynamisch riviersysteem (zie hoger) • breukstenen minder dan 30% in het zomerbed van de rivier • ligging van de habitatvlek in de overstromingsinvloed • onverstoorde sedimentafzetting met natuurlijk substraat • geschikt leefgebied voor habitattypische soorten van zand- en grindbanken • geschikt foerageergebied voor broedende steltlopers en insectenetende moerasvogels • voldoende lange laagwaterperiode voor de ontwikkeling van deze vegetaties. • maximale aaneensluiting van grindige oevers en natuurlijk beheerde oeverstroken om migratie voor minder mobiele soorten toe te laten • sterk schommelende waterpeilen in de plassen voor behoud van voldoende dynamiek • minstens 4 sleutelsoorten aanwezig • onverstoorde sedimentafzetting goede waterkwaliteit

1665

1666

6120 - Kalkminnend grasland op dorre zandbodem

1667

Het actuele voorkomen

1668

Dit habitattype komt voor in 7 van de 12 deelgebieden. Ook buiten het SBZ is het habitattype aanwezig op enkele dijken en bermen.

1669

1670

Voor de actuele verspreiding van dit habitat verwijzen we naar Kaart 5.1 tot 5.12.

1671

Potenties

1672

Het verspreidingsgebied is beperkt tot het overstromingsgebied van de Maas. De indijking heeft een groot aandeel van het natuurlijke verspreidingsgebied afgesneden. In de huidige situatie liggen fragmenten zowel binnen als buiten het winterbed van de Maas. Binnen het winterbed ontstaat er wel ruimte voor ontwikkeling van dit habitattype. Volgens ECODYN zijn er potenties mogelijk van ongeveer 64 ha binnen SBZ.

1673

1674

1675

1676

1677

Door afgravingen/of verlaging van zomerdijken kan de natuurlijke overstromingsfrequentie en – kracht in het winterbed hersteld worden.

1678

1679 **Trends**

1680 Met het in natuurbeheer nemen van vele oeverterreinen in het gebied, is er recent een positieve
 1681 trend aanwezig, die de zeer sterk negatieve trend van het habitatype in de terreinen onder
 1682 landbouwgebruik stilaan ombuigt.

1683

1684 *Tabel 0 -22. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale*
 1685 *beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 6120 - Kalkminnend grasland op dorre zandbodem*

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	0	0	
Deelgebied 2	0,61	0,98	
Deelgebied 3	3,53	5,72	
Deelgebied 4	0,12	0,19	
Deelgebied 6	0,31	0,50	
Deelgebied 7	0	0	
Deelgebied 8	26,6	43,16	
Deelgebied 9	2,76	4,47	
Deelgebied 10	0	0	
Deelgebied 11	0	0	
Deelgebied 12	7,5	12,16	
Deelgebied 13	20,2	32,77	
Totaal	61,63	100	64

1686

1687 **Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen**

1688 *Tabel 0 -23. Beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatcomplex 6120 - Kalkminnend*
 1689 *grasland op dorre zandbodem*

6120	BE2200037	
Habitatstructuur	Naakte bodem : 5-30%	Overwegend voldoende tot goed
Verstoring	Vergrast : < 30%	Overal voldoende tot goed
	Geruderaliseerd : < 10%	Overal voldoende tot

		goed
	Verbost/ Verstruweeld : 5-10%	Overwegend voldoende tot goed
	Verbraamd : 5-30%	Overwegend voldoende tot goed
	Vermost: < 70%	Overal voldoende tot goed
Vegetatie	Soortenrijkdom : ≥ 8 sleutelsoorten aanwezig	Overal voldoende tot goed
	Bedekking sleutelsoorten : 10-30%	Overwegend voldoende tot goed
Faunabeoordeling	Oppervlakte : 0,2-30ha <i>Als kenmerkende soorten zijn : Blauwvleugelsprinkhaan, Kalkdoorntje, Bastaardloopkever, warmteminnende wilde bijen en graafwespen, Gouden sprinkhaan, Greppelsprinkhaan, Bruin blauwtje, Koninginnepage, Oranje en Gele luzernevlinder, Geelgors, Roodborsttapuit, Grauwe klauwier waargenomen. Voor dit habitat komen Veldparelmoervlinder en Grauwe gors(plaatselijk uitgestorven) ook nog in aanmerking.</i>	Overwegend gedegradеerd

1690

1691 **Conclusie actuele staat van instandhouding**

1692 Aangezien de oppervlakte habitat te klein en versnipperd is, ontbreken vaak populaties van
 1693 habitattypsische soorten. Een negatieve trend wat betreft verbraming en vervilting met mos werd
 1694 vastgesteld in Hocht Bampd en vergrassing in De Krauw na een periode van 4 jaar zonder
 1695 overstroming en/of beheer.

1696 Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een 'gedeeltelijk aangetaste' actuele staat van
 1697 instandhouding bevindt.

1698 Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of
 1699 habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabellen.

1700 *Tabel 0 -24. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 6120 (Kalkminnend grasland op*
 1701 *dorre zandbodem in SBZ-H BE2200037 Deelgebied 2. Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied*
 1702 *worden niet onderscheiden.*

1703

6120	BE2200037	
Habitatstructuur	Naakte bodem : 5-30%	C
Verstoring	Vergrast : < 30%	C

	Geruderaliseerd : < 10%	A
	Verbost/ Verstruweeld : 5-10%	A
	Verbraamd : 5-30%	A
	Vermost: < 70%	A
Vegetatie	Soortenrijkdom : ≥ 8 sleutelsoorten aanwezig	B
	Bedekking sleutelsoorten : 10-30%	C
Faunakarakteristieken en -beoordeling	Oppervlakte : 0,2-30ha <i>Als kenmerkende soorten zijn : Blauwvleugelsprinkhaan, Kalkdoorntje, Bastaardloopkever, warmteminnende wilde bijen en graafwespen, Gouden sprinkhaan, Greppelsprinkhaan, Bruin blauwtje, Koninginnepage, Oranje en Gele luzernevlinder, Geelgors, Roodborsttapuit, Grauwe klauwier waargenomen. Voor dit habitat komen Veldparelmoervlinder en Grauwe gors(plaatselijk uitgestorven) ook nog in aanmerking.</i>	C
Globale beoordeling	Voldoende lokale staat van instandhouding. Maar de oppervlakte en de totale bedekking van de sleutelsoorten is ondermaats.	

1704

1705 *Tabel 0 -25. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 6120 (Kalkminnend grasland op*
1706 *dorre zandbodem in SBZ-H BE2200037 Deelgebied 3. Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied*
1707 *worden niet onderscheiden.*

1708

6120	BE2200037	
Habitatstructuur	Naakte bodem : 5-30%	B
Verstoring	Vergrast : < 30%	B
	Geruderaliseerd : < 10%	A
	Verbost/ Verstruweeld : 5-10%	A
	Verbraamd : 5-30%	C
	Vermost: < 70%	A
Vegetatie	Soortenrijkdom : ≥ 8 sleutelsoorten aanwezig	B
	Bedekking sleutelsoorten : 10-30%	C
Faunakarakteristieken en -beoordeling	Oppervlakte : 0,2-30ha <i>Als kenmerkende soorten zijn : Blauwvleugelsprinkhaan, Kalkdoorntje, Bastaardloopkever, warmteminnende wilde bijen en graafwespen, Gouden sprinkhaan, Greppelsprinkhaan, Bruin blauwtje, Koninginnepage, Oranje en Gele luzernevlinder, Geelgors, Roodborsttapuit, Grauwe klauwier waargenomen. Voor dit habitat komen Veldparelmoervlinder en Grauwe gors(plaatselijk uitgestorven) ook nog in aanmerking.</i>	C
Globale beoordeling	Voldoende lokale staat van instandhouding. Maar de oppervlakte en de totale bedekking van de sleutelsoorten is ondermaats.	

1709

1710 *Tabel 0 -26.Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 6120 (Kalkminnend grasland op*
 1711 *dorre zandbodem in SBZ-H BE2200037 Deelgebied 4. Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied*
 1712 *worden niet onderscheiden.*

1713

6120	BE2200037	
Habitatstructuur	Naakte bodem : 5-30%	B
Verstoring	Vergrast : < 30%	A
	Geruderaliseerd : < 10%	A
	Verbost/ Verstruweeld : 5-10%	A
	Verbraamd : 5-30%	A
	Vermost: < 70%	A
Vegetatie	Soortenrijkdom : ≥ 8 sleutelsoorten aanwezig	A
	Bedekking sleutelsoorten : 10-30%	A
Faunakarakteristieken en -beoordeling	<i>Oppervlakte : 0,2-30ha</i> <i>Als kenmerkende soorten zijn : Blauwvleugelsprinkhaan, Kalkdoorntje, Bastaardloopkever, warmteminnende wilde bijen en graafwespen, Gouden sprinkhaan, Greppelsprinkhaan, Bruin blauwtje, Koninginnepage, Oranje en Gele luzernevlinder, Geelgors, Roodborsttapuit, Grauwe klauwier waargenomen. Voor dit habitat komen Veldparelmoervlinder en Grauwe gors(plaatselijk uitgestorven) ook nog in aanmerking.</i>	C
Globale beoordeling	Voldoende lokale staat van instandhouding. Maar de oppervlakte en de totale bedekking van de sleutelsoorten is ondermaats.	

1714

1715 *Tabel 0 -27.Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 6120 (Kalkminnend grasland op*
 1716 *dorre zandbodem in SBZ-H BE2200037 Deelgebied 6. Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied*
 1717 *worden niet onderscheiden.*

1718

6120	BE2200037	
Habitatstructuur	Naakte bodem : 5-30%	C
Verstoring	Vergrast : < 30%	A
	Geruderaliseerd : < 10%	A
	Verbost/ Verstruweeld : 5-10%	C
	Verbraamd : 5-30%	B
	Vermost: < 70%	A

Vegetatie	Soortenrijkdom : ≥ 8 sleutelsoorten aanwezig	A
	Bedekking sleutelsoorten : 10-30%	B
Faunakarakteristieken en -beoordeling	Oppervlakte : 0,2-30ha	C
	<i>Als kenmerkende soorten zijn : Blauwvleugelsprinkhaan, Kalkdoortje, Bastaardloopkever, warmteminnende wilde bijen en graafwespen, Gouden sprinkhaan, Greppelsprinkhaan, Bruin blauwtje, Koninginnepage, Oranje en Gele luzernevlinder, Geelgors, Roodborsttapuit, Grauwe klauwier waargenomen. Voor dit habitat komen Veldparelmoervlinder en Grauwe gors(plaatselijk uitgestorven) ook nog in aanmerking.</i>	
Globale beoordeling	Voldoende lokale staat van instandhouding. Maar de oppervlakte en de totale bedekking van de sleutelsoorten is ondermaats.	

1719

1720 *Tabel 0 -28. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 6120 (Kalkminnend grasland op*
 1721 *dorre zandbodem in SBZ-H BE2200037 Deelgebied 8. Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied*
 1722 *worden niet onderscheiden.*

1723

6120	BE2200037	
Habitatstructuur	Naakte bodem : 5-30%	B
Verstoring	Vergrast : $< 30\%$	A
	Geruderaliseerd : $< 10\%$	A
	Verbost/ Verstruweeld : 5-10%	B
	Verbraamd : 5-30%	A
	Vermost: $< 70\%$	A
Vegetatie	Soortenrijkdom : ≥ 8 sleutelsoorten aanwezig	A
	Bedekking sleutelsoorten : 10-30%	A
Faunakarakteristieken en -beoordeling	Oppervlakte : 0,2-30ha	C
	<i>Als kenmerkende soorten zijn : Blauwvleugelsprinkhaan, Kalkdoortje, Bastaardloopkever, warmteminnende wilde bijen en graafwespen, Gouden sprinkhaan, Greppelsprinkhaan, Bruin blauwtje, Koninginnepage, Oranje en Gele luzernevlinder, Geelgors, Roodborsttapuit, Grauwe klauwier waargenomen. Voor dit habitat komen Veldparelmoervlinder en Grauwe gors(plaatselijk uitgestorven) ook nog in aanmerking.</i>	
Globale beoordeling	Voldoende lokale staat van instandhouding. Maar de oppervlakte en de totale bedekking van de sleutelsoorten is ondermaats.	

1724

1725 *Tabel 0 -29. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 6120 (Kalkminnend grasland op*
 1726 *dorre zandbodem in SBZ-H BE2200037 Deelgebied 9. Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied*
 1727 *worden niet onderscheiden.*

6120	BE2200037	
Habitatstructuur	Naakte bodem : 5-30%	B
Verstoring	Vergrast : < 30%	A
	Geruderaliseerd : < 10%	A
	Verbost/ Verstruweeld : 5-10%	C
	Verbraamd : 5-30%	A
	Vermost: < 70%	A
Vegetatie	Soortenrijkdom : ≥ 8 sleutelsoorten aanwezig	B
	Bedekking sleutelsoorten : 10-30%	C
Faunakaracteristieken en -beoordeling	Oppervlakte : 0,2-30ha	C
	<i>Als kenmerkende soorten zijn : Blauwvleugelsprinkhaan, Kalkdoorntje, Bastaardloopkever, warmteminnende wilde bijen en graafwespen, Gouden sprinkhaan, Greppelsprinkhaan, Bruin blauwtje, Koninginnepage, Oranje en Gele luzernevlinder, Geelgors, Roodborsttapuit, Grauwe klauwier waargenomen. Voor dit habitat komen Veldparelmoervlinder en Grauwe gors(plaatselijk uitgestorven) ook nog in aanmerking.</i>	
Globale beoordeling	Voldoende lokale staat van instandhouding. Maar de oppervlakte en de totale bedekking van de sleutelsoorten is ondermaats.	

1730 *Tabel 0 -30. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 6120 (Kalkminnend grasland op*
 1731 *dorre zandbodem in SBZ-H BE2200037 Deelgebied 13. Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied*
 1732 *worden niet onderscheiden.*

6120	BE2200037	
Habitatstructuur	Naakte bodem : 5-30%	C
Verstoring	Vergrast : < 30%	A
	Geruderaliseerd : < 10%	A
	Verbost/ Verstruweeld : >10%	C
	Verbraamd : >30%	C
	Vermost: > 70%	C
Vegetatie	Soortenrijkdom : ≥ 7 sleutelsoorten aanwezig	A
	Bedekking sleutelsoorten : 10-30%	B
Faunakaracteristieken en -beoordeling	Oppervlakte : 0,2-30ha	C
	<i>Als kenmerkende soorten zijn : Blauwvleugelsprinkhaan, Kalkdoorntje,</i>	

Bastaardloopkever, warmteminnende wilde bijen en graafwespen, Gouden sprinkhaan, Greppelsprinkhaan, Bruin blauwtje, Koninginnepage, Oranje en Gele luzernevlinder, Geelgors, Roodborsttapuit, Grauwe klauwier waargenomen. Voor dit habitat komen Veldparelmoervlinder en Grauwe gors(plaatselijk uitgestorven) ook nog in aanmerking.

Globale beoordeling Voldoende lokale staat van instandhouding. Maar de totale oppervlakte en bedekking van de sleutelsoorten is ondermaats.

1734

1735

1736

1737 *Tabel 0-31. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor complex van het*
 1738 *habitattype 6120 Kalkminnend grasland op dorre zandbodem*

1739

Tabel. Beoordeling van de staat van instandhouding van habitats per deelgebied en voor het totale Europees te beschermen gebied.								
Deelgebied	2	3	4	6	8	9	13	Tot. alle gebieden
totale opp vh deelgebied	7,19	84,67	19,77	29,62	204,50	65,08	68,91	645,02
Habitat 6120	0,61	3,53	0,12	0,31	26,6	2,76	20,2	61,63
Oppervlakte-aandeel	0,98	5,72	0,19	0,50	43,16	4,47	32,77	100,00
Habitatstructuur	Conclusies gebied							
Naakte bodem	C	B	B	C	B	B	C	Overwegend voldoende tot goed
Verstoring								
Vergrast	C	B	A	A	A	A	A	Overal voldoende tot goed
Geruderaliseerd	A	A	A	A	A	A	A	Overal voldoende tot goed
Verbost/verstruweeld	A	A	A	C	B	C	C	Overwegend voldoende tot goed
Verbraamd	A	C	A	B	A	A	C	Overwegend voldoende tot goed
Vermost	A	A	A	A	A	A	C	Overal voldoende tot goed

Vegetatie								
Soortenrijkdom	B	A	A	A	A	B	A	Overal voldoende tot goed
Totale bedekking sleutelsoorten	C	B	A	B	A	C	B	Overwegend voldoende tot goed
Faunabeoordeling	C	C	C	C	C	C	C	Overal gedegradeerd

1740

1741

1742 **Ecologische doelstellingen**

1743 Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor dit
 1744 habitatype worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

oppervlakte doelstelling	Actueel: 61,46 ha aanwezig in de deelgebieden 2, 3, 4, 6, 8, 9, 12, 13 + 35 ha door omvorming in de deelgebieden 13, 9, 8, 12, 4 en 3 Einddoel: 96,46 ha
kwaliteitsdoelstelling	Goed ontwikkelde vegetaties gekenmerkt door: • voldoende rivierdynamiek • voldoende aanbod aan standplaatsen van hoge grind- en zandafzettingen • frequente generatie of terugzetting van het habitat • voldoende openheid en structuurvariatie in de vegetatie • samenhangende oppervlakten habitat binnen het stroombed van de Grensmaas • buffering tegen aanrijking : eutrofiëring dient zoveel mogelijk beperkt te worden • minstens 4-7 sleutelsoorten aanwezig • minder dan 30% vergrassing, 10% ruderalisering, 5% verbossing/verstruweling en 10% verbraming • instellen van een voldoende graasdruk en/of natuurlijke overstromingen. • voldoende beheer is nodig om vergrassing, vervilting, verstruweling tegen te houden.

1745

1746

1747 **6430 – Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en**
1748 **alpiene zones**

1749 **Het actuele voorkomen**

1750 Van dit habitatype komen er verschillende subtypes voor. Het subtype van vochtige tot natte
1751 ruigten bestaat uit een overgang van het Moerasspireaveverbond en het Harig wilgenroosje verbond
1752 in “Maaswinkel Grindgroeve, Uiterwaarden van Mazenhoven, Meeswijk, Kerkeweerd” en
1753 “Boterakker”. Enkel in “Vijverbroek” en “Oude Maas-Maasveld” is er echt sprake van natte ruigten.
1754 Het subtype Nitrofiele boszomen en –ruigten komt verspreid voor, maar slecht in kleine
1755 oppervlaktes

1756
1757 Voor de actuele verspreiding van dit habitat verwijzen we naar Kaart 5.1 tot 5.12.

1758 **Potenties**

1759 Volgens ECODYN is er potentie voor ongeveer 360 ha binnen SBZ. Men moet wel rekening houden
1760 dat deze getallen ook potentie kunnen hebben voor andere habitatypes.
1761

1762 **Trends**

1763 Vochtige tot natte ruigten kenden tot een decennium geleden een algemeen negatieve trend
1764 omwille van de geleidelijke grondwaterstandsaling (oiv beddinginsnijding) in de Maasvallei.
1765 Recent kent het type wel een lichte toename in natuurterreinen op heringerichte grindgroeven
1766 waar omwille van fijnere materiaal in heraanvulling vochtige tot natte omstandigheden ontstaan.

1767 De nitrofiele zomen en ruigten kennen een sterke uitbreiding dankzij de uitbreiding van
1768 natuurterrein in de Maasvallei. Onder het extensieve begrazingsbeheer ontstaan snel ruime zomen
1769 en ruigtes.

1770 *Tabel 0 -32. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale*
1771 *beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het*
1772 *laagland, en van de montane en alpiene zones*

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	1,88	6,6	0
Deelgebied 2	0	0	1,1
Deelgebied 3	0	0	82,7
Deelgebied 4	0	0	19,7
Deelgebied 6	1,53	5,4	0
Deelgebied 7	0	0	4,5
Deelgebied 8	6,5	23	98,3
Deelgebied 9	0	0	65
Deelgebied 10	0	0	3,9
Deelgebied 11	9,0	31,9	27,3
Deelgebied 12	7,3	26	22,1

Deelgebied 13	2	7	42,4
Totaal	28,21	100	367

1773

1774 **Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen**

1775 *Tabel 0-33. Beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatcomplex 6430 - Voedselrijke zoomvormende*
1776 *ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones: Subtype van het Harig wilgenroosje verbond*

6430	BE2200037	
Habitatstructuur	Grassen:	Overal voldoende tot goed
Vegetatie	Soortenrijkdom subtypes hf en hw	Overwegend voldoende tot goed
	Totale bedekking sleutelsoorten subtypes hf en hw	Overwegend gedegradeerd
	Soortenrijkdom subtype mr	Overwegend gedegradeerd
	Totale bedekking sleutelsoorten subtype mr	Overwegend gedegradeerd
Verstoring	Verruigd:	Overwegend gedegradeerd
	Invasieve soorten:	Overal voldoende tot goed
Faunabeoordeling	Opp. natuurdoeltypen : 0,5-30ha Verschillende zweefvliegen en spinnen, Teunisbloempijlstaart, Nachtpauwoog, Bramensprinkhaan, Greppelsprinkhaan, Moerassprinkhaan, Gouden sprinkhaan, Rietzanger, Sprinkhaanzanger, Blauwborst, Paapje (actueel verdwenen)	Overal voldoende tot goed

1777

1778 *Tabel 0-34. Beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatcomplex 6430 - Voedselrijke zoomvormende*
1779 *ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones: Subtype van Nitrofiele boszomen en -ruigten*

6430	BE2200037	
Habitatstructuur	Breedte van de zoom- en mantelvegetatie: >5m breed	Overal voldoende tot goed
	Aard mantel-zoomvegetatie: vegetatie vormt golvende strook met luwzones en lichtvariatie	Overal voldoende tot goed
Vegetatie	Aantal sleutelsoorten : 10-15	Overal voldoende tot goed
Verstoring	Ruderalisering: 10-30%	Overal voldoende tot goed

	<i>Invasieve soorten: <10%</i>	Overal voldoende tot goed
Faunabeoordeling	<i>Opp. natuurdoeltypen : 0,5-30ha</i> <i>Verschillende zweefvliegen en spinnen, Teunisbloempijlstaart, Nachtpauwoog, Bramensprinkhaan, Greppelsprinkhaan, Moerassprinkhaan, Gouden sprinkhaan, Rietzanger, Sprinkhaanzanger, Blauwborst, Paapje(actueel verdwenen)</i>	Overal voldoende tot goed

1780

1781 **Conclusie actuele staat van instandhouding**

1782 Versturende effecten als verruiging en invasieve exoten treden in de Maasvallei veelal gezamenlijk
1783 op. Eutrofiëring en overdadige slibafzetting resulteren in dominantie van verruigingssoorten
1784 waardoor ook het criterium vegetatie en habitatstructuur slecht scoren.

1785 ➤ Subtype van het Harig wilgenroosje verbond

1786 Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een 'gedeeltelijk gedegradeerd' actuele staat van
1787 instandhouding bevindt.

1788 Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of
1789 habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabellen.

1790 *Tabel 0 -35.. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 6430 (Voedselrijke*
1791 *zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones: Subtype van het Harig*
1792 *wilgenroosje verbond en Subtype Rietlanden met Echte heemst, Moeraslathyrus en Moerasmelkdistel en*
1793 *Subtype Moerasspireaverbond) in SBZ-H BE2200037 Deelgebied 1. Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit*
1794 *deelgebied worden niet onderscheiden.*

6430	BE2200037	
Habitatstructuur	Grassen: > 10%	C
Vegetatie	Aantal soorten subtypes hf en hw: 5-9	B
	Frequentie of bedekking sleutelsoorten subtypes hf en hw: < 50%	C
	Aantal soorten subtype mr: < 3 sleutelsoorten en Heemst	C
	Frequentie of bedekking sleutelsoorten subtype mr: < 10%	C
Verstoring	Verruigd: > 30%	C
	Invasieve soorten: Aster, Japanse duizendknoop, Reuzenberenklauw, Canadese guldenroede, Aardpeer > 10%	C
Faunabeoordeling	Opp. natuurdoeltypen : 0,5-30ha Verschillende zweefvliegen en spinnen die op de Rode Lijst staan, Teunisbloempijlstaart, Nachtpauwoog, Bramensprinkhaan, Greppelsprinkhaan, Moerassprinkhaan, Gouden sprinkhaan, Rietzanger, Sprinkhaanzanger, Blauwborst, komen voor, Paapje (actueel verdwenen)	B

1795

1796 Tabel 0 -36. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 6430 (Voedselrijke zoomvormende
 1797 ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones: Subtype van het Harig wilgenroosje verbond) in
 1798 SBZ-H BE2200037 Deelgebied 8. Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet
 1799 onderscheiden.

6430	BE2200037	
Habitats structuur	Grassen:	B
Vegetati e	Soortenrijkdom subtypes hf en hw	C
	Totale bedekking sleutelsoorten subtypes hf en hw	C
	Soortenrijkdom subtype mr	C
	Totale bedekking sleutelsoorten subtype mr	C
Verstori ng	Verruigd:	C
	Invasieve soorten:	B
Faunab oordel ing	Opp. natuurdoeltypen : 0,5-30ha	B
	Verschillende zweefvliegen en spinnen, Teunisbloempijlstaart, Nachtpauwoog, Bramensprinkhaan, Greppelsprinkhaan, Moerassprinkhaan, Gouden sprinkhaan, Rietzanger, Sprinkhaanzanger, Blauwborst, Paapje(actueel verdwenen)	

1800

1801 Tabel 0 -37. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 6430 (Voedselrijke zoomvormende
 1802 ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones: Subtype van het Harig wilgenroosje verbond) in
 1803 SBZ-H BE2200037 Deelgebied 11. Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet
 1804 onderscheiden.

6430	BE2200037	
Habitats structuur	Grassen:	C
Vegetati e	Soortenrijkdom subtypes hf en hw	B
	Totale bedekking sleutelsoorten subtypes hf en hw	B
	Soortenrijkdom subtype mr	A
	Totale bedekking sleutelsoorten subtype mr	B
Verstori ng	Verruigd:	A
	Invasieve soorten:	A
Faunab oordel ing	Opp. natuurdoeltypen : 0,5-30ha	B
	Verschillende zweefvliegen en spinnen, Teunisbloempijlstaart, Nachtpauwoog, Bramensprinkhaan, Greppelsprinkhaan, Moerassprinkhaan, Gouden sprinkhaan, Rietzanger, Sprinkhaanzanger, Blauwborst, Paapje(actueel verdwenen)	

1805

1806

1807 ➤ Subtype van Nitrofiele boszomen en –ruigten

1808 Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een 'goede tot uitstekende' actuele staat van
 1809 instandhouding bevindt.

1810 Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of
 1811 habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabellen.

1812 *Tabel 0 -38. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 6430 (Voedselrijke zoomvormende*
 1813 *ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones: Subtype van Nitrofiele boszomen en -ruigten) in*
 1814 *SBZ-H BE2200037 Deelgebied 6. Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet*
 1815 *onderscheiden.*

6430	BE2200037	
Habitatstructuur	Breedte van de zoom- en mantelvegetatie: >5m breed	A
	Aard mantel-zoomvegetatie: vegetatie vormt golvende strook met luwzones en lichtvariatie	A
Vegetatie	Aantal sleutelsoorten : 10-15	B
Verstoring	Ruderalisering: 10-30%	B
	Invasieve soorten: <10%	B
Faunakaracteristieken- en beoordeling	Opp. natuurdoeltypen : 0,5-30ha	B
	Verschillende zweefvliegen en spinnen, Teunisbloempijlstaart, Nachtpauwoog, Bramensprinkhaan, Greppelsprinkhaan, Moerassprinkhaan, Gouden sprinkhaan, Rietzanger, Sprinkhaanzanger, Blauwborst, Paapje(actueel verdwenen)	

1816

1817 *Tabel 0-39. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor complex van de*
 1818 *habitattype 6430: Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones*

1819

1820

1821 ➤ Subtype van het Harig wilgenroosje verbond

1822

Tabel. Beoordeling van de staat van instandhouding van habitats per deelgebied en voor het totale Europees te beschermen gebied.				
Deelgebied	1	8	11	Tot. alle gebieden
totale opp vh deelgebied	86,09	204,50	33,15	645,03
Habitat 6430_hf_mr_hw	1,88	6,5	9	3,58

Oppervlakte-aandeel	2,99	10,36	14,35	100,00
				Conclusies gebied
Habitatstructuur				
Grassen	C	B	C	Overwegend gedegradeerd
Verstoring				
Soortenrijkdom subtypes hf en hw	B	C	B	Overwegend voldoende tot goed
Totale bedekking sleutelsoorten subtypes hf en hw	C	C	B	Overwegend gedegradeerd
Soortenrijkdom subtype mr	C	C	A	Overwegend gedegradeerd
Totale bedekking sleutelsoorten subtype mr	C	C	B	Overwegend gedegradeerd
Vegetatie				
Verruigd	C	C	A	Overwegend gedegradeerd
Invasieve exoten	C	B	A	Overwegend gedegradeerd
Faunabeoordeling	B	B	B	Overal voldoende tot goed

1823

1824

1825 *Tabel 0-40. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor complex van de*
 1826 *habitattypen 6430: Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones*

1827

1828

1829 ➤ Subtype van Nitrofiele boszomen en -ruigten

1830

Tabel. Beoordeling van de staat van instandhouding van habitats per deelgebied en voor het totale Europees te beschermen gebied.

Deelgebied	6	Tot. alle gebieden
totale opp vh deelgebied	29,62	645,02
Habitat 6430_bz	1,53	1,53
Oppervlakte-aandeel	100,00	100,00
		Conclusies gebied
Habitatstructuur		
Breedte van de zoom- en mantelvegetatie	A	Overal voldoende tot goed
Aard mantel-zoomvegetatie	A	Overal voldoende tot goed
Verstoring		
Ruderalisering	B	Overal voldoende tot goed
Invasieve exoten	B	Overal voldoende tot goed
Vegetatie		
Aantal sleutelsoorten	B	Overal voldoende tot goed
Faunabeoordeling	B	Overal voldoende tot goed

1831 **Ecologische doelstellingen**

1832 Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor dit
1833 habitattype worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

opervlakte doelstelling	Actueel: 63 ha aanwezig in de deelgebieden 1, 6, 8 en 11. + 9 ha uitbreiding voor leefgebied Kwartelkoning in de deelgebieden 3, 4 en 12 Einddoel: 72 ha.
kwaliteitsd oelstelling	• goede waterkwaliteit in dynamisch riviersysteem • periodieke overstromingen in ongestuwd deel; • natuurlijke erosie- en sedimentatieprocessen • beperken invloed van eutrofiëring weren van invasieve exoten zoals japanse duizendknoop, reuzenbalsemien)

1834

1835

1836 **6510 - Laaggelegen schraal hooiland (Alopecurus pratensis, Sanguisorba**
1837 **officinalis)**

1838

1839 **Het actuele voorkomen**

1840 Binnen dit SBZ komen vooral de subtypes Glanshaverhooilanden en de Kalkrijke kamgraslanden
1841 voor. Habitat van het type Glanshaverhooilanden vinden we vooral in deelgebieden 6, 7, 8, 9, 12
1842 en 13. Ook buiten het SBZ komen we dit subtype nog tegen op de winterdijken. Het subtype van
1843 de Kalkrijke kamgraslanden komen dan weer meer voor in de deelgebieden 1, 2, 3 en 4.

1844

1845 Voor de actuele verspreiding van dit habitat verwijzen we naar Kaart 5.1 tot 5.12.

1846 **Potenties**

1847 Volgens ECODYN is er potentie voor ongeveer 370 ha binnen SBZ. Men moet wel rekening houden
1848 dat deze getallen ook potentie kunnen hebben voor andere habitattypes.

1849

1850 **Trends**

1851

1852 Voor beide subtypes is er een algemene neerwaartse trend in het landbouwgebied in de Maasvallei
1853 aanwezig. In de natuurterreinen ontstaat er echter een aanzienlijk aandeel van het habitat met een
1854 mengvorm van de beide subtypes.

1855 Tabel 0 -41. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale
 1856 beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 6510 - Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*,
 1857 *Sanguisorba officinalis*)

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	0,48	0,74	0
Deelgebied 2	0,24	0,37	1,2
Deelgebied 3	10,68	16,59	82,7
Deelgebied 4	1,87	2,90	19,7
Deelgebied 6	0,80	1,24	0
Deelgebied 7	1,08	1,67	4,5
Deelgebied 8	21,1	32,78	102,2
Deelgebied 9	8,6	13,36	65
Deelgebied 10	0,3	0,46	3,9
Deelgebied 11	9,3	14,45	27,4
Deelgebied 12	7,5	11,65	22,2
Deelgebied 13	2,4	3,72	43,6
Totaal	64,35	100	372,4

1858

1859 **Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen**

1860 Tabel 0-42. Beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatcomplex 6510 - Laaggelegen schraal hooiland
 1861 (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*): Subtype Glanshaverhooilanden

6510	BE2200037	
Habitatstructuur	Lage, middelhoge, hoge grassen: hoge grassen >70% of middelhoge en lage grassen < 5% zeldzaam	Overwegend gedegrad
	Dominante soorten: minstens één soort bedekt meer dan 50%	Overwegend gedegrad
Verstoring	Verbost/Verstruweeld: <5%	Overal voldoende tot goed
	Strooisellaag: <10%	Overal voldoende tot goed
	Verruigd: <10%	Overwegend voldoende tot goed
Vegetatie	Soortenrijkdom: <7 sleutelsoorten	Overwegend gedegrad

	<i>Totale bedekking sleutelsoorten: <50%</i>	Overwegend gedegrad
Faunabeoordeling	<i>Oppervlakte natuurdoeltypen 0,5-30ha</i> <i>Kwartelkoning, Paapje (actueel verdwenen), Koninginnepage, Zwartsprietdikkopje, Groot dikkopje, Oranje en Bruin zandoogje</i>	Overall voldoende tot goed B

1862

1863 *Tabel 0-43. Beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatcomplex 6510 - Laaggelegen schraal hooiland*
1864 *(Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis): Subtype Kalkrijk kamgrasland*

6510	BE2200037	
Habitatstructuur	<i>Bedekking rozetplanten: <30%</i>	Overall gedegrad
Verstoring	<i>Verbost/Verstruweeld: <10%</i>	Overall voldoende tot goed
	<i>Vervilt: <10%</i>	Overall voldoende tot goed
	<i>Bedekking strooisellaag: <10%</i>	Overall voldoende tot goed
	<i>Verruigd: <10%</i>	Overall voldoende tot goed
	<i>Verbraamd: <10%</i>	Overall voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Gulden sleutelbloem, Ruige weegbree: afwezig</i>	Overwegend gedegrad
	<i>Soortenrijkdom (exclusief Gulden sleutelbloem, Ruige weegbree): <4</i>	Overwegend gedegrad
	<i>Totale bedekking sleutelsoorten: 10-30%</i>	Overall voldoende tot goed
Faunakarakteristieken- en beoordeling	<i>Oppervlakte natuurdoeltypen: 0,5-30ha</i> <i>Kwartelkoning, Paapje (actueel verdwenen), Koninginnepage, Zwartsprietdikkopje, Groot dikkopje, Oranje en Bruin zandoogje</i>	Overall voldoende tot goed

1865

1866 **Conclusie actuele staat van instandhouding**

1867

1868 ➤ Subtype van de Glanshaverhooilanden

1869 Er zijn een laag aantal sleutelsoorten aanwezig en indien ze al aanwezig zijn dan is hun bedekking
1870 minimaal.

1871 Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een 'passabel of gedeeltelijk gedegrad' actuele
1872 staat van instandhouding bevindt.

1873 Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of
1874 habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabellen.

1875 *Tabel 0-44. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 6510 - Laaggelegen schraal*
1876 *hooiland (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis) in SBZ-H BE2200037 Deelgebied 6. Afzonderlijke*
1877 *habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet onderscheiden.*

6510	BE2200037	
Habitatstructuur	Lage, middelhoge, hoge grassen: hoge grassen >70% of middelhoge en lage grassen < 5% zeldzaam	A
	Dominante soorten: minstens één soort bedekt meer dan 50%	A
Verstoring	Verbost/Verstruweeld: <5%	C
	Strooisellaag: <10%	C
	Verruigd: <10%	C
Vegetatie	Soortenrijkdom: <7 sleutelsoorten	A
	Totale bedekking sleutelsoorten: <50%	B
Faunabeoordeling	Oppervlakte natuurdoeltypen 0,5-30ha Kwartelkoning, Paapje (actueel verdwenen), Koninginnepage, Zwartsprietdikkopje, Groot dikkopje, Oranje en Bruin zandoogje	C

1878

1879 *Tabel 0-45. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 6510 - Laaggelegen schraal*
1880 *hooiland (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis) in SBZ-H BE2200037 Deelgebied 7. Afzonderlijke*
1881 *habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet onderscheiden.*

6510	BE2200037	
Habitatstructuur	Lage, middelhoge, hoge grassen: hoge grassen >70% of middelhoge en lage grassen < 5% zeldzaam	A
	Dominante soorten: minstens één soort bedekt meer dan 50%	B
Verstoring	Verbost/Verstruweeld: <5%	A
	Strooisellaag: <10%	A
	Verruigd: <10%	A
Vegetatie	Soortenrijkdom: <7 sleutelsoorten	A
	Totale bedekking sleutelsoorten: <50%	B
Faunabeoordeling	Oppervlakte natuurdoeltypen 0,5-30ha Kwartelkoning, Paapje (actueel verdwenen), Koninginnepage, Zwartsprietdikkopje, Groot dikkopje, Oranje en Bruin zandoogje	B

1882

1883 Tabel 0-46. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 6510 - Laaggelegen schraal
 1884 hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) in SBZ-H BE2200037 Deelgebied 8. Afzonderlijke
 1885 habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet onderscheiden.

6510	BE2200037	
Habitatstructuur	Lage, middelhoge, hoge grassen: hoge grassen >70% of middelhoge en lage grassen < 5% zeldzaam	C
	Dominante soorten: minstens één soort bedekt meer dan 50%	C
Verstoring	Verbost/Verstruweeld: <5%	A
	Strooisellaag: <10%	A
	Verruigd: <10%	A
Vegetatie	Soortenrijkdom: <7 sleutelsoorten	C
	Totale bedekking sleutelsoorten: <50%	C
Faunabeoordeling	Oppervlakte natuurdoeltypen 0,5-30ha	B
	Kwartelkoning, Paapje (actueel verdwenen), Koninginnepage, Zwartsprietdikkopje, Groot dikkopje, Oranje en Bruin zandoogje	

1886

1887 Tabel 0-47. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 6510 - Laaggelegen schraal
 1888 hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) in SBZ-H BE2200037 Deelgebied 9. Afzonderlijke
 1889 habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet onderscheiden.

6510	BE2200037	
Habitatstructuur	Lage, middelhoge, hoge grassen: hoge grassen >70% of middelhoge en lage grassen < 5% zeldzaam	A
	Dominante soorten: minstens één soort bedekt meer dan 50%	A
Verstoring	Verbost/Verstruweeld: <5%	A
	Strooisellaag: <10%	A
	Verruigd: <10%	A
Vegetatie	Soortenrijkdom: <7 sleutelsoorten	A
	Totale bedekking sleutelsoorten: <50%	A
Faunabeoordeling	Oppervlakte natuurdoeltypen 0,5-30ha	B
	Kwartelkoning, Paapje (actueel verdwenen), Koninginnepage, Zwartsprietdikkopje, Groot dikkopje, Oranje en Bruin zandoogje	

1890

1891 Tabel 0-48. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 6510 - Laaggelegen schraal
 1892 hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) in SBZ-H BE2200037 Deelgebied 12. Afzonderlijke
 1893 habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet onderscheiden.

6510	BE2200037	
Habitatstructuur	Lage, middelhoge, hoge grassen: hoge grassen >70% of middelhoge en lage grassen < 5% zeldzaam	A
	Dominante soorten: minstens één soort bedekt meer dan 50%	B
Verstoring	Verbost/Verstruweeld: <5%	B
	Strooisellaag: <10%	B
	Verruigd: <10%	C
Vegetatie	Soortenrijkdom: <7 sleutelsoorten	A
	Totale bedekking sleutelsoorten: <50%	C
Faunabeoordeling	Oppervlakte natuurdoeltypen 0,5-30ha	B
	Kwartelkoning, Paapje (actueel verdwenen), Koninginnepage, Zwartsprietdikkopje, Groot dikkopje, Oranje en Bruin zandoogje	

1894

1895 Tabel 0-49. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 6510 - Laaggelegen schraal
 1896 hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) in SBZ-H BE2200037 Deelgebied 13. Afzonderlijke
 1897 habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet onderscheiden.

6510	BE2200037	
Habitatstructuur	Lage, middelhoge, hoge grassen: hoge grassen >70% of middelhoge en lage grassen < 5% zeldzaam	A
	Dominante soorten: minstens één soort bedekt meer dan 50%	A
Verstoring	Verbost/Verstruweeld: <5%	C
	Strooisellaag: <10%	A
	Verruigd: <10%	A
Vegetatie	Soortenrijkdom: <7 sleutelsoorten	B
	Totale bedekking sleutelsoorten: <50%	C
Faunabeoordeling	Oppervlakte natuurdoeltypen 0,5-30ha	C
	Kwartelkoning, Paapje (actueel verdwenen), Koninginnepage, Zwartsprietdikkopje, Groot dikkopje, Oranje en Bruin zandoogje	

1898

1899

1900 ➤ Subtype: Kalkrijk kamgrasland

1901 Er zijn een laag aantal sleutelsoorten aanwezig en indien ze al aanwezig zijn dan is hun bedekking
1902 minimaal.

1903 Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een 'passabel of gedeeltelijk gedegradeerd' actuele
1904 staat van instandhouding bevindt.

1905 Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of
1906 habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabellen.

1907 *Tabel 0-50. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 6510 (Laaggelegen schraal hooiland*
1908 *(Alopecurus pratensis): Subtype Kalkrijk kamgrasland) in SBZ-H BE2200037 Deelgebied 1. Afzonderlijke*
1909 *habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet onderscheiden.*

6510	BE2200037	
Habitatstructuur	Bedekking rozetplanten: <30%	C
Verstoring	Verbost/Verstruweeld: <10%	A
	Vervilt: <10%	A
	Bedekking strooisellaag: <10%	A
	Verruigd: <10%	A
	Verbraamd: <10%	A
Vegetatie	Gulden sleutelbloem, Ruige weegbree: afwezig	C
	Soortenrijkdom (exclusief Gulden sleutelbloem, Ruige weegbree): <4	B
	Totale bedekking sleutelsoorten: 10-30%	C
Faunabeoordeling	Oppervlakte natuurdoeltypen: 0,5-30ha	C
	Kwartelkoning, Paapje (actueel verdwenen), Koninginnepage, Zwartsprietdikkopje, Groot dikkopje, Oranje en Bruin zandoogje	

1910

1911 *Tabel 0-51. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 6510 (Laaggelegen schraal hooiland*
1912 *(Alopecurus pratensis): Subtype Kalkrijk kamgrasland) in SBZ-H BE2200037 Deelgebied 2. Afzonderlijke*
1913 *habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet onderscheiden.*

6510	BE2200037	
Habitatstructuur	Bedekking rozetplanten: <30%	C
Verstoring	Verbost/Verstruweeld: <10%	A
	Vervilt: <10%	A
	Bedekking strooisellaag: <10%	A
	Verruigd: <10%	A
	Verbraamd: <10%	A
Vegetatie	Gulden sleutelbloem, Ruige weegbree: afwezig	C

	Soortenrijkdom (exclusief Gulden sleutelbloem, Ruige weegbree): <4	C
	Totale bedekking sleutelsoorten: 10-30%	C
Faunabeoordeling	Oppervlakte natuurdoeltypen: 0,5-30ha	C
	Kwartelkoning, Paapje (actueel verdwenen), Koninginnepage, Zwartsprietdikkopje, Groot dikkopje, Oranje en Bruin zandoogje	

1914

1915 Tabel 0-52. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 6510 (Laaggelegen schraal hooiland
1916 (*Alopecurus pratensis*): Subtype Kalkrijk kamgrasland) in SBZ-H BE2200037 Deelgebied 3. Afzonderlijke
1917 habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet onderscheiden.

6510	BE2200037	
Habitatstructuur	Bedekking rozetplanten: <30%	C
Verstoring	Verbost/Verstruweeld: <10%	A
	Vervilt: <10%	A
	Bedekking strooisellaag: <10%	A
	Verruigd: <10%	A
	Verbraamd: <10%	A
Vegetatie	Gulden sleutelbloem, Ruige weegbree: afwezig	C
	Soortenrijkdom (exclusief Gulden sleutelbloem, Ruige weegbree): <4	C
	Totale bedekking sleutelsoorten: 10-30%	B
Faunabeoordeling	Oppervlakte natuurdoeltypen: 0,5-30ha	B
	Kwartelkoning, Paapje (actueel verdwenen), Koninginnepage, Zwartsprietdikkopje, Groot dikkopje, Oranje en Bruin zandoogje	

1918

1919 Tabel 0-53. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 6510 (Laaggelegen schraal hooiland
1920 (*Alopecurus pratensis*): Subtype Kalkrijk kamgrasland) in SBZ-H BE2200037 Deelgebied 4. Afzonderlijke
1921 habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet onderscheiden.

6510	BE2200037	
Habitatstructuur	Bedekking rozetplanten: <30%	C
Verstoring	Verbost/Verstruweeld: <10%	A
	Vervilt: <10%	A
	Bedekking strooisellaag: <10%	A
	Verruigd: <10%	B
	Verbraamd: <10%	A

Vegetatie	<i>Gulden sleutelbloem, Ruige weegbree: afwezig</i>	B
	<i>Soortenrijkdom (exclusief Gulden sleutelbloem, Ruige weegbree): <4</i>	B
	<i>Totale bedekking sleutelsoorten: 10-30%</i>	B
Faunabeoordeling	<i>Oppervlakte natuurdoeltypen: 0,5-30ha</i>	B
	<i>Kwartelkoning, Paapje (actueel verdwenen), Koninginnepage, Zwartsprietdikkopje, Groot dikkopje, Oranje en Bruin zandoogje</i>	

1922

1923

1924 *Tabel 0-53a. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 6510 (Laaggelegen schraal hooiland (Alopecurus pratensis): in SBZ-H BE2200037 Deelgebied 11. Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit*
 1925 *deelgebied worden niet onderscheiden.*
 1926

6510	BE2200037	
Habitatstructuur	<i>Lage, middelhoge, hoge grassen:</i>	C
	<i>Dominantie soorten</i>	C
Verstoring	<i>Verbost/Verstruweeld: <10%</i>	A
	<i>Strooisellaag:</i>	A
	<i>Verruigd: <10%</i>	A
Vegetatie	<i>soortenrijkdom</i>	C
	<i>Totale bedekking sleutelsoorten: 10-30%</i>	C
Faunabeoordeling	<i>Oppervlakte natuurdoeltypen: 0,5-30ha</i>	B
	<i>Kwartelkoning, Paapje (actueel verdwenen), Koninginnepage, Zwartsprietdikkopje, Groot dikkopje, Oranje en Bruin zandoogje</i>	

1927

1928

1929 *Tabel 0-54. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor complex van het*
 1930 *habitattype 6510 - Laaggelegen schraal hooiland (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis)*

1931

1932 ➤ Subtype van de Glanshaverhooilanden

Tabel. Beoordeling van de staat van instandhouding van habitats per deelgebied en voor het totale Europees te beschermen gebied.								
Deelgebied	6	7	8	9	11	12	13	Tot. alle gebieden

totale opp vh deelgebied	29,62	11,05	204,50	65,08	33,15	25,05	68,91	645,02
Habitat 6510_hu_hus	0,80	1,08	21,1	8,6	9,43	7,5	2,4	41,48
Oppervlakte- aandeel	1,24	1,67	32,78	13,36	28,45	11,65	3,72	
								Conclusies gebied
Habitatstructuur								
Lage, middelhoge, hoge grassen	A	A	C	A	C	A	A	Overwegend gedegradeer d
Dominantie soorten	A	B	C	A	C	B	A	Overwegend gedegradeer d
Verstoring								
Verbost/verstruweel d	C	A	A	A	A	B	C	Overal voldoende tot goed
Stooisellaag	C	A	A	A	A	B	A	Overal voldoende tot goed
Verruigd	C	A	A	A	A	C	A	Overwegend voldoende tot goed
Vegetatie								
Soortenrijkdom	A	A	C	A	C	A	B	Overwegend gedegradeer d
Totale bedekking sleutelsoorten	C	B	C	A	C	C	C	Overwegend gedegradeer d
Faunabeoordeling	C	B	B	B	B	B	C	Overal voldoende tot goed

1933

1934 Tabel 0-55. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor complex van het
1935 habitatype 6510 - Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

1936

1937 ➤ Subtype: Kalkrijk kamgrasland

1938

Tabel. Beoordeling van de staat van instandhouding van habitats per deelgebied en voor het totale Europees te beschermen gebied.					
Deelgebied	1	2	3	4	Tot. alle gebieden
totale opp vh deelgebied	86,09	7,19	84,67	19,77	645,02
Habitat 6510_huk	0,48	0,24	10,68	1,87	13,30
Oppervlakte-aandeel	0,74	0,37	16,59	2,9	
					Conclusies gebied
Habitatstructuur					
Bedekking rozetplanten	C	C	C	C	Overal gedegradeerd
Verstoring					
Verbost/verstruweeld	A	A	A	A	Overal voldoende tot goed
Vervilt	A	A	A	A	Overal voldoende tot goed
Bedekking strooisellaag	A	A	A	A	Overal voldoende tot goed
Verruigd	A	A	A	B	Overal voldoende tot goed
Verbraamd	A	A	A	A	Overal voldoende tot goed
Vegetatie					
Gulden sleutelbloem, Ruige weegbree	C	C	C	B	Overwegend gedegradeerd
Soortenrijkdom (excl. Gulden sleutelbloem, Ruige weegbree)	B	C	C	B	Overwegend gedegradeerd
Totale bedekking sleutelsoorten	C	C	B	B	Overal voldoende tot goed
Faunabeoordeling	C	C	B	B	Overal voldoende tot goed

1939 **Ecologische doelstellingen**

1940 Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor dit
 1941 habitattype worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

opervlakte doelstelling	Actueel: 64 ha in deelgebieden 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 12, 13. + 18 ha uitbreiding in de deelgebieden 1, 8 en 9 + 1 ha in functie van leefgebied Boomkikker in deelgebied 9 + 44 ha in functie van leefgebied Kwartelkoning in deelgebieden 12, 4 en 3. Einddoel: 127 ha
kwaliteitsd oelstelling	Goed ontwikkelde schrale vegetaties, gekenmerkt door grote samenhangende oppervlakten: • graslanden die niet aangerijkt worden, niet behandeld worden met herbiciden, en gebufferd zijn tegen externe invloeden. • hoge grassen, middelhoge en lage grassen zijn gelijkmatig aanwezig met een frequentie en bedekking van sleutelsoorten >70% door te maaien • lemige tot zandlemige bodem • occasionele overstromingen • minstens 7 sleutelsoorten aanwezig • minder dan 10% verruiging • oude gerijpte permanente graslanden zijn van belang

1942

1943

1944 **7140 - Overgangs- en trilveen**

1945

1946 **Het actuele voorkomen**

1947 Dit habitattype komt enkel voor in het Vijverbroek.

1948 Voor de actuele verspreiding van dit habitat verwijzen we naar Kaart 5.1.

1949 **Potenties**

1950 De potenties zijn zeer beperkt binnen dit deelgebied met ongeveer 1-2ha.

1951 **Trend**

1952 Negatieve trend tengevolge van dichtgroeien met wilgenstruweel.

1953 **Overzicht**

1954 *Tabel 0-56. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale*
 1955 *beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 7140 - Overgangs- en trilveen*

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	2,92	100	Ongeveer 1-2 ha
Deelgebied 2	0	0	
Deelgebied 3	0	0	
Deelgebied 4	0	0	
Deelgebied 6	0	0	
Deelgebied 7	0	0	
Deelgebied 8	0	0	
Deelgebied 9	0	0	
Deelgebied 10	0	0	
Deelgebied 11	0	0	
Deelgebied 12	0	0	
Deelgebied 13	0	0	
Totaal	2,92	100	
Beoordeling van de lokale staat van instandhouding		Onvoldoende staat van instandhouding. Vooral de waterhuishouding en verbossing is een probleem.	

1956

1957 **Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen**

1958 *Tabel 0-57. Beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatcomplex 7140 - Overgangs- en trilveen*

7140		BE2200037
Habitatstructuur	Oppervlakte habitatvlak: >0,10 ha	Overal voldoende tot goed
	Oppervlakte moeras: > 1ha	Overal voldoende tot goed
	Drijfslaag en open water:	Overal gedegradeerd
	Moslaag: < 10%	Overal gedegradeerd
	Strooisellaag: > 30%	Overal voldoende tot goed

Verstoring	Verbossing: >10%	Overal gedegradeerd
	Verzuring: < 30%	Overal voldoende tot goed
	Vergrassing/Haarmosontwikkeling/Verruiging en Vegetatiehoogte:	Overal voldoende tot goed
	Structuurschade: nauwelijks betreding	Overal voldoende tot goed
Vegetatie	Aantal sleutelsoorten: Enkel Moerasvaren en Snavelzegge	Overal gedegradeerd
	Bedekking aantal sleutelsoorten: < 30%	Overal gedegradeerd
	Dominantie: een soort > 70%	Overal gedegradeerd
Faunabeoordeling	Oppervlakte: 2,92ha	Overal voldoende tot goed

1959

1960 **Conclusie actuele staat van instandhouding**

1961 Vooral de waterhuishouding en verbossing is een probleem.

1962 Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een 'passabel of gedeeltelijk gedegradeerd' actuele
1963 staat van instandhouding bevindt.

1964 Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of
1965 habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabellen.

1966 *Tabel 0-58. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 7140 (Overgangs- en trilveen) in*
1967 *SBZ-H BE2200037 Deelgebied 1. Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet*
1968 *onderscheiden.*

7140	BE2200037	
Habitatstructuur	Oppervlakte habitatvlek: >0,10 ha	A
	Oppervlakte moeras: > 1ha	A
	Drijfslaag en open water:	C
	Moslaag: < 10%	C
	Strooisellaag: > 30%	A
Verstoring	Verbossing: >10%	C
	Verzuring: < 30%	A
	Vergrassing/Haarmosontwikkeling/Verruiging en Vegetatiehoogte:	B
	Structuurschade: nauwelijks betreding	A

Vegetatie	Aantal sleutelsoorten: Enkel Moerasvaren en Snavelzegge	C
	Bedekking aantal sleutelsoorten: < 30%	C
	Dominantie: een soort > 70%	C
Faunabeoordeling	Oppervlakte: 2,92ha	A

1969

1970

1971

1972

1973 *Tabel 0-59. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor complex van het*
 1974 *habitattype 7140 - Overgangs- en trilveen*

1975

Tabel. Beoordeling van de staat van instandhouding van habitats per deelgebied en voor het totale Europees te beschermen gebied.	Basenrijk tot matig basenrijk, zuur tot circum-neutraal laagveen	
Deelgebied	1	Tot. alle gebieden
totale opp vh deelgebied	86,09	4884,00
7140_meso	2,92	2,92
Oppervlakte-aandeel	100,00	101,50
	Conclusies gebied	
Habitatstructuur		
Oppervlakte habitatvlek	A	Overall voldoende tot goed
Oppervlakte moeras	A	Overall voldoende tot goed
Aanwezigheid hoogveenontwikkeling	C	Overall gedegradeerd
Drijfslag en open water	C	Overall gedegradeerd
Veenmos	A	Overall voldoende tot goed
Strooisellaag	B	Overall voldoende tot goed
Verstoring		

Verbossing	C	Overal gedegradeerd
Verzuring	A	Overal voldoende tot goed
Vergrassing, haarmosontwikkeling, ...	B	Overal voldoende tot goed
Structuurschade	A	Overal voldoende tot goed
Vegetatie		
Aantal sleutelsoorten	C	Overal gedegradeerd
Bedekking sleutelsoorten	C	Overal gedegradeerd
Faunabeoordeling	A	Overal voldoende tot goed

1976

1977

1978 **Ecologische doelstellingen**

1979 Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor dit
1980 habitatype worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

opervlakte doelstelling	Actueel: 3 ha in deelgebied 1 (Vijverbroek) Minimaal behoud en minimale uitbreiding, maar kwaliteitsverbetering Einddoel: minimaal 3 ha
kwaliteitsd oelstelling	Goed ontwikkelde laagveenvegetaties met: • natuurlijke waterhuishouding met grondwaterstanden schommelend rond het maaiveld • 50% drijfslag en > 10% open water • minder dan 30% boom-of struikopslag in het habitat • buffering tegen externe invloeden

1981

1982

1983 **9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-
1984 haagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli**

1985

1986 **Het actuele voorkomen**

1987 Dit type komt enkel voor binnen het deelgebied "Maaswinkel Grindgroeve, Uiterwaarden van
 1988 Mazenhoven, Meeswijk, Kerkeweerd" en "Boterakker". In de Maasvallei komt het bostype voor
 1989 op de leemrijke alluviale bodems die slechts zelden overstromen. Een belangrijk aandeel
 1990 van het karakteristieke verspreidingsgebied ligt dus buiten het winterbed. Deze bossen
 1991 zijn aanwezig op matig voedselrijke tot voedselrijke leemgronden met een belangrijke
 1992 zandfractie, gekenmerkt door een vrij hoge bodemvochtigheid in de winter en een
 1993 aanzienlijk lagere grondwaterstand in de zomer.

1994 Voor de actuele verspreiding van dit habitat verwijzen we naar Kaart 5.1 tot 5.12.

1995 **Potenties**

1996 In de Maasvallei komt het bostype voor op de leemrijke alluviale bodems die slechts
 1997 zelden overstromen. Een belangrijk aandeel van het karakteristieke verspreidingsgebied
 1998 ligt dus buiten het winterbed. ECODYN doet geen uitspraak over dit habitattype. Daarom dat we
 1999 hier voor de potenties PotNat gebruiken.

2000 **Trend**

2001 Geen trend waar te nemen in de recente periode.

2002 **Overzicht**

2003 *Tabel 0-60. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale*
 2004 *beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese*
 2005 *wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli*

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	0	0	2
Deelgebied 2	0	0	4
Deelgebied 3	0	0	
Deelgebied 4	0	0	
Deelgebied 6	0	0	
Deelgebied 7	0	0	
Deelgebied 8	0,88	100	
Deelgebied 9	0	0	
Deelgebied 10	0	0	
Deelgebied 11	0	0	
Deelgebied 12	0	0	
Deelgebied 13	0	0	
Totaal	0,88	100	

2006

2007 **Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen**

2008 *Tabel 0-61. Beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatcomplex 9160 - Sub-Atlantische en midden-*
 2009 *Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli*

9160	BE2200037	
Habitatstructuur	<i>Oppervlakte: <15ha</i>	Overal gedegradeerd
	<i>Verticale structuur: alle vegetatielagen abundant aanwezig</i>	Overal voldoende tot goed
	<i>Horizontale structuur: ongelijkjarig en gemengd</i>	Overal voldoende tot goed
	<i>Groei klasse: 3 of meer groei klasse aanwezig en groei klasse 7 aanwezig</i>	Overal voldoende tot goed
	<i>Aandeel dood hout: <4%</i>	Overal gedegradeerd
	<i>Hoeveelheid dik dood hout: <1 exemplaar/ha</i>	Overal gedegradeerd
	<i>Bosconstantie: >200jaar</i>	Overal voldoende tot goed
Verstoring	<i>Invasieve exoten: <10%</i>	Overal voldoende tot goed
	<i>Verruiging: >30%</i>	Overal gedegradeerd
	<i>Ruderalisering: 10-30%</i>	Overal voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Sleutelsoorten in boomlaag: >90% grondvlak waarvan 2 of meer boomsoorten minstens 10% innemen</i>	Overal voldoende tot goed
	<i>Sleutelsoorten in kruidlaag: 30-70% bedekking en >5soorten of >30% bedekking en 6-14 soorten</i>	Overal voldoende tot goed
Faunakarakteristieken -en beoordeling	<i>Oppervlakte natuurdoeltypen: <15ha</i>	Overal gedegradeerd
	<i>Middelste bonte specht, Zwarte specht, Wespendief, Fluitser, Bonte vliegenvanger, Boomklever, Boomkruiper, Appelvink, Houtsnip, Bosuil, Vleermuizen,</i>	

2010

2011 **Conclusie actuele staat van instandhouding**

2012 Komt maar in één deelgebied voor met een beperkte oppervlakte. Het aandeel dood hout is
 2013 momenteel ook te weinig aanwezig.

2014 Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een 'passabel of gedeeltelijk gedegradeerd' actuele
 2015 staat van instandhouding bevindt.

2016 Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of
 2017 habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabellen.

2018 Tabel 0-62. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 9160 (Sub-Atlantische en midden-
 2019 Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend tot het Carpinion-betuli) in SBZ-H BE2200037
 2020 Deelgebied 8. Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet onderscheiden.

9160	BE2200037	
Habitatstructuur	Oppervlakte: <15ha	C
	Verticale structuur: alle vegetatielagen abundant aanwezig	A
	Horizontale structuur: ongelijkjarig en gemengd	A
	Groei klasse: 3 of meer groei klasse aanwezig en groei klasse 7 aanwezig	A
	Aandeel dood hout: <4%	C
	Hoeveelheid dik dood hout: <1 exemplaar/ha	C
	Bosconstantie: >200 jaar	A
Verstoring	Invasieve exoten: <10%	B
	Verruiging: >30%	C
	Ruderalisering: 10-30%	B
Vegetatie	Sleutelsoorten in boomlaag: >90% grondvlak waarvan 2 of meer boomsoorten minstens 10% innemen	A
	Sleutelsoorten in kruidlaag: 30-70% bedekking en >5 soorten of >30% bedekking en 6-14 soorten	B
Faunakaracteristieken -en beoordeling	Oppervlakte natuurdoeltypen: <15ha	C
	Middelste bonte specht, Zwarte specht, Wespandief, Fluiters, Bonte vliegenvanger, Boomklever, Boomkruiper, Appelvink, Houtsnip, Bosuil, Vleermuizen,	

2021

2022

2023

2024

2025 Tabel 0-63. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor complex van de
 2026 habitattypen 9160 - Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukbossen behorend
 2027 tot het Carpinion-betuli

Tabel. Beoordeling van de staat van instandhouding van habitats per deelgebied en voor het totale Europees te beschermen gebied.		
Deelgebied	8	Tot. alle gebieden
totale opp vh deelgebied	204,50	645,02

Habitat 9160	0,88	0,88
Oppervlakte-aandeel	100,00	100,00
		Conclusies gebied
Habitatstructuur		
Min. Structuurareaal	C	Overal gedegradeerd
Vertikale Structuur	A	Overal voldoende tot goed
Horizontale Structuur	A	Overal voldoende tot goed
Groeiklasse	A	Overal voldoende tot goed
Aandeel Dood Hout	C	Overal gedegradeerd
Hoeveelheid Dik Hout	C	Overal gedegradeerd
Bosconstantie	A	Overal voldoende tot goed
Verstoring		
Invasieve exoten	B	Overal voldoende tot goed
Verruigd	C	Overal gedegradeerd
Geruderaliseerd	B	Overal voldoende tot goed
Vegetatie		
Sleutelsoorten Boomlaag	A	Overal voldoende tot goed
Sleutelsoorten Kruidlaag	B	Overal voldoende tot goed
Faunabeoordeling	C	Overal gedegradeerd

2028

2029

2030 **Ecologische doelstellingen**

2031 Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor dit
2032 habitattypen worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

oppervlakte doelstelling	Actueel: 1 ha in deelgebied 8 Einddoel: 1 ha
kwaliteitsdoelstelling	Zorgen voor goede structuur met verschillende groeiklassen, voldoende dood hout en voorzien van mantel- zoomvegetaties. De bossen zijn gebufferd tegen externe invloeden zodat de bedekking en het aantal sleutelsoorten kunnen

2033

2034

2035

2036 **91E0 - Alluviale bossen met Alnion glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-
2037 Padion, Alnion incanae, Salicion albae)**

2038

2039 **Het actuele voorkomen**

2040 Voor al het subtype Zachthoutoobos (Wilgenvloedbos) is belangrijk. In dit SBZ komt dit voor in de
2041 deelgebieden 7,8,9,11,12 en 13 en is goed voor ongeveer 10% van dit subtype over heel
2042 Vlaanderen. Het komt vooral voor op de regelmatig overstroomde uiterwaarden binnen de
2043 getijdenzone van de Maas.

2044 In het Vijverbroek komen de subtypes van het Mesotroof en Eutroof elzenbroekbos voor.

2045

2046 Voor de actuele verspreiding van dit habitat verwijzen we naar Kaart 5.1 tot 5.12.

2047 **Potenties**

2048 Volgens ECODYN is er potentie van zo'n 45 ha.

2049 **Trends**

2050 zachthoutoobos ken een forse uitbreiding in de recente periode in de natuurterreinen en de
2051 grindherstructurering in het gebied.

2052 Elzenbroekbos is in oppervlakte stabiel in het Vijverbroek, een kleine bijkomende oppervlakte
2053 ontstaat lokaal in grindputeraanvullingen, bv. Hocht Bampd, Kleizone

2054 *Tabel 0-64. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale
2055 beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 91E0 - Alluviale bossen met Alnion glutinosa en Fraxinus
2056 excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)*

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	22,23	39,94	0
Deelgebied 2	0	0	0,5

Deelgebied 3	0	0	0,7
Deelgebied 4	0	0	0
Deelgebied 6	0	0	0
Deelgebied 7	2,41	4,32	0
Deelgebied 8	11,75	21,12	12,6
Deelgebied 9	2,37	4,26	0
Deelgebied 10	0	0	0
Deelgebied 11	10,71	19,25	18,3
Deelgebied 12	1,09	1,96	2,7
Deelgebied 13	5,08	9,13	10,9
Totaal	55,64	100	45,7

2057

2058 **Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen**

2059 *Tabel 0-65. Beoordeling van criteria en indicatoren voor 91E0: Alluviale bossen met Alnion glutinosa en*
2060 *Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae) Subtype: Zachthoutooibossen (Wilgenvloedbos)*

91E0	BE2200037	
Habitatstructuur	Oppervlakte: < 25ha	Overal gedegradeerd
	Horizontale structuur: 3 of meer groeiklassen aanwezig of groeiklasse 5,6 of 7 aanwezig	Overal voldoende tot goed
	Aandeel dood hout: 4-10%	Overwegend gedegradeerd
	Hoeveelheid dik dood hout: 1-3 exemplaren/ha	Overwegend gedegradeerd
	Bosconstantie:>30%	Overal voldoende tot goed
	Overstromingsregime: >50%	Overwegend voldoende tot goed
Verstoring	Geruderaliseerd:>40%	Deels voldoende tot goed
Vegetatie	Sleutelsoorten in de boomlaag:>90% grondvlak waarvan 2 of meer boomsoorten minstens 10% innemen	Overal voldoende tot goed
	Sleutelsoorten in de kruidlaag:30-70% bedekking en>10 soorten of >30% bedekking en 11-13 soorten	Overwegend voldoende tot goed

	Oppervlakte natuurdoeltypen: <15 ha	
Faunabeoordeling	Otter (zwerver), Bever, Bosbeekjuffer, Nachtegaal, Wielewaal, Roodmus (zwerver), Blauwborst, Buidelmee, Kwak (zwerver), Blauwe reiger, Aalscholver, Matkop, Kleine bonte specht, verschillende spinners en slakken zijn waargenomen langs de Maas	Overal gedegradeerd

2061

2062 Tabel 0-66. Beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatcomplex 91E0 Alluviale bossen met *Alnion glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) Subtype: Eutroof Elzenbroekbos

2064

91E0	BE2200037	
Habitatstructuur	Oppervlakte: >20ha	Overal voldoende tot goed
	Verticale structuur: alle vegetatielagen abundant aanwezig	Overal voldoende tot goed
	Horizontale structuur: ongelijkjarig en individueel gemengd (leeftijd en soort)	Overal voldoende tot goed
	Groeiklasse: 3 of meer groeiklassen aanwezig en groeiklasse 7 aanwezig	Overal voldoende tot goed
	Aandeel dood hout: >10%	Overal voldoende tot goed
	Hoeveelheid dik dood hout: >3 exemplaren/ha en diameterverdeling overeenkomstig of hoger dan die van de levende bomen	Overal voldoende tot goed
	Bosconstantie: >100jaar	Overal voldoende tot goed
Verstoring	Invasieve soorten: 0-10%	Overal voldoende tot goed
	Geruderaliseerd: 10-30%	Overal voldoende tot goed
	Verruigd: 10-30%	Overal voldoende tot goed

Vegetatie	<i>Sleutelsoorten in de boomlaag: 90% grondvlak waarvan 2 of meer boomsoorten minstens 10% innemen</i>	Overal voldoende tot goed
	<i>Sleutelsoorten in de kruidlaag: >70% bedekking en > 6 soorten</i>	Overal voldoende tot goed
Faunabeoordeling	<i>Oppervlakte natuurdoeltypen: 10-150ha</i> <i>Nachtegaal, Wielewaal, Blauwborst, Blauwe reiger, Aalscholver, Matkop, Kleine bonte specht, verschillende spinnen en slakken zijn kenmerkende soorten voor dit habitat</i>	Overal voldoende tot goed

2065

2066 **Conclusie actuele staat van instandhouding**

2067

2068 ➤ Subtype: Zachthoutoibossen (Wilgenvloedbos)

2069 Vooral de te kleine oppervlakte en de ruderalisering zijn de knelpunten.

2070 Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een 'passabel of gedeeltelijk gedegradeerd' actuele
2071 staat van instandhouding bevindt.

2072 Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of
2073 habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabellen.

2074 *Tabel 0-67. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 91E0: Alluviale bossen met Alnion*
2075 *glutinosa en Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae) Subtype: Zachthoutoibossen*
2076 *(Wilgenvloedbos) in SBZ-H BE2200037 Deelgebied 7. Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied*
2077 *worden niet onderscheiden.*

91E0	BE2200037	
Habitatstructuur	<i>Oppervlakte: < 25ha</i>	C
	<i>Horizontale structuur: 3 of meer groeiklassen aanwezig of groeiklasse 5,6 of 7 aanwezig</i>	B
	<i>Aandeel dood hout: 4-10%</i>	C
	<i>Hoeveelheid dik dood hout: 1-3 exemplaren/ha</i>	C
	<i>Bosconstantie: >30%</i>	A
	<i>Overstromingsregime: >50%</i>	A
Verstoring	<i>Geruderaliseerd: >40%</i>	C
Vegetatie	<i>Sleutelsoorten in de boomlaag: >90% grondvlak waarvan 2 of meer boomsoorten minstens 10% innemen</i>	A
	<i>Sleutelsoorten in de kruidlaag: 30-70% bedekking en >10 soorten of >30%</i>	B

bedekking en 11-13 soorten

Faunabeoordeling

Otter (zwerver), Bever, Bosbeekjuffer, Nachtegaal, Wielewaal, Roodmus (zwerver), Blauwborst, Buidelmees, Kwak (zwerver), Blauwe reiger, Aalscholver, Matkop, Kleine bonte specht, verschillende spinnen en slakken zijn waargenomen langs de Maas

C

2078

2079 Tabel 0-68. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 91E0: Alluviale bossen met *Alnion*
2080 *glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (Alno-Padion, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) Subtype: Zachthoutoibossen
2081 (Wilgenvloedbos) in SBZ-H BE2200037 Deelgebied 8. Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied
2082 worden niet onderscheiden.

91E0

BE2200037

Habitatstructuur

Oppervlakte: < 25ha

C

Horizontale structuur: 3 of meer groeiklassen aanwezig of groeiklasse 5,6 of 7 aanwezig

A

Aandeel dood hout: 4-10%

A

Hoeveelheid dik dood hout: 1-3 exemplaren/ha

C

Bosconstantie: >30%

A

Overstromingsregime: >50%

A

Verstoring

Geruderaliseerd: >40%

C

Vegetatie

Sleutelsoorten in de boomlaag: >90% grondvlak waarvan 2 of meer boomsoorten minstens 10% innemen

A

Sleutelsoorten in de kruidlaag: 30-70% bedekking en >10 soorten of >30% bedekking en 11-13 soorten

B

Oppervlakte natuurdoeltypen: <15 ha

Faunabeoordeling

Otter (zwerver), Bever, Bosbeekjuffer, Nachtegaal, Wielewaal, Roodmus (zwerver), Blauwborst, Buidelmees, Kwak (zwerver), Blauwe reiger, Aalscholver, Matkop, Kleine bonte specht, verschillende spinnen en slakken zijn waargenomen langs de Maas

C

2083

2084 Tabel 0-69. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 91E0: Alluviale bossen met *Alnion*
2085 *glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (Alno-Padion, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) Subtype: Zachthoutoibossen
2086 (Wilgenvloedbos) in SBZ-H BE2200037 Deelgebied 9. Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied
2087 worden niet onderscheiden.

91E0

BE2200037

Habitatstructuur

Oppervlakte: < 25ha

C

	Horizontale structuur: 3 of meer groeiklassen aanwezig of groeiklasse 5,6 of 7 aanwezig	A
	Aandeel dood hout: 4-10%	A
	Hoeveelheid dik dood hout: 1-3 exemplaren/ha	A
	Bosconstantie:>30%	A
	Overstromingsregime: >50%	C
Verstoring	Geruderaliseerd:>40%	C
Vegetatie	Sleutelsoorten in de boomlaag:>90% grondvlak waarvan 2 of meer boomsoorten minstens 10% innemen	A
	Sleutelsoorten in de kruidlaag:30-70% bedekking en>10 soorten of >30% bedekking en 11-13 soorten	C
Faunabeoordeling	Oppervlakte natuurdoeltypen: <15 ha	
	Otter (zwerver), Bever, Bosbeekjuffer, Nachtegaal, Wielewaal, Roodmus (zwerver), Blauwborst, Buidelmees, Kwak (zwerver), Blauwe reiger, Aalscholver, Matkop, Kleine bonte specht, verschillende spinnen en slakken zijn waargenomen langs de Maas	C

2088

2089 Tabel 0-70. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 91E0: Alluviale bossen met *Alnion*
2090 *glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) Subtype: Zachthoutoibossen
2091 (*Wilgenvloedbos*) in SBZ-H BE2200037 Deelgebied 11. Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied
2092 worden niet onderscheiden.

91E0	BE2200037	
Habitatstructuur	Oppervlakte: < 25ha	C
	Horizontale structuur: 3 of meer groeiklassen aanwezig of groeiklasse 5,6 of 7 aanwezig	A
	Aandeel dood hout: 4-10%	C
	Hoeveelheid dik dood hout: 1-3 exemplaren/ha	C
	Bosconstantie:>30%	A
	Overstromingsregime: >50%	A
Verstoring	Geruderaliseerd:>40%	B
Vegetatie	Sleutelsoorten in de boomlaag:>90% grondvlak waarvan 2 of meer boomsoorten minstens 10% innemen	A
	Sleutelsoorten in de kruidlaag:30-70% bedekking en>10 soorten of >30% bedekking en 11-13 soorten	A

	Oppervlakte natuurdoeltypen: <15 ha	
Faunabeoordeling	Otter (zwerver), Bever, Bosbeekjuffer, Nachtegaal, Wielewaal, Roodmus (zwerver), Blauwborst, Buidelmees, Kwak (zwerver), Blauwe reiger, Aalscholver, Matkop, Kleine bonte specht, verschillende spinnen en slakken zijn waargenomen langs de Maas	C

2093

2094 Tabel 0-71. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 91E0: Alluviale bossen met *Alnion glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (Alno-Padion, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) Subtype: Zachthoutooibossen
2095 (Wilgenvloedbos) in SBZ-H BE2200037 Deelgebied 12. Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied
2096 worden niet onderscheiden.
2097

91E0	BE2200037	
Habitatstructuur	Oppervlakte: < 25ha	C
	Horizontale structuur: 3 of meer groeiklassen aanwezig of groeiklasse 5,6 of 7 aanwezig	C
	Aandeel dood hout: 4-10%	C
	Hoeveelheid dik dood hout: 1-3 exemplaren/ha	C
	Bosconstantie:>30%	C
	Overstromingsregime: >50%	C
Verstoring	Geruderaliseerd:>40%	C
Vegetatie	Sleutelsoorten in de boomlaag:>90% grondvlak waarvan 2 of meer boomsoorten minstens 10% innemen	A
	Sleutelsoorten in de kruidlaag:30-70% bedekking en>10 soorten of >30% bedekking en 11-13 soorten	C
	Oppervlakte natuurdoeltypen: <15 ha	
Faunabeoordeling	Otter (zwerver), Bever, Bosbeekjuffer, Nachtegaal, Wielewaal, Roodmus (zwerver), Blauwborst, Buidelmees, Kwak (zwerver), Blauwe reiger, Aalscholver, Matkop, Kleine bonte specht, verschillende spinnen en slakken zijn waargenomen langs de Maas	C

2098

2099 Tabel 0-72. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 91E0: Alluviale bossen met *Alnion glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (Alno-Padion, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) Subtype: Zachthoutooibossen
2100 (Wilgenvloedbos) in SBZ-H BE2200037 Deelgebied 13. Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied
2101 worden niet onderscheiden.
2102

91E0	BE2200037	
Habitatstructuur	Oppervlakte: < 25ha	C
	Horizontale structuur: 3 of meer groeiklassen aanwezig of groeiklasse 5,6 of 7 aanwezig	A

	Aandeel dood hout: 4-10%	A
	Hoeveelheid dik dood hout: 1-3 exemplaren/ha	B
	Bosconstantie:>30%	A
	Overstromingsregime: >50%	A
Verstoring	Geruderaliseerd:>40%	B
Vegetatie	Sleutelsoorten in de boomlaag:>90% grondvlak waarvan 2 of meer boomsoorten minstens 10% innemen	A
	Sleutelsoorten in de kruidlaag:30-70% bedekking en>10 soorten of >30% bedekking en 11-13 soorten	B
	Oppervlakte natuurdoeltypen: <15 ha	
Faunabeoordeling	Otter (zwerver), Bever, Bosbeekjuffer, Nachtegaal, Wielewaal, Roodmus (zwerver), Blauwborst, Buidelmees, Kwak (zwerver), Blauwe reiger, Aalscholver, Matkop, Kleine bonte specht, verschillende spinnen en slakken zijn waargenomen langs de Maas	C
2103		
2104		
2105		
2106	➤ Subtype: Eutroof Elzenbroekbos	
2107	Wel maar in één deelgebied aanwezig.	
2108	Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een 'Goede tot uitstekende' actuele staat van	
2109	instandhouding bevindt.	
2110	Voor de concrete beoordeling van de lokale staat van instandhouding voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabellen.	
2111		
2112	Tabel 0-73. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 91E0 Alluviale bossen met <i>Alnion glutinosa</i> en <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>) Subtype: Eutroof Elzenbroekbos in	
2113		
2114	SBZ-H BE2200037 Deelgebied 1. Afzonderlijke habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet	
2115	onderscheiden.	

91E0	BE2200037	
Habitatstructuur	Oppervlakte: >20ha	A
	Verticale structuur:alle vegetatielagen abundant aanwezig	A
	Horizontale structuur:ongelijkjarig en individueel gemengd (leeftijd en soort)	A
	Groeiklasse: 3 of meer groeiklassen aanwezig en groeiklasse 7 aanwezig	A
	Aandeel dood hout:>10%	A

	Hoeveelheid dik dood hout:>3 exemplaren/ha en diameterverdeling overeenkomstig of hoger dan die van de levende bomen	A
	Bosconstantie:>100jaar	A
Verstoring	Invasieve soorten:0-10%	B
	Geruderaliseerd:10-30%	B
	Verruigd:10-30%	B
Vegetatie	Sleutelsoorten in de boomlaag: 90%grondvlak waarvan 2 of meer boomsoorten minstens 10% innemen	A
	Sleutelsoorten in de kruidlaag: >70% bedekking en > 6 soorten	A
	Oppervlakte natuurdoeltypen: 10-150ha	
Faunabeoordeling	Nachtegaal, Wielewaal, Blauwborst, Blauwe reiger, Aalscholver, Matkop, Kleine bonte specht, verschillende spinnen en slakken zijn kenmerkende soorten voor dit habitat	B

2116

2117

2118 Tabel 0-74. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor complex van de
 2119 habitatype 91E0 Alluviale bossen met *Alnion glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (Alno-Padion, *Alnion incanae*,
 2120 *Salicion albae*)

2121 ➤ Subtype van de Zachthoutoobossen (Wilgenvloedbos)

Tabel. Beoordeling van de staat van instandhouding van habitats per deelgebied en voor het totale Europees te beschermen gebied.							
Deelgebied	7	8	9	11	12	13	Tot. alle gebieden
totale opp vh deelgebied	11,05	204,50	65,08	33,15	25,05	68,91	645,02
Habitat 91E0_wvb	2,41	11,75	2,37	10,71	1,09	5,08	33,41
Oppervlakte-aandeel	7,21	35,17	7,09	32,06	3,26	15,21	100,00
							Gewogen gemiddelde
Habitatstructuur							
Min. Structuurareaal	C	C	C	C	C	C	Overal gedegradeerd
Groeiklasse	B	A	A	A	C	A	Overal voldoende tot goed
Aandeel Dood Hout	C	A	A	C	C	A	Overwegend gedegradeerd

Hoeveelheid Dik Hout	C	C	A	C	C	B	Overwegend gedegradeerd
Bosconstantie	A	A	A	A	C	A	Overal voldoende tot goed
Overstromingsregime	A	A	C	A	C	A	Overwegend voldoende tot goed
Verstoring							
Geruderaliseerd	C	C	C	B	C	B	Deels voldoende tot goed
Vegetatie							
Sleutelsoorten Boomlaag	A	A	A	A	A	A	Overal voldoende tot goed
Sleutelsoorten Kruidlaag	B	B	C	A	C	B	Overwegend voldoende tot goed
Faunabeoordeling	C	C	C	C	C	C	Overal gedegradeerd

2122

2123 Tabel 0-75. Samenvatting en conclusies van de lokale staat van instandhouding voor complex van de
 2124 habitattypen 91E0 Alluviale bossen met *Alnion glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (Alno-Padion, *Alnion incanae*,
 2125 *Salicion albae*)

2126 ➤ Subtype van het Mesotroof en Eutroof Elzenbroekbos

Tabel. Beoordeling van de staat van instandhouding van habitats per deelgebied en voor het totale Europees te beschermen gebied.		
Deelgebied	1	Tot. alle gebieden
totale opp vh deelgebied	86,09	645,02
Habitat 91E0_eutr	22,23	22,23
Oppervlakte-aandeel	100,00	100,00
		Gewogen gemiddelde
Habitatstructuur		
Min. Structuurareaal	A	Overal voldoende tot goed
Vertikale Structuur	A	Overal

		voldoende tot goed
Horizontale Structuur	A	Overal voldoende tot goed
Groeiklasse	A	Overal voldoende tot goed
Aandeel Dood Hout	A	Overal voldoende tot goed
Hoeveelheid Dik Hout	A	Overal voldoende tot goed
Bosconstantie	A	Overal voldoende tot goed
Verstoring		
Invasieve exoten	A	Overal voldoende tot goed
Geruderaliseerd	A	Overal voldoende tot goed
Verruigd	A	Overal voldoende tot goed
Vegetatie		
Sleutelsoorten Boomlaag	A	Overal voldoende tot goed
Sleutelsoorten Kruidlaag	A	Overal voldoende tot goed
Faunabeoordeling	B	Overal voldoende tot goed

2127 **Ecologische doelstellingen**

2128 Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor dit
 2129 habitatype worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

opervlakte doelstelling	subtype 91E0_meso mesotrofe elzenbroekbossen + subtype 91E0_eutr – ruigt elzenbossen Actueel: 22 ha in deelgebied 1 + 10-15 ha door omvorming vanuit populierenbos Einddoel: 32-37 ha subtype 91E0_wvb wilgenvloedbos Actueel: 33 ha in deelgebied en 7, 8, 9, 11, 12, 13 + 30 ha door omvorming in deelgebieden 13, 12, 11, 9, 8, 3 Einddoel: 63 ha
kwaliteitsd oelstelling	subtype 91E0_meso mesotrofe elzenbroekbossen + subtype 91E0_eutr – ruigt elzenbossen De ecologische bosfunctie primeert en alle beheeringrepen zijn gericht op de ontwikkeling en substantiële verbetering van dit habitatype: • gevarieerde bosstructuur met veel open plekken, voldoende dood hout en sleutelsoorten • herstel van een voor dit habitatype gunstige waterhuishouding (kwantitatief en kwalitatief) • ontwikkeling van structuurrijke bosranden • buffering tegen externe invloeden • tegengaan verzuiming en interne eutrofiëring door creëren gunstige hydrologie • herstel kwelzones subtype 91E0_wvb wilgenvloedbos De ecologische bosfunctie primeert en alle beheeringrepen zijn gericht op de ontwikkeling en substantiële verbetering van dit habitatype: • herstel dynamisch riviersysteem (zie hoger) • gevarieerde bosstructuur met veel open plekken, voldoende dood hout en sleutelsoorten • ontwikkeling van structuurrijke bosranden • streefdoel is 6 ha/rkm

2130

2131

2132

2133

2134 **91F0 - Gemengde oeverformaties met Quercus robur, Ulmus laevis en Ulmus**
 2135 **minor, Fraxinus**

2136

2137 **Het actuele voorkomen**

2138 Dit type komt enkel in voor binnen het deelgebied "Maaswinkel Grindgroeve, Uiterwaarden van
 2139 Mazonhoven, Meeswijk, Kerkeweerd" en "Hochter-Bampd". In Vlaanderen is het natuurlijke
 2140 verspreidingsareaal van dit bostype beperkt tot de vallei van de Maas, waar het uiterst zeldzaam
 2141 voorkomt. Het Kraaienbosje langs de Maas te Leut is het enige gekende, goed ontwikkelde
 2142 voorbeeld maar is slechts 1 ha groot. Typisch voor dit habitatype zijn de winteroverstromingen.

2143 Voor de actuele verspreiding van dit habitat verwijzen we naar Kaart 5.1 tot 5.12.

2144 **Potenties**

2145 Potentieel is bijna het volledige winterbed van de rivier met alle leemhoudende niet té frequent
 2146 overstromende plaatsen geschikt voor de ontwikkeling van dit bostype. Volgens ECODYN zo'n 270
 2147 ha.
 2148

2149 **Trend**

2150 Geen trend waar te nemen in de recente periode.

2151 **Overzicht**

2152 *Tabel 0-76. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale*
 2153 *beschermingszone) en potenties van habitat (in ha) 91F0 - Gemengde oeverformaties met Quercus robur,*
 2154 *Ulmus laevis en Ulmus minor, Fraxinus*

	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)	Potenties (ha)
Deelgebied 1	0	0	0
Deelgebied 2	0	0	0,5
Deelgebied 3	0	0	82,4
Deelgebied 4	0	0	15,3
Deelgebied 6	0	0	0
Deelgebied 7	0	0	2,3
Deelgebied 8	1,25	15,58	84
Deelgebied 9	0	0	29,2
Deelgebied 10	0	0	3,8
Deelgebied 11	0	0	12,3
Deelgebied 12	0	0	19,5
Deelgebied 13	6,79	84,41	21,8
Totaal	8,05	100	271,1

2155

2156 **Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen**

2157 Tabel 0-77. Beoordeling van criteria en indicatoren voor habitatcomplex 91F0 Gemengde oeverformaties met
 2158 *Quercus robur*, *Ulmus laevis* en *Ulmus minor*, *Fraxinus*

91F0	BE2200037	
Habitatstructuur	Oppervlakte: < 15ha	Overal gedegradeerd
	Verticale structuur: alle vegetatielagen abundant aanwezig	Overal voldoende tot goed
	Horizontale structuur: ongelijkjarig en individueel gemengd (leeftijd en soort)	Overal voldoende tot goed
	Groeiklasse: 3 of meer groeiklassen aanwezig en groeiklasse 7 aanwezig	Overal voldoende tot goed
	Aandeel dood hout: >10%	Overwegend voldoende tot goed
	Hoeveelheid dik dood hout: < 1 exemplaren/ha	Overwegend gedegradeerd
	Bosconstantie: <75jaar	Overwegend gedegradeerd
	Overstromingsfrequentie:>1/5j	Overal voldoende tot goed
	Overstromingsduur: <1/j en <14dagen durend	Overal voldoende tot goed
Verstoring	Invasieve soorten: <10%	Overal voldoende tot goed
	Klimop- en moslaag:>50 en < 90%	Overal voldoende tot goed
	Geruderaliseerd: 10-50%%	Overal voldoende tot goed
Vegetatie	Sleutelsoorten in de boomlaag:>90% grondvlak waarvan 2 of meer boomsoorten minstens 10% innemen	Overal voldoende tot goed
	Sleutelsoorten in de kruidlaag: 3-4 soorten	Overal voldoende tot goed

Faunabeoordeling	Oppervlakte natuurdoeltypen: <15 ha Geen kenmerkende soorten aanwezig door te kleine oppervlakte	Overal gedegradeerd
-------------------------	---	--------------------------------

2159

2160 **Conclusie actuele staat van instandhouding**

2161 Door te kleine oppervlakte van dit habitattype kunnen er geen kenmerkende soorten tot broeden
2162 komen.

2163 Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een 'passabel of gedeeltelijk gedegradeerd' actuele
2164 staat van instandhouding bevindt.

2165 Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of
2166 habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabellen.

2167 *Tabel 0-78. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 91F0 Gemengde oeverformaties met*
2168 *Quercus robur, Ulmus laevis en Ulmus minor, Fraxinus in SBZ-H BE2200037 Deelgebied 8. Afzonderlijke*
2169 *habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet onderscheiden.*

91F0	BE2200037	
Habitatstructuur	Oppervlakte: < 15ha	C
	Verticale structuur: alle vegetatielagen abundant aanwezig	A
	Horizontale structuur: ongelijkjarig en individueel gemengd (leeftijd en soort)	A
	Groeiklasse: 3 of meer groeiklassen aanwezig en groeiklasse 7 aanwezig	A
	Aandeel dood hout: >10%	C
	Hoeveelheid dik dood hout: < 1 exemplaren/ha	B
	Bosconstantie: <75jaar	A
	Overstromingsfrequentie:>1/5j	A
	Overstromingsduur: <1/j en <14dagen durend	A
Verstoring	Invasieve soorten: <10%	B
	Klimop- en moslaag:>50 en < 90%	B
	Geruderaliseerd: 10-50%%	A
Vegetatie	Sleutelsoorten in de boomlaag:>90% grondvlak waarvan 2 of meer boomsoorten minstens 10% innemen	A
	Sleutelsoorten in de kruidlaag: 3-4 soorten	A
Faunabeoordeling	Oppervlakte natuurdoeltypen: <15 ha Geen kenmerkende soorten aanwezig door te kleine oppervlakte	C

2170

2171 *Tabel 0-79. Beoordeling van de criteria en indicatoren voor habitatcomplex 91F0 Gemengde oeverformaties met*
 2172 *Quercus robur, Ulmus laevis en Ulmus minor, Fraxinus in SBZ-H BE2200037 Deelgebied 13. Afzonderlijke*
 2173 *habitatvlekken binnen dit deelgebied worden niet onderscheiden.*

91F0	BE2200037	
Habitatstructuur	Oppervlakte: < 15ha	C
	Verticale structuur: alle vegetatielagen abundant aanwezig	A
	Horizontale structuur: ongelijkjarig en individueel gemengd (leeftijd en soort)	A
	Groeiklasse: 3 of meer groeiklassen aanwezig en groeiklasse 7 aanwezig	A
	Aandeel dood hout: >10%	A
	Hoeveelheid dik dood hout: < 1 exemplaren/ha	C
	Bosconstantie: <75jaar	C
	Overstromingsfrequentie:>1/5j	A
	Overstromingsduur: <1/j en <14dagen durend	A
Verstoring	Invasieve soorten: <10%	B
	Klimop- en moslaag:>50 en < 90%	A
	Geruderaliseerd: 10-50%%	B
Vegetatie	Sleutelsoorten in de boomlaag:>90% grondvlak waarvan 2 of meer boomsoorten minstens 10% innemen	A
	Sleutelsoorten in de kruidlaag: 3-4 soorten	B
Faunabeoordeling -en beoordeling	Oppervlakte natuurdoeltypen: <15 ha	C
	Geen kenmerkende soorten aanwezig door te kleine oppervlakte	
Globale beoordeling	Onvoldoende staat van instandhouding. Door te kleine oppervlakte van dit habitattypen kunnen er geen kenmerkende soorten tot broeden komen.	

2174

2175

2176

Tabel. Beoordeling van de staat van instandhouding van habitats per deelgebied en voor het totale Europees te beschermen gebied.			
Deelgebied	8	13	Tot. alle gebieden
totale opp vh deelgebied	204,50	68,91	645,02
Habitat 91F0	1,25	6,79	8,04
Oppervlakte-aandeel	15,55	84,45	100,00
			Gewogen gemiddelde
Habitatstructuur			
Min. Structuurareaal	C	C	Overal gedegradeerd
Vertikale Structuur	A	A	Overal voldoende tot goed
Horizontale Structuur	A	A	Overal voldoende tot goed
Groeiklasse	A	A	Overal voldoende tot goed
Aandeel Dood Hout	C	A	Overwegend voldoende tot goed
Hoeveelheid Dik Hout	B	C	Overwegend gedegradeerd
Bosconstantie	A	C	Overwegend gedegradeerd
Overstromingsfrequentie	A	A	Overal voldoende tot goed
Overstromingsduur	A	A	Overal voldoende tot goed
Verstoring			
Invasieve exoten	B	B	Overal voldoende tot goed
Klimop- en moslaag	B	A	Overal voldoende tot

			goed
Geruderaliseerd	A	B	Overal voldoende tot goed
Vegetatie			
Sleutelsoorten Boomlaag	A	A	Overal voldoende tot goed
Sleutelsoorten Kruidlaag	A	B	Overal voldoende tot goed
Faunabeoordeling	C	C	Overal gedegradeerd

2179

2180

2181 **Ecologische doelstellingen**

2182 Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor dit
 2183 habitatype worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

opervlakte doelstelling	Actueel: 8 ha in deelgebied 8, 13 + 15 ha door omvorming + 35 ha door uitbreiding Verspreid over de verschillende deelgebieden waarbij er gestreefd wordt tot een 3 -4 tal kernen van 15 ha. Einddoel: 58 Het bostype kan ontwikkelen door successie vanuit de wilgenvloedbossen (91EO) op de minder dynamische standplaatsen van het winterbed.
kwaliteitsdoelstelling	De ecologische bosfunctie primeert en alle beheeringrepen zijn gericht op de ontwikkeling en substantiële verbetering van dit habitatype: • herstel dynamisch riviersysteem (zie hoger) • ongestoorde leemhoudende bodems • gevarieerde bosstructuur met veel open plekken, voldoende dood hout en sleutelsoorten • vermijden van verstoring strooisellaag • ontwikkeling van structuurrijke bosranden

2184

2185

2186

2187

2188

2189

2190 ***De soorten van bijlage II en III***

2191 In deze paragraaf worden de verschillende voorkomende Europees te beschermen soorten opgelijst
2192 en worden daarvoor volgende aspecten toegelicht:

- 2193 • Het actueel voorkomen;
2194 • De potenties voor de soort binnen het gebied dat het rapport beslaat;
2195 • De trend;
2196 • De beoordeling van criteria en indicatoren aande hand van de LSVI-tabellen.

2197 Voor het actueel voorkomen van een soort wordt vertrokken van de beschikbare gegevens (zie
2198 hoger). Hierbij wordt in het rapport indicatief aangegeven, via zogenaamde kwartierhokkaarten,
2199 aangegeven waar de verschillende populaties zich bevinden. Kwartierhokkaarten geven aan dat de
2200 soort voorkomt in het aangeduide hok van 1 km op 1 km. Vlaanderen werd daartoe in een raster
2201 van dergelijk hokken opgedeeld. Deze kaartjes werden door de expertgroep aangevuld.

2202 Voor de potenties voor de soort binnen het gebied wordt vertrokken van de gegevens die
2203 beschikbaar zijn over het leefgebied van dergelijke soort. Vertrekkend van de ecologie van de soort
2204 wordt dan aangegeven waar verwacht wordt dat de soort in kwestie nog zou kunnen voorkomen.

2205 De trend is de evolutie van het voorkomen van de soort in de tijd. Vaak zullen er geen
2206 monitoringsgegevens aanwezig zijn en zal een inschatting gebeuren op basis van de evolutie van
2207 het voorkomen van de ecotopen die onderdeel uitmaken van de leefgebieden van de soort.

2208 Voor verschillende criteria zal aan de hand van bepaalde indicatoren nagegaan worden wat de
2209 leefgebiedgeschiktheid voor de soort is. De evaluatie van de criteria en indicatoren wordt per soort
2210 beschreven in voor alle leefgebieden in het habitatrictlijngebied samen. Enkel indien zulks
2211 relevant geacht wordt, worden in deze tabel specificaties van bepaalde deelgebieden opgenomen.
2212 Beoordeling van criteria en indicatoren leidt tot een conclusie aangaande de actuele staat van
2213 instandhouding.

2214 Bepaalde soortengroepen worden samengenomen omwille van hun sterk gelijkend leefgebied
2215 (bijvoorbeeld de vleermuizen die foerageren boven water) of omdat de gegevens niet toelaten om
2216 een onderscheid toe te laten tussen de verschillende soorten (bijvoorbeeld het
2217 dwergvleermuizencomplex).

2218 Bij het uitwerken van de bovenstaande punten wordt vertrokken van voor Vlaanderen algemeen
2219 basismateriaal. Omwille van de schaal of het detailniveau van dit basismateriaal wordt dit
2220 gecontroleerd en aangevuld door lokale experts uit onder andere het Agentschap voor Natuur en
2221 Bos en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. Omwille van dit expertoordeel kunnen de
2222 conclusies afwijken van het basismateriaal, waarop ook de kaarten zijn gebaseerd.

2223 Afgesloten wordt met een eerste formulering van ecologische doelen voor de soorten vertrekkend
2224 van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en de analyses uit deze bijlage.

2225

2226 **Bittervoorn - *Rhodeus sericeus amarus***

2227 ***Beschrijving soort***

2228 De soort is gebonden aan wateren waar zoetwatermossels van het geslacht Unio of Anodonta
2229 voorkomen, zoals vijvers, plassen, sloten en afgesloten riviermeanders met goed ontwikkelde
2230 waterplantenvegetatie (cf. habitatype 3150) en oeverzones van traagstromende beken en rivieren

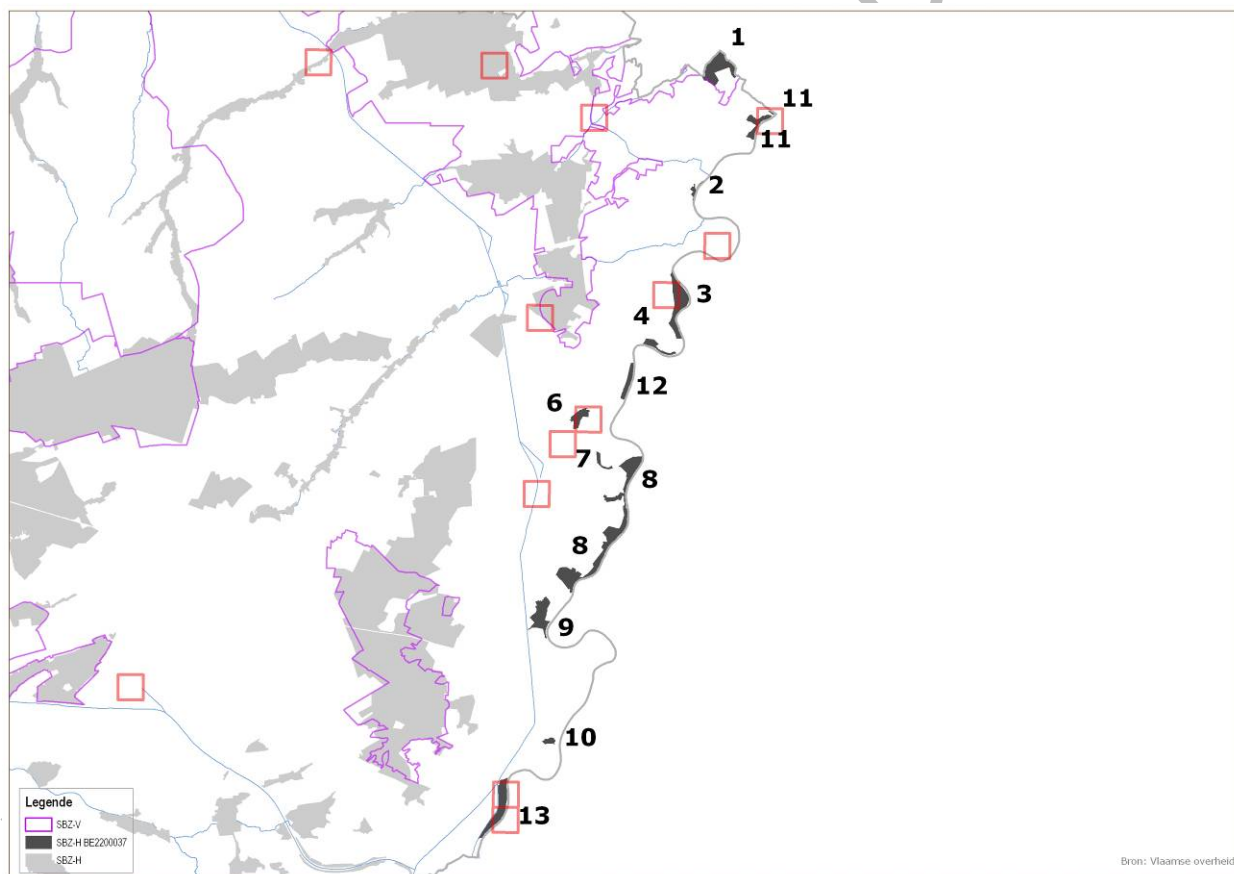
2231 met een goede tot vrij goede waterkwaliteit (cf. habitattype 3260). De visjes zoeken de
 2232 beschutting van waterplanten op, waar ze vooral van plantaardig plankton leven. (sporadisch ook
 2233 zoöplankton en kleine ongewervelden zoals insectenlarven, slakken en wormen). De eitjes
 2234 ontwikkelen tussen de kieuwen van een zoetwatermossel. De larven verlaten pas enkele weken na
 2235 het uitkomen de veilige omgeving van de mossel.

2236 Het wijfje ontwikkeld in de voortplantingsperiode een lange legbuis, waarmee eieren gelegd
 2237 worden in de mantelholte van grote zoetwatermossels. Het mannetje bevrucht de eieren door hom
 2238 te lozen in de nabijheid van de instroomopening van de mossel en bewaakt daarna de omgeving
 2239 van de mossel. De larven verlaten pas enkele weken na het uitkomen de veilige omgeving van de
 2240 mossel. De aanwezigheid van deze mossels blijkt dan ook onontbeerlijk voor de soort.

2241 **Het actuele voorkomen**

2242 Bittervoorn is geen karakteristieke vis van grindrivieren of stromende beken., maar gebruikt ze wel
 2243 voor dispersie. Ze leven doorgaans in stilstaand of langzaam stromend water met een gevarieerde
 2244 en goed ontwikkelde waterplantengroei. Populaties komen voor in Kollegreend (deelgebied 11),
 2245 Oude Maas (deelgebied 6) en Hochterbampd (deelgebied 13). Er zijn daarnaast waarnemingen van
 2246 dispersie in de monding van de Zanderbeek.

2247 Voor de verspreidingsgegevens, zie figuur 0-2.

2248
 2249 **Figuur 0- 2. Verspreiding van Bittervoorn - *Rhodeus sericeus amarus***

2250 **Potenties**

2251 Verbetering van de algemene waterkwaliteit heeft wellicht tot gevolg dat bijkomende biotopen
 2252 gekoloniseerd worden.

2253 **De trend**

2254 Er zijn te weinig monitoringsgegevens beschikbaar om een evolutie in de populatie en de kwaliteit
2255 van het leefgebied betrouwbaar in beeld te brengen. Wel is er een toename van waarnemingen
2256 binnen het gebied.

2257

INFORMATIEF DOCUMENT

2258 **Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen**

2259 Tabel 0-81. Beoordeling van criteria en indicatoren voor de soort Bittervoorn - *Rhodeus sericeus amarus*

Bittervoorn		Algemeen	Specificaties op deelgebiedniveau
Toestand populatie	Populatiegrootte/abundantie:		C
	Populatiestructuur:		B
Habitatkwaliteit	Eutrofiëring:		Onbekend: X
	Zuurstofgehalte water:		Onbekend: X
	Zuurstofgehalte waterbodem:		onbekend : X
	Aanwezigheid zoetwatermossels:		onbekend hoe groot deze velden zijn, maar zijn aanwezig : X
	Waterplanten:		Vegetaties regelmatig aanwezig : B
	Plaatsen met stilstaand water (in stromende waterlichamen):		Regelmatig aanwezig, in delen ontbrekend: B
	Ruimingen:		Gering, habitatvereisten gedeeltelijk gerespecteerd: B
	Waterbouwkundige ingrepen (rechttrekking, kanalisatie, oeverversteving):		Gering: B
Globale beoordeling	gedeeltelijk gedegradeerd		

2260

2261 **Conclusies**

2262 Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een 'gedeeltelijk gedegradeerd actuele staat van instandhouding bevindt op basis van de criteria
2263 populatiegrootte.

2264 **Ecologische doelstellingen**

2265 Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort
2266 worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Populatie doelstelling	Actueel: voorkomend in deelgebieden 11, 3, 6, 13 Geen extra oppervlakte leefgebied nodig maar wel verbetering van de kwaliteit van het leefgebied: goede waterkwaliteit met uitgestrekte zoetwatermosselvelden Einddoel: Minimaal behoud van de bestaande populaties.
Kwaliteits doelstelling	Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied in een natuurlijk en dynamisch riviersysteem, oude rivierarmen en Maasplassen. Geen bijkomende kwaliteitsvereisten dan deze die eerder reeds werden gesteld voor habitattypes 3150, 3260 en 3270

2267

2268 **Boomkikker - *Hyla arborea***

2269 **Beschrijving soort**

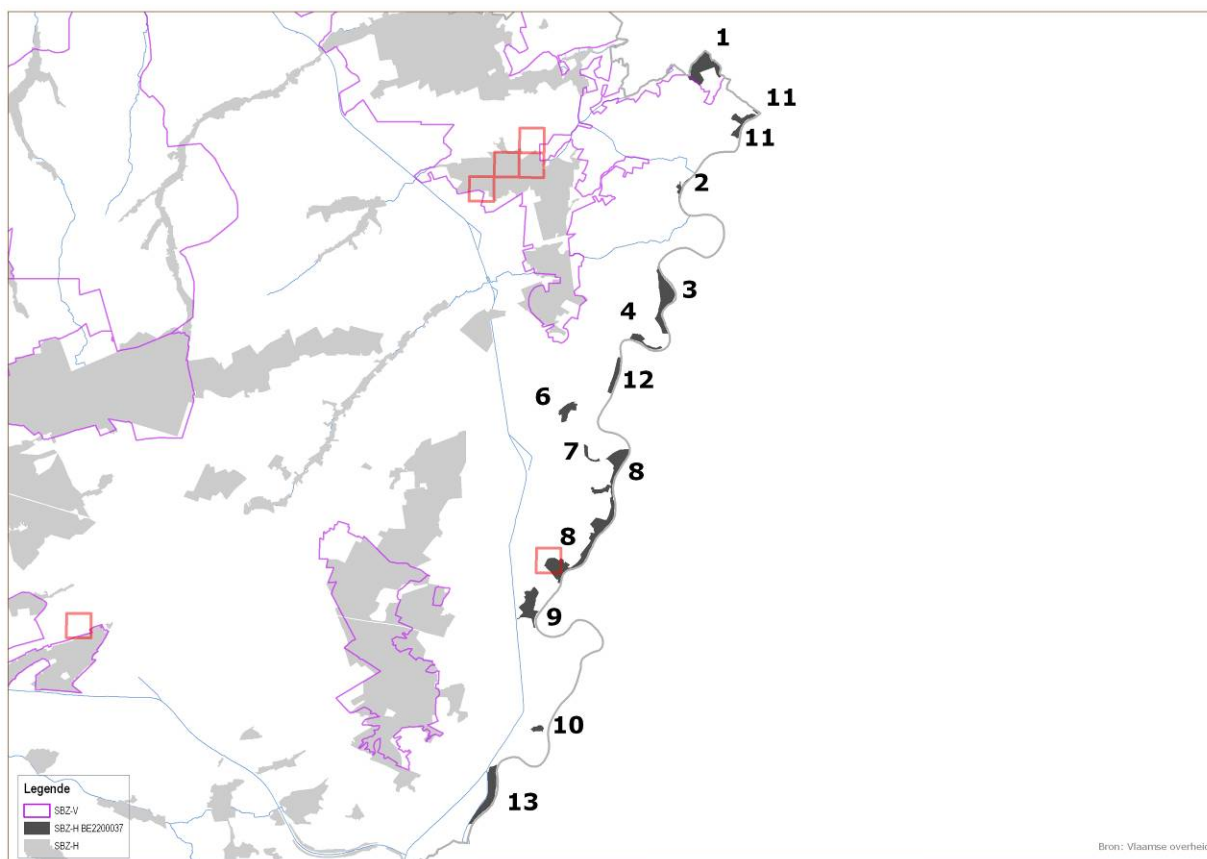
2270 Als voortplantingsplaatsen komen allerlei ondiepe en stilstaande zoetwaterplassen in aanmerking,
2271 zowel kleine veedrinkpoelen als grotere vijvers. Het water is gewoonlijk licht tot matig voedselrijk
2272 en heeft een neutrale zuurtegraad (cf. o.a. habitatype 3150). Belangrijk is dat het water en de
2273 oeverzone goed en langdurig door de zon beschenen wordt en dat de plas niet volledig droogvalt
2274 vóór de maand Augustus. Plassen waarin vissen of eenden voorkomen, zeker in combinatie met
2275 weinig waterplanten om in te schuilen, zijn niet geschikt voor Boomkikkers. De aanwezigheid van
2276 een gordel van ondergedoken of drijvende waterplanten en een rijke oevervegetatie met Riet en/of
2277 andere oeverplanten is positief. De dieren zijn vooral 's nachts actief en houden zich overdag op in
2278 de opgaande oevervegetatie.

2279 De landbiotopen zijn zonbeschenen ruigtevegetaties, braamstruwelen, houtwallen en bosranden
2280 gelegen in kleinschalige landschappen. Geschikte landbiotopen moeten aanwezig zijn in de directe
2281 omgeving van de plas (liefst op minder dan 500 m). Vanaf oktober tot half april overwinteren
2282 Boomkikkers op het land in hopen plantaardig afval en in allerlei holtes.

2283 **Het actuele voorkomen**

2284 De boomkikker komt binnen dit SBZ enkel nog voor in de Maaswinkel (deelgebied 9). Het gaat hier
2285 om een kleine populatie. Regelmatig worden ook enkele roepende mannetjes gehoord noordelijker
2286 in Maasbeemdergreend (deelgebied 8) juist naast de Maas. Vroeger kwam Boomkikker daarnaast
2287 voor in Leut. Hier zijn momenteel 4 poelen aanwezig langs de Maas, die te snel uitdrogen voor een
2288 geslaagde voortplanting. De populatie van Maaswinkel is geïsoleerd: de dichtstbijzijnde populatie
2289 bevindt zich in de Brand te Maaseik.

2290 Voor een deel van de verspreidingsgegevens, zie figuur 0-3

2291

2292 *Figuur 0 -3. Deel van de verspreiding van Boomkikker - Hyla arborea*

2293 **Potenties**

2294 Met enkele aanpassingen komen de poelen in Leut liggen in aanmerking als leefgebied.

2295 **De trend**

2296 De trend is dalend.

INFORMATIE

2297 **Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen**

2298 *Tabel 0-82 Beoordeling van criteria en indicatoren voor de soort Boomkikker - Hyla arborea*

Boomkikker	BE2200037
Toestand populatie	<i>Relatieve populatiegrootte</i> : schommelend < 50 roepende mannetjes C
	<i>Voortplanting</i> : slechts enkele larven worden teruggevonden B
	<i>Afstand nabije populatie</i> : > 2 km C
Habitatkwaliteit	<i>Aantal en grootte van de waterpartijen</i> : complex van > 5 permanente en/of tijdelijke kleine plassen A
Waterhabitat:	<i>Voedselrijkdom</i> goed A-B
	<i>pH</i> : goed (ca 7) A-B
	<i>Vegetatie</i> : >50% van de opp. met dichte onderdoken of drijvende vegetatie A
	<i>Beschaduwing</i> : weining < 33% B
	<i>Permanentie</i> : bevat water tot minstens half augustus A
	<i>Vissen</i> : veel vis in de poelen die kunnen overstromen C
	<i>Randzone</i> : abundante structuurrijke kruiden- en struikvegetaties A
Landhabitat:	<i>Biotoop</i> : Kleinschalig landschap met ruigtevegetaties, houtwallen, bosranden, braamstruwelen A
	<i>Oppervlakte (aaneengesloten gebied)</i> : 10-20 ha B
	<i>Afstand tot waterbiotoop</i> : < 100m A
	<i>Verkeersweg en in of grenzend aan habitat</i> : weg langs het kanaal B

Globale beoordeling	'gedeeltelijk gedegradeerd' actuele staat van instandhouding: geïsoleerde populatie en door de aanwezigheid van vis in de (mogelijke) voortplantingswateren
----------------------------	---

2299

2300 **Conclusies**

- 2301 De populatie van de Maaswinkel is klein en kent wisselende aantallen. In 2004 was er een dieptepunt met nog maar 3 roepende mannetjes vastgesteld.
- 2302 In 2006 leek de populatie zich iets wat te herstellen tot 21 en in 2007 met 35 roepende mannetjes. Momenteel telt men 50 roepende mannetjes.
- 2303 De voortplanting is zeer slecht en gebeurt maar in één poel. De andere poelen overstroomden regelmatig waardoor er vis in komt, die is nefast voor de voortplanting. De conductiviteit van alle poelen ligt boven de 400 µS/cm. Dit is de bovengrens voor het overleven van de legsels van boomkikker. In de
- 2304 poel, waar voortplanting plaats vindt, is de conductiviteit hoger en worden jaarlijks slechts enkele larven waargenomen.
- 2305
- 2306 Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een 'passabel of gedeeltelijk gedegradeerd' actuele staat van instandhouding bevindt.

2307 **Ecologische doelstellingen**

2308 Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort
 2309 worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Populatie doelstelling	Actueel: voorkomend in deelgebied 9 + 5 ha extra leefgebied, bestaande uit 1 ha 6510 (rest struweel en poelen), aansluitend bij actueel leefgebied (deelgebied 9) Einddoel: creëren van een twee duurzame populatie in Maaswinkel (deelgebied 9) en Leut (deelgebied 8) met elk 200 roepende mannetjes en talrijke eiklonpen verspreid over minstens 3-5 voortplantingspoelen. Er kunnen wel fluctuaties in de populatie ontstaan door het dynamische milieu van de Maas (vb. overstromingen) waarin ze leven.
Kwaliteits doelstelling	Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied, bestaande uit: Qua waterbiotoop (voortplantingsbiotoop): • Het creëren van visvrije waterpartijen. Minimum 5 kleine (<100m²) of 2 grote plassen (>100m²) per populatie. • Het streven naar waterpartijen met voldoende oppervlakte open water en gevarieerde ondergedoken en drijvende watervegetaties. Qua landbiotoop: behoud en versterken van kleinschalig landschap met: • ruigtevegetaties (rbbhf), bloemrijke graslanden (rbbhu), struwelen (rbbsp), bosranden en braamstruwelen • aansluiting van landbiotoop bij voortplantingsbiotopen. Qua corridors: • Creatie of optimalisatie van functionele corridors via hagen, houtkanten, bloemrijke graslanden, poelen tussen Maaswinkel en Leut De uitbreiding van leefgebied voor Boomkikker is tevens positief voor de Grauwe klauwier in Maaswinkel.

2310

2311 **Europese bever - Castor fiber**

2312 **Beschrijving soort**

2313 Bevers komen voor langs beken, rivieren en waterplassen afgezoomd met bomen, struiken en
 2314 moerasvegetatie en met een waterdiepte van min. 0,5 m. Ze hebben een grote impact op hun
 2315 omgeving en de aanwezige levensgemeenschappen. Geschikte leefgebieden bieden de nodige rust
 2316 voor de bouw van moeilijk bereikbare burchten, die meestal bestaan uit een gang uitgegraven in
 2317 de oever, die eindigt in een 'nest' van takken, planten en modder. Wanneer de oever te vlak of te
 2318 hard is, worden drijvende, bovengrondse burchten gebouwd. Als het water te ondiep is of te snel
 2319 stroomt, bouwen ze dammen, zodat voldoende stilstaand water ontstaat. Bevers leven in
 2320 familieverband en zijn strikte planteneters met een voorkeur voor schors, twijgen en bladeren van
 2321 zachte houtsoorten zoals wilg, populier en berk. Om aan de twijgen en bladeren te geraken worden
 2322 bomen met een diameter tot 60 cm omgeknaagd. Zelden gaan ze hiervoor verder dan 100 m van
 2323 de oever. Ze zijn overwegend nachtactief. Het menu wordt aangevuld met grassen, kruiden en 's
 2324 winters ook met plantenwortels.

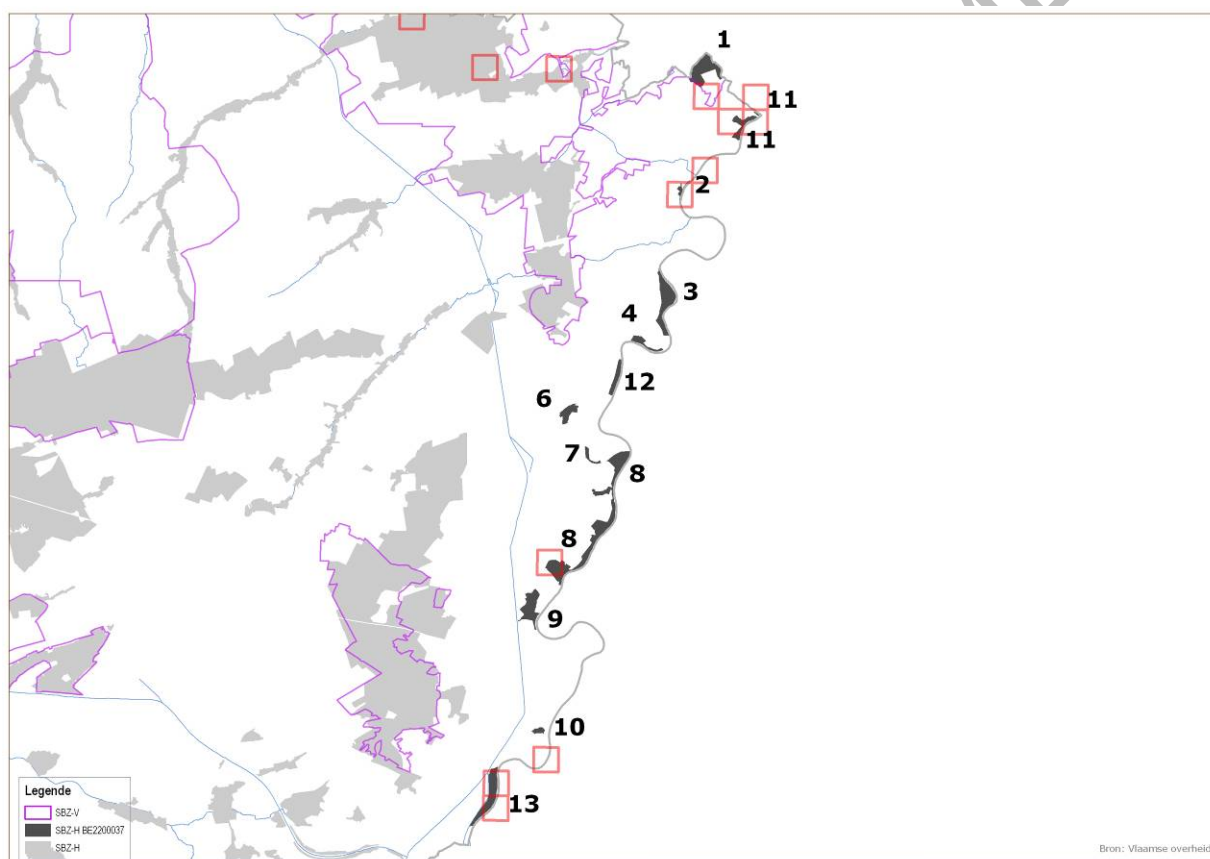
2325 De Bever wordt beschouwd als sleutelsoort in het functioneren van natuurlijke vallei-ecosystemen.
2326 Wegens hun grote knaagactiviteiten aan bomen en hun vermogen tot bouwen van dammen en
2327 watergangen, zijn ze in staat om het landschap op korte termijn ingrijpend te wijzigen.

2328 Als strikte planteneter (boomschors, twijgen, water- en oeverplanten) is de aanwezigheid van
2329 voldoende bos nabij waters en kruidenrijke oevers de belangrijkste voorwaarde waaraan het
2330 leefgebied moet voldoen. Zowel grote rivieren, laaglandbeken, kleine stroompjes als vijvers worden
2331 bewoond.

2332 **Het actuele voorkomen**

2333 De soort werd waargenomen in het noordelijk deel van de Grensmaas, waar vanaf oktober 2003
2334 een herintroductieproject loopt te Thorn-Stevensweert. Momenteel zijn er bevers aanwezig in
2335 Hochter Bampd, de Koningsteen, Bichterweerd, Kerkeweerd, Oude Maas -Stokkem en
2336 Maasbeempder Greend.

2337 Voor een deel van de verspreidingsgegevens, zie Figuur 0 -3.

2338

2339 *Figuur 0 -4. Deel van de verspreiding van Europese bever - Castor fiber*

2340 **Potenties**

2341 In de Maasvallei zijn er zeker potenties voor deze soort door het voorkomen van wilgenstruweel en
2342 bossen langs de Maas.

2343 **De trend**

2344 De trend is stijgend.

2345

2346 **Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen**

2347 *Tabel 0-83. Beoordeling van criteria en indicatoren voor de soort Europese bever - Castor fiber*

Bever	BE2200037
Toestand populatie	Aanwezigheid: knaagsporen op takken of bomen, omgevallen bomen, graaf- of glijsporen, dammen en/of burchten: A
	Populatiestructuur: voortplanting: Jaarlijks : B
	Populatieverlies: Gering erlies door menselijke tussenkomst: B
Habitatkwaliteit	Habitatconnectiviteit: Dankzij de Maas kan de Bever andere gebieden koloniseren: B
	10-20 m oeverzones met 15-30% houtige opslag (wilgen, populieren, elzen of berken met $\varnothing < 8$ cm); overige: 50% struweel en rietland/biezen, 50% grasland: B
	Landhabitat: structuur
	Landhabitat: vegetatie Boomlaag van wilg, populier, els, berk of ander loofhout met $\varnothing 8-20$ cm: B
	Landhabitat: oever voldoende: B
	Waterhabitat: structuur voldoende: B
	Beheer waterhabitat: voldoende: B
	Waterloop en oeversbeschoeiing: voldoende: B
	Conflicten met antropogeen landgebruik: Plaatselijk is dit een probleem: C
Globale beoordeling	gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding:

2348 **Conclusies**

2349 De soort bevindt zich in een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding op basis van
2350 de criteria conflicten met antropogeen landgebruik

2351 Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort
2352 worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

populatie- doelstelling	Actueel: aanwezig in deelgebieden 13, 8, 12, 11 Einddoel: Minimaal behoud van het huidig aantal exemplaren in de Maasvallei De soort profiteert mee van uitbreiding van habitatype 91E0 en 91F0.
kwaliteits- doelstelling	Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied in een natuurlijk en dynamisch riversysteem, bestaande uit: • natuurlijke rivieroever met hierlangs voldoende bomen en bossen • geen migratieknelpunten; • rustgebieden rond beverburchten • gebruik van bevervriendelijke rattenvallen. enkel ruimen van omgevallen bomen indien noodzakelijk voor de veiligheid.

2353

2354 **Kamsalamander - Triturus cristatus**

2355 **Beschrijving soort**

2356 De Kamsalamander bewoont vooral kleinschalige landschappen met een hoge diversiteit aan
2357 biotooptypen. De voortplantingsplaatsen zijn veedrinkpoelen, bomputten, afgesneden rivierarmen,
2358 kleine vijvers, kleigroeven, relatief voedselrijke vennen of andere plassen met stilstaand, vrij
2359 voedselrijk water met een nagenoeg neutrale pH (cf. o.a. habitatype 3150). Kamsalamanders
2360 worden frequent aangetroffen in gebieden met groepen van dicht bij elkaar gelegen waterpartijen.
2361 De plassen zijn bij voorkeur weinig of niet beschadwd, relatief diep en/of bevatten nagenoeg
2362 jaarrond water. De aanwezigheid van vissen heeft een nadelige invloed. De aanwezigheid van
2363 waterplanten is vereist; afwisseling tussen plaatsen met een dichte watervegetatie en stukken met
2364 open water is optimaal. De vrouwtjes zetten de eitjes individueel af op ondergedoken bladeren van
2365 water- of oeverplanten.

2366 Ze prefereren poelen gelegen in kleinschalige landschappen met een hoge diversiteit aan
2367 biotooptypen: bossen, struwelen, boomgaarden, vochtige en extensief beheerde weilanden,
2368 heideterreinen, houtwallen en hagen.

2369 De voortplanting gebeurt bij voorkeur in vrij voedselrijk, stilstaand ondiep water dat (zeer) rijk is
2370 aan ondergedoken en drijvende waterplanten (waterhabitat). In de periode november-maart
2371 overwintert de soort aan land. De overwintering en het leven buiten de voortplantingsperiode is
2372 terrestrisch (landhabitat).

2373 De migratie van land- naar waterbiotoop en tussen voortplantingspoelen gebeurt veelal langs
2374 heggen, rijen knotbomen, rietkragen en perceelsranden met ruigtekruiden.

2375 **Het actuele voorkomen**

2376 Deze soort komt binnen SBZ enkel voor in de Maaswinkel. Hier is een redelijk grote populatie
 2377 aanwezig die zich goed voortplant in twee poelen. Er zit een tweede populatie net buiten SBZ in de
 2378 slotgracht bij Villain 14 in Leut. Deze populatie is zeer klein en jaarlijkse voortplanting is
 2379 uitgesloten wegens het vroegtijdig droogvallen van het water hier.

2380 **Potenties**

2381 De poelen in Leut lijken potentieel habitat mits enkele aanpassingen.

2382 **De trend**

2383 Er zijn te weinig monitoringsgegevens beschikbaar om een evolutie in de populatie en de kwaliteit
 2384 van het leefgebied betrouwbaar in beeld te brengen.

2385 **Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen**

2386 *Tabel 0-84. Beoordeling van criteria en indicatoren voor de soort Kamsalamander - Triturus cristatus*

Kamsalamander	BE2200037	
Toestand populatie	Populatiegrootte:	A
	Voortplanting:	A
	Afstand nabije populatie:	B
Habitatkwaliteit	Aantal en grootte van de waterpartijen:	A
Waterhabitat:	Voedselrijkdom:	A-B
	pH:	A-B
	Vegetatie:	A
	Beschaduwing:	B
	Permanentie:	A
	Vissen:	C
Landhabitat:	Biotoop:	A
	Afstand tot waterbiotoop:	A
	Verkeerswegen in/ grenzend aan habitat:	B
Globale beoordeling	'passabel of gedeeltelijk gedegrademd' actuele staat van instandhouding: door de aanwezigheid van vis in (mogelijke) voortplantingswateren.	

2387

2388 **Conclusies**

2389 Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een 'passabel of gedeeltelijk gedegrademd' actuele
 2390 staat van instandhouding bevindt.

2391 **Ecologische doelstellingen**

2392 Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort
 2393 worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

populatie doelstelling	Actueel: aanwezig in deelgebied 9 Einddoel: creëren van twee duurzame populaties in Maaswinkel (Deelgebied 9) en Leut (Deelgebied 8) van elk >50 adulte dieren en >50 larven of eieren verdeeld over minstens 3-5 voortplantingspoelen die in verbinding staan met elkaar.
kwaliteits doelstelling	Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied, bestaande uit: • waterbiotoop met natuurlijke visstand en goede waterkwaliteit in de plassen • behoud en versterken van kleinschalig landschap met • ruigtevegetaties (rbbhf), bloemrijke graslanden (rbbhu), struwelen (rbbp), houtwallen, bosranden en braamstruwelen • aansluiting van landbiotoop bij voortplantingsbiotopen.

2394 **Kleine modderkruiper - *Cobitis taenia***

2395 **Beschrijving soort**

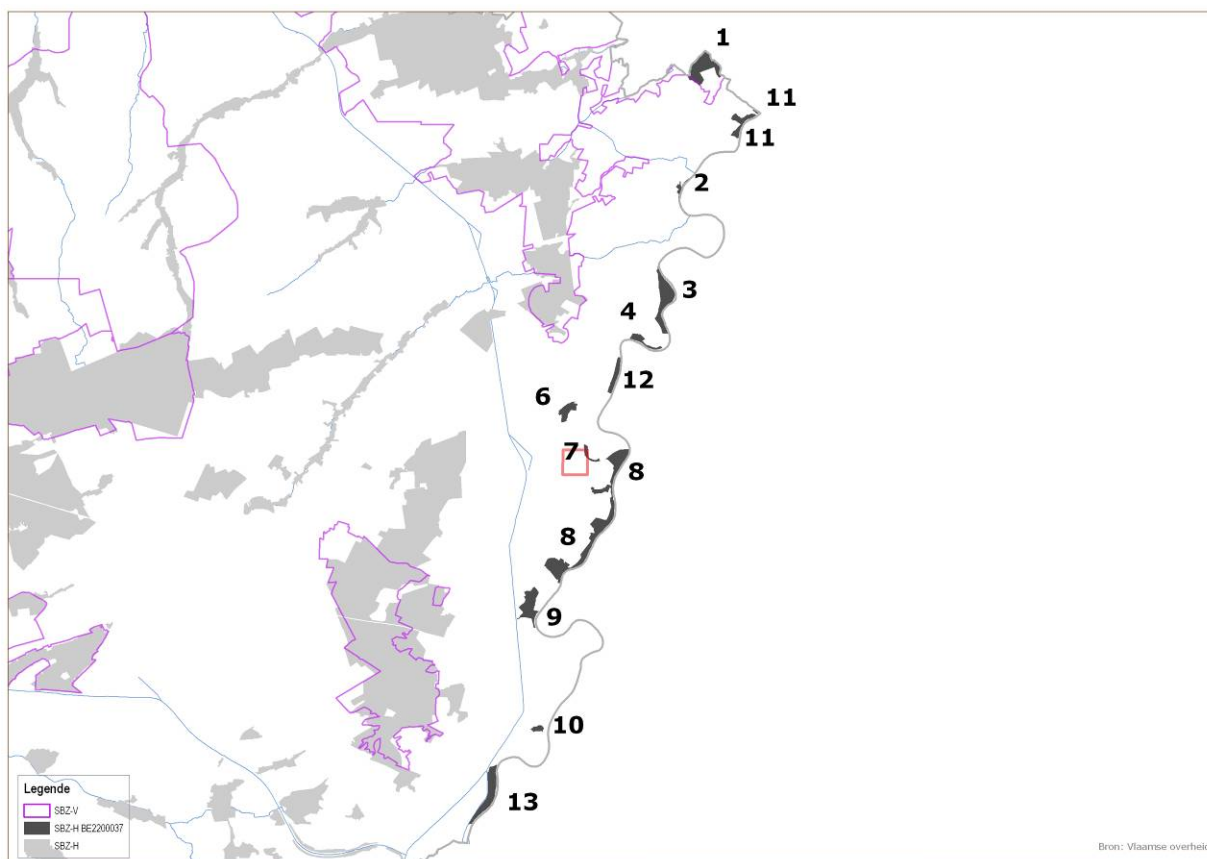
2396 De Kleine modderkruiper is een typische bodembewoner van beken en rivieren (cf. habitatype
 2397 3260), maar ook van sloten en vijvers met een zandbodem en een goede waterkwaliteit (cf.
 2398 habitatypen 3150 en 3140). Overdag zit dit visje ingegraven in het substraat. Dit substraat mag
 2399 ook een modderpakket zijn, maar er moet dan wel een zandig of stenig substraat in de buurt zijn
 2400 als paaiplaats. Dit visje is vooral actief bij schemering en 's nachts en voedt zich door substraat op
 2401 te zuigen en er de plantaardige en dierlijke voedseldeeltjes uit te zeven.

2402 **Het actuele voorkomen**

2403 De kleine modderkruiper is een soort van stilstaande en langzaam stromende wateren. Het
 2404 voorkeursbiotoop bestaat uit sloten, plassen en traag stromende beken met een zandige of
 2405 modderige bodem, waar de dieren in kunnen kruipen (Seeuws en Van Liefveringe, 1999;
 2406 Crombaghs e.a., 2000).

2407 De populatie in de Oude Maas van Stokkem heeft zich recent sterk uitgebreid heeft over de
 2408 aangesloten heringerichte grindplassen van Kerkeweerd (De Vocht, 2006). In 2007 werd ook een
 2409 goede populatie vastgesteld in de oeverzone van Kollegreend (Lock ea., 2007).

2410 Voor een deel van de verspreidingsgegevens, zie Figuur 0 -4.

2411

2412 *Figuur 0-2. Deel van de verspreiding van Kleine modderkruiper - Cobitis taenia in 1 uurhok.*

2413 **Potenties**

2414 Potenties zijn zeker aanwezig binnen de Maasvallei.

2415 **De trend**

2416 Er zijn te weinig monitoringsgegevens beschikbaar om een evolutie in de populatie en de kwaliteit
2417 van het leefgebied betrouwbaar in beeld te brengen.

2418

2419 **Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen**

2420 *Tabel 0-85. Globale beoordeling van de staat van instandhouding van de soort Kleine modderkruiper - Cobitis*
2421 *taenia*

Kleine Modderkruiper BE2200037		
Toestand populatie	Bestandsgrootte/abundantie:	B
	Populatiestructuur:	A
Habitatkwaliteit	Waterkwaliteit:	B
	Stroomsnelheid:	x
	pH:	x

Paaihabitat + Opgroeihabitat:	B
Ruimingen:	B
Natuurlijkheid:	B
Waterbouwkundige ingrepen en/of obstructies in de waterloop:	B

Globale beoordeling 'Goede tot uitstekende' actuele staat van instandhouding

2422

2423 **Conclusies**

2424 Als er voldoende Paaihabitat met ondiepe traagstromende tot stilstaande, heldere en zuurstofrijke
 2425 wateren met zandig substraat aanwezig is samen met een geschikt Opgroeihabitat dat bestaat uit
 2426 een heldere en zuurstofrijke wateren met dikke sliblaag dan kan deze soort op lange termijn
 2427 behouden blijven.

2428 Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een 'Goede tot uitstekende' actuele staat van
 2429 instandhouding bevindt.

2430 **Ecologische doelstellingen**

2431 Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort
 2432 worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

populatie doelstelling	Actueel: voorkomend in deelgebied 7, 8 en 11. Einddoel: Minimaal behoud van de bestaande populaties: gemiddeld over heel de plassen 1,80 individuen / 100m met een maximum van 66.67 individuen / 100m bij de ondiepe verbindingzones (De Vocht, A. 2006, Lock ea. 2008).
kwaliteits doelstelling	Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied, bestaande uit: • Paaihabitat, bestaande uit ondiepe traag stromende tot stilstaande, heldere en zuurstofrijke wateren met zandig substraat • Opgroeihabitat bestaande uit heldere en zuurstofrijke wateren met dikke sliblaag • Geen migratieknelpunten • Geen zware organische belasting met aanhoudende zuurstoftekorten • zuurstofgehalte van min 8 mg O/L H₂O, aanwezigheid van dood hout/grote stenen/submerse vegetatie, waarin de soort vrij kan migreren.

2433

2434

2435

2436 **Otter - *Lutra lutra***

2437 **Beschrijving soort**

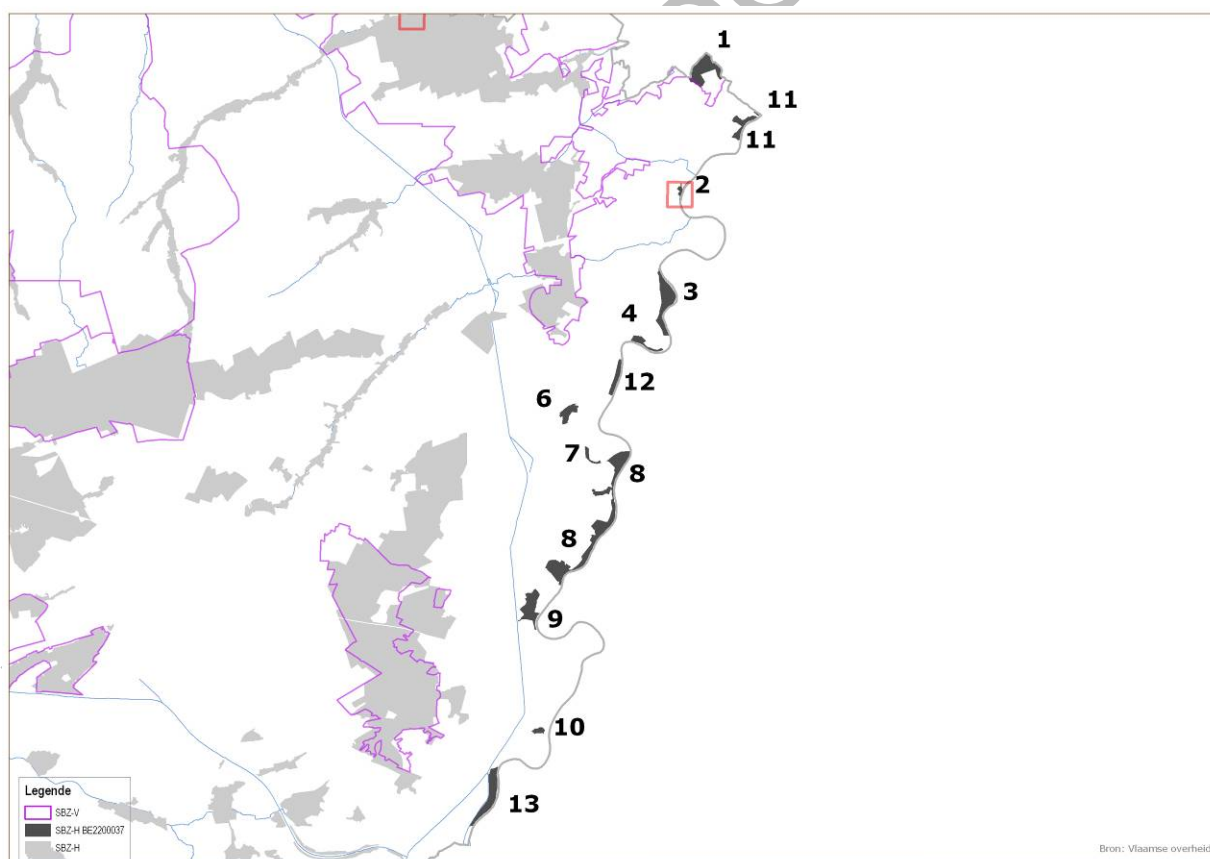
2438 De Otter bewoont een grote verscheidenheid aan waterrijke gebieden, zoals rivier- en
2439 beeksystemen, sloten en vijvers, laagveengebieden en natte valleigraslanden. De mannetjes zijn
2440 territoriaal en gebruiken een zeer groot leefgebied (bv. tot 20 km oeverlengte); de wijfjes leggen
2441 doorgaans kleinere afstanden af. Gezien de Otter voornamelijk een viseter is, is een rijk visbestand
2442 en een goede waterkwaliteit cruciaal. Een structuurrijke oeverbegroeiing is noodzakelijk in functie
2443 van dekking en rust. Typische rustplaatsen zijn dichte rietvegetaties, struwelen en holtes onder het
2444 wortelstelsel of aan de voet van bomen op de oever.

2445 **Het actuele voorkomen**

2446 De Otter komt in Vlaanderen niet meer in vaste populaties voor. De soort was tot midden vorige
2447 eeuw nog algemeen, maar kende vervolgens een spectaculaire terugval. In de Ardennen konden
2448 tot op heden een aantal relictpopulaties standhouden. Actueel worden in Vlaanderen slechts af en
2449 toe zwervende exemplaren waargenomen. De laatste waarnemingen komen voornamelijk vanuit de
2450 ruime regio van de Grensmaas (Verkem, 2003). Rekening houdend met de bijzonder grote
2451 actieradius van individuele Otters, kan deze regio als een (potentiële) verbindingscorridor
2452 beschouwd worden tussen de Ardense relictpopulaties en het Nederlandse
2453 herintroductieprogramma.

2454 Voor de verspreidingsgegevens, zie figuur 0-5.

2455

2456

2457 *Figuur 0-3. Verspreiding van Otter in 1 uurhok.*

2458 **Potenties**

2459 De Maas en aangrenzende habitatgebieden zijn een potentieel gebied voor deze soort.

2460 **De trend**

2461 Aangezien de soort tot midden vorige eeuw nog algemeen was , maar daarna een spectaculaire
2462 terugval kende mag men aannemen dat de trend negatief is.

2463

2464 **Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen**

2465 Het is niet zinvol voor deze soort de staat van instandhouding te beoordelen op basis van de
2466 beoordelingscriteria die zijn vermeld in Adriaens e.a. (2008). Hiervoor is onvoldoende informatie en
2467 cijfermateriaal beschikbaar.

2468

2469 **Conclusies**

2470 Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een 'passabel of gedeeltelijk gedegradeerd' actuele
2471 staat van instandhouding bevindt op basis van het ontbreken van verschillende waarnemingen en
2472 een actuele populatie.

2473 **Ecologische doelstellingen**

2474 Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort
2475 worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

populatie doelstelling	Actueel: niet meer voorkomend, enkel zwervende individuen Einddoel: de Maas als verbingsgebied tussen de Waalse en Nederlandse kernpopulaties met het oog op areaaluitbreiding, via verbetering van de kwaliteit van het leefgebied
kwaliteits doelstelling	Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied met grote verscheidenheid aan water- en visrijke gebieden met een netwerk van rivieren, beken, sloten, vijvers, laagveengebieden en natte valleigraaslanden met structuurrijke oevers en oeverbegroeiing, bestaande uit: • goede waterkwaliteit • terugschroeven van de biobeschikbaarheid van toxische contaminanten residuen bestrijdingsmiddelen, zware metalen, ...); • herstel van visbestanden • instandhouding en herstel van het winterbed van de Maas en van natuurlijke overstromingszones langs beken en begeleidend landbiotoop, met bijzondere aandacht voor een ruim aanbod aan geschikte dagrustplaatsen: moeraszones, dichte en uitgestrekte struwelen, burchten (das, vos, ...); • ontsnipperen oppervlaktewateren en wegwerken van migratieknelpunten • ontwikkeling van veilige passages ter hoogte van verkeersinfrastructuur; • geen fuikenvisserij en ottervriendelijke rattenfallen

2476 **Poelkikker - Rana lessonae**

2477 **Beschrijving soort**

2478 De Poelkikker is een zon- en warmteminnende soort die zich tijdens het ganse jaar in of nabij een
2479 waterpartij ophoudt. De soort lijkt in Vlaanderen vooral gebonden aan voedselarme milieus zoals
2480 vochtige heidevelden, laagveengebieden en voedselarme moerassen. Vennen, grachten, kleine
2481 vijvers en depressies die matig voedselrijk (mesotroof) water bevatten, vormen de
2482 voortplantingsplaatsen. Belangrijk is ook de aanwezigheid van ondergedoken en drijvende
2483 waterplanten, en van een ondiep overstromde oever, waar de dieren kunnen zonnen en
2484 foerageren.

2485 Buiten de voortplantingsperiode verblijven Poelkikkers veelal in de oeverzone of in de onmiddellijke
2486 nabijheid van de waterpartijen. In tegenstelling tot de andere groene kikkers overwintert de
2487 Poelkikker vooral op het land op allerlei beschutte plekken zonder winterse overstromingen.
2488 Winter- en zomerverblijf kunnen tot 400 meter uit elkaar liggen.

2489 **Het actuele voorkomen**

2490 De Poelkikker komt in het volledige Maasdal slechts voor in één enkele poel in de Maaswinkel. Dit
2491 is vrij uniek omdat de overige populaties meer aan zand gebonden zijn in het Kempische plateau.
2492 In de Maaswinkel komen de drie soorten van het Groene kikker-complex voor. De verhouding is
2493 momenteel ongeveer: Poelkikker 5% - Bastaardkikker 94% - Meerkikker 1%. Poelkikker is echter
2494 in de minderheid en met de komst van de Meerkikker in het gebied kan de verhouding verder in
2495 het voordeel van bastaardkikker verschuiven. Maar dus ten koste van de Poelkikker. Voortplanting
2496 is moeilijk vast te stellen omdat de larven moeilijk uit elkaar te halen zijn ten op zichte van de
2497 andere groene kikkers.

2498 **Potenties**

2499 Potenties zijn aanwezig in de Maasvallei zeker in Maaswinkel en in Leut.

2500 **De trend**

2501 De soort gaat binnen dit SBZ sterk achteruit.

2502

2503

2504 **Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen**

2505 *Tabel 0-86. Globale beoordeling van de staat van instandhouding van habitatype Poelkikker - Rana lessonae*

Poelkikker	BE2200037	
Toestand populatie	Relatieve populatiegrootte: zeer lage aantallen	C
	Voortplanting: moeilijk te onderscheiden van ander Groene kikkercomplex	
	Afstand nabije populatie: Dichtstbijzijnde populatie Mechelse heide, maar hier zorgt het kanaal al voor een barrière	C
Habitatkwaliteit Waterhabitat	Aantal en grootte van de waterpartijen: slechts voortplanting in één poel	C
	Voedselrijkdom:	A-B
	Beschaduwing: geen	A

Permanentie: één deel van de poel blijft het ganse jaar door water behouden **A**

Oeverzone: **A**

C

Landhabitat

Verkeerswegen in/ grenzend aan habitat: kanaalweg en zandweg die frequent gebruikt worden als sluipteg (vooral 's nachts)

Globale beoordeling

De Poelkikker bevindt zich in een passabel of gedeeltelijk gedegradeerd' actuele staat van instandhouding. De kleine geïsoleerde populatie ondervindt ook hinder van hybridisatie.

2506

2507 **Conclusies**

2508 Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een 'passabel of gedeeltelijk gedegradeerd' actuele
2509 staat van instandhouding bevindt.

2510 De soort is nog maar waargenomen in één poel met slecht een 10-tal exemplaren. Voortplanting
2511 kan niet nagegaan worden omdat het een mengpopulatie betreft met zowel Bastaardkikker en in
2512 veel mindere mate Meerkikker. Hybridisatie is dus een probleem.

2513

2514 **Ecologische doelstellingen**

2515 Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort
2516 worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

populatie oelstelling	Actueel: voorkomend in deelgebied 9 (Maaswinkel) Onduidelijke toekomst voor deze soort aangezien ze zich momenteel in een kritische toestand bevindt. Elke externe negatieve invloed kan momenteel leiden tot het uitsterven van deze soort. Bovendien is hybridisatie ook een probleem. Einddoel: Verbetering leefgebied
kwaliteitsd oelstelling	Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied, bestaande uit: kleine poelen gevoed met regenwater, met lage trofiegraad

2517

2518 **Rivierdonderpad - Cottus perifretum**

2519 **Beschrijving soort**

2520 De Rivierdonderpad is een typische bodemvis van ondiepe, zuurstofrijke, snelstromende beken. Op
2521 het structuurrijk substraat van zand, kiezels, stenen, takken en wortels wordt naar voedsel
2522 (insectenlarven en kreeftachtigen) gezocht en is schuilgelegenheid aanwezig. Ook in trager
2523 stromende viszones en in meren kan de soort voorkomen op voorwaarde dat het water helder,
2524 zuurstofrijk en koel is. Het is een zeer honkvaste soort. Eieren worden afgezet onder een steen en
2525 door het mannetje bewaakt.

2526 De Rivierdonderpad is een bodembewonende vissoort die zijn hoofdverspreiding kent in bovenlopen
2527 (=forelzone), maar toch ook wel in trager stromende zones bekend is. Het is een soort die vroeger
2528 algemeen voorkwam in het Scheldebekken, maar vooral in het bekken van de Maas. Nog slechts

2529 enkele relictpopulaties bestaan in Vlaanderen, waaronder een cluster in de bovenlopen van de
2530 Zwalm (en recent ook met vondsten in de bovenlopen van de Maarkebeek).

2531 De Rivierdonderpad houdt zich op in natuurlijke, ondiepe waterlopen van 10-80cm diepte met
2532 goede waterkwaliteit. De aanwezigheid van een grote variatie in stroomsnelheden is van belang.
2533 Ook variabiliteit in beddingmateriaal (grof zand, kiezel en stenen tot 20cm grootte) is belangrijk.
2534 Vooral stenen worden als schuilplaats gebruikt en bij afwezigheid daarvan ook plantengroei
2535 (Seeuws & Van Liefveringe 1999b).

2536

2537 **Het actuele voorkomen**

2538 In bijlage II van de Habitatrictlijn is de Rivierdonderpad *Cottus gobio* opgenomen. In een recente
2539 herziening van het genus *Cottus* zijn in Europa 15 soorten onderscheiden op basis van
2540 morfometrische en moleculaire verschillen (Freyhof et al. 2005). In gevallen waarbij taxonomische
2541 veranderingen zijn opgetreden in soorten van de Habitatrictlijn, hebben de nieuwe soorten
2542 dezelfde status als de originele soort behouden.

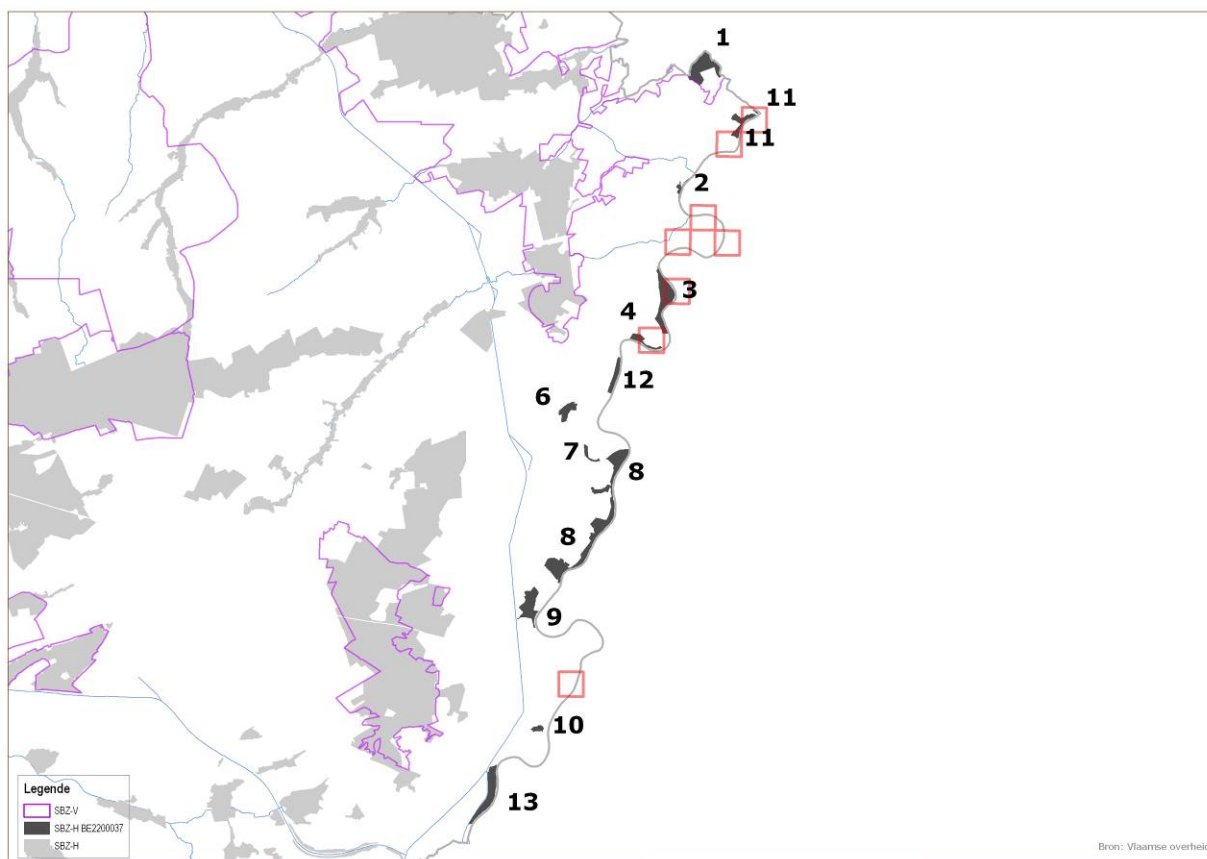
2543 In de huidige situatie komt *Cottus gobio* niet in de Grensmaas voor, maar wel de iets
2544 generalistischer Rivierdonderpad (*Cottus perifretum*). Deze laatste komt voor over heel het traject
2545 van de Grensmaas. Ze kende een sterke uitbreiding sinds de gegevens van de vissenatlas.
2546 Sindsdien heeft de soort zich over het volledige traject van de Grensmaas verspreid. De soort komt
2547 in de Grensmaas voor in ondiepe oeverzones tussen het grind, en ook in kunstmatige
2548 breuksteenoevers. (De Vocht & Coeck 2000). Ook in de grindplassen werd de soort in kleine
2549 aantallen vastgesteld in 2007 (Lock et al. 2007). Recent is er ook een nieuwe populatie van een
2550 100-tal vissen vast gesteld in de nieuwe monding van de Bosbeek (Buysse,... 2008)

2551 In de Voer komt de autochtone soort Beekdonderpad (*Cottus rhenanus*) voor. Deze soort is
2552 zeldzamer aangezien zij hogere eisen stelt aan zijn biotoop dan de vorige soort.

2553 Voor een deel van de verspreidingsgegevens, zie Figuur 0 -6.

2554

2555

2556

2557 *Figuur 0-4. Deel van de verspreiding van Rivierdonderpad - Cottus perifretum in 4 uurhokken.*

2558 **Potenties**

2559 Zijn zeker aanwezig binnen de Maas en zijbeken voor beide soorten.

2560 **De trend**

2561 De trend is stijgend door de toenemende waarnemingen van de soort.

2562 **Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen**

2563 *Tabel 0-87. Globale beoordeling van de staat van instandhouding van de soort Rivierdonderpad - Cottus*
2564 *perifretum*

Rivierdonderpad	BE2200037
Toestand populatie	Abundantie: 100-200 individuen/ha : B
	Populatiestructuur: Grote ind. (>0+, >75 mm) én 0+ : A/B
Habitatkwaliteit	pH: 4.7-6.5 : B
	Antropogene materialen/sedimentaanoever: gering, zonder zichtbare uitwerking : B
	stroomsnelheid: 0.1-0.4 m s-1 : A 0.4-1 m s-1 : B
	Waterlopen en structuurrijke meanders met stroom-kuilen patroon met zuurstofrijk water, zandig of kiezelig substraat en aanwezigheid van dood hout/

grote stenen/ submerse vegetatie:

Migratieknelpunten: vrije migratie soms onderbroken, voldoende vrijstromende deelstroken voor deelpopulaties voorhanden : **B**

Globale beoordeling

2565

2566 **Conclusies**

2567 Er wordt geconcludeerd dat de soort zich in een 'goed tot uitstekend' actuele staat van
2568 instandhouding bevindt.

2569 **Ecologische doelstellingen**

2570 Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort
2571 worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

populatie doelstelling	Actueel: verspreid over het volledige traject van de Grensmaas. Einddoel: duurzame populatie over de hele Grensmaas (100-200 individuen/ha)
kwaleits doelstelling	Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied door: • herstel van het dynamisch riviersysteem (zie hoger) • extra leefgebied onder vorm van oeverzones • opheffen migratieknelpunten. • Zuurstofgehalte van minimaal 8 mg/l

2572

2573 **Rivierprik - Lampetra fluviatilis**

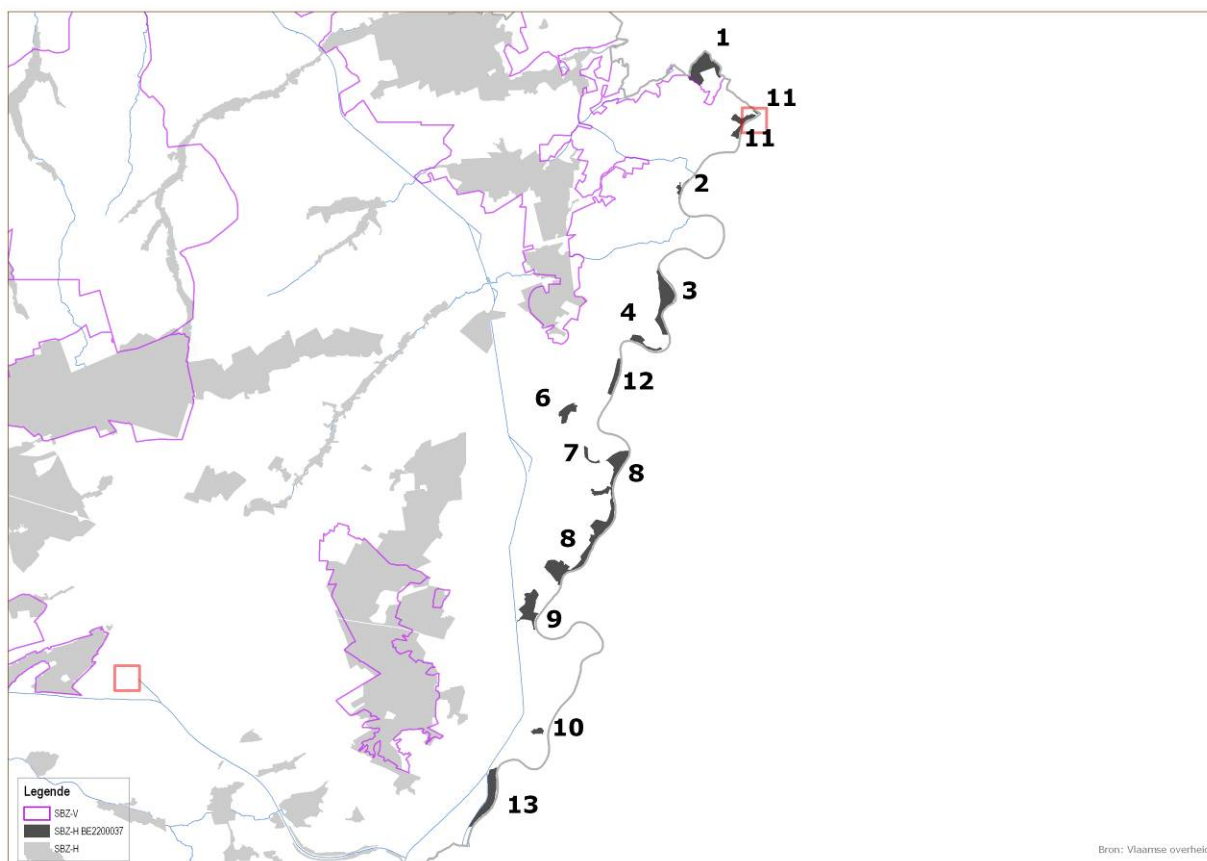
2574 **Beschrijving soort**

2575 De Rivierprik is een trekvis. Jonge dieren groeien op in beken en rivieren met goede waterkwaliteit,
2576 waar ze zich in slibbanken ingraven en voeden met detritus, algen en kleine organismen. Na de
2577 metamorfose trekken de adulten zeewaarts. Ze verblijven 2,5 tot 3,5 jaar in kustwateren en
2578 riviermondingen, waar ze een parasitair leven leiden op andere vissen (vnl. haring- en
2579 kabeljauwachtigen). Bij het aanbreken van de paaitijd trekken ze opnieuw naar de midden- en
2580 bovenlopen van rivieren om er eieren af te zetten in grof zandige tot kiezelachtige riviersedimenten
2581 op een diepte van 0,5 tot 1 m, waarna de dieren sterven.

2582 **Het actuele voorkomen**

2583 Rivierprik is zeer zeldzaam in de Grensmaas en is alleen incidenteel migrerend te verwachten.
2584 Aangenomen wordt dat de grofstienige pleisterlaag, die op de meeste plaatsen op de bodem van de
2585 Grensmaas voorkomt, ongeschikt is als opgroeigebied voor Rivierprik. Van de zijrivieren Geul en
2586 Roer is bekend dat de rivierprik er afpaait en dat er larven opgroeien. Het is mogelijk dat
2587 volwassen dieren gebruik maken van de rivier als leefgebied in de periode waarin de paaitrek
2588 plaatsvindt. De soort is volledig gebonden aan habitat 3260.

2589 Voor de verspreidingsgegevens, zie figuur 0-7.

2590
2591 *Figuur 0-5. Verspreiding van Rivierprik - Lampetra fluviatilis.*

2592 **Potenties**

2593 Actueel is de grensmaas ongeschikt als opgroeigebied omdat geen slibbanken aanwezig zijn met de
2594 juiste samenstelling voor larven om zich in te graven. Wanneer de aanvoer van vers fijngrindig en
2595 zandig materiaal terug opgestart wordt, kunnen opnieuw vitale paaibedden voor adulten en
2596 ingraafbiotopen voor larven ontstaan. In combinatie met herstel van een goede waterkwaliteit en
2597 het wegwerken van migratieknelpunten kan de Grensmaas geschikt worden voor een zich
2598 voortplantende populatie Rivierprik.

2599 **De trend**

2600 De laatste twee decennia werd de soort slechts in kleine aantallen aangetroffen (Crombaghs et al
2601 2000). Tot enige tijd geleden werd nog aangenomen, dat Rivierprik niet meer voorkwam in de
2602 Maas. De soort lijkt echter de laatste jaren weer in opkomst in benedenstroomse delen van het
2603 Maasdal, zoals de Getijdemaas en de Gestuwde Maas in Nederland (Peters & Klink, 2005).

2604

2605 **Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen**

2606 Het is niet zinvol voor deze soort de staat van instandhouding te beoordelen op basis van de
2607 beoordelingscriteria die zijn vermeld in Adriaens e.a. (2008). Hiervoor is onvoldoende informatie en
2608 cijfermateriaal beschikbaar.

2609 **Conclusies**

2610 Rivierprik gebruikt de Grensmaas actueel enkel als migratieroute. De grofstenige pleisterlaag op
2611 de bodem van de Grensmaasis ongeschikt voor de voortplanting van Rivierprik. Aangezien een zich

- 2612 voortplantende populatie Rivierprik in de Grensmaas ontbreekt ,wordt gerefereerd naar de
2613 Regionale staat van instandhouding die zeer ongunstig is.Ecologische doelstellingen
- 2614 Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort
2615 worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Populatie doelstelling	Actueel: enkel als doortrekker. Einddoel: Toename van de doortrekkende populatie
Kwaliteits doelstelling	Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied door: • herstel dynamisch riviersysteem (zie hoger) • herstel geschikt paaihabitat bestaande uit structuurrijke rivierstroken met grind en zandfractie en matige tot sterke stroming en • opgroeihabitat, bestaande uit stabiele zand/slibbanken met een matig aandeel detritus, enige waterplantenbedekking. • creëren van zeer goede waterkwaliteit (BBI 8-10 en een zuurstofgehalte van minimum 8 mg/L) met zo weinig mogelijk input van milieuvreemde stoffen of nutriënten; • Opheffen migratieknelpunten: stuwen met visdoorgangen en drempels < 15 cm.

2616 **Rivierrombout - Gomphus flavipes**

2617 **Beschrijving soort**

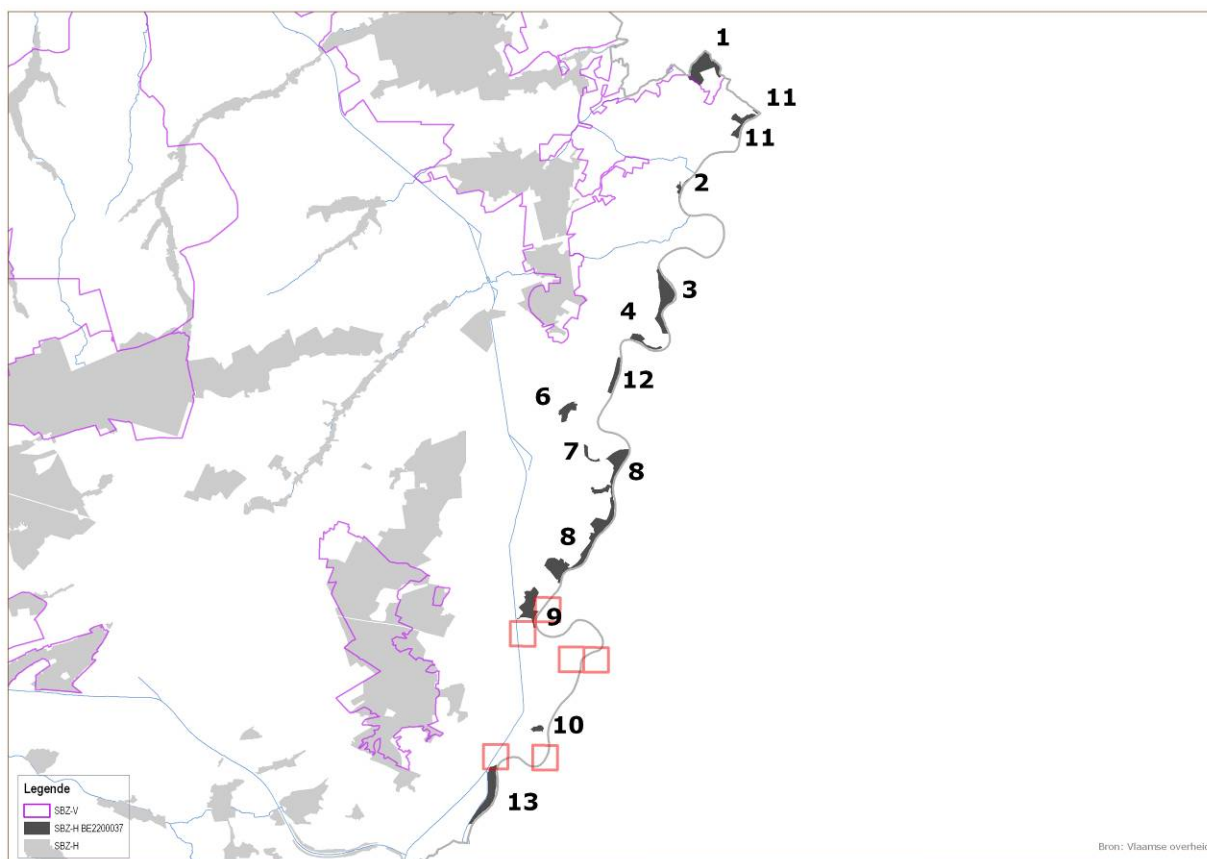
2618 De Rivierrombout is een typische bewoner van de beneden- en middenloop van brede rivieren met
2619 grofkorrelige zand- of grindstranden en in mindere mate ook gelijkaardige kleinere rivieren en
2620 grote beken (cf. habitatype 3260). De larven leven in of op de zandbodem waar ze op allerlei
2621 ongewervelde dieren jagen. De voorkeur gaat naar traag stromende tot bijna stilstaande delen van
2622 de rivier, die te vinden zijn nabij zandbanken en in de zijgeulen. De larven sluipen uit op vlakke
2623 zandstrandjes. De vliegtijd valt in de periode begin juni tot oktober.

2624 **Het actuele voorkomen**

2625 De Rivierrombout werd voor het eerst in Vlaanderen waargenomen tijdens de zomers van 2000 en
2626 2001 langs de Grensmaas (Vucht, Maasmechelen). Voorlopig zijn het enkel adulten die zijn
2627 waargenomen. Larvenhuidjes werden nog niet gevonden, zodat effectieve voortplanting nog niet
2628 kan aangetoond worden (Calle et al., 2007; De Knijf et al., 2006).

2629 Voor de verspreidingsgegevens, zie figuur 0-8.

2630

2631

2632 *Figuur 0-6. Verspreiding van Rivierrombout - Gomphus flavipes in 1 uurhok.*

2633 **Potenties**

2634 In het ongestuwde gedeelte van de Maas zijn er zeker potenties voor deze soort.

2635 **De trend**

2636 De trend is positief aangezien de laatste jaren weer terug waarnemingen zijn van deze soort in de
2637 Maasvallei.

2638 **Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen**

2639 *Tabel 0-88. Globale beoordeling van de staat van instandhouding van de soort Rivierrombout - Gomphus*
2640 *flavipes*

Rivierrombout	BE2200037
Toestand populatie	Aandeel oeverdeelstroken van 100m (binnen zoekzone van 1000m) met minstens 5 exuvia: <2 : C Hoogste aantal exuvia in één van de 100m oeverstroken: <5 : C Aantal volwassen exemplaren per jaar: > 5 adulten : B Aantal volwassen exemplaren over 5 jaar: Regelmatige waarneming van adulten, minimaal 3 van de 5 jaar, en waarvan minstens eens 2 dieren : B
Habitatkwaliteit	Biotoop: Brede rivier met zandof grindbanken : B/C

Larvaal habitat: Zandige oeverstroken slechts plaatselijk aanwezig : **B**

Waterkwaliteit: voldoende : **A / B**

Modderafzetting: duidelijk slibafzettingen: **C**

Oeverversteving: op dit vlak zijn verbeteringen door de huidige werken : **B**

Golfslag door scheepvaart (incl. pleziervaart): nauwelijks aanwezig in ongestuwde deel : **B**

Globale beoordeling passabel of gedeeltelijk gedegradeerd' actuele staat van instandhouding

2641

2642 **Conclusies**

2643 Omdat er voorlopig nog geen larvenhuidjes zijn gevonden kan men nog niet spreken van
2644 voortplanting en door de sterke slibafzettingen wordt het habitat van de larven niet meer
2645 bruikbaar. Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een 'passabel of gedeeltelijk
2646 gedegradeerd' actuele staat van instandhouding bevindt.

2647 **Ecologische doelstellingen**

2648 Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort
2649 worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

populatie doelstelling	Actueel: er worden regelmatig verschillende imago's vastgesteld Einddoel: Ontwikkeling van een metapopulatie (>10 adulten en >5 oeverdeelstroken van 100m met minstens 5 exuvia) over de volledige loop van de Grensmaas.
kwaliteits doelstelling	Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied door: • herstel dynamisch riviersysteem (zie hoger) • zorgen voor gevarieerde biotoopstructuur via verbreding zomerbed wat leidt tot aanwezigheid van zand en in mindere mate grindstranden als habitat voor uitsluitende larven • zorgen voor gevarieerde biotoopstructuur (afgewisseld zonnige open plaatsen, ruigten en struwelen) als rust en jachtgebied voor de volwassen dieren • aanwezigheid van traag stromende tot bijna stilstaande delen van de rivier, nabij zandbanken en in zijgeulen • beperken golfslag van gemotoriseerde pleziervaart.

2650

2651

2677 **Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen**

2678 *Tabel 0-89. Beoordeling van criteria en indicatoren voor de soort Atlantische zalm – Salmo salar*

Atlantische zalm		Algemeen	Specificaties op deelgebiedniveau
Toestand populatie	Dichtheid aan juvenielen (0+) begin juli in paaihabitat:		C
	Aanwezigheid adulten:		C
Habitatkwaliteit	Vlakke, zandige of stenige stroken (stroomsnelheid 0.3-1.0 m/s), afgewisseld met diepere kuilen met rustig water		C
	Afvoerregime:		C
	Waterontrekking of –omleiding		C
	Migratiekelpunten:	Enkel bekeken vanuit de grensmaas : A	
	Zuurstof (mg/L):		B
	pH:		A / B
Globale beoordeling	gedeeltelijk gedegradeerd		

2679 (1) gering aandeel van fijn sediment in het bodemsubstraat, zuurstofbeschikbaarheid tot de vroege zomer > 6mg/L

2680 (2) bv. gebruik van rivierwater als koelwater waardoor smolten en parrs aangezogen en gedood worden

2681 **Conclusies**

2682 Er wordt geconcludeerd dat het habitat zich in een 'gedeeltelijk gedegradeerd ' actuele staat van instandhouding bevindt op basis van de criteria

2683 dichtheid juvenielen, aanwezigheid adulten, vlakke zandige of stenige stroken (stroomsnelheid 0.3-1.0 m/s) afgewisseld met diepere kuilen met rustig

2684 water, afvoerregime en waterontrekking of- omleiding.

2685 **Ecologische doelstellingen**

2686 Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort
 2687 worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Populatie doelstelling	Toename van de doortrekkende populatie. Uitbreiding van het hele areaal over de Grensmaas en de Berwijn.
Kwaliteits doelstelling	Verbeteren van de kwaliteit van het leefgebied door: • verbeteren van de algemene waterkwaliteit • herstel van het dynamisch riviersysteem (zie hoger) • aanwezigheid van vlakke, zandige of stenige stroken (stroomsnelheid 0.3-1.0 m/s), afgewisseld met diepere kuilen met rustig water. • zuurstofgehalte van het water 9-7 mg/L • geen migratieknelpunten, zowel voor stroomopwaartse trek als voor stroomafwaartse trek • minimaliseren van de verstorende invloed van het Albertkanaal op het migratiegedrag van stroomafwaarts trekkende jonge Zalmsmolt

2688

2689 De vogelsoorten van bijlage IV

2690 In deze paragraaf worden de verschillende voorkomende Europees te beschermen vogelsoorten
2691 opgelijst waarvoor de SBZ-V of de SBZ-H volgens het G-IHD rapport minstens belangrijk is, en
2692 worden daarvoor volgende aspecten toegelicht:

- 2693 • Het actueel voorkomen;
- 2694 • De potenties voor de soort binnen het gebied dat het rapport beslaat;
- 2695 • De trend;
- 2696 • De beoordeling van criteria en indicatoren aande hand van de LSVI-tabellen.

2697 Voor het actueel voorkomen van een soort wordt vertrokken van de beschikbare gegevens (zie
2698 hoger). Hierbij wordt in het rapport indicatief aangegeven, via zogenaamde kwartierhokkaarten,
2699 aangegeven waar de verschillende populaties zich bevinden. Kwartierhokkaarten geven aan dat de
2700 soort voorkomt in het aangeduide hok van 1 km op 1 km. Vlaanderen werd daartoe in een raster
2701 van dergelijk hokken opgedeeld. Deze kaartjes werden door de expertgroep aangevuld.

2702 Voor de potenties voor de soort binnen het gebied wordt vertrokken van de gegevens die
2703 beschikbaar zijn over het leefgebied van dergelijke soort. Vertrekkend van de ecologie van de soort
2704 wordt dan aangegeven waar verwacht wordt dat de soort in kwestie nog zou kunnen voorkomen.

2705 De trend is de evolutie van het voorkomen van de soort in de tijd. Vaak zullen er geen
2706 monitoringsgegevens aanwezig zijn en zal een inschatting gebeuren op basis van de evolutie van
2707 het voorkomen van het de ecotopen die onderdeel uitmaken van de leefgebieden van de soort.

2708 Voor verschillende criteria zal aan de hand van bepaalde indicatoren nagegaan worden wat de
2709 leefgebiedgeschiktheid voor de soort is. De evaluatie van de criteria en indicatoren wordt per soort
2710 beschreven voor alle leefgebieden in het vogelrichtlijngebied en habitatrichtlijngebied samen.
2711 Enkel indien zulks relevant geacht wordt, worden in deze tabel specificaties van bepaalde
2712 deelgebieden opgenomen. Beoordeling van criteria en indicatoren leidt tot een conclusie aangaande
2713 de actuele staat van instandhouding.

2714 Afgesloten wordt met een eerste formulering van ecologische doelen voor de soorten en hun
2715 leefgebied vertrekkend van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en de analyses uit deze
2716 bijlage.

2717 Onderstaande soorten zijn niet aangemeld voor het gebied aangezien het geen vogelrichtlijngebied
2718 is. Maar ze zijn wel naar voren geschoven vanuit de G-IHD voor dit habitatgebied.

2719 **Broedvogels**

2720 **Kwartelkoning – *Crex crex***

2721 **Beschrijving soort**

2722 Kwartelkoningen zijn minder afhankelijk van natte terreinen dan andere rallen. Toch prefereren ze
2723 bij ons vaak vochtige gebieden waar relatief laat gemaaid wordt, zoals natuurlijke, extensief
2724 beheerde hooilanden in de grote rivierdalen, met een regelmatig overstromingsregime in de winter
2725 en het voorjaar. Er wordt ook gebroed in grazige akkergewassen als klaver en luzerne. Tijdens het
2726 broedseizoen bestaat het voedsel uit insecten, wormen en slakken. Buiten het broedseizoen staan
2727 vooral allerlei zaden op het menu. De Kwartelkoning maakt per broedseizoen twee legfels. Het nest
2728 is niet meer dan een goed verscholen kommetje van gras.

2729 **Het actuele voorkomen**

2730 Kwartelkoning was tot de jaren '60 een regelmatige broedvogel langs de Maas. Met de
2731 natuurontwikkeling in het gebied kwam de soort terug in de Maasvallei, waarbij de soort in
2732 Kollegreend voorkwam tussen 1994 en 2001. Momenteel is ze een onregelmatige broedvogel. In
2733 2007 werd een roepend mannetje gehoord in Kollegreend.

2734 **Potenties**

2735 Potentiesvoor deze soort binnen SBZ, liggen in Heppeneert en Kollegreend.

2736 **De trend**

2737 Kwartelkoning was tot de jaren '60 een regelmatige broedvogel langs de Maas. Aangezien de soort
2738 nu nog sporadisch tot broeden komt is de trend dalend.

2739 **Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen**

	Algemeen	Specificaties op deelgebiedniveau
Toestand populatie		
- populatiegrootte	<20 broedparen: C	Tot enkele jaren terug werd er ongeveer jaarlijks een roepend mannetje waargenomen in Boterakker (Kollegreend)
Habitatkwaliteit		
- Landschap	Grote, open gebieden met ononderbroken zicht over meer dan 200m A-B	In enkele deelgebieden: Kollegreend, Heppeneert, Bichterweerd en langs de Maas in deelgebied 8, zijn er nog plekken met een open landschap
- Biotoop	Sterk bemeste en intensief gebruikte hooilanden en graslanden: C	Slecht op enkele kleine plekken binnen SBZ vind je (onbemeste) bloemrijke graslanden terug (Bichterweerd, Heppeneert, Elerweert, Kerkeweerd)
- vegetatie(structuur)	Broedplaats met 20% aan planten van vochtige tot licht moerassige bodem en 80% aan hoge grassen (hooiland) per zingend mannetje tijdens broedperiode: C	Actueel is er bijna nergens in de maasvallei voldoende geschikte vegetatiestructuur aanwezig.
- vegetatiehoogte	Gemiddelde vegetatiehoogte = 30-60cm A	
- Succesie/ Verbossing	Hooi- en graslanden met weinig of geen bomen of struiken (inclusief opslag) A-B	
- oppervlakte	< 10 ha geschikt habitat per broedpaar	Langs de Maas zijn er actueel weinig geschikte broedplaatsen. Slecht hier en daar komen kleine snippers voor (Kollegreend)
- beheer	Extensieve begrazing: B	
Globale beoordeling	C: Te weinig geschikt habitat	

2740

2741 **Conclusies**

2742 De staat van instandhouding van deze soortgroep wordt als 'passabel of gedeeltelijk gedegradeerd'
2743 geschat door te weinig geschikt habitat.

2744 **Ecologische doelstellingen**

2745 Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort
2746 worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

Populatie doelstelling	Actueel 1 bp (in deelgebied 11) Toename met 7 bp in deelgebieden 12, 3 en 4 Einddoel: 8 bp. Dit veronderstelt in deelgebieden 3, 4, 12 en 11 een leefgebied van 130 ha. Dit houdt een uitbreiding in van 9 ha 6430 en van 88 ha soortenrijke bloemrijke graslanden, waarvan 44 ha 6510 (50%) bovenop de reeds actuele oppervlakten (41 ha)
Kwaliteits doelstelling	Kwalitatief goed ontwikkeld leefgebied, bestaande uit: • grote, open gebieden met ononderbroken zicht over meer dan 200m; • overwegend vochtige, extensief beheerde onbemeste bloemrijke graslanden, met relatief hoog gras en deels droge bodem; • grote delen van grasland niet drassig of geïnundeerd na mei; broedplaats met 20% aan planten van vochtige tot licht moerassige bodem en 80% aan hoge grassen (hooiland); • maaien van vegetatie uitstellen tot na het broedseizoen d.w.z. tot na augustus; • geen begrazing, tenzij extensief • vermijden van verstoring

2747

2748 **Regionaal belangrijke biotopen**

2749 Regionaal belangrijk biotopen zijn vegetaties of habitats die weliswaar niet Europees te
 2750 beschermen zijn, maar die van belang zijn voor het Vlaamse natuurbehoud. Deze vegetaties
 2751 worden beschermd door de Vlaamse natuurbehoudwetgeving in brede zin.

2752 Voor deze habitats zullen verderop op zich geen doelen worden geformuleerd, maar het is van
 2753 belang voor het Vlaamse natuurbeleid om te weten waar deze liggen en er bij het formuleren van
 2754 doelen rekening mee te kunnen houden. Bovendien zijn deze regionaal belangrijk biotopen vaak
 2755 een leefgebied van een Europees te beschermen soort.

2756 In onderstaande tabel wordt de actuele oppervlakte van de regionaal belangrijke biotopen
 2757 weergegeven, wordt aangegeven voor welke Europees te beschermen soorten dit biotoop deel
 2758 uitmaakt van het leefgebied en hoe de potentiële oppervlakte ervoor is in het gebied.

2759

2760 *Tabel 0- 90: Samenvattende tabel met het voorkomen van de regionaal belangrijke biotopen, de*
 2761 *Europees te beschermen soorten waarvoor dit biotoop leefgebied is en de potentiële oppervlakte*
 2762 *ervoor.*

	Actuele opp. (ha)	Leefgebied voor:	Potenties (ha)
Kamgrasland		Grauwe klauwier	aanwezig
Dottergrasland		Blauwborst	aanwezig

Doornstruweel	1 ha	Grauwe klauwier	aanwezig
wilgenstruweel	10 ha	Nachtegaal	aanwezig
zilverschoongrasland		Blauwborst	aanwezig
Rietland	4 ha	Blauwborst	aanwezig
Grote zeggevegetaties	1 ha	Blauwborst	aanwezig

2763

2764 **Regionaal belangrijke soorten (RBS)**

2765 Regionaal belangrijk soorten zijn soorten die weliswaar niet Europees te beschermen zijn, maar die
2766 van belang zijn voor het Vlaamse natuurbehoud. Deze worden beschermd door de Vlaamse
2767 natuurbehoudwetgeving in brede zin.

2768 Voor deze soorten zullen verderop op zich geen doelen worden geformuleerd, maar het is van
2769 belang voor het Vlaamse natuurbeleid om te weten waar deze voorkomen en er bij het formuleren
2770 van doelen rekening mee te kunnen houden. Bovendien hebben deze regionaal belangrijk soorten
2771 vaak als leefgebied van een Europees te beschermen habitat.

2772 In onderstaande tekst wordt het voorkomen van de regionaal belangrijke soorten en hun huidige
2773 staat van instandhouding weergegeven.

2774 **Paapje (*Saxicola rubetra*)**

2775 Huidige staat van instandhouding

2776 Het paapje is één van de meest bedreigde broedvogels in Vlaanderen. Het leefgebied bestaat uit
2777 vochtige en structuurrijke graslandvegetaties en de maasvallei met, in het verleden, zijn talrijke
2778 aanwezigheid van bloemrijke hooilanden was een belangrijke stronghold voor de soort. Het
2779 vastleggen van de maasdijken, de intensivering van het landgebruik en de grootschalige
2780 ontgrindingen hebben het areaal bloemrijke hooilanden nagenoeg van de kaart geveegd en
2781 ondanks de grote potentie van de maasvallei komt de soort er actueel niet meer voor. Het paapje
2782 bevindt zich dan ook in een gedegradeteerde staat van instandhouding en kan gezien worden als een
2783 habitattypische soort van 6510.

2784 Relatief belang van SBZ-H voor de instandhouding in Vlaanderen : Zeer Belangrijk

2785 **Oeverloper (*Actitis hypoleucos*)**

2786 Huidige staat van instandhouding

2787 De soort komt in de benelux enkel tot broeden in de maasvallei. Aan Nederlandse zijde werden
2788 door gerichte inventarisaties verschillende geslaagde broedgevallen vastgesteld. Aan Vlaamse zijde
2789 was er op z'n minst een territoriaal koppel aanwezig in 2010 maar over mogelijk broedsucces is
2790 niets bekend. De herstelmaatregelen in de grensmaas hebben een positieve invloed op de soort.
2791 De soort is actueel in een voldoende staat van instandhouding. Deze soort kunnen we beschouwen
2792 als een habitattypische soort van 3270.

2793 Relatief belang van SBZ-H voor de instandhouding in Vlaanderen : Essentieel

2794

2795 **Nachtegaal (*Cyaniris semiargus*)**

2796 Huidige staat van instandhouding

2797 De soort komt in de maasvallei voornamelijk voor in recent ontwikkelde wilgenstruwelen in
2798 combinatie met structuurrijke vegetaties waarin veel insecten voorkomen. In tegenstelling tot
2799 grote delen van Limburg en Vlaanderen zijn de aantallen er het laatste decennium redelijk stabiel
2800 gebleven door de recent ontwikkelde wilgenstruwelen langs de grindplassen. De soort is
2801 echter nagenoeg verdwenen in de overige delen van de SBZ door het verdwijnen van brede
2802 houtkanten en het toegenomen insecticidegebruik. De aantallen concentreren zich actueel
2803 hoofdzakelijk rond Kollegreend en Maaswinkel. Ook in deze gebieden is de soort echter over zijn
2804 piek door verbossing van de aanwezige struwelen. De soort bevindt zich in een gedegradeerde
2805 staat van instandhouding. Deze soort kunnen we beschouwen als een habitattypische soort van
2806 91E0.

2807 Relatief belang van SBZ-H voor de instandhouding in Vlaanderen : Belangrijk

2808 **Kleine tanglibel (*Onychogomphus forcipatus*)**

2809 Huidige staat van instandhouding

2810 De soort wordt in Vlaanderen enkel sporadisch vastgesteld in de maasvallei waar geregeld
2811 territoriale mannetjes worden waargenomen na de herstelmaatregelen. Deze soort kunnen we
2812 beschouwen als een habitattypische soort van 3260. Door de actuele lage aantallen bevindt de
2813 soort zich in een gedegradeerde staat van instandhouding. Maar aangezien de werken een gunstige
2814 invloed hebben op het leefgebied van de soort in de SBZ zal de soort hier in toekomst van kunnen
2815 profiteren.

2816 Relatief belang van SBZ-H voor de instandhouding in Vlaanderen : Essentieel

2817 **Klaverblauwtje (*Cyaniris semiargus*)**

2818 Huidige staat van instandhouding

2819 De soort is éénmaal waargenomen in de Kerkeweerd in Dilsen-Stokkem en een kleine populatie is
2820 aanwezig in Lanaken (buiten SBZ). Door soortgericht beheer en optimalisatie van de graslanden
2821 langs het Albertkanaal zijn de aantallen daar echter gestaag aan het toenemen en is een
2822 kolonisatie van verschillende delen van de Maasvallei realistisch gezien de grote potentie van de
2823 SBZ. De soort bevindt zich in een gedegradeerde staat van instandhouding. Deze soort kunnen we
2824 beschouwen als een habitattypische soort van 6510.

2825 Relatief belang van SBZ-H voor de instandhouding in Vlaanderen : Zeer Belangrijk

2826

2827 **Barbeel (*Barbus barbus*)**

2828 Huidige staat van instandhouding

2829 Barbelen komen voor in snelstromende middenloop van rivieren en in grotere beken. Grote
2830 barbelen prefereren bodems van grof grind, kleinere barbelen komen meer voor op bodems met
2831 fijn zandig grind. Een schone zand- of grindbodem is voor de barbeel nodig om boven te paaien.
2832 Het rivierwater moet schoon zijn en afwisseling is noodzakelijk tussen diep en ondiep water. Verder
2833 moet er variatie zijn in de stroming en de oevers moeten schuilgelegenheid bieden. Een
2834 riviertraject van 10 tot 15 km moet aan deze voorwaarden voldoen. Ook de waterkwaliteit is van
2835 belang. Deze soort kunnen we beschouwen als een habitattypische soort van 3260.

2836 Relatief belang van SBZ-H voor de instandhouding in Vlaanderen : Zeer Belangrijk

2837

2838 **Grindwolfspin (*Arctosa cinerea*)**

2839 Huidige staat van instandhouding

2840 De Grindwolfspin *Arctosa cinerea* is een met verdwijnen bedreigde spin die voorkomt op kale,
2841 zandige of kiezelige oevers van rivieren en meren, in een met spinsel bekleed hol onder stenen,
2842 waar het dier langdurige overstroming verdraagt. De spin kan het hol namelijk dichtspinnen
2843 wanneer het dreigt te overstromen. De spin wordt vaak aangetroffen op de vegetatieloze
2844 overstromingsplaatsen. Verder kan men deze spin ook aantreffen in grind- en zandgroeven. Veel
2845 leefgebieden zijn reeds verloren gegaan door watervervuiling, oeverversteving of
2846 reguleringswerken. Deze soort kunnen we beschouwen als een habitattypische soort van 3270.

2847 Relatief belang van SBZ-H voor de instandhouding in Vlaanderen : Zeer Belangrijk

2848 **Ruigtewolfspin (*Pardosa agricola*)**

2849 Huidige staat van instandhouding

2850 De Ruigtewolfspin *Pardosa agricola* is een met verdwijnen bedreigde spin in Vlaanderen. De soort
2851 komt voor op kiezelstranden, oevers van rivieren of plassen, soms in de duinen of op heide. Deze
2852 soort kunnen we beschouwen als een habitattypische soort van 3270.

2853 Relatief belang van SBZ-H voor de instandhouding in Vlaanderen : Zeer Belangrijk

2854 **Bijen en wespen**

2855 Huidige staat van instandhouding

2856 De Maasvallei met de mozaïek van bloemrijke graslanden en verscheidenheid aan nestplaatsen
2857 (steilwanden) vormt het leefgebied voor tal van soorten (Bijen: Knautiabijs (*Andrena hattorfiana*)
2858 en de koekoeksbijs *Knautia wesp*bijs (*Nomada armata*), Ogentroostdikpoot (*Melitta tricincta*) deze
2859 soorten kunnen we beschouwen als habitattypische soorten van 6510. Lasioglossum xanthopus en
2860 de koekoeksbijs *Sphecodes spinulosus* ; *Halictus maculatus* en de koekoeksbijs *Sphecodes*
2861 *rufiventris*, Spinnendoder: *Episyron albonotatum*)

2862 Relatief belang van SBZ-H voor de instandhouding in Vlaanderen : Zeer Belangrijk

2863 **Loopkevers en oeverwantsen**

2864 Huidige staat van instandhouding

2865 Ook verschillende loopkevers (*Dyschirius spec.*, *Elaphrus spec.*, *Bembidion spec.*) en
2866 Kortschildkevers (*Stenus spec.*) en Oeverwantsen (*Salda spec.*, *Saldula spec.*) gebruiken de
2867 rivieroevers als leefgebied. Deze soorten kunnen we beschouwen als habitattypische soorten van
2868 3270.

2869 Relatief belang van SBZ-H voor de instandhouding in Vlaanderen : Zeer Belangrijk

2870

2871

2872

2873 **Bijlage 3 – De aanmeldingsgegevens**

2874 Artikel 8, §1, eerste lid 2° van het besluit dat de procedure regelt, stelt dat er bij de bepaling van de actuele
 2875 staat van instandhouding rekening moet worden gehouden met de aan de Europese Commissie aangemelde
 2876 gegevens bij de eerste vaststelling.

2877 De aangemelde gegevens van habitats en soorten bij de eerste vaststelling van de habitatrichtlijngebieden had
 2878 tot doel deze vaststelling en afbakening van gebieden te argumenteren. Het gaat hierbij om de gegevens die,
 2879 ten gevolge van de beslissing van de Vlaamse Regering op 4 mei 2001, werden aangemeld bij de Europese
 2880 Commissie als in aanmerking komend als speciale beschermingszone. De commissie wil dat deze gegevens bij
 2881 de definitieve aanwijzing van het gebied als speciale beschermingszone, in de praktijk dus op basis van het
 2882 IHD-proces, worden geüpdate.

2883 In deze bijlage wordt eerst de aanmeldingsgegevens zelf aangegeven, waarbij in dezelfde tabel de nieuwe
 2884 gegevens voor de aanmelding aan de commissie worden beschreven. Daarna wordt dieper ingegaan op de
 2885 betekenis, rol en interpretatie van deze gegevens.

2886 ***De habitats van bijlage I***

3150	Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition	
	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
Prioritair		
Oppervlakte		
Rel. oppervlakte		
Behoud		
Representativiteit		
Algemeen		
3260	Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het Ranunculion fluitans en het Callitricho-Batrachion	
	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
Prioritair		
Oppervlakte		
Rel. oppervlakte		
Behoud		
Representativiteit		
Algemeen		
3270	Rivieren met slikoevers met vegetaties behorend tot het Chenopodietum rubri p.p. en Bidention p.p.	
	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>

Prioritair
Oppervlakte
Rel. oppervlakte
Behoud
Representativiteit
Algemeen

6120	Kalkminnend grasland op dorre zandbodem	
	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>

Prioritair
Oppervlakte
Rel. oppervlakte
Behoud
Representativiteit
Algemeen

2887

2888

6430	Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones	
	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>

Prioritair
Oppervlakte
Rel. oppervlakte
Behoud
Representativiteit
Algemeen

6510	Laaggelegen, schraal hooiland (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)	
	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>

Prioritair	nee
------------	-----

Oppervlakte	ca 10%
Rel. oppervlakte	15% $\geq p > 2\%$
Behoud	Passabele of verminderde instandhouding
Representativiteit	goede representativiteit
Algemeen	waardevol

7140	Overgangs- en trilveen	
	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
Prioritair	nee	
Oppervlakte	ca 1%	
Rel. oppervlakte	15% $\geq p > 2\%$	
Behoud	uitstekende instandhouding	
Representativiteit	uitstekende representativiteit	
Algemeen	uiterst waardevol	
91E0	Overblijvende of relictbossen op alluviale grond (<i>Alnion glutinoso incanae</i>)	
	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
Prioritair	ja	
Oppervlakte	ca 6%	
Rel. oppervlakte	2% $\geq p > 0\%$	
Behoud	goede instandhouding	
Representativiteit	goede representativiteit	
Algemeen	waardevol	

2889

91F0	Gemengde eiken-iepenbossen langs de oevers van grote rivieren	
	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
Prioritair	nee	
Oppervlakte	ca 1%	

Rel. oppervlakte	100% $\geq p > 15\%$
Behoud	uitstekende instandhouding
Representativiteit	uitstekende representativiteit
Algemeen	Uiterst waardevol

2890

2891

2892 ***De soorten van bijlage II***

2893

Rhodeus sericeus - Bittervoorn

	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
Populatie	ca 15% $\geq p > 2\%$	
Behoud	goede instandhouding	
Isolatie	Niet-geïsoleerde populatie aan de rand van het areaal	
Algemeen	waardevol	

2894

Lampetra fluviatilis - Rivierprik

	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
Populatie	ca 100% $\geq p > 15\%$	
Behoud	goede instandhouding	
Isolatie	Niet-geïsoleerde populatie aan de rand van het areaal	
Algemeen	Waardevol	

Cobitis taenia - Kleine modderkruiper

	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
Populatie	ca 100% $\geq p > 15\%$	
Behoud	goede instandhouding	

Isolatie	Niet-geïsoleerde populatie aan de rand van het areaal
Algemeen	waardevol

2895

Triturus cristatus - Kamsalamander		
	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
Populatie	ca 15% $\geq$ p > 2%	
Behoud	goede instandhouding	
Isolatie	niet-geïsoleerde, door de rest van het areaal omsloten populatie	
Algemeen	Waardevol	

Lutra lutra - Otter		
	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
Populatie	ca 100% $\geq$ p > 15%	
Behoud	Passabele of verminderde instandhouding	
Isolatie	niet-geïsoleerde aan de rand van het areaal	
Algemeen	beduidend	

2896

Castor fiber- Europese bever		
	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
Populatie		
Behoud		
Isolatie		
Algemeen		

Gomphus flavipes- Rivierrombout		
	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
Populatie		

Behoud

Isolatie

Algemeen

Cottus gobio- Rivierdonderpad

Oude gegevens (2001)

Nieuwe gegevens

Populatie

Behoud

Isolatie

Algemeen

Eptesicus serotinus- Laatvlieger

Oude gegevens (2001)

Nieuwe gegevens

Populatie

Behoud

Isolatie

Algemeen

Pipistrellus species- Ruige dwergvleermuis / Gewone dwergvleermuis / Kleine dwergvleermuis

Oude gegevens (2001)

Nieuwe gegevens

Populatie

Behoud

Isolatie

Algemeen

Hyla arborea- Boomkikker

Oude gegevens (2001)

Nieuwe gegevens

Populatie

Behoud

Isolatie

Algemeen

Rana lessonae- Poelkikker

	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
2897	Populatie	
	Behoud	
	Isolatie	
	Algemeen	
	Nyctalus noctula- Rosse vleermuis	
	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
2898	Populatie	
	Behoud	
	Isolatie	
	Algemeen	
	Atlantische zalm – Salmo salar	
	<i>Oude gegevens (2001)</i>	<i>Nieuwe gegevens</i>
2899	Populatie	
	Behoud	
	Isolatie	
	Algemeen	
2900	De andere in het rapport besproken soorten waren niet aangemeld maar kwamen vermoedelijk al	
2901	voor in 2001.	
2902	Het criterium voor isolatie is bij alle soorten hetzelfde, meer bepaald 'niet-geïsoleerde, door de rest	
2903	van het areaal omsloten populatie'. Let wel, dit criterium betreft de mate van isolatie van de	
2904	populatie ten opzichte van het natuurlijke verspreidingsgebied van de soort in Europa en niet op	
2905	lokale versnipperingsverschijnselen.	

2906 **De soorten van de vogelrichtlijn**

2907

2908 BE2221314 Hamonterheide, Hageven, Buitenheide, Stamprooierbroek en Mariahof

2909

Soort	Oude gegevens (1979)			Nieuwe gegevens		
	Populatie		seizoen	Populatie		seizoen
	Min	max		Min	max	
Bergeend		4	Wintergast of doortrekker niet Annex I			
Blauwborst		> 30	Broedvogel Annex I			
Boomleeuwerik		> 10	Broedvogel Annex I			
Bruine Kiekendief	3	5	Broedvogel Annex I			
Dougalls Stern			Niet broedend Annex I			
Fuut		3	Wintergast of doortrekker niet Annex I			
Grauwe Klauwier	4	5	Broedvogel Annex I			
Ijsvogel		> 15	Broedvogel Annex I			
Kleine Zwaan		2	Niet broedend Annex I			
Knobbelzwaan		10	Wintergast of doortrekker niet Annex I			
Kuifeend		50	Wintergast of doortrekker niet Annex I			
Meerkoet		500	Wintergast of doortrekker niet Annex I			
Nachtzwaluw	2	3	Broedvogel Annex I			
Porseleinhoen			Niet broedend Annex I			
Roerdomp	3	5	Broedvogel Annex I			
Tafeleend		4	Wintergast of doortrekker niet Annex I			

Velduil		1	Broedvogel Annex I			
Visarend			Niet broedend Annex I			
Wespendief	7	8	Broedvogel Annex I			
Wilde Eend		270	Wintergast of doortrekker niet Annex I			
Wintertaling		2	Wintergast of doortrekker niet Annex I			
Woudaap	1	3	Broedvogel Annex I			
Zwarte Specht	7	8	Broedvogel Annex I			
Kwartelkoning						

2910

2911 ***De aangemelde habitats van belang voor de vogelrichtlijnsoorten***

Beschrijving (1979)
Akker
Alluviaal en zeer nat bos
Artificiële landschappen
Heide
Intensieve grasweiden
Loofbos
Stadsparken en tuinen
Struikgewas
Wouden en bossen

2912

2913 ***De bedreigingen voor de vogelrichtlijnsoorten***

Beschrijving (1979)	Belangrijkheid
Landbouwintensificatie	Zeer belangrijk
Ontwatering	Belangrijk

2914

2915

2916 **Interpretatie van de aanmeldingsgegevens**

2917 De aangemelde gegevens van habitats en soorten bij de eerste vaststelling van de
2918 habitatrichtlijngebieden had tot doel deze vaststelling en afbakening van gebieden te
2919 argumenteren. Vlaanderen heeft hierbij verkozen de voor de betreffende Habitatrichtlijngebied
2920 belangrijkste habitattypen en soorten aan te melden.

2921 Habitattypen 6510, 7140 en 7220 en bijlage-II-soorten Bittervoorn, Vliegend hert en
2922 Rivierdonderpad komen nu, en ook toen, wel voor, maar zijn bij aanmelding niet opgegeven omdat
2923 ze minder relevant waren voor de argumentatie van de vaststelling en de afbakening van dit
2924 habitatrichtlijngebied. De bever kwam bij de afbakening niet voor en nu wel. De
2925 instandhoudingsdoelstellingen en de prioriteitstelling dient echter alle aanwezige soorten en
2926 habitattypen te omvatten zodat de Europese databank ter zake dient aangepast.

2927 **Habitats**

2928 Oppervlakte (gegeven in % ten opzichte van de totale oppervlakte van de SBZ-H)

2929 Voor habitatype 6430 ligt de in de nu vastgestelde oppervlakten in dezelfde grootteorde als deze
2930 van de aanmelding, zeker als we ermee rekening houden dat er op de aanmeldingsgegevens een
2931 niet-gekende foutenmarge zit; habitattypen 4030 en 6230 zijn in oppervlakte afgenomen sinds de
2932 aanmelding.

2933 Voor habitatype 3150 was er een grotere oppervlakte aangemeld, omdat dit momenteel binnen
2934 het SBZ-H niet meer in habitatwaardige toestand voorkomt (wel in SBZ-V).

2935 De boshabitats 9120 en 9160 zijn in oppervlakte ongeveer gelijk gebleven sinds de aanmelding.
2936 Toch verschillen de aanmeldingsgegevens nogal veel. Hierbij moet rekening gehouden worden met
2937 het feit dat de foutenmarges op de aanmeldingsgegevens niet gekend zijn en de aanmelding
2938 gebeurd is op basis van expertoordeel met een niet naar habitattypen vertaalde Biologische
2939 Waarderingskaart (BWK) (grotendeels of geheel dan nog de BWK versie 1) als beschikbare bron;
2940 dit geldt ook voor habitatype 91^E0 dat ook in werkelijkheid vermoedelijk lichtjes is toegenomen.

2941 Relatieve oppervlakte (in percentageklasse ten opzichte van de totale Belgische oppervlakte)

2942 Hoewel voor de prioriteitstelling in de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen dezelfde
2943 drempelwaarden gehanteerd worden is er geen rechtstreekse vergelijking mogelijk, gezien het in
2944 de IHD gehanteerde percentage ten opzichte van het Vlaamse grondgebied is, en deze van de
2945 aanmelding aan Europa diende verrekend te worden ten opzichte van het totale Belgische
2946 grondgebied en dus rekening houdende met de door Wallonië en Brussels Hoofdstedelijk gewest
2947 ingeschatte oppervlakten.

2948 Mogelijke relevante verschillen of overeenkomsten, dit wil zeggen deze die enkel zouden verklaard
2949 moeten worden op basis van de situatie in Vlaanderen, zijn reeds geduid onder oppervlakte.

2950 Behoud

2951 Deze op de AGIV-website weergegeven term heet in de officiële Europese regelgeving
2952 "beschermingsstatus" en wordt verkregen door de integratie van drie subcriteria:
2953 - mate van instandhouding van de structuur (te vergelijken met lokale staat van
2954 instandhouding); deze kan "uitstekend", "goed bewaard" of "passabel of gedeeltelijk
2955 aangetast" zijn;
2956 - de vooruitzichten (potenties en slaagkans) voor de instandhouding van de structuur; deze
2957 kan "uitstekend", "goed" of "passabel/ongunstig" zijn;
2958 - de herstelmogelijkheid; deze kan "gemakkelijk", "mogelijk zonder buitensporige
2959 inspanningen" of "moeilijk of onmogelijk" zijn.

2960
2961 Verder is de officiële weergaven van de beoordeling verwarrend door verwijzing naar de term
2962 "instandhouding", gezien deze in een andere regeling (de verplichte zesjaarlijkse rapportage van

2963 de regionale staat van instandhouding van de habitattypen en habitatrichtlijnsoorten) een andere
2964 betekenis heeft.

2965 Hou bij de interpretatie van de beoordeling in de aanmeldingsgegevens rekening met de reële
2966 betekenis ervan, met name²⁹:

- 2967 - **uitstekende** "*instandhouding*" = uitstekende beschermingsstatus:
- 2968 o uitstekende structuur, ongeacht de vooruitzichten of de herstelmogelijkheden; of
- 2969 o goed bewaarde structuur en uitstekende vooruitzichten, ongeacht de
- 2970 herstelmogelijkheden
- 2971 - **goede** "*instandhouding*" = goede beschermingsstatus:
- 2972 o goed bewaarde structuur en goede vooruitzichten, ongeacht de
- 2973 herstelmogelijkheden; of
- 2974 o goed bewaarde structuur en passabele/ongunstige vooruitzichten, waarbij herstel
- 2975 gemakkelijk of zonder buitensporige inspanningen mogelijk is; of
- 2976 o passabele of gedeeltelijk aangetaste structuur, goede vooruitzichten en
- 2977 gemakkelijk herstel;
- 2978 Een goede beschermingsstatus is dus mogelijk met een slechte structuur (slechte
- 2979 lokale staat van instandhouding) zolang de vooruitzichten **of** de herstelmogelijkheden
- 2980 maar gemiddeld tot goed zijn.
- 2981 - **passabele of verminderde** "*instandhouding*" = passabele of verminderde
- 2982 beschermingsstatus:
- 2983 o goed bewaarde structuur, maar passabele/ongunstige vooruitzichten **en** herstel
- 2984 moeilijk of onmogelijk; of
- 2985 o passabele of gedeeltelijk aangetaste structuur met gemiddelde tot slechte
- 2986 vooruitzichten **en** gemiddelde tot slechte herstelmogelijkheden.

2987 Bij de aanmelding is in Vlaanderen vooral gekeken naar de vooruitzichten en de

2988 herstelmogelijkheden. Bij gemakkelijk herstel en goede tot uitstekende vooruitzichten is dan,

2989 onafhankelijk van de toestand van de structuur gekozen voor een uitstekende instandhouding

2990 (ondanks bovenvermelde richtlijn).

2991 Ermee rekening houdende dat in de instandhoudingsdoelstellingen herstel vooropgesteld wordt

2992 voor de meeste habitattypen, zijn, rekening houdende met bovenstaande, de

2993 aanmeldingsgegevens conform met de huidige bevindingen.

2994 Representativiteit

2995 Mogelijke waarden zijn: uitstekende, goede of beduidende representativiteit en "aanwezig maar

2996 verwaarloosbaar". Deze laatste categorie slaat dan op een kwantitatief aspect.

2997 Dit criterium geeft weer in hoeverre er overeenstemming is met de, zij het zeer globale,

2998 omschrijving in de interpretatiegids van de Europese Commissie (European Commission, DG

2999 Environment (1999)). Gezien het globale karakter van die interpretatiegids, het zeer onvolledig zijn

3000 op vlak van regionale variatie van een habitatype, ... telt in de beoordeling ervan de mate van

3001 instandhouding van de structuren (en dus de lokale staat van instandhouding) mee. Gezien dit

3002 overlapt met het vorige criterium wordt ermee niet verder rekening gehouden in de

3003 instandhoudingsdoelstellingen.

3004 In de aanmelding is dit gegeven vooral belangrijk omwille van de beoordelingscategorie "aanwezig

3005 maar verwaarloosbaar", omdat dan de overige criteria (oppervlakte, relatieve oppervlakte, behoud

3006 niet beoordeeld worden).

3007 Algemeen (Algemene beoordeling)

3008 Mogelijke waarden zijn: uiterst waardevol, waardevol en beduidend.

²⁹ Zie REF website

3009 Dit criterium is een integratie van alle voorgaande.

3010 **Soorten**

3011 Populatie (in percentageklasse ten opzichte van de totale Belgische populatie)

3012 Mogelijke waarden: $100\% \geq p > 15\%$, $15\% \geq p > 2\%$; $2\% \geq p > 0\%$; populatie verwaarloosbaar.

3013 Hoewel voor de prioriteitstelling in de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen dezelfde
3014 drempelwaarden gehanteerd worden, is er geen rechtstreekse vergelijking mogelijk, gezien het in
3015 de instandhoudingsdoelstellingen gehanteerde percentage ten opzichte van de totale Vlaamse
3016 populatie is, en deze van de aanmelding aan Europa diende verrekend te worden ten opzichte van
3017 de totale Belgische populatie en dus rekening houdende met de door Wallonië en Brussels
3018 Hoofdstedelijk gewest ingeschatte populaties.

3019 Behoud

3020 Deze op de AGIV-website weergegeven term heet in de officiële Europese regelgeving

3021 "**bescherming**" en wordt verkregen door de integratie van 2 subcriteria:

- 3022 - mate van instandhouding van de elementen van de habitat die van belang zijn voor de
- 3023 betrokken soort; mogelijke waarden zijn "elementen volkomen gaaf", "elementen goed
- 3024 geconserveerd" en "elementen in matige conditie of gedeeltelijk aangetast"
- 3025 - herstelbaarheid; deze kan "gemakkelijk", "mogelijk zonder buitensporige inspanningen"
- 3026 of "moeilijk of onmogelijk" zijn.

3027 Het "*behoud*" of de bescherming is:

- 3028 - **uitstekend bewaard:**
 - 3029 o elementen volkomen gaaf, ongeacht de beoordeling van de herstelbaarheid
- 3030 - **goed bewaard:**
 - 3031 o elementen goed geconserveerd, ongeacht de beoordeling van de
 - 3032 herstelbaarheid; of
 - 3033 o elementen in matige conditie of gedeeltelijk aangetast **en** herstel gemakkelijk;
- 3034 - **matig of minder goed bewaard:**
 - 3035 o elementen in matige conditie of gedeeltelijk aangetast **en** herstel mogelijk zonder
 - 3036 buitensporige inspanningen of herstel moeilijk of onmogelijk

3037 Bij gemakkelijk herstel, wat vaak is vooropgesteld bij de aanmelding is de bescherming per
3038 definitie goed of zelfs uitstekend, onafhankelijk van mate van instandhouding van de elementen.

3039 Ermee rekening houdende dat in de S-IHD herstel vooropgesteld wordt voor alle/de meeste
3040 habitattypen, zijn, rekening houdende met bovenstaande, de aanmeldingsgegevens conform met
3041 de huidige bevindingen, behalve voor de kamsalamander die vermoedelijk verdwenen is.

3042 Isolatie

3043 Mogelijke waarden zijn: "(vrijwel) geheel geïsoleerde populatie" (hoogste score!); "niet-geïsoleerde
3044 populatie aan de rand van het areaal"; "niet-geïsoleerde, door de rest van het areaal omsloten
3045 populatie".

3046 Dit criterium is een manier om bij benadering zowel de kwetsbaarheid van de beschouwde
3047 populatie als de bijdragen van die populatie aan de genetische diversiteit van de soort te bepalen.
3048 Sterk vereenvoudigd kan men stellen dat hoe meer een populatie geïsoleerd is, hoe belangrijker
3049 haar bijdrage tot de genetische diversiteit van die soort. De term slaat zowel op soorten (endemen,
3050 ondersoorten, variëteiten en rassen) zelf, als op deelpopulaties van een metapopulatie.

3051 Algemeen (Algemene beoordeling)

3052 Mogelijke waarden zijn: uiterst waardevol, waardevol en beduidend.

3053 Dit criterium is een integratie van alle voorgaande.

3054

3055 **Referenties**

- 3056 • Decler, K. (red.), 2007. Europees beschermde natuur in Vlaanderen en het Belgisch deel
3057 van de Noordzee. Habitattypen, Dier- en plantensoorten. Mededelingen van het Instituut
3058 voor Natuur- en Bosonderzoek, INBO.M.2007.01, Brussel, 584 p.
- 3059 • European Commission, DG Environment (1999). Interpretation manual of European union
3060 habitats EUR 15/2
- 3061 • Europese Commissie, 1996, beschikking van de Commissie van 18 december 1996
3062 betreffende het informatieformulier voor als natura2000-gebieden voorgestelde gebieden
3063 (97/266/EG), Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen
- 3064 • Paelinckx D., Adriaens D., Louette G. & Hoffmann M., 2009. Vergelijking van de
3065 gegevensbank habitatrichtlijngebieden met de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen
3066 (G-IHD). Advies van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, INBO.A.2009.66. Brussel,
3067 53 pp.

3068

3069

INFORMATIEF DOCUMENT

3070 **Bijlage 4 –De expertgroep**

3071 Voor het aanboren van de lokale ecologische kennis binnen de Vlaamse overheid en
3072 wetenschappelijke instellingen werd een expertgroep opgericht. Deze expertgroep werd
3073 samengesteld uit leden van het Agentschap voor Natuur en Bos, het Instituut voor Natuur- en
3074 Bosonderzoek en andere administraties en instellingen. Deze experts beschikken over kennis over
3075 het gebied, de daar voorkomende soorten en habitats en ecologische kennis in het algemeen,
3076 noodzakelijk voor de correcte opmaak van dit rapport.

3077 ***Samenstelling***

- 3078 – Jos Rutten, Agentschap voor Natuur en Bos
- 3079 – Katia Nagels, Agentschap voor Natuur en Bos
- 3080 – Paul Princen, Agentschap voor Natuur en Bos
- 3081 – Corina Cools, Agentschap voor Natuur en Bos
- 3082 – Jeroen Schols, Agentschap voor Natuur en Bos
- 3083 – Geert Beckers, Agentschap voor Natuur en Bos
- 3084 – Kobe Janssen, Agentschap voor Natuur en Bos
- 3085 – Kris Van Looy, Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek
- 3086 – Marijke Thoonen, Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek

3087

3088

3089

INFORMATIEF DOCUMENT

3090 **Bijlage 5 – Kaartenbijlage**

3091

3092 *SITUERINGSKAART*

3093 3 1 Situering van het gebied ten opzichte van het gehele Natura2000-netwerk.

3094 3 2 Situering van de deelgebieden van SBZ-H BE 2200037 in het rapport

3095

3096 *HABITATKAARTEN*

3097 5.1 Indicatieve kaart van de voorkomende Europees te beschermen Habitats en
3098 Regionaal Belangrijke Biotopen in SBZ-H BE 2200037 deelgebied 1

3099 5.2 Indicatieve kaart van de voorkomende Europees te beschermen Habitats en
3100 Regionaal Belangrijke Biotopen in SBZ-H BE 2200037 deelgebied 2

3101 5.3 Indicatieve kaart van de voorkomende Europees te beschermen Habitats en
3102 Regionaal Belangrijke Biotopen in SBZ-H BE 2200037 deelgebied 3

3103 5.4 Indicatieve kaart van de voorkomende Europees te beschermen Habitats en
3104 Regionaal Belangrijke Biotopen in SBZ-H BE 2200037 deelgebied 4

3105 5.5 Indicatieve kaart van de voorkomende Europees te beschermen Habitats en
3106 Regionaal Belangrijke Biotopen in SBZ-H BE 2200037 deelgebied 6

3107 5.6 Indicatieve kaart van de voorkomende Europees te beschermen Habitats en
3108 Regionaal Belangrijke Biotopen in SBZ-H BE 2200037 deelgebied 7

3109 5.7 Indicatieve kaart van de voorkomende Europees te beschermen Habitats en
3110 Regionaal Belangrijke Biotopen in SBZ-H BE 2200037 deelgebied 8

3111 5.8 Indicatieve kaart van de voorkomende Europees te beschermen Habitats en
3112 Regionaal Belangrijke Biotopen in SBZ-H BE 2200037 deelgebied 9

3113 5.9 Indicatieve kaart van de voorkomende Europees te beschermen Habitats en
3114 Regionaal Belangrijke Biotopen in SBZ-H BE 2200037 deelgebied 10

3115 5.10 Indicatieve kaart van de voorkomende Europees te beschermen Habitats en
3116 Regionaal Belangrijke Biotopen in SBZ-H BE 2200037 deelgebied 11

3117 5.11 Indicatieve kaart van de voorkomende Europees te beschermen Habitats en
3118 Regionaal Belangrijke Biotopen in SBZ-H BE 2200037 deelgebied 12

3119 5.12 Indicatieve kaart van de voorkomende Europees te beschermen Habitats en
3120 Regionaal Belangrijke Biotopen in SBZ-H BE 2200037 deelgebied 13

3121

3122

3123 *POTENTIEKAARTEN (volgens ECODYN)*

3124 5.13 Indicatieve potenties van het habitat 3260-Submontane en laagland rivieren
3125 met vegetaties behorende tot het Ranunculion fluitantis en het Callitricho-
3126 Batrachion- Noordelijk gedeelte

3127 5.14 Indicatieve potenties van het habitat 3260-Submontane en laagland rivieren
3128 met vegetaties behorende tot het Ranunculion fluitantis en het Callitricho-
3129 Batrachion- Zuidelijk gedeelte

3130 5.15 Indicatieve potenties van het habitat 3270-Rivieren met slikoevers met
3131 vegetaties behorende tot het Chenopodietum rubri p.p. en Bidention p.p. -
3132 Noordelijk gedeelte

3133 5.16 Indicatieve potenties van het habitat 3270-Rivieren met slikoevers met
3134 vegetaties behorende tot het Chenopodietum rubri p.p. en Bidention p.p. -
3135 Zuidelijk gedeelte

3136 5.17 Indicatieve potenties van het habitat 6120-Kalkminnend grasland op dorre
3137 zandbodem- Noordelijk gedeelte

3138 5.18 Indicatieve potenties van het habitat 6120-Kalkminnend grasland op dorre
3139 zandbodem- Zuidelijk gedeelte

- 3140 5.19 Indicatieve potenties van het habitat 6430 - Voedselrijke zoomvormende
3141 ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones- Noordelijk
3142 gedeelte
- 3143 5.20 Indicatieve potenties van het habitat 6430 - Voedselrijke zoomvormende
3144 ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones- Zuidelijk
3145 gedeelte
- 3146 5.21 Indicatieve potenties van het habitat 6510 - Laaggelegen schraal hooiland
3147 (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) - Noordelijk gedeelte
- 3148 5.22 Indicatieve potenties van het habitat 6510 - Laaggelegen schraal hooiland
3149 (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) - Zuidelijk gedeelte
- 3150 5.23 Indicatieve potenties van het habitat 91E0 - Alluviale bossen met *Alnion*
3151 *glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) -
3152 Noordelijk gedeelte
- 3153 5.24 Indicatieve potenties van het habitat 91E0 - Alluviale bossen met *Alnion*
3154 *glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) -
3155 Zuidelijk gedeelte
- 3156 5.25 Indicatieve potenties van het habitat 91F0-Gemengde oeverformaties met
3157 *Quercus robur*, *Ulmus laevis* en *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* of *Fraxinus*
3158 *angustifolia*, langs de grote rivieren (*Ulmion minoris*) - Noordelijk gedeelte
- 3159 5.26 Indicatieve potenties van het habitat 91F0-Gemengde oeverformaties met
3160 *Quercus robur*, *Ulmus laevis* en *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* of *Fraxinus*
3161 *angustifolia*, langs de grote rivieren (*Ulmion minoris*) - Zuidelijk gedeelte
3162

3163 *BESCHRIJVING VAN DE MAATSCHAPPELIJKE CONTEXT*

3164

- 3165 6.1 Ruimtelijke Bestemmingscategorieën
- 3166 6.2 VEN
- 3167 6.3 Onroerend erfgoed
- 3168 6.4 Eigendomssituatie
- 3169 6.5 Bostypen
- 3170 6.6 Eigendomssituatie bos
- 3171 6.7 Drinkwaterwinning - vergunde waterwinning
- 3172 6.8 Waterleidingen
- 3173 6.9 Wonen
- 3174 6.10 Industrie
- 3175 6.11 Transportinfrastructuur
- 3176 6.12 Nutsleidingen
- 3177

3178 *PRIORITEITENKAART*

- 3179
- 3180
- 3181 8.3 Prioriteitenkaart
- 3182

3183

3184 **Bijlage 6 – Landbouwgevoeligheidsanalyse**

3185 “Rapport xxx “

3186 Deze analyse werd opgesteld door de Vlaamse Landmaatschappij (VLM, 2009).

3187

INFORMATIEF DOCUMENT

3188 **Bijlage 7 – Methodiek waardering drinkwaterwinningen voor de**
3189 **openbare drinkwatervoorziening**

3190 Het betreft enerzijds oppervlaktewaterwinningen en anderzijds grondwaterwinningen die instaan
3191 voor de openbare drinkwatervoorziening. Particulier vergunde winningen worden niet meegenomen
3192 in de analyse.

3193 Voor oppervlaktewaterwinningen zijn de percelen waarop de installaties zijn gelegen, inclusief de
3194 watervangen, infiltratievoorzieningen en waterbekkens, van waarde. De waarde voor de percelen
3195 waarop deze installaties staan wordt vastgesteld op 5.

3196 Voor grondwaterwinningen zijn niet alleen de percelen met installaties van belang, maar ook de
3197 percelen die bijdragen aan de kwantiteit en kwaliteit van het opgepompte water. Percelen waarop
3198 de installaties gelegen zijn, inclusief infiltratievoorzieningen en waterbekkens krijgen de waarde 5.
3199 Concreet betekent dit dat alle percelen binnen de beschermingszone I een waarde 5 krijgen
3200 aangevuld met percelen met installaties gelegen buiten zone I.

3201 Voor grondwaterwinningen speelt ook de mate waarbij het perceel bijdraagt aan de winning. Om
3202 die waarde te bepalen voor grondwaterwinningen is van de bovenste watervoerende laag de
3203 afpompskegel van de winning bij de vergunde capaciteit berekend. Percelen met een grote
3204 afpompingsdragen veel bij aan de winning en zullen een hogere waarde krijgen. Percelen met een
3205 lage afpompingsdragen een lagere waarde. Afpompskegels worden berekend op basis van het
3206 vergund jaardebiet.

3207 Het kan gebeuren dat een waterwinning niet gelegen is in een gebied, maar dat een aantal
3208 percelen van het gebied bijdragen tot de kwantiteit en kwaliteit van de winning. Ook van deze
3209 waterwinningen wordt de afpompskegel bepaald zodat de overlap met het gebied inzichtelijk
3210 gemaakt kan worden. Er wordt van uitgegaan dat voor artesische winning de bijdrage van de
3211 omliggende percelen gering zal zijn gezien die weinig of niet bijdragen aan de winning. Toch zal
3212 voor de volledigheid ook hiervan de afpompskegel bepaald worden.

3213 **Waardeschaal grondwaterwinningen**

3214 Waarde = 5 voor de percelen waarop de installaties gelegen zijn, inclusief
3215 infiltratievoorzieningen en waterbekkens, de percelen gelegen binnen beschermingszone I en voor
3216 de percelen met een afpompingsdragen > 1m

3217 Waarde = 4 voor de percelen met een afpompingsdragen > 0.75 m en < 1 m

3218 Waarde = 3 voor de percelen met een afpompingsdragen > 0.50 m en < 0.75 m

3219 Waarde = 2 voor de percelen met een afpompingsdragen > 0.20 m en < 0.50 m

3220 Waarde = 1 voor de percelen met een afpompingsdragen > 0.10 m en < 0.20 m

3221 Afpompskegels van verschillende winningen kunnen overlappen. De mogelijke impact en waarde
3222 op de overlappende percelen kan hierdoor hoger zijn. Het gecumuleerde effect/waarde' wordt
3223 bepaald door een "som" te maken van de afzonderlijke waarden van de afpompskegels van de
3224 verschillende betrokken winningen. Aan deze "som" wordt de waarde toegekend die zo goed
3225 mogelijk overeenkomt met de afpompsrange zoals hierboven bepaald en met een maximum
3226 score van 5. Twee overlappende zones met waarde 1 (= afpompingsdragen > 0.10 m en < 0.20 m), geven
3227 bijvoorbeeld een gecumuleerde waarde 2 (= afpompingsdragen > 0.20 m en < 0.50 m) voor die
3228 overlappende zone)

3229

3230 Tabel 0- 90: Overzicht van de vergunde waterwinningen in of nabij het gebied

Deel- gebied	Code	Omschrijving activiteit via NACEBEL	klasse	gemeent	Begindatum vergunning	Einddatum vergunning	Vergund dagdebiet (m³)	Vergund jaardebiet (m³)	grondwater	regime
4										niet-freatisch
SBZ-V										niet-freatisch
SBZ-V										niet-freatisch
SBZ-V										niet-freatisch
SBZ-V										freatisch
SBZ-V										niet-freatisch
SBZ-V										freatisch
SBZ-V										freatisch

3231

3232

3233 **Bijlage 8 - Landschapsecologie: theorie en principes**

3234

3235 De landschapsecologie richt zich op de studie van de samenhang tussen enerzijds de abiotische en
3236 biotische processen op landschapsniveau en anderzijds de manier hoe de mens dit landschap mee
3237 vorm heeft gegeven.

3238 De landschapsecologie integreert verschillende wetenschappelijke disciplines: de fysische geografie
3239 en de ecologie.

3240 De fysische geografie bestudeert de niet-levende wereld: geologie, geomorfologie, bodemkunde en
3241 de waterhuishouding van het landschap. De ruimtelijke verspreiding van deze verschijnselen is een
3242 belangrijk onderzoeksonderwerp. Deze verschillende abiotische kenmerken en hun ruimtelijke
3243 configuraties stellen een eerste belangrijke basisvoorwaarde voor het functioneren van een habitat.

3244 De ecologie bestudeert het geheel aan levenloze en levende natuur en bijhorende processen. De
3245 nadruk wordt gelegd op de functies die de verschillende componenten voor elkaar vervullen.

3246 De landschapsecologie integreert de ruimtelijke benadering van de fysische geografie met de
3247 functionele benadering van de ecologie.

3248 Een belangrijke ontwikkeling in de landschapsecologie was de aandacht voor versnippering van
3249 populaties in het landschap en dit geïnspireerd door de 'eilandtheorie'. Een wetmatigheid die vanuit
3250 deze theorie naar voren werd geschoven luidt: 'hoe groter het eiland, des te groter het aantal
3251 soorten' en 'hoe geïsoleerder het eiland des te kleiner het aantal soorten'. De eilandtheorie werd
3252 overgeheveld naar het vasteland, waar habitatplekken als eilanden in een voor een soort niet
3253 geschikte matrix ('zee') werden beschouwd.

3254 Een belangrijk begrip is ook de 'netwerkpopulatie'. Verscheidene habitatplekken die voor de
3255 individuen van een welbepaalde soort onderling overbrugbaar zijn vormen samen een netwerk. Of
3256 habitatplekken onderling overbrugbaar zijn is soortafhankelijk. In dat verband wordt gesproken
3257 over de 'dispersieafstand'. Een individu van een soort met een kleine dispersieafstand kan enkel
3258 habitatplekken bereiken op korte afstand van de habitatplek waar het leeft.

3259 In een netwerk zijn grotere en kleinere habitatplekken gelegen. Het voorkomen van één of enkele
3260 grote plekken, groot en goed genoeg voor een zogenaamde 'kernpopulatie', die slechts een geringe
3261 kans heeft om uit te sterven, verhoogt de overlevingskans van de totale netwerkpopulatie van de
3262 soort.

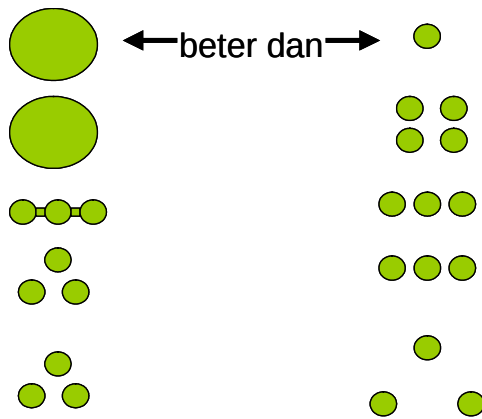
3263 1) Basiswetmatigheden in de landschapsecologie

3264

3265 In de landschapsecologie wordt vertrokken van bepaalde wetmatigheden (zie onderstaande figuur)
3266 zoals:

- 3267 • Een grote habitatplek is beter dan een kleine habitatplek;
- 3268 • Een grote habitatplek is beter dan vele kleine habitatplekken;
- 3269 • Onderling verbonden habitatplekken zijn beter dan niet verbonden habitatplekken;
- 3270 • De configuratie van habitatplekken is des te beter naarmate de habitatplekken nauwer op
3271 elkaar aansluiten en onderling makkelijker bereikbaar zijn.

3272

Figuur 0- 1: Wetmatigheden in de landschapsecologie.

2) Metapopulatietheorie

Heel wat soorten en soortgroepen functioneren in West-Europa en in Vlaanderen in metapopulatieverband. Een metapopulatie van een soort is een verzameling van populaties, waarbij de onderlinge uitwisseling tussen de populaties de kans op uitsterven van de totale metapopulatie op lange termijn tot een minimum beperkt.

Vaak wordt hierbij onderscheid gemaakt tussen kernpopulaties en satelietpopulaties. Een kernpopulatie komt voor waar een ruime oppervlakte aanwezig is van het geschikte leefgebied van de soort. Kernpopulaties zijn de grootste populaties in een netwerk en de soort kan er elk jaar worden aangetroffen.

De satelietpopulaties zijn veel kleinere populaties, die niet afzonderlijk kunnen blijven bestaan op lange termijn. De habitat is er immers te klein om lange termijn garanties te bieden voor het voortbestaan van de soort. Doordat zij echter in verbinding staan met andere sateliet- en kernpopulaties, kunnen zij na een tijdelijk verdwijnen van de soort opnieuw gekoloniseerd worden. Omgekeerd kunnen zij na jaren van succesvolle voortplanting zorgen voor populatietoenames in andere satelietpopulaties of kernpopulaties. Essentieel voor het functioneren van een metapopulatie is dat de onderlinge uitwisseling tussen de kern- en de satelietpopulaties steeds mogelijk blijft. Dit kan doordat de kwaliteit van het tussenliggende landschap geleidelijke migratie toelaat tussen de populaties (via verbindingen en stapstenen) of doordat de afstand tussen de populaties direct overbrugbaar is voor de soort, zonder gebruik van stapstenen en verbindingslementen.

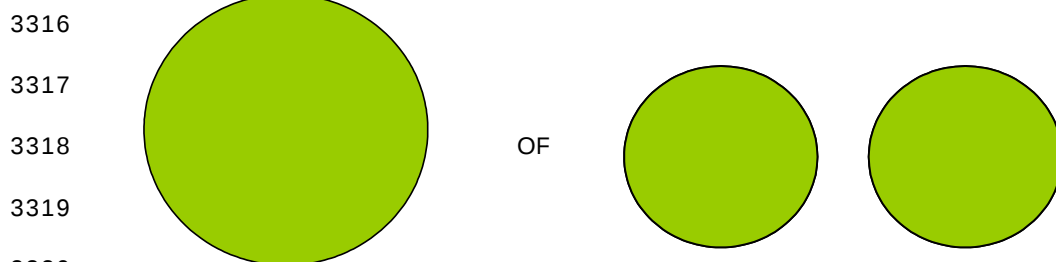
In het bijzonder in een zeer sterk versnipperd landschap, zoals in de meeste regio's van Vlaanderen het geval is, is het van belang om bij het formuleren van doelen, rekening te houden met de randvoorwaarden voor het functioneren van metapopulaties van soorten.

3) Landschapsecologisch functioneren van soorten en soortgroepen, nuances op vlak van mobiliteit en schaalniveau

Het dient wel opgemerkt te worden dat soorten en soortgroepen onderling verschillen vertonen. Sommige soorten zijn meer gebaat bij het voorkomen van meerdere habitatplekken i.p.v. één grote habitatplek. Dit geldt bij voorbeeld in het bijzonder voor soorten die op microschaal van een heel complexe combinatie van abiotische en ecologische randvoorwaarden afhankelijk zijn. De kans dat op deze schaal – zelfs op natuurlijke wijze – iets fout loopt en het lokale uitsterven tot gevolg heeft is immers erg groot (vb vroegtijdige droogte, laattijdige vorst, nauwelijks bloeien van een waardplant, etc...). Ook de behoefte aan onderlinge verbondenheid van habitatplekken verschilt van soort tot soort. Over de grond kruipende soorten hebben meer behoefte aan continue corridors waarlangs andere habitatplekken kunnen worden bereikt. Vliegende soorten – zoals vlinders - behoeven eerder kleine habitatplekken tussen de grotere leefgebieden. Deze worden dan in het vakjargon 'stapstenen' genoemd. Vogelsoorten behoeven op het eerste zicht helemaal geen

3312 stapstenen noch corridors, alhoewel alles weer afhangt van de schaal van het landschap dat we
3313 beschouwen. Op een grote schaal behoeven alle soorten tussenliggende leefgebieden.

3314 Hieronder trachten we dit te illustreren met figuren die verschillende modellen voorstellen
3315 naargelang de beschouwde ideaaltypische soort.

3321 (a) Leefgebiedmodel voor soorten met grote territoria die zeer mobiel zijn: vogels; 1 of enkele
3322 grote kerngebieden.

3323

3324 (b) leefgebiedenmodel voor kleinere soort, met kleinere
3325 ruimtebehoefte, kan zich verplaatsen over kleine afstanden
3326 door gebied dat geen typisch leefgebied is: vele vlindersoorten;
3327 kernpopulatie en meerdere satelietpopulaties. Wanneer dit
3328 model op een heel ruime landschapsschaal wordt toegepast
3329 (bv. schaal van een hele ecoregio), geldt dit type model ook
3330 voor bepaalde diersoorten met vrij grote territoria zoals een
3331 Kwartelkoning of Roerdomp.

3332

3333

3334 (c) leefgebiedenmodel voor kleinere soort, met kleinere
3335 ruimtebehoefte, kan zich moeilijk of niet verplaatsen door
3336 gebied dat geen typisch leefgebied is: vele amfibieënsoorten;
3337 kernpopulatie en meerdere satelietpopulaties, onderling
3338 verbonden

3339

3340 Uit hoger staande tekst blijkt duidelijk dat het denken rond soorten een belangrijke plaats inneemt
3341 binnen de landschapsecologie. Niettemin zijn de principes die naar voren worden gedragen
3342 evengoed nuttig wanneer doelen worden geformuleerd op niveau van Europese habitattypes. Het is
3343 immers duidelijk dat het streven naar een goede of uitstekende staat van instandhouding voor het
3344 habitatype ook rekening moet houden met de soorten die aan het habitatype verbonden zijn (de
3345 habitattypische soorten).

3346 4) Concrete invulling van de verbeteropgaven op basis van de landschapsecologische principes en
3347 kenmerken van de habitattypsiche soorten.

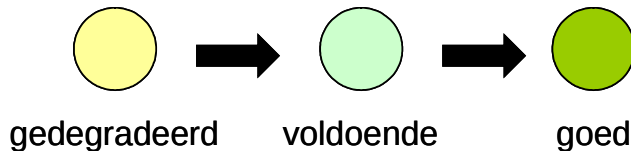
3348 Als in een IHD-rapport tot de conclusie wordt gekomen dat habitattypes of soorten voor een
3349 verbeteropgave staan, dan helpen landschapsecologische overwegingen om te bepalen HOE en
3350 WAAR deze versterking dient te worden gerealiseerd.

3351 De manier HOE in de behoefte van versterking moet worden voorzien, kan worden gespecificeerd
3352 via de drie V-termen:

3353

1. Verbeteren (= werken aan kwaliteit);
2. Versterken (=uitbouwen van bestaande kernen);
3. Verbinden.

'Verbeteren' refereert naar het werken aan de kwaliteit van bestaande ecotopen. Dit wordt geïllustreerd in onderstaande figuur.

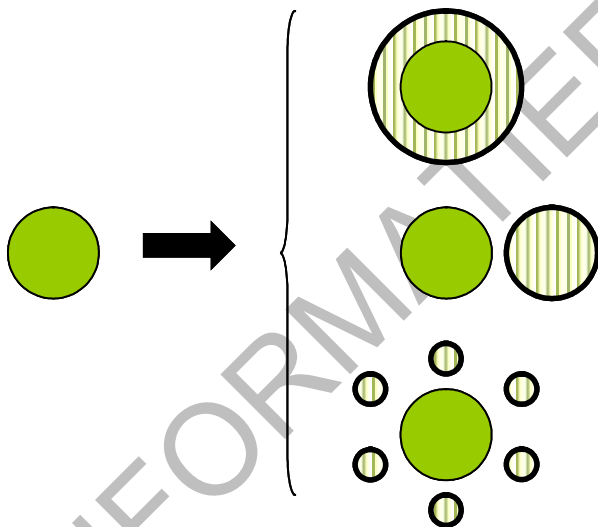

Omvorming is een term die in dit verband gebruikt wordt en waarbij specifiek wordt bedoeld dat niet habitatwaardige ecotopen door gericht beheer worden omgezet in Europese habitattypes. Voorbeelden zijn:

- Gericht beheer van Pijpestrootjesgraslanden om natte heiden te realiseren;
- Gericht beheer om populierenbossen om te vormen tot elzenbroekbossen.

Verbeteren is ook een belangrijk issue wanneer habitatvlekken of leefgebieden belangrijke vormen van verstoring vanuit hun omgeving zouden ondervinden (eutrofiëring, verdroging, geluidsverstoring, visuele verstoring, ...). Bufferstroken omheen habitatvlekken kunnen bijdragen aan verbetering.

'Versterken' refereert naar de effectieve uitbreiding van bestaande habitatvlekken van Europese habitattypes of leefgebieden van soorten door aansluitend op deze gebieden actief nieuwe ecotopen te gaan creëren die resp. als habitattype of leefgebied gelden. 'Versterken' kan verschillende vormen aannemen. Naast het vergroten van een bestaande habitatvlekken kan ook een habitatvlek worden bijgemaakt of kunnen rond een habitatvlek kleine nieuwe habitatvlekken worden gerealiseerd. Dit wordt geïllustreerd in onderstaande figuur.

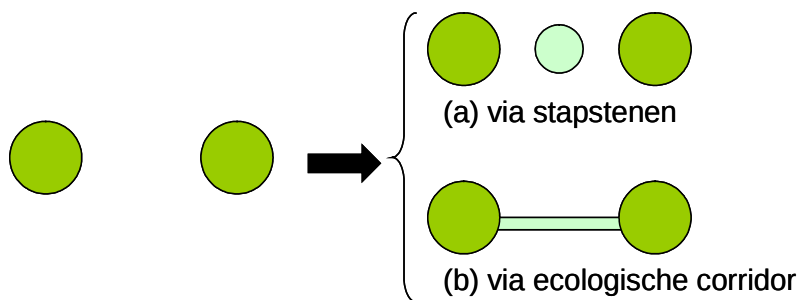

Vergroten is bijvoorbeeld een voor de hand liggende optie wanneer geïsoleerde boskernen – ingebed in een intensief landbouwlandschap - steeds kleiner blijken te zijn als het Minimum Structuur Areaal, dat het voorkomen van natuurlijke processen kan garanderen.

'Verbinden' refereert naar het overbrugbaar maken van naburige habitatvlekken / leefgebieden. Hierin kunnen twee verschillende mogelijkheden worden onderscheiden;

- a. Werken met stapstenen;
- b. Realisatie van ecologische corridors.

3398 Dit wordt geïllustreerd in onderstaande figuur.
3399

3400
3401
3402

3403 Het werken met stapstenen impliceert dus het overbrugbaar maken van habitatvlekken
3404 (leefgebieden) door in het weefsel tussen bestaande habitatvlekken nieuwe habitatvlekken te gaan
3405 realiseren. Werken met stapstenen is relevant wanneer in een richtlijngebied habitatvlekken
3406 voorkomen waar habitattypische vlindersoorten voorkomen (bv. Gentiaanblauwtje, Aardbeivlinder)
3407 die echter op een te grote afstand van elkaar gelegen zijn om overbrugd te kunnen worden.

3408
3409 De realisatie van ecologische corridors betekent dat er in het landschap duidelijk herkenbare,
3410 lijnvormige elementen tussen bestaande habitatplekken (leefgebieden) worden gerealiseerd.
3411 Aanleg van houtkanten of houtwallen om bossen met elkaar te verbinden doorheen een open
3412 landschap zijn het klassieke voorbeeld. Omgekeerd kunnen ook open corridors worden gerealiseerd
3413 in bossen om open landschappen (met habitattypes/leefgebieden van Europese soorten) met
3414 elkaar te verbinden.

3415 De vraag WAAR versterking dient te worden voorzien hangt van verschillende factoren af:

- 3416 1. Het ecologisch doel dat wordt nagestreefd en zijn ecologische en abiotische
3417 kenmerken/randvoorwaarden;
3418 2. Maatschappelijke afwegingen.
3419 3.

3420 ***Het ecologisch doel:***

3421 Als het ecologisch doel is om de laatste populatie – vaak relictpopulatie genoemd - van een
3422 zeldzame amfibieënsoort te versterken dan spreekt het voor zich dat dit in de nabijheid dient te
3423 gebeuren van deze relictpopulatie. Zouden nieuwe leefgebieden vele kilometers van de
3424 relictpopulatie gerealiseerd worden, dan zouden deze niet bereikt kunnen worden. De eigenheid
3425 van de tot doel gestelde soort determineert dus al in hoge mate WAAR actie ondernomen dient te
3426 worden.

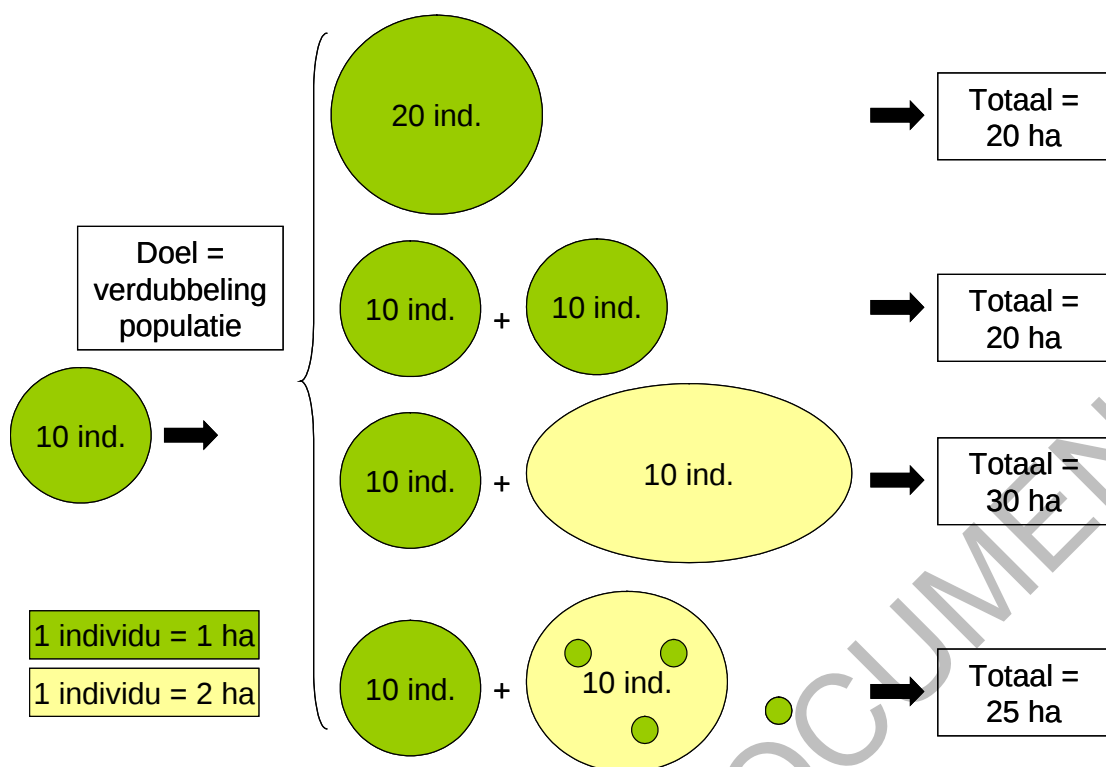
3427 Ook de abiotiek van een gebied determineert in hoge mate WAAR welke habitattypes of
3428 leefgebieden tot stand kunnen komen. In feite hebben we het hier over de fysisch geografische
3429 component van de landschapsecologie. Nemen we als voorbeeld een vallei die omgeven wordt door
3430 heuvels met op de koppen arme zandgronden en met op de hellingen een lemige ondergrond. Het
3431 spreekt dan voor zich dat versterking van uitgebreide natte ecotopen (broekbossen, moerassen, ...)
3432 nergens kan gelocaliseerd worden dan in de vallei. Eiken-haagbeukenbossen worden bereikt op de
3433 hellingen van de heuvels. Voor eiken-berkenbossen en eiken-beukenbossen dienen de kansen
3434 gezocht op de koppen van de heuvels.

3435

3436 ***Maatschappelijke afwegingen***

3437 Vaak zijn er – gegeven een welbepaald ecologisch doel - verschillende ruimtelijke keuze
3438 mogelijkheden waarop de verbeteropgave kan wordt ingevuld. Belangrijk is te noteren dat de
3439 keuzes die worden gemaakt sturend kunnen werken op het ruimtebeslag dat samenhangt met het
3440 gestelde doel. In onderstaande figuur trachten we dit te illustreren.

3441

3442

3443

3444 In de figuur wordt gewerkt met het hypothetisch voorbeeld van een soort die 1 ha behoeft voor 1
 3445 individu. 20 individuen worden voor het gebied tot doel gesteld, er zijn er nu 10. Om het doel te
 3446 bereiken kan een leefgebied worden vergroot of er kan één worden bijgemaakt. Dit betekent al dat
 3447 er verschillende ruimtelijke mogelijkheden, met elk hun ruimtelijke repercussies, zijn. Er kan ook
 3448 voor gekozen worden om een deel van de doelstelling te realiseren in voor de soort suboptimale
 3449 ecotopen of gebieden. Gezien hier echter lagere dichtheden worden bereikt (1 individu heeft 2
 3450 ha i.p.v. 1 ha) is de ruimtebehoefte groter. Dit zou bv. het geval kunnen zijn als beslist wordt dat
 3451 een deel van de doelstelling gerealiseerd wordt in een gebied met een andere hoofddoelstelling dan
 3452 natuur (dus in multifunctionele ruimten).

3453 Zoals duidelijk zal worden in de doelenformulering in dit hoofdstuk zullen ruimtelijke keuzes voor
 3454 het bereiken van doelen niet altijd worden gemaakt. Doelen worden gelocaliseerd indien:

- 3455 • Er geen andere ruimtelijke mogelijkheden zijn om het doel te realiseren;
- 3456 • Er een voor de hand liggende verkiesbare mogelijkheid is om het doel te realiseren.

3457 Voor andere doelen zullen verschillende mogelijke ruimtelijke scenario's naar voren worden
 3458 gedragen. Hierop kan worden aangegrepen in het maatschappelijk debat over de vraag waar
 3459 doelen gerealiseerd zullen worden.

3460

3461 **Bijlage 9 – Afkortingen- en begrippenlijst**

3462

3463 **Afkortingen:**

3464 ANB: Agentschap Voor Natuur en Bos
3465 BBP: Bekkenbeheerplan
3466 GEN: Grote Eenheden Natuur
3467 GENO: Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling
3468 IVON: Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk
3469 MSA: Minimum Structuurareaal
3470 NVBG: Natuurverbindingsgebieden
3471 NVWG: Natuurverwevingsgebieden
3472 N2000: Natura-2000
3473 RBB: Regionaal Belangrijke Biotopen
3474 SBZ: Speciale Beschermingszone
3475 SBZ-H: Habitatrichtlijngebied - speciale beschermingszones in het kader van de Habitatrichtlijn
3476 SBZ-V: Vogelrichtlijngebied - speciale beschermingszones in het kader van de Vogelrichtlijn
3477 VEN: Vlaams Ecologisch Netwerk

3478

3479

3480 **Begrippenlijst:**

3481 **Agentschap Voor Natuur en Bos:** Het Agentschap voor Natuur en Bos is het Agentschap van de
3482 Vlaamse Overheid dat instaat voor het beleid, het duurzaam beheren en versterken van natuur,
3483 bos en groen in Vlaanderen, samen met alle partners

3484

3485 **Bekkenbeheerplan:** Het bekkenbeheerplan bepaalt het integraal waterbeleid voor het
3486 desbetreffende bekken. Het is een beleidsplan dat tevens de voorgenomen acties, maatregelen,
3487 middelen en termijnen bepaalt om de doelstellingen ervan te bereiken. Het geeft nadere uitvoering
3488 aan de waterbeleidsnota en, in voorkomend geval, het toepasselijke stroomgebiedbeheerplan

3489

3490 **Doortrekkende en overwinterende watervogels:** Niet-broedende watervogelsoorten die
3491 regelmatig of occasioneel in internationaal belangrijke aantallen voorkomen in Vlaanderen en/of die
3492 opgenomen zijn op de Bijlage I van de Vogelrichtlijn

3493

3494 **Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk:** Voor de instandhouding, ondersteuning
3495 en versterking van de natuurkernen wordt voorzien in de afbakening van
3496 Natuurverwevingsgebieden. Zij vormen als het ware een beschermende jas voor de natuurkernen.
3497 Voor de verbinding van de verschillende natuurkernen worden natuurverbindingsgebieden
3498 afgebakend. Samen vormen deze gebieden het IVON: het Integraal Verwevings- en Ondersteunend
3499 Netwerk. In deze gebieden worden bijkomende kansen gegeven aan planten en dieren. Andere
3500 functies zoals landbouw, recreatie, bosbouw, wonen, ... mogen hierdoor niet in het gedrang komen.

3501

3502 **Grote Eenheden Natuur:** Een grote eenheid natuur is een aaneengesloten gebied met hoge
3503 biologische waarde en hoge biologische potentie, waar de natuurfunctie bovengeschied is aan de
3504 andere functies. Deze gebieden vormen samen met de 'Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling'
3505 het Vlaams Ecologisch Netwerk

3506

3507 **Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling:** Een grote eenheid natuur is een aaneengesloten
3508 gebied met minder hoge biologische waarde of een sterk versnipperde natuur met hoge waarde,
3509 maar steeds met een hoge biologische potentie. De natuurfunctie is bovengeschied is aan de
3510 andere functies. Door geschikt beheer kan dit gebied evolueren naar een gebied met hoge
3511 biologische waarde. Deze gebieden vormen samen met de 'Grote Eenheden Natuur' het Vlaams
3512 Ecologisch Netwerk

3513

3514

3515 **Habitatrichtlijn:** Richtlijn 92/43/EEG van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de
3516 natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna.

Deze richtlijn is gericht op het waarborgen van de biologische diversiteit door het in stand houden van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna op het Europese grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie.

Aan de lidstaten wordt opgelegd om speciale beschermingszones aan te duiden voor bepaalde habitats en soorten van communautair belang, die worden opgesomd in de Bijlagen I en II van de richtlijn. Deze zones worden Habitatrichtlijngebieden genoemd of, afgekort, SBZ-H (speciale beschermingszones in het kader van de Habitatrichtlijn)

Habitatrichtlijngebied: Zie Habitatrichtlijn

Habitats van de Bijlage I: Dit zijn de natuurlijke habitats van Bijlage I van het decreet Natuurbehoud waarvoor de aanwijzing van speciale beschermingszones vereist is (= Bijlage I van de Habitatrichtlijn)

Minimum structuurareaal

De oppervlakte die noodzakelijk is om alle ontwikkelingsfasen van een bepaald bostype te kunnen omvatten

Natura-2000: Alle speciale beschermingszones (SBZ) samen vormen een Europees ecologisch netwerk, 'Natura 2000' genaamd. In deze Speciale Beschermingszones moeten deze Europees te beschermen soorten en habitats op een duurzame manier in stand gehouden worden, zo mogelijk in harmonie met de traditionele vormen van landgebruik waaraan hun aanwezigheid niet zelden te danken is. In Vlaanderen werden 104.888 ha speciale beschermingszone op basis van de Habitatrichtlijn en 98.423 ha op basis van de Vogelrichtlijn aangemeld bij Europa. Door de overlap vormt dit samen een netwerk van 166.187 ha

Natuurverbindingsgebieden: De natuurverbindingsgebieden worden aangeduid in die gebieden die van belang zijn voor de migratie van dieren en zelfs planten tussen de gebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN). Vaak zijn ze lijnvormig of strookvormig. Ze bestaan vooral uit een aaneenschakeling van kleine landschapselementen zoals houtkanten en hagen, beken en poelen. Vleermuizen bijvoorbeeld volgen netwerken van hagen, bomenrijen en dergelijke terwijl ze 's nachts van hun slaapplekken naar hun jachtterreinen vliegen. Het beleid van de overheid is er dan ook vooral opgericht om die verbindingfunctie te bewaren en te verbeteren. Zo kan ze stimulerende maatregelen treffen om die kleine landschapselementen en kleine natuurelementen beter te onderhouden, te herstellen of opnieuw aan te leggen. De afbakening en invulling van deze natuurverbindingsgebieden is de verantwoordelijkheid van de provincies

Natuurverwevingsgebieden:

In natuurverwevingsgebieden kan de natuur duurzaam in stand gehouden worden zonder dat dit zware gevolgen heeft voor andere functies zoals landbouw, bosbouw of recreatie. Deze functies verdringen op hun beurt de bestaande natuurwaarden niet. In natuurverwevingsgebieden is de natuur dus evenwaardig aan de andere functies. Voorbeelden hiervan zijn recreatiebossen, overstromingsgebieden, weidevogelgraslanden en kleinschalige landbouwlandschappen met verspreide, meestal kleinere natuurgebieden. Vaak sluiten deze natuurverwevingsgebieden aan op de gebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN). Door hun ligging vormen ze dan een buffer tegen nadelige invloeden van buitenaf voor de belangrijkste en/of kwetsbaardere gebieden van het VEN. De natuurverwevingsgebieden vormen samen met de natuurverbindingsgebieden het Integraal Verwoven en Ondersteunend Netwerk (IVON)

Regionaal Belangrijke Biotopen: Biotopen die niet opgenomen zijn in de Bijlage I van de habitatrichtlijn maar die in Vlaanderen wel een bescherming genieten, ondermeer via de regelgeving rond het verbod en de vergunningsplicht voor vegetatiewijziging

Soorten van de Bijlage II: Dit zijn de dier- en plantensoorten van Bijlage II van het decreet Natuurbehoud die voorkomen in Vlaanderen (= Bijlage II van de Habitatrichtlijn)

Soorten van de Bijlage III: Dit zijn de Europees bedreigde plant- en diersoorten van Bijlage III van het decreet Natuurbehoud die over het hele grondgebied moeten worden beschermd (= soorten uit de bijlage IV van de habitatrichtlijn)

3578
3579 **Soorten van de Bijlage IV:** Vogelsoorten van Bijlage IV van het decreet Natuurbehoud waarvoor
3580 speciale beschermingszones moeten worden aangewezen (=Vogelsoorten uit de Bijlage I van de
3581 Vogelrichtlijn)
3582

3583 **Speciale Beschermingszone:** Zie Natura-2000
3584

3585 **Vlaams Ecologisch Netwerk:** De Vlaamse overheid neemt op dit moment tal van initiatieven
3586 voor het behoud en de ontwikkeling van onze omgeving. Om de open ruimte in de toekomst veilig
3587 te stellen, wordt door de Vlaamse overheid onder meer een Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN)
3588 uitgetekend. Een geheel van de mooiste plekjes natuur in Vlaanderen waar de natuur extra
3589 beschermd wordt en gebruikers en eigenaars bijkomende middelen en mogelijkheden krijgen om
3590 mee te bouwen aan een natuur- en mensvriendelijke omgeving.

3591 Het VEN vormt met haar grote aaneengesloten gebieden de ruggengraat van de toekomstige
3592 natuurlijke structuur (netwerken) in Vlaanderen. Het bestaat uit de Grote Eenheden Natuur (GEN)
3593 en Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling (GENO)
3594

3595 **Vogelrichtlijn:** Richtlijn 79/409/EEG van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand.
3596 In 1979 zag een eerste Europese richtlijn inzake natuurbehoud het levenslicht: de Vogelrichtlijn.
3597 Deze richtlijn is gericht op de instandhouding van alle vogelsoorten die natuurlijk in het wild
3598 voorkomen op het Europese grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie. Zij heeft
3599 betrekking op de bescherming, het beheer, de regulering en de exploitatie van deze soorten.
3600 Europa legt haar lidstaten op om speciale beschermingszones aan te duiden voor bepaalde soorten
3601 die worden opgesomd in Bijlage I van de richtlijn. Deze zones worden Vogelrichtlijngebieden
3602 genoemd of, afgekort, SBZ-V (speciale beschermingszones in het kader van de Vogelrichtlijn)
3603

3604 **Vogelrichtlijngebied:** Zie Vogelrichtlijn
3605

3606 **Bijlage 10 – Referentielijst**

3607

3608 Ameeuw G.; Adriaans P; Devos K.; Adriaens D.; Anselin A.; Spanoghe G. , 2008,
3609 Biotoopomschrijving en densiteiten van enkele oppervlaktebehoevende Europese
3610 Richtlijnsoorten in Vlaanderen. Advies van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek
3611 INBO.A.2008.191

3612 ADRIAANS, D. , ADRIAANS T, AMEEUW G. (red) , 2008, Ontwikkeling van criteria voor de
3613 beoordeling van de lokale staat van instandhouding van de habitatrichtlijnsoorten, Rapporten
3614 van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2008, Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek,
3615 Brussel

3616 ADRIAANS P & AMEEUW G (red), 2008, Ontwikkeling van criteria voor de beoordeling van de
3617 lokale staat van instandhouding van de vogelrichtlijnsoorten. Rapporten van het Instituut voor
3618 Natuur- en Bosonderzoek 2008, Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel

3619 ANSELIN A. & BAUWERS D., 2003, Basisdocumentatie voor de fiches van Bijlage II soorten van
3620 de Europese Habitatrichtlijn. Advies Instituut voor Natuurbehoud, Brussel. 2003a;

3621 ANSELIN A. & BAUWERS D., 2003, Basisdocumentatie voor de fiches van Bijlage IV soorten
3622 van de Europese Habitatrichtlijn. Advies Instituut voor Natuurbehoud, Brussel. 2003b;

3623 BAUWENS D. & CLAUS, K., 1996, Verspreiding van amfibieën en reptielen in Vlaanderen, De
3624 Wielewaal, Turnhout. 1996;

3625 BUTAYE J., DE BLUST G. EN VERHEYEN R. , 1996, Grensmaasproject – Hydrologische
3626 studievand het Vijverbroek. Instituut voor Natuurbehoud en Universitaire Instelling Antwerpen
3627 Departement Biologie, Hasselt.

3628 BUYSSE, D.; MARTENS, S.; BAEYENS, R.; JACOBS, Y.; GELAUE, E.; COECK, J. 2008,
3629 Evaluatie van vismigratie vanuit de Grensmaas naar de Bosbeek, 2008, Rapporten van het
3630 Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, 2008(31). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek:
3631 Brussel

3632 CALLE, P.; DE KNIJF, G.; KURSTJENS, G.; PETERS, B, 2007, Actuele en historische
3633 libellenfauna van de Grensmaas. Natuurhistorisch maandblad 96(10): 269-277

3634 COÖRDINATIECOMMISSIE INTEGRAAL WATERBELEID, 2010, Stroomgebiedbeheerplan voor de
3635 Maas, VMM, (Depotnummer: D/2010/6871/029)

3636 DECLEER, L. (Red), 2007, Europees beschermde natuur in Vlaanderen en het Belgisch deel van
3637 de Noordzee, INBO

3638 DE BECKER P. & HUYBRECHTS, 2011, Advies betreffende ecohydrologische vragen over het
3639 Vijverbroek en Heppeneert in het kader van gebiedsspecifieke instandhoudingsdoelstellingen,
3640 INBO.A.2010.122

3641 DE BECKER P., STERCKX G., VAN LOOY K., HUYBRECHTS W. EN NAGELS K. , 2005,
3642 Evaluatiekwetsbaarheid Vlaamse Habitat- en Vogelrichtlijngebieden langs de grensmaas
3643 inclusief de gevolgde procedure. Advies van het Instituut voor Natuurbehoud
3644 (IN.A.2005.7).Instituut voor Natuurbehoud, Brussel.

3645 DE VOCHT A., VAN BELLEGEHEM F., 2033, populatieonderzoek van het visbestand in de
 3646 Grensmaas ter voorbereiding van het project levende Grensmaas, TWOL project bestek nr.
 3647 MINAL/NATUUR/TW9

3648 DIJKSTRA V., 2009, Bevers in Limburg in 2009, Natuurhistorisch maandblad 2009.

3649

3650 FOURNEAU, J.; SEVERYNS, J.; BATELAAN, O.; MEIRE, P.; DESMEDT, F., 2003,
 3651 Ecohydrologische systeemstudie Grensmaas : deelgebied vijverbroek (offerte GM/EH - 99/01) :
 3652 eindrapport Universiteit Antwerpen: Antwerpen. 171 pp.

3653 HEATH, M. & EVANS M., 2000, Important bird areas in Europe. Priority sites for conservation.
 3654 Vomule 1: Northern Europe

3655 HOP.J, 2011, Wetenschappelijk onderzoek naar het vosbestand en de vismigratie in de
 3656 Grensmaasregio in het Vlaamse Gewest, ATKB in opdracht van ANB

3657 LIMBURGS LANDSCHAP, 2011, Dal van de Grensmaas, Uitbreidingsdossier E-275

3658 LEYSSEN A. ET al. 2008, Indicatieve situering van het Natura2000 habitattypen 3260,
 3659 submontane en laaglandrivieren met vegetaties behorende tot het ranunculion fluitantis en het
 3660 Callitriche-Batrachion. INBO.R.2008.22

3661 LOCK K., VAN WICHELEN J., PACKET J., SIMOENS I., VAN LOOY K., LOUETTE G., WARMOES T.,
 3662 DENYS L., M.M.V. LEYSSEN A. , 2007, Bepalen van het maximaal en het goed ecologisch
 3663 potentieel, alsook de huidige toestand, voor een aantal Vlaamse (gewestelijke) waterlichamen
 3664 die vergelijkbaar zijn met de categorie meren – Deel I. INBO.R.2007.51

3665 NAGELS, K.; HOET, I.; VAN LOOY, K. , 1999, Project levende Grensmaas : stand van zaken en
 3666 beschrijving Vlaams voorkeursalternatief : juni 1999

3667 Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap: Hasselt. 64 pp

3668 NIEWOLD, F.J.J. De onverwachte terugkeer van de bever in Vlaanderen. Kansen, knelpunten
 3669 en ondersteunende maatregelen. – Alterra Wageningen. 2004;

3670 PAELINCKX, D. et al Gewestelijke doelstellingen voor de habitats en soorten van de Europese
 3671 Habitat- en Vogelrichtlijn voor Vlaanderen – versie van 07/08/2009 afgedrukt ten behoeve van
 3672 de advisering door de adviesraden

3673 PEETERS B., DAM L., SLUITERS S., 2009, Beheerplan natura 2000 Grensmaas 2010-2015,
 3674 Bureau Drift ism CSO in opdracht van Rijkswaterstaat limburg

3675 ROYAL HASKONING, 2011, Passende beoordeling Randzones: natuurontwikkeling in Kleizone,
 3676 Kollegreend en de Koole Greentplas.

3677 SCHNEIDERS A.; SIMOENS I.; BELPAIRE C.; Waterkwaliteitscriteria opstellen voor vissen in
 3678 Vlaanderen, NARA 2009 – Wetenschappelijk rapport. Aquatisch luik – deel 3, INBO
 3679 (INBO.R.2009.22)

3680 SECRETARIAAT MAASBEKKEN, 2009, Het bekkenbeheerplan van het Maasbekken, 2008-2013,
 3681 Integraal waterbeleid in de praktijk , (depotnummer: D/2009/6871/013)

3682 THOONEN M. OOSTERLINCK P. VAN UYTVANCK J? VAN BRAECKEL A, 2011, Voorstel tot
 3683 uitbreiding van deelgebied 11 van de Speciale beschermingszone 'BE2200037: Uiterwaarden

3684 van de Limburgse Maas met Vijverbroek na ontginning: situering en ecologische onderbouwing,
 3685 INBO.A.2011.70

3686 T'JOLLYN, F., BOSCH, H., DEMOLDER, H., DE SAEGER, S., LEYSSEN, A., THOMAES, A.,
 3687 WOUTERS, J., PAELINCKX, D. & HOFFMANN, M. (2009). Criteria voor de beoordeling van de
 3688 lokale staat van instandhouding van de NATURA 2000-habitattypen, versie 2.0. Rapporten van
 3689 het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2009 (46). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek,
 3690 Brussel.

3691 VAN THUYNE, G. (2007). Verspreiding Kleine modderkruiper in Vlaanderen (1996-2006),
 3692 gegevens verzameld in het kader van het 'Meetnet Zoetwatervis', INBO.

3693 VANDELANNOOTE, A., YSEBOODT R., BRUYLANDTS B., VERHEYEN R; & al. – Atlas van de
 3694 Vlaamse Beek- en Riviervissen, Water-Energik-Vlario, Wijnegem, 1998;

3695 VERMEERSCH G., Anselin A., DEVOS K., HERREMANS M., STEVENS J., GABRIËLS J. & VAN DER
 3696 KRIEKEN B., 2004. Atlas van de Vlaamse Broedvogels 2000-2002. Mededelingen van het
 3697 Instituut voor Natuurbehoud, Brussel;

3698 VAN LOOY, K., VAN BRAECKEL, A. & DE BLUST, G. 2005. De dynamiek ontleed in tijd en
 3699 ruimte. Model voorspelt ontwikkelingen in het Grensmaasgebied. Landschap 22 (3): p126-139

3700 VAN BRAECKEL, A. & VAN LOOY, K. 2004. Cumulatief Onderzoek Grensmaas Ecologie. Verslag
 3701 van het Instituut voor Natuurbehoud 2004.2.

3702 VAN BRAECKEL, A. & VAN LOOY, K., 2005. Gemeenschappelijke Maas: ecologische effecten
 3703 van ingreepscenario's centrale sector van Maasmechelen tot Maaseik. Rapport IN.R.2005.06.

3704 VAN BRAECKEL, A.; VAN LOOY, K. (2007). Rivierherstel langs de Grensmaas: evalueren van
 3705 beheer- en inrichtingvarianten vanuit een modelbenadering, in: Water 30: pp. 30-36.

3706 VAN BRAECKEL, A.; VAN LOOY, K. (2007). Ecologische effecten van ingrepen langs de
 3707 Gemeenschappelijke Maas : focus : zuidelijke sector. Rapporten van het Instituut voor Natuur-
 3708 en Bosonderzoek, 2007(52). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek: Brussel : Belgium. 106
 3709 pp.

3710 VAN LOOY, K. (1999). Het watersysteem grensmaas: een analyse van de oppervlaktewateren
 3711 in de Maasvallei

3712 VAN LOOY K., VAN BRAECKEL A., 2008, Natuurtoets en passende beoordeling,
 3713 mitigatiemaatregel fase 3 grensmaas drempels 6,7,8,9, bodem en oeverbestorting
 3714 Kotem/Meers rkm 29-31, INBO.R.2008.06

3715 VAN LOOY K., Vercrusse W., 2010 Nieuwe ontwikkelingen in Kerkeweerd en Hochter Bampd,
 3716 Maas in Beeld, resultaten van 15 jaar ecologisch herstel

3717 VAN LOOY K. 2009, Instandhouding habitats Maasvallei, INBO.R.2009.14

3718 VAN LOOY, K. , 2008, Ontwikkeling van recente inrichtingsprojecten langs de
 3719 Gemeenschappelijke Maas : evaluatie van pilootprojecten voor het nieuwe beheer van de
 3720 Gemeenschappelijke Maas door nv De Scheepvaart, Rapporten van het Instituut voor Natuur-
 3721 en Bosonderzoek, 2008(19). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek: Brussel. 31 pp.

3722 VAN LOOY, K.; WOUTERS, J.; SCHNEIDERS, A.; DENYS, L.; PACKET, J.; DECLEER, K.;
3723 ADRIAENS, P.; VAN HOYDONK, G., 2008, Afstemming doelstellingen Integraal waterbeleid
3724 (DIW-KRW) en Natura2000 : ecologische vereisten beschermde habitattypen en soorten
3725 Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, 2008(42). Instituut voor Natuur-
3726 en Bosonderzoek: Brussel. 53 pp.
3727 VANDEN BROECK, A.; JOCHEMS, H.; STORME, V.; VAN LOOY, K., 2000,
3728 Mogelijkheden tot herstel van levensvatbare populaties Zwarte populier (*Populus nigra* L.)
3729 langs de grensmaas, Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer: Geraardsbergen.
3730 VAN THUYNE, G.; BREINE, J.; MAES, Y. , 2005, Visbestandopnames op de grensmaas (2005)
3731 Rapporten van het instituut voor bosbouw en wildbeheer - sectie visserij, 2005(139). Instituut
3732 voor Bosbouw en Wildbeheer: Groenendaal. 11 pp.
3733 VERCOUTERE, B. Overwegingskader voor de aanwezigheid van de bever in de valleigebieden in
3734 Vlaanderen (conceptrapport), Haskoning, 2006
3735 VNBM, 2011, verslagen van de vergaderingen
3736